

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

Б И Л Т Е Н

Број 2/2003

БЕОГРАД, 2004. године

САДРЖАЈ

страна

I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА УСТАВНОГ СУДА ДОНЕТИХ ОД 1.09.2003. ДО 31.12.2003. ГОДИНЕ	1
1. Закони	1
а) Закони	1
б) Решења о покретању поступка	53
в) Решење о обустави извршења аката или радњи	58
2. Уредбе Владе Републике Србије	61
3. Прописи других републичких органа	83
4. Прописи и општи акти градова и општина	95
а) Општина и град	97
б) Урбанизам и грађевинско земљиште	114
в) Комуналне делатности	134
г) Локални јавни приходи	141
д) Месне заједнице	146
5. Општи акти предузећа, установа и организација	149
а) Радни односи	151
б) Стамбени односи	163
в) Јавна предузећа	188
г) Коморе, удружења, друге организације	194
д) Политичке странке	196
6. Остали акти	199
II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	209
III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	215

**I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА
ДОНЕТИХ ОД 1.09.2003. - 31.12.2003. ГОДИНЕ**

1. ЗАКони

Закон о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02)

- члан 2., члан 5з. ст. 1. и 3. и члан 5и. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 5и. став 3. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02) није у сагласности с Уставом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 5з. ст. 1. и 3. и члана 5и. став 1. Закона из тачке 1.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 2. Закона из тачке 1.

1. Демократска странка Србије покренула је пред Уставним судом поступак за оцену уставности **члана 5з. ст. 1. и 3. и члана 5и. ст. 1. и 3. Закона о избору председника Републике** ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02).

Члан 5з. став 1. Закона оспорава се у делу у којем се предвиђа излазак на изборе најмање половине од укупног броја бирача уписаних у бирачки списак да би председник Републике био изабран, а члан 5з. став 3. у делу у којем се одржавање другог круга избора чини зависним од тога да ли је у првом кругу изашла најмање половина од укупног броја бирача уписаних у бирачки списак у Републици Србији. Одредбе члана 5и. ст. 1. и 3. Закона оспоравају се у целини. Предлагач сматра да у оспореним одредбама Закона постоје *два облика неуставности*, и то: (1) "неуставност настала због законског цензуса" и (2) "повреда уставне обавезе избора председника Републике".

Према мишљењу предлагача неуставност због законског цензуса постоји јер Устав не предвиђа посебне, додатне услове за конституисање ниједног од два државна органа који се бирају на непосредним изборима. Председник Републике и Народна скупштина се "конституишу под истим условима, а разлика може бити само техничке природе и условљена инокосном или колегијалном природом државног органа. Закон о избору председника Републике, противно Уставу, уводи додатни услов за конституисање председника Републике: председник Републике не може бити конституисан ако на изборе не изађе најмање половина бирача, док се Народна скупштина конституише независно од броја бирача који су изашли на изборе". Такође, оспорене одредбе Закона кроз утврђени цензус омогућавају да "од воље бирача за вршење активног бирачког права зависи да ли ће председник Републике уопште бити изабран. Воља бирача за вршење активног бирачког права по мишљењу предлагача тако потврђује или негира институцију председника Републике. То није уставна сврха избора. Изборима се институције персонализују, а не потврђују." Устав не даје право бирачима да својим

неизласком на изборе осујете конституисање и функционисање државног органа с обзиром да сврха остваривања суверености "преко слободно изабраних представника" (члан 2. Устава) јесте да грађани непосредно или посредно изаберу своје представнике у државне органе. Оспорене одредбе Закона имају, по мишљењу предлагача, супротно члану 42. став 1. Устава, дејство "као да на изборима "гласају" и бирачи који нису на изборе изашли". "Њихово невршење активног бирачког права, има у погледу изборног исхода, исто дејство као да су вршили активно бирачко право тако што нису гласали ни за кога (као да су гласали за непостојећег кандидата)." Остваривање активног бирачког права код избора представничких органа не може бити ограничено туђим невршењем права, а да не повреди Уставом зајемчено активно бирачко право.

Повреда обавезе избора председника Републике, према наводима предлагача постоји јер "непостојање изабраног председника Републике ремети односе извршне и законодавне власти и мимо Устава повећава утицај Владе (мање) и Народне скупштине (више)". Председник Народне скупштине који, у смислу члана 87. став 4. Устава врши дужност председника Републике код привременог престанка мандата председника "има уставни капацитет да врши само репрезентативне надлежности председника Републике... Супротно је немогуће, већ због тога што би омогућило да се једна институција извршне власти (председник Републике) утопи у законодавну власт оличену у председнику Народне скупштине, а без изабраног председника Републике уставни поредак државе се не остварује и настаје озбиљан поремећај у односу државних органа који репрезентују законодавну и извршну власт". Уочљиво је непостојање уставног правила о томе ко и колико дуго врши дужност председника кад председнику истекне мандатни период, а нови председник није изабран, јер "Устав не допушта могућност да председнику Републике истекне мандат, а да нови не буде изабран." То произлази, сматра предлагач, из члана 86. став 4, али и из "системског тумачења Устава и целине односа између Народне скупштине и председника Републике, из недостатка уставног капацитета потенцијалног вршиоца дужности председника Републике, председника Народне скупштине, да врши већину надлежности председника Републике, из споја законодавне и извршне власти који тада настаје". Устав "који наређује да председник Републике мора бити изабран пре истека мандата старог, одриче могућност да нови председник Републике не буде изабран пре истека мандата претходног". Према томе, наводи предлагач постоји обавеза законодавца да се у Закону предвиди да се у року од шездесет дана распишу избори и обави њихово спровођење у целини, и у првом и у другом кругу, ако избори треба да имају два круга.

Уставни рокови за избор председника Републике, истиче предлагач, нису ствар уставне технике, већ уставне суштине. "Њима се чува континуитет функционисања и вршења надлежности државних органа, омогућује да се без осетних прекида остварују Уставом утврђени односи Народне скупштине и председника Републике... предупређују конфликти који настају кад иста личност стекне својства председника Народне скупштине и вршиоца дужности председника Републике...". Како Устав не предвиђа могућност да избори за Народну скупштину не успеју, тако не предвиђа ни могућност да избори за председника Републике не успеју, па су и због тога оспорене одредбе Закона о цензусу и могућем неуспеху избора за председника Републике супротне Уставу.

Предлагач, такође, сматра да је оспорена одредба члана 5и. став 3. Закона неуставна "најпре зато што Устав не допушта неуспех избора за председника Републике. Потом, према језичком тумачењу одредбе, председник Народне скупштине у року од шездесет дана од окончања "неуспелих избора", одлучује не само о томе када ће бити, већ и о томе да ли ће уопште бити расписани избори". У оба случаја одредба је супротна уставној обавези утврђеној чланом 87. став 5. Устава.

2. Уставном суду поднете су и две иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорених одредаба Закона о избору председника Републике.

У једној иницијативи се, поред оцене уставности члана 5з. ст. 1. и 3. и члана 5и. ст. 1. и 3. Закона, захтева и оцена уставности члана 2. Закона, према коме право да бира председника Републике има грађанин Републике Србије који је истовремено и југословенски држављанин а навршио је 18 година живота, који је пословно способан и има пребивалиште на територији Републике Србије". Уставност одредаба члана 5з. ст. 1. и 3. и члана 5и. ст. 1. и 3. Закона, у основи се оспорава из истих разлога као и у предлогу Демократске странке Србије, а уставност члана 2. Закона иницијатор оспорава јер сматра да је у том члану "право да бира председника Републике сужено само на пунолетне грађане Републике Србије, који су истовремено и југословенски грађани, пословно способни и са пребивалиштем на територији Републике Србије", као и да је "у члану 5и. став 1. тог Закона даље неуставно сужено то право само на оне који су у бирачким списковима, макар они и не били уредни и ажурни".

У другој иницијативи се захтева само оцена уставности члана 5и. став 3. Закона. Иницијатор сматра да овлашћење председника Народне скупштине да одлучује о расписивању избора, како је то уређено оспореним чланом Закона, није у сагласности са чланом 78. став 3. и чланом 87. став 7. Устава. Наиме, према мишљењу иницијатора, председник Народне скупштине не може да одлучује о расписивању избора већ једино може да распише изборе кад се за то стекну уставом и законом предвиђени услови.

Законодавни одбор Народне скупштине у одговору истиче да је чланом 87. став 7. Устава утврђено да се поступак избора и опозива председника Републике уређује законом. Уставом су уређена одређена питања везана за избор председника Републике (да се председник Републике бира на непосредним изборима тајним гласањем, да мандат председника траје пет година и да исто лице може бити изабрано за председника највише два пута (члан 86. ст. 1. до 3.)), а "остала питања која се односе на поступак избора председника Републике, па самим тим и питање потребне већине и потребног броја бирача изашлих на изборе... - Устав Републике Србије препустио је закону". У одговору се даље указује да су законом ова питања уређена "на начин који полази од тога да у изборном поступку за избор председника Републике мора да узме учешћа најмање половина бирача уписаних у бирачки списак у Републици, имајући у виду значај функције. Нарочито при томе треба имати у виду, истиче се у одговору, да је одредбом члана 88. став 3. Устава предвиђено да је председник Републике опозван ако је за његов опозив гласала већина од укупног броја бирача. Према томе, Устав је уредио питање већине бирача потребне за опозив председника Републике, а тиме и потребан број бирача изашлих на гласање да би опозив успео. Међутим, Устав је уређивање питања броја бирача чије је учешће у изборном поступку потребно да би

председнички избори успели -препустио закону. Оспорено законско решење, у одређеном смислу успоставља приближну равнотежу између броја бирача чије је учешће потребно у изборном поступку за успех председничких избора, с једне стране и броја бирача чије је учешће неопходно за опозив председника Републике, с друге стране".

Такође у одговору се наводи да "Устав Републике Србије није уредио ситуацију која настаје у случају неуспеха председничких избора, па и у овом случају постоји могућност да се законом предвиди решење којим се уређује начин расписивања нових избора, укључујући рокове за њихово расписивање". У одговору се наводи да се "рок за одржавање избора за председника Републике утврђен одредбом члана 87. став 5. Устава не односи на ситуацију која настаје у случају неуспеха председничких избора".

Законодавни одбор сматра да одредбе члана 53. ст. 1. и 3. и члана 5и. ст. 1. и 3. Закона о избору председника Републике "нису у супротности ни са једном одредбом Устава које су наведене у предлогу за оцену уставности, као ни било којом другом одредбом Устава, уставним начелом, тј. принципом".

Према члану 2. став 2. Устава грађани остварују сувереност референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника, а према члану 9. Устава уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, док Републику Србију представља и њено државно јединство изражава председник Републике.

Уставом Републике Србије, у члану 12. став 2., предвиђено је да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање.

Чланом 42. став 1. Устава прописано је да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и у друге органе и изборна тела.

Одредбом члана 78. став 3. Устава утврђено је да председник Народне скупштине расписује изборе за народне посланике и за председника Републике.

У члану 86. Устава, поред осталог, предвиђено је: да се председник Републике бира на непосредним изборима, тајним гласањем (став 1.); да се избор за председника Републике мора одржати најкасније 30 дана пре истека мандата председника Републике коме мандат истиче (став 4.); да се у случају непосредне ратне опасности или ратаног стања, мандат председника Републике продужава док такво стање траје, односно док се не створе услови за избор председника Републике (члан 86. став 6.);

Чланом 87. Устава утврђено је: да председнику Републике престаје мандат пре истека времена на које је биран у случају опозива или оставке (став 1.); да о поднетој оставци председник Републике обавештава јавност и председника Народне скупштине, а Председнику престаје мандат даном подношења оставке (ст. 2. и 3.); да дужност председника Републике коме је престао мандат пре истека времена на које је биран, до избора новог председника Републике, врши председник Народне скупштине (став 4.); да се, у случају престанка мандата председника Републике пре истека времена на које је биран, избори за новог председника Републике морају одржати у року од 60 дана од дана престанка мандата председника Републике (став 5.); да председника Републике који је из било ког разлога привремено спречен да врши

своју функцију, замењује председник Народне скупштине (став 6.) и да се поступак избора и опозива председника Републике уређује законом (став 7.).

Из наведених одредаба Устава произлази да се избор председника Републике уређује истовремено и Уставом и законом. Наиме, уставотворац Републике Србије уредио је само нека питања избора председника Републике, а у члану 87. став 7. Устава је утврдио да ће се "поступак избора и опозива председника Републике уредити законом". Сагласно изнетом, Народна скупштина је, по мишљењу Уставног суда, не само могла, већ је била и дужна да донесе закон којим ће уредити поступак избора и опозива председника републике. С обзиром да је одредба члана 87. став 7. Устава по свом карактеру и садржини само одредба којом се утврђује овлашћење за законодавно уређивање поступка избора и опозива председника Републике, то законодавац приликом укређивања овог питања мора полазити од напред поменутих уставних одредби.

Према оспореним одредбама члана 53. ст. 1. и 3. Закона, избор председника Републике зависи од тога да ли је на изборе у првом кругу изашла најмање половина од укупног броја бирача уписаних у бирачки списак у Републици Србији и, да ли је један од кандидата добио већину гласова бирача који су гласали.

Чланом 87. став 7. Устава предвиђено је да се поступак избора и опозива председника Републике уређује законом, с тим што су Уставом Републике Србије уређена само поједина питања избора председника Републике као што су: непосредност и тајност избора председника Републике, трајање мандата, рокови за изборе код редовног истека мандата, случајеви престанка мандата пре истека времена на које је председник Републике изабран и рокови за изборе у тим случајевима, као и замена председника Републике ако је председник из било којег разлога привремено спречен да врши функцију, односно вршење дужности председника Републике од стране председника Народне скупштине Републике Србије, када му престане мандат пре времена на које је изабран. То значи, по мишљењу Уставног суда, да је избор за председника Републике у многоме законска материја. Уставни суд је констатовао да је уставотворац у одредбама члана 88. ст. 2. и 3. Устава уредио само већину неопходну за опозив председника Републике, према којима је председник Републике опозван ако за опозив гласа већина од укупног броја бирача.

С обзиром на изнето, у вези с питањем да ли је законодавац на основу члана 87. став 7. Устава, овлашћен да уреди и облик већине потребне за избор председника Републике, као и сва питања избора председника Републике која нису уређена Уставом, Уставни суд сматра, да уставно упућивање на законско уређивање "поступка избора", подразумева и прописивање облика већине тј. броја гласова потребних за избор председника Републике. Уређивањем поступка избора председника Републике, не уређују се нити се могу уређивати само питања поступка у ужем смислу те речи - у смислу начина вршења радњи у поступку избора. Такво уређивање претпоставља да су сва материјално-правна питања избора, па и број гласова потребних за избор председника Републике, уређена у Уставу, што није случај. Дакле, у случају кад Устав није одредио облик већине потребан за избор председника Републике, то питање се, с обзиром на одредбе члана 87. став 7. и члана 12. став 2. Устава, законом који уређује избор председника Републике, по схватању Уставног суда, могло уредити, да би избори за председника Републике могли бити спроведени.

При томе, који ће облик већине неопходан за избор председника Републике бити законом одређен, питање је законодавне политике. У поступку припреме и доношења закона - Народна скупштина, као доносилац закона цени оправданост и целисходност појединих законских решења, па питање висине утврђеног цензуса и потребног броја гласова за избор на одређену функцију не спада у питања оцене уставности, па тиме ни у надлежност Уставног суда .

Уређивање одређених питања у Закону која нису уређена Уставом само по себи не може, по оцени Уставног суда представљати повреду Устава. У таквој уставноправној ситуацији законодавац који је уставом овлашћен да уреди поступак избора могао је, по нашем мишљењу, да уреди и друга питања која нису уређена Уставом, а која су неопходна за спровођење председничких избора, као што је и питање облика већине потребне за избор председника Републике. С обзиром да у Уставу нема ограничења за опредељивање законодавца за било који облик већине, законодавац се отуда могао определити и за строжи облик већине да би председник био изабран, укључујући и захтев да на изборе изађе најмање половина од укупног броја бирача уписаних у бирачки списак.

Према томе, по оцени Уставног суда, законодавац се кретао у границама уставних овлашћења када је уређујући избор председника Републике утврдио облик већине потребне за избор председника, као и питање потребног броја бирача уписаних у бирачки списак изашлих на изборе.

У вези са наводима предлагача да се одредбама члана 53. ст. 1. и 3. повређују одредбе члана 2. и члана 42 став 1. Устава, Уставни суд истиче, да је одредбом члана 2. Устава утврђено да грађани остварују сувереност референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника, а да је одредбом члана 42. став 1. Устава прописано да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и друге изборне органе и тела. Из наведених одредби произлази да је Устав прокламовао принцип грађанског суверенитета, а да је бирачко право конституисано као право грађанина да бира и да буде биран, без обавезе да се активно бирачко право врши. Ово право се може, али не мора вршити. Бирачко право је, према Уставу, субјективно јавно право и оно је демократско право грађанина и облик испољавања његове грађанске слободе и воље. Невршење активног бирачког права, онако како је то право уређено у Уставу, не може се сматрати повредом Уставом зајамченог бирачког права, нити се његово невршење, по оцени Уставног суда, може сматрати ограничавањем активног бирачког права уопште или на одређеним изборима. Према томе, невршење активног бирачког права, иако може довести до неуспеха одређеног избора, не доводи у питање суштину самог бирачког права, као што негласање не поништава гласове бирача који су гласали. Одредбе члана 53. ст. 1. и 3. нису својом садржином, по оцени Уставног суда, у супротности са начелом суверености утврђеним у члану 2. Устава, нити представљају повреду Уставом зајамченог бирачког права утврђеног чланом 42. став 1. Устава.

У вези са тврдњом изнетом у предлогу да одредбе чл. 53. и 5и. Закона спречавају "персонализацију" функције председника Републике, Уставни суд указује да наведне одредбе траже излазак одређеног броја бирача на изборе и постизање одређене већине да би председник Републике био изабран, и да те одредбе саме по себи не спречавају избор председника. Да ли ће председник Републике бити изабран или не на одређеним изборима, искључиво

зависи од бирача. Неизбор одређених кандидата на функцију председника Републике који су кандидовани у поступку избора, не значи да се негира институција шефа државе, већ само да предложени кандидати нису остварили (нису добили) прописани облик већине неопходан за избор на ту функцију. Такође, оспорене одредбе чл. 53. и 5и. Закона, по схватању Уставног суда, не претварају избор председника Републике у референдум, како се то наводи у предлогу, јер из целине одредаба Закона неспорно произлази да грађани бирају председника на непосредним изборима. То што је Законом прописан строжији облик већине за избор председника Републике, не значи, по мишљењу Уставног суда, да се ради о другом облику остваривања суверености грађана.

У погледу одредбе члана 5и. став 1. Закона којом је предвиђено да се избори сматрају неуспешним ако у првом кругу није изашла најмање половина бирача уписаних у бирачки списак, без обзира колико је гласова добио поједини кандидат, указујемо да је законодавац, који је овлашћен да уреди број гласова потребних за избор шефа државе, из истих разлога могао да уреди и да је излазак наведеног броја бирача услов за одржавање другог круга избора. По схватању Уставног суда, законодавац није повредио Устав када је уређујући поступак избора председника Републике уредио и како се поступа у случају кад на изборе не изађе прописана већина. Другим речима, ако је законодавац овлашћен да уреди питање потребне већине за избор председника Републике, законодавац је истовремено овлашћен и да одреди да ли ће се председнички избори одржати у једном или више изборних кругова, као и да одреди да су избори неуспели ако у првом кругу не изађе одређен број бирача. Ствар је законодавца како ће уредити та питања, односно за коју већину ће се одредити, с обзиром да је уставотворац препустио да се то питање уреди правним актом ниже правне снаге, тј. законом. Уређујући избор председника Републике законодавац је овлашћен да поступа у складу с Уставом, али то не значи да је у неслагласности са Уставом све оно што се уреди законом, а није уређено у Уставу, како се наводи у поднетим представкама за оцену уставности оспорених одредби Закона, а посебно одредбе члана 5и. став 1. Закона. Закон мора бити у сагласности са Уставом, али то не значи да не може садржавати појмове, па и "нове институте" који нису утврђени у Уставу. С обзиром на апстрактност, начелност и уопштеност уставних норми, логично је да закон користи и ствара низ нових појмова које Устав не познаје. Без обзира да ли се у конкретном случају кад законодавац говори о "неуспелим изборима" ради о "новом правном институту" или само о једној не баш најбоље правно обликованој норми, Уставни суд оцењује, да законодавац није повредио Устав када је уредио шта бива, после неуспеха одређених избора, односно како поступити ако на изборе не изађе прописана већина бирача, или ако ниједан кандидат не добије прописану већину потребну за избор председника Републике.

С обзиром на изнето, а имајући у виду уређеност овог питања у важећем Уставу Републике Србије, као и овлашћења законодавца утврђена у чл. 72. и 73. и члану 87. став 7. Устава, Уставни суд сматра да је законодавац могао да уреди наведена питања на начин предвиђен у оспореној одредби члана 5и. став 1. Закона.

Одредабама члана 86. став 4. Устава утврђено је да се избор за председника Републике мора одржати најкасније 30 дана пре истека мандата Председника коме мандат истиче, а одредабама члана 87. став 5. Устава

утврђено је да се избори у случају престанка мандата председника Републике пре времена на које је биран (оставка или опозив) морају одржати у року од 60 дана од дана престанка мандата председника Републике. Полазећи од ових одредаба, као и чињенице да у Уставу нема одредаба о томе шта бива ако председник не буде изабран у наведним роковима, не може се изводити, по оцени Уставног суда, закључак да се избори за председника Републике увек морају окончати у роковима предвиђеним у наведеним одредбама Устава и увек са изабраним председником. Ваља имати у виду да до неизбора председника у стварности може доћи из више разлога (иако о тим разлозима Устав, па ни Закон ништа не говоре). У ситуацији кад је Устав уређивање питања избор председника Републике у многоме препустио законодавцу, логично је да се у законодавној разради избора председника Републике предвиди и решење за случај да председник Републике не буде изабран на одређеним изборима.

Међутим, оно што се основано поставља као спорно уставноправно питање јесте да ли је законодавац, сагласно Уставу уредио даље поступање у поступку избора председника Републике, за случај неуспелих избора. Наиме, према оспореној одредби *члана 5и. став 3. Закона*, председник Народне скупштине Републике Србије, у року од 60 дана од дана када су одржани неуспели избори, *одлучује о расписивању нових избора за председника Републике*. При оцени уставности ове одредбе Закона треба имати у виду, пре свега, начело поделе власти садржано у члану 9. Устава и одредбу члана 78. став 3. Устава, којом је утврђено да председник Народне скупштине *расписује изборе* за председника Републике, а потом и одредбе члана 86. став 4. и члана 87. став 5. Устава. Из наведених одредаба Устава произлази, по схватању Уставног суда, да је одлука председника Народне скупштине о расписивању избора за председника Републике деклараторне природе. Ова одлука се доноси на основу Устава и закона и њоме се само констатује да су испуњени уставни и законски услови за расписивање избора, одређује дан одржавања избора у оквиру уставом и законом предвиђеног рока, као и дан од кога почињу тећи рокови за вршење појединих изборних радњи. Другим речима, уставно овлашћење председника Народне скупштине да распише изборе је истовремено и његова обавеза, и као такво, оно значи да председник Народне скупштине, у оквиру Уставом и законом утврђених рокова, само одређује датум одржавања избора. Према томе, председник Народне скупштине није Уставом овлашћен да одлучује о томе да ли ће расписати изборе (позитивно или негативно), нити да одлучује о року за одржавање избора. С обзиром да оспорена одредба члана 5и. став 3. Закона даје такво овлашћење председнику Народне скупштине, та одредба није у складу с Уставом.

Уставна ситуација у којој исто лице истовремено обавља и функцију председника Народне скупштине и председника Републике, на дужи временски рок није, по мишљењу Уставног суда, у складу ни са принципом поделе власти (члан 9. Устава). У таквом случају, настаје својеврсна кумулација законодавне и једног дела извршне власти, па стога одредба члана 5и. став 3. Закона, по оцени Уставног суда, може довести у питање и остваривање уставних решења о надлежности различитих државних органа, те као таква ова одредба није у сагласности са одредбама члана 78. ст. 2. и 3. и члана 83. Устава.

Из изнетог произилази да уставно овлашћење за законско уређивање поступка избора председника Републике није и не може бити и

овлашћење законодавца да утврди право председника Народне скупштине да одлучује о року у коме ће се одржати избори за председника Републике, како то из одредбе члана 5и. став 3. произлази. Наиме, чинећи могућим неизбор председника Републике на неодређен период, оспорена одредба Закона омогућава нарушавање Уставом успостављених односа између различитих државних органа, носилаца појединих грана власти и повреду принципа поделе власти утврђеног у члану 9. Устава.

Питање рока за одржавања нових избора у случају неуспелих избора није уређено Уставом али ни оспореним Законом. Међутим, Устав садржи јасне и прецизне одредбе о року у коме се избори за председника Републике морају одржати у случајевима престанка мандата истеком времена на које је председник изабран (члан 86. став 4.), односно када му је престао мандат пре истека времена на које је биран (члан 87. став 5.). Ова уставна решења упућују на то да држава не може бити у дужем временском периоду без изабраног председника Републике. Полазећи од наведених одредаба Устава, Уставни суд сматра да рок за одржавање нових избора за председника Републике у случају неуспелих избора треба да произађе из целине уставних одредби и системским тумачењем случајева које Устав прописује, а не из законом утврђеног овлашћења да председник Народне скупштине (који у конкретном случају врши и функцију председника Републике) самостално одлучује о расписивању нових избора за председника Републике.

Оспорени *члан 2. Закона* којим је предвиђено да право да бира председника Републике има грађанин Републике Србије који је истовремено и југословенски држављанин, а навршио је 18 година живота, који је пословно способан и има пребивалиште на територији Републике Србије, није, по мишљењу Уставног суда, несагласан с Уставом. Наиме, прописивањем да активно бирачко право има грађанин Републике Србије који је истовремено и југословенски држављанин, који је пословно способан, који има пребивалиште на територији Републике Србије и који је уписан у бирачки списак, Закон о избору председника Републике није сузио круг "субјеката коришћења изборног права" у поступку избора за председника Републике, већ је на основу уставног овлашћења из члана 12. став 2. и члана 87. став 7. уредио начин остваривања активног бирачког права предвиђеног у члану 42. став 1. Устава.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) и 9) и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава одредба Закона из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања ове Одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-23/2003 од 18.09.2003.

("Службени гласник РС", број 93/2003)

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01)

- члан 152. став 1. тач. 1) и 9)

Закон о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02)

- члан 45. став 1. тач. 1) и 10)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), није у сагласности с Уставом.

2. Утврђује се да одредба члана 45. став 1. тач. 1) и 10) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02), није у сагласности с Уставом.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 152. став 1. тачка 1) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01).

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи на основу одредбе Закона из тачке 1. изреке.

Предлозима Скупштине општине Ћуприја, Општинског одбора Реформиста Војводине Кула из Куле и Социјалистичке народне партије покренут је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01). У предлозима се наводи да оспорена одредба Закона није сагласна са чланом 13. Устава Републике Србије; да су одборници скупштина локалне самоуправе по Закону о локалној самоуправи бирани по већинском изборном систему, на непосредним изборима, тајним гласањем, па да из тога произилази да је мандат одборника слободан јер је добијен директно од бирача; да Устав не установљава опозив одборника као институт који може довести до престанка мандата одборника мимо њихове воље; да одборници у већинском изборном систему нису постали репрезентанти политичких партија већ грађана који живе у изборној јединици у којој су бирани и да оспорена одредба ограничава Уставом утврђени положај одборника и његово право да одлучује и гласа по сопственом уверењу. Истовремено предлагачи захтевају да Уставни суд "у току поступка, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу Закона чија се уставност оцењује."

Општински одбор Реформиста Војводине Кула из Куле покренуо је поступак и за оцену уставности члана 152. став 1. тачка 1) Закона о локалној самоуправи. У образложењу предлога наводи се да је наведена одредба Закона несагласна с Уставом, јер утврђује престанак мандата одборника пре истека времена на које је изабран.

Уставном суду поднето је и више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) и члана 45. став 1. тач. 1) и 10) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/02). У иницијативама се наводи да оспорене одредбе закона којима је прописан престанак мандата одборника пре истека времена на које је изабран, у случају престанка чланства у политичкој странци или коалицији односно брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке односно друге политичке организације на чијој је листи изабран, нису у сагласности са одредбом члана 42. став 1. Устава.

Уставни суд је, на седници одржаној 12. децембра 2002. године, донео Решење о покретању поступка за оцену уставности члана 45. став 1. тачка 1) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/2002). Уставни суд је, такође, на седници одржаној 24. јула 2003. године, поводом поднете иницијативе, донео Решење о покретању поступка за оцену уставности и одредбе члана 45. став 1. тачка 10) Закона о локалним изборима.

Уставни суд је затражио од Народне скупштине Републике Србије одговор на предлоге и решења о покретању поступка и мишљење на поднете иницијативе. Како Народна скупштина није доставила одговор односно мишљење, Уставни суд је наставио поступак на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Према члану 66. Закона о локалним изборима, одредбе чл. 120. до 162. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), који је престао да важи ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), примењују се у случају спровођења допунских избора за досадашњи састав скупштина јединица локалне самоуправе, а престаће да важе даном расписивања избора за све одборнике скупштина јединица локалне самоуправе у Републици.

Оспореним одредбама члана 152. став 1. тач. 1) и 9) Закона о локалној самоуправи прописано је да "одборнику престаје мандат пре истека времена на који је изабран:...1) подношењем оставке" и "... 9) престанком чланства у политичкој странци која га је предложила за одборника", док је оспореним одредбама члана 45. став 1. тач. 1) и 10) Закона о локалним изборима предвиђено да "одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:... 1) ако му престане чланство у политичкој странци или коалицији на чијој је листи изабран" и "...10) брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке, односно друге политичке организације на чијој је листи изабран".

Чланом 42. став 1. Устава предвиђено је да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и друге органе и изборна тела, па и у скупштину општине као одборник, а у ставу 3. истог члана утврђено је да кандидата за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана.

Из наведених одредаба произлази да Устав гарантује пасивно бирачко право грађанима, као индивидуално и једно од основних права грађана које се остварује на основу Устава; да за одборника могу да буду предложени и грађани који нису чланови политичке странке; да истицање кандидатуре на

изборној листи од стране политичке странке, односно на листи или од стране било ког другог субјекта кандидовања, из члана 42. став 3. Устава, није услов за стицање пасивног бирачког права, с обзиром да су листе или било који други облик предлагања само начин или техника остваривања права на кандидовање. Право кандидовања конституише се, по схватању Уставног суда, као право грађана, а не као право чланова политичких организација. Поступак кандидовања представља једну од најзначајнијих фаза изборног процеса, у којој предлагачи имају одлучујућу улогу, али кад је кандидат предложен, он постаје кандидат за функцију одборника о којој, у крајњем, одлучује бирачка воља грађана.

Правни положај одборника у скупштинама општина кандидованих од стране групе грађана је, по схватању Уставног суда, једнак правном положају одборника који су кандидовани и бирани из реда чланова политичке странке или коалиције, као и оних одборника који су изабрани на листи политичке странке, односно од ње предложени, а нису чланови те нити било које странке. Међутим, оспореним одредбама члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи и члана 45. став 1. тачка 1) Закона о локалним изборима различито се уређује положај одборника, када је у питању престанак њиховог мандата, у зависности од чланства у политичкој странци која их је кандидовала. На тај начин, оспорене одредбе ова два закона стављају у неједнак положај одборнике исте скупштине општине са становишта престанка мандата, у зависности од тога ко их је кандидовао, са чије су изборне листе изабрани и да ли су или нису чланови политичке странке. То је, по оцени Уставног суда, несагласно са чланом 13. Устава, према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира "на ... политичко или друго уверење... или које лично својство".

Чланом 116. став 1. Устава предвиђено је да о пословима општине грађани одлучују референдумом и преко својих представника у скупштини општине. Ставом 2. истог члана, утврђено је да скупштину општине чине одборници изабрани на непосредним изборима, тајним гласањем. Из ових одредби, по мишљењу Уставног суда, произлази да кандидат за одборника стиче својство одборника непосредним избором од стране грађана и од тог момента грађани, у смислу члана 116. став 1. Устава, одлучују о пословима општине, поред осталог, и преко својих представника у скупштини општине - одборника. Из права грађана да одлучују о пословима у локалној заједници преко својих представника у скупштини општине - одборника, произлази да одборници представљају грађане који су их непосредно изабрали и да, на тај начин, грађани преко њих одлучују о делу јавних послова, који су локалног карактера. Одборник, као носилац јавне функције у скупштини општине, има Уставом загарантовану слободу у представљању оних који су га бирали и не може бити везан правно обавезујућим налозима политичких партија односно коалиција чије би непоштовање могло имати за последицу престанак мандата.

Без обзира на тип изборног система (пропорционални или већински) и субјекте кандидовања (политичка странка или коалиција, друга политичка организација или група грађана), својство одборника се стиче искључиво чином избора односно једино вољом бирачког тела.

Из наведеног произлази да законодавац, уређујући престанак мандата одборника, није могао предвидети да се законом мандат одборника учини непосредно зависним од чланства у политичкој странци односно

коалицији на чијој листи је кандидован за одборника или која га је предложила за одборника, како је то учињено оспореним одредбама члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи и члана 45. став 1. тачка 1) Закона о локалним изборима, јер је то, по оцени Уставног суда, несагласно и са одредбама чл. 42. и 116. Устава.

У вези са оспореном одредбом члана 45. став 1. тачка 10) Закона о локалним изборима, Уставни суд оцењује да се, с обзиром на то да између политичке странке и одборника у току трајања мандата не постоји правно обавезујући однос, не може законом престанак мандата одборника непосредно везати за статусне и организационе промене политичке странке, односно друге политичке организације која их је кандидовала и предложила за одборника.

Уставни суд оцењује да уставно овлашћење законодавца да уреди престанак мандата одборника подразумева уређивање режима престанка мандата који једнако важи за све одборнике независно од њихових личних својстава. Због тога оспорене одредбе Закона о локалној самоуправи и Закона о локалним изборима нису у сагласности са чл. 13, 42, 44. и 116. Устава.

Оставка је по својој правној природи, по оцени Уставног суда, опште прихваћен облик и чин слободе воље појединца који врши неку јавну функцију или службу, у овом случају одборничку, и њоме се не повређује ни један уставни принцип нити која уставна одредба. Стога одредба члана 152. став 1. тачка 1) Закона о локалној самоуправи није несагласна с Уставом.

С обзиром да је донео коначну одлуку, Уставни суд је на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона о локалној самоуправи.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) и Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02) наведене у тач. 1. и 2. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IY-66/2002, IY-201/2003 и
IY-249/2003 од 25.09.2003.

("Службени гласник РС", број 100/2003)

Закон о наслеђивању ("Службени гласник РС", број 46/95)

- члан 4. став 1. тачка 5) и члан 5. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 4. став 1. тачка 5) и члана 5. став 1. у делу који гласи: "... изузев војном обвезнику који је напустио земљу да би избегао дужност њене одбране," Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС", број 46/95), нису у сагласности с Уставом.

Уставном суду поднето је више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба Закона о наслеђивању наведених у изреци. Према наводима иницијатора одредбе чл. 4. и 5. Закона у супротности су са чл. 11, 13, 56. и чланом 72. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије, због тога што законодавац нема овлашћење да прописује услове недостојности за наслеђивање, којима се ускраћује право тестатора - завештаоца да располаже својом имовином. Истиче се да уколико завешталац за живота није наследнике огласио недостојним за наслеђивање и уколико наследници у оставинском поступку један другом не приговарају недостојност то не може учинити ни држава, тим пре што избегавање војне обавезе и санкције, које овакав начин прописивања недостојности производи, треба да буду предмет регулисања других закона, а не Закона о наслеђивању.

Решењем Уставног суда Републике Србије ИУ-358/95 од 12. јуна 2003. године покренут је поступак за оцену уставности члана 4. став 1. тачка 5) и члана 5. став 1. Закона о наслеђивању ("Службени гласник Републике Србије", број 46/95). Решење је достављено на одговор Народној скупштини Републике Србије 16. јуна 2003. године, па пошто одговор није добијен, Уставни суд је наставио поступак, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Одредбама члана 4. став 1. тачка 5. Закона о наслеђивању прописано је да не може наследити на основу Закона или завештања, нити стећи какву корист из завештања (недостојан је) војни обвезник који је напустио земљу да би избегао дужност њене одбране, а до смрти оставиоаче не врати се у земљу. Према члану 5. Закона оставилац може опростити недостојност, изузев војном обвезнику који је напустио земљу да би избегао дужност њене одбране. Опроштај мора бити учињен у облику потребном за завештање.

Оспорене одредбе чл. 4. и 5. Закона о наслеђивању уређују правни институт недостојности за наслеђивање. Недостојност према одредби члана 4. став 1. тачка 5. Закона наступа кумулативним испуњењем три услова: да је наследник у тренутку напуштања земље имао својство војног обвезника према прописима који уређују ово питање, да је напустио земљу са намером да избегне војну обавезу, односно да се из истог мотива задржао у иностранству и

да се до оставичеве смрти није добровољно вратио у земљу, при чему није од значаја да ли је био кривично гоњен, односно да ли је донета кривична пресуда.

Из изнетог произилази да разлог недостојности из оспореног члана 4. став 1. тачка 5. Закона о наслеђивању није у непосредној вези са моралним прекршајем наследника према оставиоцу, већ са његовим огрешењем према држави. Међутим, разлог недостојности, који није везан за однос према оставиоцу, по оцени Суда, доводи у питање остваривање Уставом зајемченог права на наслеђивање. Наиме, уређивање услова и начина остваривања Уставом зајемченог права на наслеђивање, у складу са законом, не даје овлашћење законодавцу да то питање уреди тако да одређена лица искључи из права наслеђивања, односно да им потпуно ускрати ово право у односу на оставиоца, јер је то несагласно са уставним одредбама којима се јамчи право својине и право на наслеђивање (члан 34. ст. 1. и 2. Устава). Устав је предвидео ограничења права својине према природи и намени непокретности (чл. 59., 60., 61. и 62), као и могућност експропријације непокретности, односно ограничења права својине на непокретности, кад то захтева општи интерес утврђен на основу закона (члан 63. Устава). У конкретном случају међутим, ограничење права на наслеђивање, као и права тестаменталног располагања учињена су ради остваривања дужности одбране земље. На тај начин је једно Уставом зајемчено право, ограничено да би се допринело остваривању једне Уставом постављене дужности, чиме је занемарен принцип јединства устава, који обавезује законодавца да води рачуна о вредностима које су Уставом зајемчене, тако што ће једно Уставом зајемчено право ограничити ради другог само ако је то неопходно. Наведеним одредбама Устава није предвиђено ограничење слободе располагања имовином за случај смрти, нити је таква могућност изричито резервисана за закон, па је стога несагласна с Уставом законска одредба која ускраћује право оставиоца да слободно располаже својом имовином, па и да је остави наследнику, који је напустио земљу да би избегао војну обавезу, јер војни обвезници подлежу кривичним санкцијама у случају избегавања дужности на основу војне обавезе.

Оспорене одредбе Закона, по оцени Суда, несагласне су и са чланом 13. Устава који успоставља принцип правне једнакости грађана, односно недискриминације и који забрањује да се - без разлога - оно што је исто или битно слично неједнако правно третира, а оно што је битно различито, да се третира правно једнако, као што је то у конкретном случају учињено прописивањем ограничења наследних права одређене категорије војних обвезника.

На основу члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Закона о наслеђивању наведене у изреци, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 У-358/95 од 25.09.2003.

("Службени гласник РС", број 101/2003)

Закон о унутрашњим пословима ("Службени гласник РС", бр. 44/91, 79/91 и 54/96)

- члан 54. став 4.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 54. став 4. Закона о унутрашњим пословима ("Службени гласник РС", бр. 44/91, 79/91 и 54/96) није у сагласности с Уставом.

Уставном суду Републике Србије поднета је представка за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 54. став 4. Закона о унутрашњим пословима. Уставни суд је, поводом поднете иницијативе, на седници одржаној 6. фебруара 2003. године донео Решење којим је покренуо поступак за утврђивање неуставности члана 54. став 4. наведеног Закона.

Решење Уставног суда, којим је покренут поступак за утврђивање неуставности члана 54. став 4. наведеног Закона достављено је Народној Скупштини на одговор. С обзиром да Народна Скупштина у остављеном року није доставила тражени одговор, Уставни суд је на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) наставио поступак у овој уставно-правној ствари.

Одредбом члана 54. став 4. Закона прописано је да кад Дисциплински суд одлучи да се са претреса искључи јавност због тога што се на претресу износе подаци и документа, који представљају службену, државну или војну тајну, радника, против кога се води поступак, може бранити само радник Министарства унутрашњих послова, односно радник организационе јединице у којој је запослен радник против кога се води поступак.

Чланом 3. став 2. Устава Републике Србије, зајемчена су лична, политичка, национална, економска, социјална, културна и друга права човека и грађанина. Према члану 11. Устава, слободе и права човека и грађанина ограничена су само једнаким слободама и правима других, и кад је то Уставом утврђено. Према члану 12. став 1. Устава, слободе и права остварују се, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом. Сагласно ставу 2. овог члана Устава, законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. У смислу члана 13. Устава, грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Према члану 24. став 1. Устава, свакоме се зајемчује право на одбрану и право да себи узме браниоца пред судом или другим државним органом надлежним за вођење поступка. Нико ко је достижан суду или другом органу надлежном за вођење поступка не може бити кажњен ако му,

у складу са законом, није било омогућено да буде саслушан и да се брани (став 2.). Према ставу 3. овог члана Устава, свако има право да његовом саслушању присуствује бранилац кога изабере. Законом се одређује у којим случајевима окривљени мора имати браниоца (став 4.).

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је одредбом члана 54. став 4. Закона, повређено Уставом зајемчено право на одбрану и право на слободан избор браниоца, у смислу члана 24. Устава, с обзиром на то да радника, на претресу на коме се износе подаци и документа који представљају службену, државну или војну тајну, може бранити само радник Министарства унутрашњих послова, односно радник организационе јединице у којој је запослен радник против кога се води поступак. Осим тога бранилац радника против кога се води поступак дужан је да странци савесно пружа правну помоћ, у складу са законом, статутом и кодексом професионалне етике адвоката, као и да чува као тајну оно што му је странка поверила.

На основу изложеног и одредбе члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 54. став 4. Закона из изреке ове Одлуке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 106/2003)
 ГУ-10/2001 од 9.10.2003.

**Закон о изменама и допунама Закона о системима веза
 ("Службени гласник РС", број 20/97)**

- члан 3. став 1. и члан 14а

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 3. став 1. и одредаба члана 14а. Закона о изменама и допунама Закона о системима веза ("Службени гласник РС" број 20/97).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Закона наведених у тачки 1.

Предлозима овлашћених предлагача покренут је поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 3. став 1. и одредаба члана 14а. из члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о системима веза ("Службени гласник РС" број 20/97), а поднетим иницијативама тражена је оцена

уставности истих одредби Закона. Одредбе члана 3. као и члана 14а. став 2. Закона оспорене су наводом да уводе појам "регионалног комутационог центра", који не познаје ни Устав ни Закон о системима веза ("Службени гласник Републике Србије", број 38/91), нити Генерални план телефонске мреже.

Одредбе члана 14а. Закона, оспорене су тврдњама да иако наизглед уводе нови, посебан појам (право преношења обављања делатности, односно право преношења искључивог обављања делатности), у суштини успостављају законски основ за давање концесије. Оспореним чланом 14а. учињена су одступања од републичког закона који уређује концесије у виду давања концесије зависном предузећу, у погледу субјекта који даје концесију, услова, поступка, рока, делатности и накнаде. Као спорна посебно се истиче одредба члана 14а. став 2. Закона која овлашћује Владу да утврђује услове под којима се преноси право обављања делатности зависном предузећу, време за које се право преноси, као и услови коришћења и повезивања са основном телекомуникационом мрежом, а све из разлога што уређивање тих питања, по схватању предлагача, спада у искључиво законску материју. Надаље, истиче се да је Јавном предузећу ПТТ саобраћаја "Србија" дато право преношења обављања делатности у системима веза, која је била у његовом искључивом делокругу, чиме је повређен члан 59. Устава Републике Србије као и да при реализацији уставних овлашћења из чл. 65. и 72. Устава, Република не може уређивати те односе на начин који је супротан другим уставним одредбама нити одредбама других закона који уређују ту материју, што је у овом случају - Закон о концесијама. По мишљењу предлагача, оспорени члан 14а Закона несагласан је и са одредбама чл. 19, 55, 57, 64, 90. и 119. Устава Републике Србије из разлога што се овлашћивањем Владе да једном субјекту може дати искључиво право обављања делатности на одређено време (чија дужина законом није одређена) успоставља монополски положај и спречава тржишно привређивање. Према тврдњи предлагача, предузеће коме је Закон омогућио монополски положај за вршење услуга фиксне телефоније у унутрашњем и међународном саобраћају, то право је злоупотребило, проширујући тај монопол на пренос података преко Интернет протокола, без обзира да ли се подаци састоје од слике, гласа или текста.

Уставном суду је предложено да пре доношења одлуке о оцени уставности и законитости оспорених одредаба Закона, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона.

На основу члана 15. став 2. и члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93) Уставни суд је доставио Народној скупштини Републике Србије предлоге и иницијативе ради давања одговора, односно мишљења о уставности чланова 3. и 8. (члан 14а.) Закона о изменама и допунама Закона о системима веза ("Службени гласник РС", број 20/97). С обзиром да Уставном суду није достављен одговор, односно мишљење у остављеном року, Суд је наставио поступак оцене уставности, сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио :

Одредбом члана 3. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о системима веза, измењен је делимично члан 4. став 1. Закона о системима веза ("Службени гласник Републике Србије", број 38/91), којим се утврђује

надлежност министарства за послове веза да издаје одобрење за изградњу, реконструкцију или проширење односно за употребу објеката, тако што се, уместо одређења "међународних и магистралних закључно са главним капацитетима система веза" оспореном новелом одређује "међународних и магистралних објеката до нивоа регионалног комутационог центра".

Уставом је утврђено да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.), те да Република Србија уређује и обезбеђује систем друштвеног и јавног обавештавања, систем јавних служби, основне циљеве и правце привредног, научног и технолошког развоја, као и друге односе од интереса за Републику Србију у складу са Уставом (члан 72. став 1. тач. 6, 7, 9. и 12.).

Чланом 94. Устава одређено је да послове државне управе обављају министарства, да она примењују законе, решавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге управне послове утврђене законом.

Полазећи од наведеног Уставни суд је утврдио да оспорена одредба члана 3. став 1. Закона има значење норме којом се одређује надлежност министарства као органа државне управе да у области система веза, односно ПТТ саобраћаја као делатности од јавног интереса, својим актом (одобрењем) одлучује о изградњи, реконструкцији или проширењу и о употреби одређених објеката ПТТ саобраћаја. На основу изложеног Суд је оценио да су оспореном одредбом, од стране законодавног органа били уређени односи у границама уставних овлашћења те да нема основа за утврђивање неуставности оспорене одредбе члана 3. став 1. Закона, односно одговарајућег дела одредбе члана 14а. став 2. Закона, која је такође, оспорена и због употребе термина "регионални комутациони центар".

Одредбама члана 14а. Закона одређено је да: Предузеће ПТТ може на одређено време, уз сагласност Владе, да пренесе зависном предузећу право обављања делатности за које је зависно предузеће основано (став 1.), да Влада утврђује услове под којима се право обављања делатности преноси зависном предузећу, време за које се право преноси и услове коришћења и повезивања са основном телекомуникационом мрежом (међународни магистрални објекти до нивоа регионалног комутационог центра, мреже са интегрисаним услугама и сателитске комуникације) (став 2.), да се зависном предузећу може за одређено време пренети искључиво право обављања делатности уз накнаду чија се висина, начин и услови коришћења утврђују оснивачким актом (став 3.), да је накнада приход матичног предузећа којим се обезбеђује пословање и развој ПТТ делатности и предузећа у целини (став 4.).

Истовремено, одредбама чл. 11а. до 11д Закона, претходно је уређена могућност и начин организовања предузећа ПТТ као холдинг предузећа, оснивањем зависних предузећа за обављање ПТТ делатности.

Уставом је одређено да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима у складу са Уставом и законом (члан 57. став 1.), да се законом утврђују услови и начин обављања делатности односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.), да Република Србија уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација и систем јавних служби (члан 72. став 1. тач. 4. и 7.). Чланом 55. став 1. и чланом 64. Устава, одређено је да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту

робе, рада и капитала, на самосталности предузећа и свих других облика организовања, односно, утврђује се да су слободни размена роба и услуга и кретање капитала и радника, да се предузеће и друга организација слободно организују, да су самостални у обављању делатности, повезивању и удруживању, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, те да је противуставан сваки акт и свака радња којима се ствара или подстиче монополски положај.

Полазећи од изложене садржине одредаба члана 14а. Закона, Уставни суд је утврдио да су тим одредбама Закона уређени поједини сегменти правног положаја предузећа које обавља делатност од општег интереса, односно, односи који имају значење уређивања услова и начина обављања делатности за коју је образована јавна служба, за чије уређивање је Устав, одредбама чл. 57, 65. и 72. утврдио овлашћења законодавног органа.

У вези са наводом да је прописивањем могућности да Јавно предузеће, коме је законом већ одређен делокруг послова тј. делатност, исту пренесе на обављање другом лицу повређен члан 59. Устава који одређује да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима у складу са законом, Уставни суд је оценио да члан 14а. не регулише својинске односе у вези са отуђењем средстава из друштвене, односно државне својине, већ одредбом става 1. успоставља могућност преноса права обављања делатности на одређено време, зависном предузећу које се за ту сврху оснује. Такав предмет уређивања, по оцени Суда, представља диспонирање уставним овлашћењима у области уређивања услова и начина обављања делатности за коју се образује јавна служба које је предузето у границама наведених овлашћења законодавног органа, садржаних у чл. 57, 65. и 72. Устава.

Уставни суд је оценио, да ни са становишта одредаба члана 59. Устава које одређују границе законског уређивања својинских односа на средствима у друштвеној и државној својини, оспорене одредбе не садрже повреду Устава. То из разлога што одредбе члана 59. Устава утврђују не само да се законом уређују услови под којима се средства у друштвеној и државној својини могу претварати у друге облике својине, а да се отуђивати могу по тржишним условима у складу са законом, него претходно утврђују и то да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини уређују законом. "Уређивање својинских права и обавеза" по оцени Суда, значи законско прописивање садржине тих права и обавеза, што обухвата различита овлашћења и ограничења својинско правног односно имовинско правног карактера на средствима у питању. У том смислу, право обављања делатности (средствима у друштвеној односно државној својини) јесте (комплексно) овлашћење имовинско правног карактера које је законодавни орган могао одредити, утврдити му садржину, и прописати могућност односно услове његовог преношења.

Из корелације одредаба члана 11а. Закона, које овлашћују на организовање Предузећа као холдинга, односно оснивање зависног предузећа и одредаба оспореног члана 14а. следи, да се по самом Закону обављање делатности (због чега се, према члану 11а. Закона и оснива зависно предузеће) могло истом пренети без накнаде или уз накнаду, а са искључивим правом, односно, у оба случаја - на одређено време.

Стога, у погледу разлога оспоравања одредбе става 2. члана 14а. којом се овлашћује Влада да утврђује "услове под којима се преноси право

обављања делатности зависном предузећу, време на које се преноси право и услове коришћења и повезивања са основном телекомуникационом мрежом", Суд је, имајући у виду укупну садржину Закона утврдио да нема основа за оцену да се ради о противправном преношењу уставних овлашћења законодавног органа на орган извршне власти, него о овлашћивању на доношење одлука које су од значаја за извршавање закона и то у домену располагања одређеним средствима у државној својини. Наиме, овлашћења поверена Влади тичу се предузимања правних послова из области организовања и пословања конкретног јавног предузећа и то у односу суовлашћења јавног предузећа као носиоца делатности и Владе, као државног органа чије учешће има за циљ спровођење јавног и државног интереса у тим пословима. Такав карактер и обим овлашћења, датог Влади, по оцени Суда, у складу је са одредбама члана 90. Устава које утврђују функције Владе у области извршавања закона, као и о овлашћењима Владе као државног органа у области управљања средствима у државној својини.

Суд је оценио да нема повреда Устава у законској одредби којом се установљава овлашћење на преношење права обављања делатности "на одређено време" са овлашћивањем Владе да одреди тај период. Таквом формулацијом норме о битном елементу правног посла у питању, законодавац је изразио меру свог интереса одређујући да није дозвољено закључивање таквог посла на неодређено време тј. да није дозвољен трајни пренос права обављања делатности.

Из истих разлога, Уставни суд је оценио да не садрже повреду Устава ни оне одредбе члана 14а које овлашћују Владу да у том правном послу управљања средствима у државној својини одреди услове преноса права обављања делатности, односно које налажу да се у случају преноса искључивог права обавезно установи накнада за то (став 3. члан 14а Закона) чија се висина, начин и услови коришћења утврђују оснивачким актом (који у смислу члана 11а Закона доноси управни одбор Јавног предузећа ПТТ саобраћаја, уз сагласност Владе).

У вези са наводима предлагача да се одредбама члана 14а. Закона успоставља монополски положај предузећа основаног за обављање делатности фиксне телефоније, Суд је утврдио да одредбе члана 14а. Закона немају значење успостављања монополског положаја који забрањује одредба члана 64. став 3. Устава већ се њима уређују односи у границама овлашћења законодавног органа утврђених одредбама члана 57. став 1, члана 65. и члана 72. став 1. тач. 4) и 7) Устава. Наиме, фиксна телефонија је до доношења оспореног Закона била, иначе, искључива делатност ЈП ПТТ саобраћаја "Србија", а одредбама оспореног закона само су створене правне предпоставке и то у виду могућности да се уместо тог правног субјекта као искључивог носиоца делатности, оформи други са истим правом, односно позицијом на тржишту.

Суд сматра да оснивање предузећа актом државног органа, ради обављања одређених делатности од општег интереса није само по себи у супротности са одредбом члана 64. став 3. Устава. Околност да предузеће које обавља ту делатност у Републици нема конкуренцију на тржишту (као последица државног, природног или другог монопола) по оцени Суда нема значење да је оснивање као и пословање таквог предузећа супротно одредбама Устава, док се другим законским прописима уређује заштита од монополског понашања субјеката који имају такву позицију на тржишту.

Уставни суд према члану 125. Устава није надлежан да одлучује о сагласности оспорених одредаба Закона са Уставом СРЈ, законима државе СРЈ, као и о сагласности са другим републичким законима.

С обзиром да је Уставни суд коначно одлучио, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона одбачен је у смислу одредбе 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93)

На основу члана 23. став 3., члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд, донео је одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 116/2003)
 ГУ-134/97 од 16.10.2003.

Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", број 53/95)

- чл. 20. и 72.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 72. Закона о експропријацији ("Службени гласник РС", број 53/95).
2. Одбацује се захтев за преиспитивање Решења Уставног суда ГУ-15/96 од 4. јула 2002. године.
3. Одбацују се захтеви за оцењивање уставности члана 20. Закона о експропријацији.
4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба чл. 20. и 72. Закона наведеног у тачки 1. изреке.

Предлозима "Генерал инвеста" - Пословног удружења групације грађевинске привреде из Београда и Савеза стамбених задругара Србије покренут је поступак за оцену уставности чл. 20. и 72. Закона о експропријацији. Предлагачи наводе да је оспореним Законом и укунуто право инвеститира да покрећу експропријационе поступке за изградњу пословних и стамбених објеката, јер је чланом 20. Закона утврђено овлашћење Владе Републике Србије да "факултативно утврђује општи интерес за експропријацију за изградњу одређених објеката". У предлозима се износи мишљење да, уколико је Законом утврђен општи интерес за изградњу појединих објеката и ако су они предвиђени планским актом, Влада има обавезу да омогући такву изградњу, а не право да процењује постојање општег интереса за експропријацију. Члан 72. оспореног Закона, по мишљењу предлагача, несагласан је са чланом 121. став 1. Устава Републике Србије, који забрањује повратно дејство закона, других прописа и општих аката. Истиче се да су инвеститори објеката за тржиште, који

су остварили право изградње на парцелама, експроприсаним пре 5. јануара 1996. године, када је ступио на снагу оспорени Закон, доведени у неравноправан положај у односу на друге инвеститоре због чега су претрпели и још увек трпе ненедокнадиву штету. Последице примене оспорених одредаба чл. 20 и 72. Закона о експропријацији, по мишљењу предлагача, могле би се отклонити изменама и допунама тих законских одредаба, тако што би се омогућило окончање поступка експропријације непокретности на земљишту уступљеном инвеститорима до 5. јануара 1996. године по одредбама раније важећег Закона, а одређивање накнаде за експроприсане непокретности би се могло вршити по одредбама оспореног Закона.

Имајући у виду последице које су произвеле оспорене одредбе чл. 20. и 72. Закона о експропријацији, предлагачи траже да Суд обустави извршење тих законских одредаба у случајевима у којима су локације за изградњу уступљене инвеститорима пре 5. јануара 1996. године.

Уставном суду је поднета и иницијатива за преиспитивање Решења Уставног суда IY-15/96 од 4. јула 2002. године, у делу који се односи на члан 20. оспореног Закона. Иницијатор износи мишљење да општи интерес треба да изражава интерес свих грађана једне земље, а да изградња станова представља појединачни или групни интерес, независно од тога ко ће у њима становати. Истиче да се експропријацијом непокретности ради изградње станова угрожава Уставом зајемчено право својине.

Уставни суд је на седници одржаној 11. јула 2003. године закључио да представке овлашћених предлагача достави Народној скупштини на одговор. Пошто одговор није добијен, Уставни суд је наставио поступак на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да одредба члана 72. Закона о експропријацији прописује да ће се поступак по предлогу за експропријацију, који није правоснажно окончан до дана ступања на снагу овог закона окончати по прописима који су важили до дана ступања на снагу Закона. Изузетак од овог правила учињен је у случајевима када поступак експропријације није правоснажно окончан, а у питању су пословни и стамбени објекти.

Одредбе члана 72. Закона о експропријацији налазе се у прелазним и завршним одредбама и оне регулишу затечено стање, односно правне односе настале пре ступања на снагу тог закона, тако што у начелу продужавају примену раније важећих прописа на поступке по предлогу за експропријацију који нису правоснажно окончани, а прописују и изузетке од овог правила кад су у питању пословни и стамбени објекти. На овај начин одређено је, као правило, правно дејство оспореног Закона *pro futuro*. Кад су у питању поступци за одређивање накнаде за експроприсану непокретност предвиђена је примена оспореног Закона у случајевима кад до дана његовог ступања на снагу није закључен споразум о накнади, односно није донета правоснажна судска одлука о накнади.

Оспореним одредбама члана 72. Закона о експропријацији регулисано је временско важење Закона, тако што је предвиђено да ће се у одређеним случајевима примењивати раније важећи прописи, а кад су у питању пословни и стамбени објекти овај закон. Наведено законско решење, по оцени Суда, није несагласно са чланом 121. став 1. Устава према коме закон, други

пропис или општи акт не може имати повратно дејство јер се у конкретном случају не ради о правоснажно окончаним поступцима већ, напротив, о поступцима експропријације који су у току. По оцени Уставног суда, пропис има повратно дејство ако мења односе установљене правоснажним појединачним актима, односно пуноважним правним пословима, донетим односно закљученим за време важења ранијег прописа. Прописи којима се уводе обавезе, и који имају дејство само на правне ситуације у току стварања (*fasta pendentia*), а не и на тзв. свршене чињенице, немају повратно дејство.

Одредбом оспореног члана 20. Закона о експропријацији уређена су питања која се односе на утврђивање општег интереса, тако што је Влада Републике Србије овлашћена да утврди општи интерес за експропријацију непокретности кад је она неопходна за изградњу објекта у областима које су таксативно набројене: образовање, здравство, социјална заштита, објекти за потребе државних органа, територијалне аутономије и локалне самоуправе и др. Поред наведених случајева, предвиђена је и могућност утврђивања општег интереса за експропријацију непокретности за изградњу станова којима се решавају стамбене потребе социјално угрожених лица (став 1.). Општи интерес за експропријацију може се утврдити ако је донет одговарајући плански акт којим се на земљишту предвиђа изградња објекта из става 1. овог члана (став 2.). Предлог за утврђивање општег интереса за експропријацију може поднети лице које према одредбама овог закона може бити корисник експропријације (став 3.). Одредбама ст. 4. до 7. Закона уређен је начин, поступак и рокови за утврђивање општег интереса за експропријацију.

Решењем ИУ-15/96 од 4. јула 2002. године, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности опореног члана 20. Закона о експропријацији. Полазећи од одредбе члана 63. Устава Републике Србије, Суд је у образложењу истакао да Уставом није дефинисан појам општег интереса, нити је ближе одређена његова садржина, већ је предвиђено да се општи интерес утврђује на основу закона. На овај начин, по оцени Суда, утврђено је овлашћење законодавца да уреди не само поступак, начин и органе за одређивање општег интереса, већ и да предвиди случајеве у којима постоји општи интерес за експропријацију непокретности, као што је то учињено одредбама члана 20. Закона.

С обзиром на то да је о уставности члана 20. Закона о експропријацији Уставни суд већ одлучивао, а из навода и разлога изнетих у представкама не произлази да има основа за поновно одлучивање, односно за преиспитивања Решења Суда ИУ-15/96 Суд је одбацио ове захтеве, на основу члана 47. тач. 5) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

О оправданости оспорених законских решења, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије. Уставни суд такође, није надлежан да наложи измене и допуне Закона, нити да законодавцу предлаже конкретна законска решења, која подносиоци представки сматрају правичним и целисходним.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу чл. 20. и 72. Закона о експропријацији, се одбацује на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу члана 42. став 3, члана 46. тачка 9) и члана 47. тач. 5) и б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 126/2003)
 IY-74/2002 од 13.11.2003.

Закон о судским таксама ("Службени гласник РС", бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/01 и 9/02)

- члан 40. ст. 3. и 4.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба из члана 40. ст 3. и 4. Закона о судским таксама ("Службени гласник РС", бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/2001 и 9/2002).

Предлогом је покренут поступак пред Уставним судом за утврђивање неуставности члана 40. Закона о судским таксама из разлога што је предвиђено да се судска такса увећава за 50%, уколико се не плати у прописаном року. Наведени члан Закона оспорава се са становишта уставних принципа из члана 13. Устава Републике Србије којим се гарантује једнакост грађана, без обзира на имовно стање и члана 57. став 1. Устава којим је прокламовано слободно обављање привредних и других делатности, под једнаким условима, у складу с Уставом и законом. Подносилац предлога сматра да се у овом случају ради о казненој такси која је непримерена поступцима остваривања права пред судовима. По мишљењу предлагача, у случају непоштовања прописаних рокова треба применити камату, као што је то предвиђено и код наплате административних такса. Поред овога, предлагач је оспорио и висину судских такса из разлога што привредни субјекти плаћају двоструко већи износ ових такса у поступцима пред трговинским судовима, него у поступцима пред другим редовним судовима. Овакво прописивање различитих износа судских такса у зависности од врсте поступка, према мишљењу предлагача, несагласно је с Уставом.

Уставни суд је наведени предлог доставио Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора, на основу члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95). Пошто Народна скупштина није доставила одговор, Суд је наставио поступак, сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

По спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Законом о судским таксама предвиђено је да се у поступку пред судовима плаћају судске таксе, по одредбама овог закона и Таксене тарифе која је његов саставни део. Према члану 40. Закона, ако таксени обвезник не плати таксу у року одређеном у члану 37. овог закона, суд ће у даљем року од 15 дана о неплаћеној такси обавестити орган надлежан за послове јавних прихода на подручју на коме се налази пребивалиште, односно седиште таксеног обвезника ради наплате таксе принудним путем, а ако се ради о неплаћеној такси у смислу члана 39. овог закона, суд ће обавештење из става 1. овог члана доставити органу надлежном за послове јавних прихода на подручју на коме се налази било каква имовина таксеног обвезника (ст. 1. и 2.). Ставом 3. наведеног члана прописано је да, по пријему обавештења, надлежни орган доноси решење којим таксеном обвезнику налаже да у року од 15 дана од дана пријема решења плати дуговану таксу, као и износ од 50% висине те таксе на име казнене таксе. Ако таксени обвезник у датом року не плати дуговану и казнену таксу, приступиће се принудној наплати. Ставом 4. истог члана предвиђено је да казнена такса не може бити мања од двоструког износа најниже таксе прописане Таксеном тарифом.

Одредбом члана 13. Устава прописано је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбама члана 52. и члана 69. став 3. Устава установљена је обавеза за свакога да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, као и принцип да се обавеза њиховог плаћања утврђује према економској снази обвезника. Чланом 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је овлашћење за Републику да уређује и обезбеђује финансијски систем. Чланом 57. став 1. Устава прокламован је принцип слободног обављања привредних и других делатности, под једнаким условима у складу с Уставом и законом. Чланом 68. став 1. Устава прописано је да се средства за остваривање Уставом заједничких права грађана обезбеђују у буџету Републике Србије, а чланом 69. став 2. Устава да се средства буџета обезбеђују из пореза и других законом утврђених прихода.

Из наведеног проистиче да Устав предвиђа само порезе као врсту фискалних дажбина, док остале дажбине не именује, већ препушта законодавцу да их определи по називу и уреди у целини. То значи, да је законодавац аутономан и приликом одређивања висине судских такса, као и осталих права и обавеза из таксено-правног односа, водећи рачуна, при томе, о сразмерности висине таксених обавеза економској снази обвезника. У том смислу, законодавац је уважио различите ситуације везане за таксеног обвезника (као што су: имовинско стање, социјални моменат и др.), па је путем одређених корективних метода извршио прилагођавање висине судске таксе материјалним могућностима таксених обвезника (нпр. прописивањем ослобођења и олакшица и др.). Висина судских такса одређена је Таксеном тарифом, која је саставни део овог закона. Избор поменутих метода тарифирања у искључивој је компетенцији законодавног органа, а то су: тарифна стопа, корекција основице плаћања таксе, прогресивна скала, фиксни износи, паушалне таксе и др. Сврха судских такса између осталог, је и у томе да учесници судског поступка сами делимично финансирају трошкове судског поступка, будући да многи порески обвезници никада и не воде поступке пред судовима. Повећавањем висине

судских такса директно се повећава и учешће таксених обвезника у финансирању рада судова, односно смањује фискално оптерећење других обвезника. Стога, Суд је оценио да је ствар законодавца да идентификује елементе за одређивање висине судских такса, па и да на адекватан начин санкционише неспровођење одредаба овог закона. У том смислу, законодавац је овлашћен да пропише санкцију за случај неплаћања, односно задоцњења у плаћању судске таксе, као што је то кориговање висине судске таксе за одређени износ на име "казнене таксе", ради обезбеђења наплате ове таксе. При томе, законом је могуће одредити доњи лимит ове казнене таксе прописивањем да не може бити мања од двоструког износа најниже таксе прописане Таксеном тарифом. На овај начин, таксени обвезници унапред су упознати са последицама евентуалног пропуштања, односно неблаговременог плаћања прописаних судских такса. Одређивање висине судских такса на прописан начин, по оцени Суда, не представља повреду уставног принципа једнакости грађана из члана 13. Устава. Наиме, сви таксени обвезници који се нађу у Законом прописаној ситуацији имају обавезу да плате исту висину судске таксе, а то је дугована такса увећана за износ казнене таксе. Суд је утврдио да је Законом о судским таксама предвиђена градација у погледу предузимања различитих мера за обезбеђивање наплате ових такса, почев од таксе за опомену за случај неплаћања, односно задоцњења у плаћању таксе, преко казнене таксе, принудне наплате и др. Навод предлагача да је судском поступку примереније плаћање камате за неизмирене новчане обавезе по основу судских такса, по оцени Суда, није од релевантног утицаја на одлучивање у овој правној ствари, јер се односи на питање целисходности и оптималности законских решења. Уставни суд, сагласно својој надлежности из члана 125. Устава, не може да оцењује целисходност елемената за одређивање висине судских такса, нити механизма за обезбеђивање наплате ових такса.

Поред овога, предлагач је оспорио и уставност различитог прописивања висине судских такса за радње које се предузимају у поступцима пред различитим судовима (редовним и трговинским судовима). Различито одмеравање висине судских такса у зависности од врсте судског поступка, по оцени Суда, ствар је опредељења законодавца, с обзиром да судске таксе не представљају економску категорију (цену услуге на коју утичу тржишни процеси), већ се њихова висина одређује ауторитативно од стране државе. Међутим, сви привредни или други правни субјекти, који се нађу у својству учесника у судском поступку, у идентичној правној ситуацији прописаној Законом, под једнаким условима имају обавезу да измире прописану висину судске таксе. Стога, одређивање различитог износа судских такса у зависности од врсте судског поступка, према оцени Суда, не садржи повреду уставних принципа из члана 13. и члана 57. став 1. Устава.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Закон о промету непокретности ("Службени гласник РС", број 42/98)

- члан 13. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 13. став 1. Закона о промету непокретности ("Службени гласник РС", број 42/98).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта и радње предузете на основу члана 13. став 1. Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности члана 13. став 1. Закона о промету непокретности ("Службени гласник РС", број 42/98). У предлогу се наводи да оспорена законска одредба фаворизује друштвену и државну у односу на приватну својину, из разлога што у пракси судови врше поништај уговора којима се отуђује непокретност из друштвене својине након спроведеног законског поступка отуђења, уколико је утврђена пореска основица за одређивање пореза на промет непокретности већа од лицитацијом постигнуте уговорене цене. Оваквим поступањем се, по мишљењу предлагача, ствара правна несигурност у легалном промету непокретности и повређује уставни принцип једнаке правне заштите за све облике својине. Затражена је обустава извршења акта и радње предузете на основу оспорене одредбе Закона о промету непокретности.

Уставни суд је, на седници одржаној 8. маја 2003. године, закључио да предлог овлашћеног предлагача достави Народној скупштини на одговор. Пошто одговор није добијен, Уставни суд је наставио поступак на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Уставни суд је утврдио следеће:

Закон о промету непокретности, донет је на основу члана 72. тачка 4) Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија, уређује и обезбеђује између осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине. Законом су прописани услови, начин и поступак промета непокретности и посебни услови промета непокретности које су у државној или друштвеној својини.

Чланом 12. Закона о промету непокретности, прописано је да се непокретности из државне и друштвене својине могу отуђити само по тржишним условима, у складу са законом. Оспореним чланом 13. став 1. Закона, прописано је да ће се "уговор на основу кога правно лице отуђује непокретност из државне или друштвене својине, односно прибавља непокретност у државну или друштвену својину, поништити, уколико је уговорена цена у несразмери са прометном вредношћу непокретности у време

закључења уговора, на штету државне, односно друштвене својине", а ставом 2. истог члана, одређено је да се прометном вредношћу непокретности у друштвеној и државној својини, сматра цена одговарајуће непокретности која се постиже у слободном промету у време закључења уговора, у месту где се та непокретност налази, или у њеној ближој околини. Према члану 17. Закона, суд који врши оверу потписа на уговору из члана 13. Закона, дужан је да достави примерак тог уговора републичком јавном правобраниоцу, који, уколико нађе да је уговор о промету непокретности закључен супротно условима прописаним у члану 13. Закона, подноси тужбу за поништај уговора у законом предвиђеном року. Уговор се неће поништити ако се у поступку по тужби за поништај уговора, уговор саобрази са одредбама овог закона.

Одредбом члана 56. став 1. Устава Републике Србије, јамчи се друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине, а ставом 2. истог члана, прописано је да сви облици својине имају једнаку правну заштиту. Чланом 59. став 1. Устава, одређено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а ставом 2. истог члана, прописано је да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима у складу са законом.

Из наведених одредаба Устава, произлази да је Уставом гарантована равноправност свих облика својине и њихова једнака правна заштита, да је утврђена обавеза законског уређивања својинских права и обавеза на средствима у друштвеној и државној својини, као и забрана отуђења средстава у тим облицима својине, по нетржишним условима. На овај начин, по оцени Суда, Устав је утврдио и посебну заштиту друштвене и државне својине јер се код тих облика својине, очувањем вредности имовине, обезбеђује општи интерес. Стога је, по оцени Суда, законодавац, на основу овлашћења из члана 72. тачка 4) Устава, оспореном одредбом Закона, успоставио механизам заштите државне и друштвене својине у случају њиховог преливања у друге облике својине. Суд је закључио да оспореном одредбом закона није повређен уставни принцип равноправности свих облика својине из разлога што власник непокретности у приватној својини има могућност да сам остварује исту врсту заштите, тј. да у поступку пред судом опште надлежности тражи поништење уговора, уколико је уговорна цена његове непокретности у несразмери са прометном вредношћу.

Остали наводи подносиоца предлога у домену су примене оспорене одредбе члана 13. Закона, о чему Уставни суд није надлежан да одлучује, сагласно члану 125. Устава Републике Србије.

С обзиром на то да је донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорене одредбе члана 13. став 1. Закона, Суд је одбацио.

На основу изложеног, члан 46. тачка 9) и члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

Закон о оснивању Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса ("Службени гласник РС", број 37/91)

- члан 4.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 4. Закона о оснивању Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса ("Службени гласник РС", број 37/91).

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности члана 4. Закона наведеног у изреци. Подносиоци предлога сматрају да је оспореним чланом Закона сва имовина бивших друштвених предузећа која су ушла у састав "Нафтне индустрије Србије", супротно Уставу Републике Србије, без тржишне накнаде, променила облик и постала државна својина. То се посебно односи на објекте за одмор и рекреацију, који су, осим из фонда заједничке потрошње, грађени и средствима која су на основу одговарајућих одлука запослених, уместо за личне дохотке, коришћена за изградњу тих објеката, а део објеката изграђен је и добровољним радом запослених. Присвајање имовине бивших друштвених предузећа стечене радом и минулим радом, без накнаде, по схватању подносиоца предлога, извршено је супротно Уставу Републике Србије-поглављу III Економско и социјално уређење, посебно одредбама чл. 55 и 58. Устава, којим се штити имовина стечена радом. Сматрају да та средства треба да се врате онима који су их изградили и који у тим објектима остварују своје циљеве и задатке-свим регистрованим синдикатима и удружењима грађана која делују у НИС-у.

Предлог за оцену уставности члана 4. Закона о оснивању Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса на основу члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) достављен је на одговор Народној скупштини Републике Србије. У остављеном року Народна скупштина није доставила одговор, па је Суд, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак.

Суд је утврдио да је оспореним Законом ради обезбеђивања услова за усклађен развој истраживања, производње, прераде, промета и транспорта нафте и природног гаса, рационално коришћење добара од општег интереса и континуирано и несметано снабдевање потрошача, основано Јавно предузеће и уређени фирма, делатност, органи предузећа и друга питања која се односе на статус и пословање тог предузећа. Оспореним чланом 4. Закона прописано је да средства за оснивање и рад Нафтне индустрије Србије чине средства друштвених предузећа наведених у том члану, утврђена билансом стања на дан 31. децембра 1991. године; да су та средства којима располаже

Нафтна индустрија Србије у државној својини; да део тих средстава, а највише до 49%, Нафтна индустрија Србије може трансформисати путем издавања и продаје деоница, односно продаје удела у предузећу или његовом делу и одређен начин на који се та трансформација може вршити.

Одредбом члана 55. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада; као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност. Устав јамчи друштвену, државну, приватну и задружну својину и друге облике својине и утврђује да сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 56.). Чланом 58. Устава утврђено је да су својина и рад основ управљања и учешћа у одлучивању и да запослени управљају у друштвеном предузећу и учествују у управљању у другим врстама предузећа и другим организацијама у којима раде, односно у које улажу средства, у складу са законом и колективним уговором. Према члану 59. Устава својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређује се законом, а средства из друштвене и државне својине отуђују се по тржишним условима, у складу са законом. Одредбама члана 72. став 1. тач. 4) и 7) Устава утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора и систем јавних служби. Чланом 20а Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 18/91, 41/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/92, 77/92 и 20/93) прописано је да су природна богатства, добра у општој употреби и друга средства у друштвеној својини која користе јавна предузећа или јавне службе за која се то утврди законом до 31. децембра 1993. године у државној својини. Одредбом члана 73. став 5. Устава Савезне Републике Југославије који је био на снази до ступања на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, односно до 4. фебруара 2003. године, било је утврђено да су у државној својини непокретности и друга средства која користе савезни органи и организације, органи и организације република чланица и јединица локалне самоуправе и организације које обављају јавну службу, и да се положај и права тих органа и организација у погледу располагања тим средствима и њиховог коришћења уређују законом.

Полазећи од наведених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да је држава, сагласно Уставу и закону којим су та питања на општи начин уређена, овлашћена да оснива јавна предузећа и да оснивачким актом одреди средства за оснивање и рад предузећа из средстава на којима у складу с Уставом и законом има право својине, и да је основ за уређивање односа у погледу располагања тим средствима и њиховог коришћења садржан у одредбама чл. 59. и 72. Устава Републике Србије.

Оспореним чланом Закона, на основу наведених одредаба Устава, као државна својина означена су средства појединачно одређених правних лица утврђена билансом стања на дан 31. децембра 1991. године, односно средства на којима су право коришћења и располагања имала правна лица која су статусном променом, у складу са оспореним Законом, наставила да раде као Јавно предузеће. Да ли су тим средствима евентуално обухваћена и средства

која су у својини других правних или физичких лица Уставни суд није надлежан да утврђује јер су за решавање спорних имовинских питања надлежни други државни органи.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 2/2004)
ГУ-151/2002 од 4.12.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03)

- члан 60.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 60. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 60. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор тражи оцену уставности оспорене одредбе јер иста искључује могућност остваривања посебног стажа у трајању од две године женама које су родиле треће дете, а нису осигураници, тј. нису у радном односу јер су остале без посла као технолошки вишак или су пензионерке.

Оспореном одредбом Закона утврђује се да се осигуранику - жени која је родила треће дете, по том основу урачунава у посебни стаж време у трајању од две године.

Устав Републике Србије утврђује да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (члан 12. став 1.), да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и

друга права, а да се права из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем уређују законом (члан 40.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне заштите (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно овлашћењима из одредби члана 72. став 1. тачка 4. и члана 73. тачка 2. Устава, Народна скупштина је Законом о пензијском и инвалидском осигурању уредила обавезно пензијско и инвалидско осигурање, а оспореном одредбом утврђени су услови за стицање посебног стажа. Полазећи од начела утврђених цитираним одредбама члана 12. став 1. и члана 13., као и одредбе члана 40. Устава, законодавац је оспореном одредбом утврдио право на посебан стаж осигуранику - жени која роди треће дете и то у трајању од две године. Тако утврђено право односи се, у пуном обиму и без ограничења, на све жене - осигуранике које роде треће дете што значи да је то право доступно, под једнаким условима, свим лицима из наведене категорије осигураника. Стога, по оцени Уставног суда, оспореном одредбом није повређено начело једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава.

Право на посебан стаж утврђено оспореном одредбом Закона припада жени која роди треће дете, али под условом да иста има својство осигураника. Чињеница да се тиме искључује могућност да наведено право остваре жене које нису осигураници иако су родиле треће дете, не даје основа за оцену да је оспорена одредба у несагласности с Уставом јер се њоме само утврђује различит обим односно садржина права, што је у складу са одредбом члана 40. Устава. Дакле, право на посебан стаж утврђено оспореном одредбом је право које проистиче из обавезног социјалног, у конкретном случају пензијског и инвалидског осигурања, као уставне категорије и припада само наведеној категорији осигураника.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-275/03 од 11.09.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03)

- члан 240.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

2. Одбацује се захтев за извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу одредаба закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор сматра да је законодавац оспореној одредби дао повратно дејство што је у супротности са одредбом члана 121. Устава Републике Србије, да је њоме утврђена могућност ревизије и укидања права из пензијског и инвалидског осигурања признатих раније важећим прописима чиме се код грађана ствара осећај правне несигурности. Оспорена одредба је, по мишљењу иницијатора, у несагласности и са одредбом члана 218. истог закона која гарантује права стечена по ранијим прописима, као и са одредбом члана 13. Устава, јер су корисници права из пензијско-инвалидског осигурања по основу инвалидности, стављени у неравноправан положај у односу на кориснике права за случај старости, смрти и телесног оштећења. У иницијативи се такође истиче да су лица којима су у периоду од последњих пет година, рачунајући од дана ступања на снагу оспореног Закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности, доведена у неравноправан положај у односу на лица која су та права остварила пре тог периода. Иницијативом се указује на могућност да је оспорена одредба у супротности и са корпусом људских и грађанских права, посебно економских, и то права на обезбеђење (осигурање) из члана 40. Устава, као и са истим правима из Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама. Иницијатор предлаже да се иницијатива прихвати, затим да се обустави извршење појединачног акта или радње донете на основу општег акта чија се уставност оцењује, као и да се утврди да оспорене одредбе нису у сагласности с Уставом.

Оспореним одредбама члана 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да се решења, којима су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања или којима је утврђен пензијски стаж, а којима је очигледно повређен материјални закон, могу укинути по праву надзора и по протеку рока утврђеног законом којим је уређен општи управни поступак, у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона (став 1.), као и да се налази и мишљења органа вештачења на основу којих су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности, могу

преиспитивати по службеној дужности у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог и право за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.), да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.). Одредбом члана 121. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, а да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Оспореним одредбама Закона не повређује се, по оцени Суда, принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава. Наиме, оспореним одредбама утврђена могућност укидања решења, односно, преиспитивања налаза и мишљења органа вештачења односи се једнако, тј. под истим условима, на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореном одредбом. Уставни принцип једнакости не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама. Са наведених разлога корисници права на пензијско и инвалидско осигурање по основу инвалидности нису оспореним одредбама стављени у неравноправан положај у односу на кориснике права за случај старости, смрти и телесног оштећења, јер се ради о различитим правним ситуацијама, нити су ставом 2. оспореног члана Закона за кориснике права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности прописани различити услови у погледу могућности преиспитивања налаза и мишљења органа вештачења у прописаном року. Могућност преиспитивања односи се на све налазе и мишљења на основу којих су, до ступања на снагу Закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности.

Полазећи од тога да оспорена одредба не уређује материјално-правне односе, дакле, ни права запослених која проистичу из обавезног социјалног осигурања, то се њоме не угрожавају права запослених утврђена одредбом члана 40. Устава.

Суд је такође утврдио да оспорене одредбе Закона не садрже повреду уставног принципа о забрани повратног дејства прописа. Наиме, оспорене одредбе представљају норму процесно-правног карактера којом се уређују спечифична питања везана за ванредна правна средства. У том смислу, Закон о пензијском и инвалидском осигурању, као специјални закон у односу на Закон о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 32/97 и 31/01), уредио је поједина правила управног поступка која представљају одступање од општег управног поступка, сагласно одредбама Закона о општем управном поступку које утврђују могућност да се другим законима, под одређеним условима, пропишу одступања од правила општег управног поступка (члан 3.), односно, да се правоснажно решење може поништити, укинути или изменити

само у случајевима који су предвиђени законом (члан 13.). Законодавац је наведену могућност искористио тако што је на друкчији начин решио питање рока у коме се надлежни орган може користити ванредним правним средством - укидање по праву надзора, односно, увео могућност преиспитивања по службеној дужности налаза и мишљења органа вештачења.

Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности оспорених одредби Закона са одредбом члана 218. тог Закона, као и са одредбама Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама, сагласно одредби члана 125. Устава.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-153/03 од 11.09.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03)

- члан 96. став 2.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 96. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 240. Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 96. став 2. и члана 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор сматра да је оспорена одредба члана 96. став 2. Закона неуставна јер при контролном прегледу корисника права - инвалида, критеријуми могу да буду строжији него када је кориснику признато право по основу инвалидности, што би водило рестрикцији оствареног права. Из истог разлога оспорене су и одредбе члана 240. Закона које се односе на преиспитивање утврђене инвалидности. Иницијатор такође сматра да су оспорене одредбе неуставне и због тога што се примењују ретроактивно.

Оспореном одредбом члана 96. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да Фонд одређује обавезан контролни преглед корисника права, најкасније у року од три године од дана утврђивања инвалидности, осим у случајевима предвиђеним општим актом Фонда, а оспореним одредбама члана 240. истог Закона утврђено је да се решења којима

су, до дана ступања на снагу овог Закона призната права из пензијског и инвалидског осигурања или којима је утврђен пензијски стаж, а којима је очигледно повређен материјални закон, могу укинути по праву надзора и по протеку рока утврђеног законом којим је уређен општи управни поступак, у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона (став 1.), као и да се налази и мишљења органа вештачења на основу којих су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности, могу преиспитати по службеној дужности у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1 и 2.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, и право за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Прописујући оспореном одредбом члана 96. став 2. Закона обавезу републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање да одређује обавезан контролни преглед корисника права, најкасније у року од три године од дана утврђивања инвалидности, осим у случајевима предвиђеним општим актом Фонда, законодавац је у складу са одредбама чл. 12. и 40. Устава, утврдио начин и услове остваривања права на инвалидску пензију. Увођењем обавезног контролног прегледа корисника права, законодавац је уредио поступак утврђивања евентуалних промена њиховог здравственог стања које могу бити од утицаја на право на инвалидску пензију признату правоснажним решењем и тиме створио правни основ за ревидирање тог права путем ванредних правних средства.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је у раније вођеном поступку оцењивао уставност оспорених одредаба члана 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 11. септембра 2003. године донео решење број IV-153/2003 којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведених одредаба. Суд је оценио да се оспореним одредбама не повређује принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава јер се њима утврђена могућност укидања решења, односно, преиспитивања налаза и мишљења органа вештачења односи једнако, тј. под истим условима, на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној тим одредбама. Такође, Суд је оценио да нема ни повреде права запослених која су утврђена одредбом члана 40. Устава јер оспорене одредбе не уређују материјално-правне односе, дакле, ни права запослених из обавезног социјалног осигурања, као и да оспорене одредбе нису у несагласности са одредбом члана 121. Устава, односно да немају повратно дејство јер се њима не уређују права и обавезе, односно правни односи и тиме не дира у раније уређене односе.

Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативи не произилази да има основа за поновно одлучивање, стекли су се услови да се иницијатива у овом делу одбаци.

На основу изложеног, члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-229/2003 од 2.10.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03)

- члан 120.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 120. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 120. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор сматра да оспорена одредба Закона онемогућава осигуранике који сами плаћају доприносе и њихове потомке, да користе права из пензијског и инвалидског осигурања ако у целисти нису уплаћени доприноси за то осигурање, као и да оспорена одредба закона децу и брачне другове покојних осигураника Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања самосталних делатности доводи у неравноправан положај у односу на осигуранике Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања запослених.

Оспореном одредбом члана 120. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да осигураник који сам плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање може користити право из пензијског и инвалидског осигурања ако су уплаћени сви доспели износи доприноса, у складу са законом.

Устав Републике Србије утврђује да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.), да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи и право за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и

права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања, (члан 40. став 1.), да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, запослени обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и право за случај старости и губитка радне способности, а за чланове своје породице - право на породичну пензију те друга права по основу социјалног осигурања, а средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о пензијском и инвалидском осигурању прецизира уставну категорију "други осигураници", утврђујући, сагласно уставном овлашћењу, да су обавезно осигурана лица, поред запослених и пољопривредника, и лица која самостално обављају делатност (члан 10. став 1.). С обзиром на уставну обавезу запослених, других осигураника и послодаваца да обезбеђују средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања, неспорно је да из те обавезе произилази и обавеза осигураника самосталних делатности да плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање. Како права из пензијског и инвалидског осигурања није могуће користити без одговарајућих средстава намењених у сврхе остварења и коришћења тих права, прописивање обавезе уплате доприноса као услова за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања осигураницима који сами плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање, није у несагласности с Уставом.

Такође, условљавање оспореном одредбом коришћења права из пензијског и инвалидског осигурања уплатом свих доспелих износа доприноса, не повређује се принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава јер се тако утврђен услов односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореном одредбом, односно на све грађане који припадају категорији осигураника који сами плаћају доприносе. Уставни принцип не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама.

Утврђивање друкчијих услова под којима осигураник самосталних делатности може да користи права из пензијског и инвалидског осигурања у односу на осигураника запосленог, сагласно је овлашћењу законодавца из члана 12. став 1. и члана 40. став 1. Устава да утврди услове за остваривање појединих слобода и права. Законодавац је то овлашћење искористио, поштујући принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава, прописивањем различитим категоријама осигураника друкчијих услова за коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања због њиховог различитог положаја у погледу обавезе уплате доприноса. Утврђивање наведених услова ствар је законодавне политике и разлога целисходности које Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-367/2003 од 20.11.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003)

- члан 68. став 3.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 68. став 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 68. став 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор наводи да се оспореном одредбом мање вреднује пензијски стаж изнад 40 до 45 година него пензијски стаж до 40 година. Тиме се, сматра иницијатор, повређује начело једнакости грађана у поступку остваривања права на старосну пензију.

Оспореном одредбом члана 68. став 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да се пензијски стаж изнад 40 година рачуна: година као 0,5, месец као 0,0417, а дан као 0,00139.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем у области социјалног осигурања (члан 72. став 1. тачка 4.).

Одређивање висине старосне пензије заснива се на бодовном систему према коме се све пензије исказују у личним бодовима, а висина пензије одређује се према формули која представља производ личних бројева и вредности општег бода, који је исти за све осигуранике на дан остваривања права. Бодовним системом обезбеђује се да осигураник за исти стаж и за исте зараде, има исти број личних бодова, а самим тим и исту пензију, независно од

тога када се остварује право на пензију. Пензијски стаж као други елемент за одређивање личног бода, може износити највише 45 година с тим да се стаж преко 40 година вреднује упола мање од стажа до 40 година.

Бодовним вредновањем пензијског стажа изнад 40 година упола мање од пензијског стажа до 40 година, оспорена одредба не повређује принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава јер се тако утврђени начин рачунања пензијског стажа односи једнако, тј. под истим условима на све грађане - осигуранике који се налазе у истој правној ситуацији. Уставни принцип једнакости не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама. Законодавац је оспореном одредбом, сагласно уставним овлашћењима, уредио начин рачунања пензијског стажа изнад 40 година што је ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-369/2003 од 27.11.2003.

Закон о амнестији ("Службени гласник РС", број 10/01)

- чл. 1., 2. и 3.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 1, 2. и 3. Закона о амнестији ("Службени гласник РС", број 10/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 1., 2. и 3. Закона наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора, наведеним одредбама Закона грађани се противно члану 13. Устава Републике Србије стављају у неравноправан положај тиме што се "једни амнестирају са 25%, други са 15%, трећи су искључени."

Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 1. Закона прописан је обим ослобађања од извршења изречене казне затвора за лица која су правоснажно осуђена за кривична дела која су прописана законима Републике Србије, или су била прописана законима аутономних покрајина који су престали да важе, а која се на дан ступања на снагу овог закона налазе на издржавању казне у Републици Србији или Републици Црној Гори или још нису ступила на издржавање казне

затвора (став 1.) прописују изузеци за лица правоснажно осуђена за одређена кривична дела која се ослобађају од извршења изречене казне у мањем проценту од изречене казне (став 2. и 3.) и прописује за која кривична дела се правоснажно осуђена лица изузимају од амнестије (став 4.).

Оспореном одредбом члана 2. Закона прописано је којим процентом ће се правоснажно осуђена лица ослободити од извршења јединствене казне затвора и за кривично дело из савезног закона или закона друге републике, док је оспореном одредбом члана 3. прописано која правоснажно осуђена лица не подлежу амнестији.

Из одредби Закона произлази да је Законом прописано делимично ослобађање од извршења казне односно да се изречена казна за одређена дела замењује блажом.

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбом члана 72. став 1. тачка 2. Устава предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина. Одредбом члана 73. став 1. тачка 12. прописано је да Народна скупштина даје амнестију за кривична дела.

Сагласно наведеним одредбама Устава Народна скупштина Републике Србије је Законом о амнестији уредила да се неодређеном броју лица даје делимично ослобођење од извршења казне.

По оцени Суда законодавац може прописати начин остваривања појединих слобода и права човека и грађанина када је то Уставом предвиђено и када је то неопходно за њихово остваривање па, према томе и право на амнестију и то тако што ће приликом одређивања обима амнестије вршити диференцирање према степену кривичне санкције изречена за одређена кривична дела.

Уставни суд, сматра да је законодавац уређујући механизме за остваривање права на амнестију на начин како је то прописано оспореним одредбама Закона поступио у границама уставних овлашћења односно није повредио принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, с обзиром на то да уставни принцип једнакости не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама које су уређене општим актом.

На основу члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-72/2001 од 30.09.2003.

Закон о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/02 и 43/03)

- члан 55.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 55. Закона о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/2002 и 43/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба члана 55. Закона о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр.39/2002 и 43/2003).Подносилац иницијативе не наводи одредбе Устава Републике Србије у односу на које оспорава члан 55. Закона о јавним набавкама већ само истиче да критеријуми за избор најбоље понуде у јавном позиву као што су техничка опремљеност, техничке карактеристике, произвођач и земља порекла, референце иностраних извођача, стручна оспособљеност кадрова, поседовање одговарајуће опреме, дужина пословања у области пружања услуга које су предмет понуде, не оцењују понуду него понуђача.

Законом о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/2002 и 43/2003) уређени су између осталог услови, начин и поступак набавке добара и услуга и уступања извођења радова као и питања од значаја за јавне набавке.

Под јавним набавкама у смислу тог Закона подразумева се прибављање добара и услуга или уступање извођења радова од стране државног органа, организације, установе или других правних лица који се сматрају наручиоцима, на начин и под условима прописаним тим законом, док се под критеријумом подразумева елеменат који се користи за вредновање, упоређивање или оцењивање понуда.

Одредбама члана 55. Закона прописани су критеријуми за оцењивање понуде односно за избор најбоље понуде у јавном позиву. Према тим одредбама критеријуми за оцењивање понуде су економски најповољнија понуда или најнижа понуђена цена. Економски најповољнија понуда је она понуда која је највише вреднована применом прописаних критеријума, као што су: рок испоруке или извршења услуге или радова; текући трошкови; трошкова економичност, квалитет и примена одговарајућих система; естетске и функционалне карактеристике; технолошке и техничке предности; пост-продајно сервисирање и техничка помоћ; гарантни период, врста и квалитет гаранција и гарантоване вредности; обавезе у погледу резервних делова; пост-гаранцијско одржавање; понуђена цена; могућности типизације и унификације; обим ангажовања произвођача. Према оспореним одредбама сваком од елемената који се односе на критеријуме на којима се заснива економски најповољнија понуда наручилац у конкурсној документацији одређује релативни значај (пондер); избор између достављених понуда применом

критеријума економски најповољније понуде наручилац спроводи тако што их рангира на основу тих критеријума и пондера одређених за те критеријуме. Избор између достављених понуда применом критеријума најниже понуђене цене заснива се на најнижој цени као једином критеријуму, ако су испуњени сви услови из конкурсне документације; а примена критеријума најниже понуђене цене искључује могућност да наручилац по закључењу уговора, прихвати било какво накнадно повећање цене.

Уставом Републике Србије утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.); да се предузеће и друга организација слободно организују, да су самостални у обављању делатности, повезивању и удруживању, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и да за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу (члан 64. став 2).

Полазећи од наведеног, Уставни суд је утврдио да није несагласно уставним одредбама одређивање врсте критеријума за избор најбоље понуде у јавном позиву и у конкурсној документацији односно одређивање критеријума за оцењивање такве понуде на начин прописан оспореном одредбом.

У вези навода иницијатора који се односе на примену оспорених критеријума у пракси, Уставни суд на основу члана 125 Устава Републике Србије није надлежан да оцењује примену прописа односно њихову целисходност.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-292/2003 од 20.11.2003.

Закон о приватним предузетницима ("Службени гласник РС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002)

- члан 28.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 28. Закона о приватним предузетницима ("Службени гласник РС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности члана 28. Закона наведеног у изреци. Подносилац иницијативе сматра да је оспорени члан Закона супротан уставним начелима о једнакости грађана у обављању делатности под једнаким условима, односно начелу слободе рада и привређивања, из разлога што искључује могућност да чланови породичног домаћинства, у случају пензионисања оснивача радње, преузму радњу и наставе рад.

Уставни суд је утврдио да је оспореним чланом Закона одређено у којим случајевима престанка радње по сили закона чланови породичног домаћинства могу преузети радњу и наставити рад сами или преко пословође, рок у коме су дужни да о томе обавесте надлежну општинску јединицу локалне самоуправе, као и рок у коме је надлежна општинска јединица локалне самоуправе дужна да донесе решење о престанку радње кад наступи неки од предвиђених случајева.

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство; одредбом члана 34. став 1. Устава јамчи се право својине, у складу с Уставом и слобода предузетништва; одредбом члана 35. став 1. Устава утврђено је да свако има право на рад, а одредбом става 2. јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешћа у управљању. Одредбом члана 55. став 1. Устава утврђено је да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада, као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност, а одредбама члана 56. ст.1. и 2. Устава јамче се друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине и једнака правна заштита свих облика својине. Привредне и друге делатности, према члану 57. став 1. Устава, обављају се слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом, а према одредби члана 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација.

Законом о приватним предузетницима, на основу наведених одредаба Устава, уређен је правни положај предузетника, услови за обављање делатности, престанак обављања делатности и др. Чланом 27. Закона одређени су случајеви у којима радња престаје са радом по сили закона и тим одредбама стицање права на пензију оснивача радње није изричито прописано као случај престанка радње по сили закона. Оспореним чланом 28. Закона прописана је могућност да у одређеним случајевима престанка радње по сили закона (смрт или трајни губитак пословне способности оснивача радње, као и ако оснивач радње буде осуђен правоснажном пресудом на казну затвора дужу од шест месеци) чланови породичног домаћинства могу сами или преко пословође преузети радњу и наставити рад, под условом да су испуњени и други услови из тог Закона.

Уређивање услова за обављање делатности приватних предузетника, одређивање случајева престанка рада радње по сили закона, као и да у

законом предвиђеним ситуацијама чланови породичног домаћинства оснивача радње могу да преузму радњу и наставе рад, по оцени Суда, у оквиру је овлашћења Републике за уређивање тих односа садржаном у цитираним одредбама Устава. Будући да се оспорене одредбе Закона под истим условима односе на сва лица која се налазе у истој правној ситуацији, те одредбе Закона, по оцени Суда, нису у супротности са уставним начелом о једнакости грађана утврђеном у члану 13. Устава. Одређивање случајева престанка радње по сили закона и у којим случајевима престанка радње чланови породичног домаћинства оснивача радње могу преузети радњу и наставити рад, по схватању Суда, питање је законодавне политике, а о томе према члану 125. Устава није надлежан да одлучује Уставни суд. Наводи подносиоца иницијативе да се оспореним одредбама Закона ограничава Уставом утврђено начело слободе рада и привређивања, по оцени Суда, нису основани јер су услови за обављање делатности прописани другим одговарајућим одредбама Закона, према којима свако физичко лице, које испуњава законом прописане услове и поднесе пријаву за упис радње надлежном органу, има право да самостално обавља делатност.

Полазећи од тога да се уставност оспореног члана Закона доводи у питање из разлога што, поред прописаних, нису одређени и други случајеви престанка радње у којима чланови породичног домаћинства оснивача радње могу да преузму радњу и наставе рад и да су оспорене одредбе Закона, по оцени Суда, сагласне с Уставом, Суд је на основу члана 47. тачка 3). Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-83/2003 од 20.11.2003.

**Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара
 ("Службени гласник РС", бр. 26/01 и 80/02)**

- члан 1. тачка 2. и чл. 7. до 12.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 1. тачка 2) и чл. 7. до 12. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/01 и 80/02).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 24. став 1. тачка 2) и члана 25. став 1. тачка 3) Закона из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба Закона наведених у тачки 1.

Уставном суду Републике Србије поднете су две иницијативе којима се оспорава уставност одредаба Закона наведених у изреци.

У једној иницијативи затражено је од Уставног суда покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 1. тачка 2) и чл. 7. до 12. Закона. Према мишљењу иницијатора, оспорене одредбе Закона нису у сагласности с Уставом, јер прописују увођење пореза на употребу добара само на употребу мобилних, а не и фиксних телефона. На тај начин се, према наводима иницијатора, повређују одредбе чл. 13. и 57. и члана 64. став 2. Устава, јер се опорезивањем само мобилне телефоније стварају различити услови обављања делатности телефонских услуга, а Закон о класификацији делатности ("Службени лист СРЈ", бр. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98, 74/99) одредио је телекомуникације као једну делатност. По мишљењу иницијатора, оспореним одредбама Закона доведени су у различит положај, у погледу услова привређивања, субјекти који пружају услуге мобилне телефоније у односу на даваоца услуга фиксне телефоније. Стога, иницијатор сматра да се давањем повољнијих услова привређивања једном правном субјекту у односу на друге ограничава тржиште и крше уставни принципи из члана 64. ст. 2. и 3. и члана 70. став 2. Устава. Такође, повреда члана 13. Устава којим се гарантује једнакост грађана у правима и дужностима, по мишљењу иницијатора, огледа се у томе што је бројним грађанима умањено право да користећи мобилни телефон дођу до услуге, под једнаким условима, јер могу да користе само скупљу услугу мобилне телефоније. Иницијатор изражава мишљење да је било основа да се не уводи спорни порез на мобилне телефоне или га је требало увести на све (фиксне и мобилне) телефоне. При томе, износи чињеницу да су набавка телефона и сама услуга већ опорезовани по стопи од 20% пореза на промет, те да је спорни порез, у суштини, још један порез на промет разрезан по стопи од 10% од цене услуге. Поред овога, иницијатор предлаже да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави од извршења акте, односно радње предузете на основу оспорених одредаба Закона.

Подносилац иницијативе оспорава уставност увођења пореза на ловачко и трофејно оружје наводећи да у Уставу није прописана могућност увођења овог пореза. Иницијатор истиче да је купио ловачку пушку у време када законским прописима није било опорезовано ловачко оружје, те да је услед старости и болести престао активно да се бави ловом. Стога, сматра да имаоци ловачког оружја у оваквим случајевима треба да буду ослобођени плаћања наведеног пореза.

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Иницијативом су оспорене одредбе члана 1. тачка 2) и чл. 7. до 12. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара које су систематизоване у оквиру посебног одељка у Закону ("II Порез на употребу мобилног телефона"). Оспорене одредбе Закона односе се на увођење пореза на употребу мобилног телефона, као једног од подоблика пореза на употребу, држање и ношење добара (члан 1. тачка 2); основ пореске обавезе (члан 7.), моменат настанка обавезе (члан 8.); одређивање пореског обвезника, пореског платиоца и јемца (члан 9.); висину пореза (члан 10.); моменат и начин наплате пореза (члан 11.) и ослобођења од обавезе плаћања пореза (члан 12.).

Чланом 13. Устава прокламован је принцип једнакости грађана у правима и дужностима, без обзира на лична својства грађана. Чланом 52. Устава

прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, чланом 69. став 3. одређено је да се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази грађана, а чланом 72. став 1. тачка 4. да Република уређује и обезбеђује финансијски систем. Устав утврђује да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1), да предузећа имају исти положај у погледу општих услова привређивања (члан 64. став 2), да је противустанован сваки акт и радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште (члан 64. став 3), да су једнакост пред законом, самосталност и једнаки положај предузећа и других организација основа и мера овлашћења и одговорности републичких органа (члан 70. став 2).

Из наведених уставних одредаба, према оцени Суда, проистиче овлашћење за законодавца да, у оквиру уређивања финансијског система, пропише обавезу плаћања одређених пореза, па и пореза на употребу мобилних телефона, као једног од подблика пореза на употребу, држање и ношење добара. Прописивање овог пореза и ближе одређивање предмета опорезивања израз је одређене пореске политике изражене кроз наведени закон. Такође, приликом увођења наведеног пореза законодавац је полазио од уставног начела плаћања пореза сразмерно економској снази обвезника из члана 69. став 3. Устава. Наиме, с обзиром да Устав непосредно не одређује механизме за реализацију поменутог уставног принципа, то, према становишту Суда, не постоји ограничење за законодавца да одреди предмет опорезивања у оквиру одговарајуће врсте пореза, као што може да пропише и ослобођења од плаћања пореза у односу на поједине обвезнике, односно предмете опорезивања. Целисходност пореске политике и инструмената за спровођење одређених економских и социјалних циљева ове политике искључиво је компетенција законодавног органа.

Уставни суд је утврдио да је законодавац поступио у границама уставних овлашћења када је оспореним одредбама чл. 7. до 12. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ближе уредио плаћање пореза на употребу мобилног телефона дефинисањем релевантних елемената овог пореза као што су: основ обавезе, моменат настанка обавезе, порески обвезник, висина пореза, ослобођења и др. Оспореним одредбама Закона, по оцени Суда, нису повређене уставне одредбе из чл. 13, 57, члана 64. ст. 2. и 3. и члана 70. став 2. Устава. Наиме, поменуте законске одредбе примењују се на све правне субјекте, у прописаној правној ситуацији, под идентичним условима, без обзира на лична својства грађана. Такође, према становишту Суда, једнаки услови привређивања у пореској области могу се тумачити само у смислу једнаких услова опорезивања, у законом прописаним случајевима. Избор субјеката и предмета опорезивања, као и врсте пореских ослобођења искључиво је у домену воље законодавног органа и израз је пореске политике коју води.

Представком иницијатора оспорена је и уставност одредаба члана 24. став 1. тачка 2) и члана 25. став 1. тачка 3) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара. Уставни суд је већ оцењивао уставност ових одредаба Закона и Одлуком IY-154/2001 од 18. марта 2003. године није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности поменутих одредаба Закона. Одлука Уставног суда објављена је у "Службеном гласнику Републике Србије", број 43/03. Према образложењу Одлуке, законодавац је имао уставно овлашћење да пропише обавезу плаћања пореза на ловачку

пушку, у оквиру опорезивања регистрованог оружја (члан 24. став 1. тачка 2) Закона), као што је могао и да предвиди ослобађање од плаћања овог пореза, под условима прописаним чланом 25. став 1. тачка 3) Закона. Ово овлашћење за законодавца произлази из одредаба члана 52, члана 69. став 3. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава. С обзиром да је Уставни суд већ одлучивао о уставности наведених одредаба Закона, а да из разлога изнетих у овој иницијативи произлази да нема основа за поновно одлучивање, стекли су се услови за одбацивање ове иницијативе, на основу члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба Закона наведених у тачки 1. изреке Суд је одбацио, пошто је донео коначну одлуку, у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изнетог, као и члана 42. став 3, члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-131/2003 од 18.12.2003.

Закон о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001 и 18/2002)

- члан 8. став 1. тачка 8)

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 8. став 1. тачка 8) Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001 и 18/2002).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 108. Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 8. став 1. тачка 8) и члана 108. Закона о здравственом осигурању. Иницијатор није навео разлоге оспоравања наведених одредаба Закона.

Одредбом члана 8. став 1. тачка 8) Закона о здравственом осигурању утврђено је да су обавезно осигурана лица према овом закону (у даљем тексту: осигураници) оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос и власници, односно оснивачи радње, који у њима обављају одређене послове, ако нису осигурани по другом основу, а одредбом

члана 108. да се средства за финансирање обавезног здравственог осигурања обезбеђују доприносом за обавезно здравствено осигурање и из других извора у складу са овим законом (став 1.), а да су средства из става 1. овог члана приход Завода (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи и право на здравствену заштиту и друга права за случај болести и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, запослени обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту и друга права по основу социјалног осигурања с тим да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о здравственом осигурању прецизира уставну категорију "други осигураници", утврђујући да су обавезно осигурана лица, поред запослених, и оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос и власници, односно оснивачи радње, који у њима обављају одређене послове, ако нису осигурани по другом основу (члан 8. став 1. тачка 8. Закона). Тиме је законодавац, сагласно уставном овлашћењу, дефинисао појам "други осигураници" утврђујући категорије тих осигураника, укључујући и категорију осигураника утврђену оспореном одредбом Закона.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеном поступку оцењивао уставност оспорене одредбе члана 108. Закона о здравственом осигурању и на седници одржаној 14. децембра 2000. године донео одлуку број IY-72/99 којом се одбија предлог за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да је Република Србија Уставом овлашћена да законом уређује односе у области пореза и доприноса, а самим тим и да одређује начин утврђивања и плаћања доприноса, да је плаћање доприноса уставна обавеза за сврхе које су утврђене Уставом, као и да је уставна обавеза плаћања доприноса за социјално осигурање материјални основ за права осигураника утврђена Уставом. Из наведених разлога оспорене одредбе, по оцени Суда, нису у несагласности с Уставом. Пошто из навода изнетих у иницијативи не произилази да има основа за поновно одлучивање, стекли су се услови да се иницијатива у овом делу одбаци.

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-432/2003 од 25.12.2003.

а) Решења о покретању поступка:

Уставни суд је донео

Р Е Ш Е Њ Е

1. Покреће се поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003) с Уставом.

2. Решење доставити Народној скупштини Републике Србије, ради давања одговора.

3. Рок за давање одговора је 30 дана од дана пријема решења.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор сматра да је оспорена одредба у несагласности са одредбом члана 120. Устава Републике Србије јер ни образложењем Нацрта као и Предлога Закона о пензијском и инвалидском осигурању који су упућени Влади, односно Народној скупштини, не да нису наведени оправдани разлози за ступање на снагу наведеног закона пре Уставом утврђеног рока, већ нису наведени било какви разлози којима би се оправдало раније ступање на снагу закона.

Оспореном одредбом члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", изузев одредаба члана 191. закона у делу који се односи на основице за вршење послова из члана 12. став 1. тачка 3) закона и члана 195. закона, које се примењују почев од 1. јула 2003. године.

Устав Републике Србије утврђује да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом (члан 119. став 1.), као и да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу (члан 120).

Увидом у текст Предлога Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Записника Друге седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2003. години, одржане 25. и 26. марта и 1. априла 2003. године и стенографских белешки са наведене седнице Народне скупштине, није могуће утврдити да ли је доносилац Закона чија се одредба оспорава, у поступку његовог доношења утврдио и образложио постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу закона даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", па је Суд оценио да се основано може поставити питање уставности оспорене одредбе, чиме су се стекли услови за покретање поступка за утврђивање њене неуставности.

На основу изложеног, члана 23. став 1., члана 47. тачка 1) и члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда

IУ-134/2003 од 6.11.2003.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Покреће се поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03).

2. Решење доставити Народној скупштини Републике Србије, ради давања одговора.

3. Рок за давање одговора је 60 дана, од дана пријема решења.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03). У иницијативама се наводи да је одредба члана 70. Закона, којом је прописано да Веће за питања судске управе утврђује предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда, несагласна са одредбом члана 101. став 4. Устава Републике Србије, према којој Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину. Такође оспорена одредба Закона је "у директној супротности са начелима независности судства, поделе власти али и владавине права", односно са одредбама члана 1., члана 9. ст. 1,3 и 4. и члана 96. став 1. Устава. Иницијатори сматрају да је на основу релевантних одредби Устава и закона, улога председника суда кључна у функционисању правосуђа и независна у односу на извршну власт, док према оспореној одредби Закона те независности нема с обзиром да Веће за питање судске управе које предлаже избор и утврђује разлоге за разрешење председника суда чине лица која су под искључивим утицајем извршне власти. Оваквом законском одредбом по њиховом мишљењу умањује се претходно достигнути ниво самосталности и независности председника суда, крши начело владавине права и поделе власти о чему је Уставни суд изразио свој став у Одлуци IУ - 122/02 ("Службени гласник РС", бр. 17/03 и 25/03) приликом оцене уставности већег броја одредби Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02). Предлажу да Уставни суд Републике Србије на основу члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, до доношења коначне одлуке обустави извршење свих појединачних аката или радње које су предузете на основу оспорене одредбе Закона.

Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 70. Закона прописано је да предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда утврђује Веће за питања судске управе (став 1.); да Веће за питања судске управе чине председник надлежног одбора Народне скупштине, министар надлежан за правосуђе, председник Врховног суда Србије и четири члана које Народна скупштина бира међу судијама окружних и виших судова (став 2.); да мандат члана Већа траје две године (став 3.) и да председник суда који жели да му дужност престане

подноси писани захтев Већу за питање судске управе који се одмах прослеђује Народној скупштини (став 4.).

Устав Републике Србије утврђује да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, а да судска власт припада судовима (члан 9. ст. 1. и 4.); да Народна скупштина бира и разрешава, поред других у тој одредби наведених функционера и председника и судије Врховног суда и других судова (члан 73. став 1. тачка 10.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да у суђењу учествују судије и судије поротници на начин утврђен законом (члан 99. став 1.); да Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину (члан 101. став 4); да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређују законом (члан 102. став 1).

Имајући у виду наведено Уставни суд сматра да се основано постављају следећа уставно-правна питања:

- да ли се оспореном одредбом члана 70. Закона којом се установљава Веће за питања судске управе које утврђује предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда, нарушава начело поделе власти утврђено у члану 9. Устава, према коме судска власт припада судовима, односно повређује члан 101. став 4. Устава према коме Врховни суд Републике Србије у складу са Законом утврђује разлоге за престанак судијске функције и разрешење судија и о томе обавештава Народну скупштину;

- да ли је оспорена одредба Закона којом се прописује посебан орган и поступак за предлагање избора и утврђивање разлога за разрешење председника суда у односу на судије, у супротности са чл. 99. до 101. Устава, које не чине уставно-правну разлику између судије и председника суда како у вршењу судијске функције тако и у њеном престанку. Ово због тога што се председник суда бира међу судијама, што је у функцији председника суда садржана и функција судија као претпоставка и услов за функцију председника суда, и што Уставом нису предвиђени посебни разлози за разрешење председника суда већ се прописани поступак за разрешење судија у свему односи и на председника суда;

- да ли се оспореном одредбом Закона ограничава начело самосталности и независности судова из члана 96. Устава, с обзиром да избор четири члана Већа, од укупно седам, врши Народна скупштина као орган законодавне власти, а не органи судске власти. При томе треба имати у виду да законодавна власт остварује своју Уставом утврђену улогу и положај коначним избором предложених кандидата за судије сагласно члану 73. тачка 10. Устава.

Уставни суд је оценио да наведени разлози упућују на то да има основа за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама.

На основу члана 23. став 1. и члана 47. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 69/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 IУ-232/2003 од 4.12.2003.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Покреће се поступак за оцену уставности одредаба чл. 2. до 8., члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 39/2003).

2. Решење о покретању поступка доставља се Народној скупштини Републике Србије на одговор.

3. Рок за давање одговора из тачке 2. овог решења је 60 дана од дана пријема решења.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредаба чл. 2. до 8., члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 39/2003). Иницијатори сматрају да су оспорене одредбе у супротности са одредбама чл. 132, 133. и 134. Устава Републике Србије, које уређују поступак промене Устава и у том смислу прописују подношење предлога, одлучивање о предлогу, квалификовану двотрећинску већину, изношење на референдум и изјашњавање на референдуму више од половине укупног броја бирача и одређују да се Уставни закон за спровођење Устава доноси двотрећинском већином у Народној скупштини. Оспореним одредбама Закона, по мишљењу иницијатора, прописана је процедура према којој се Устав доноси слабом и неквалификованом већином у Народној скупштини, а прописани референдум губи смисао, јер се захтева премали број гласова бирача као потребан за потврђивање Устава. Иницијатори сматрају да оспорене законске одредбе омогућавају доношење новог Устава који неће имати легитимитет, јер не изражава вољу већине.

Један од иницијатора предлаже да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба члана 8, члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије.

Уставни суд је на седници одржаној 26. јуна 2003. године, на основу члана 15. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) закључио да иницијативе достави Народној скупштини Републике Србије на мишљење. Народна скупштина није доставила тражено мишљење, па је Уставни суд наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Законом о начину и поступку промене Устава Републике Србије утврђено је у члану 1. да је предмет његовог уређивања образовање, састав и начин рада Уставне комисије са задатком да припреми текст Устава Србије; спровођење јавне расправе о Нацрту Устава Србије и поступак усвајања Устава Србије и Уставног закона за његово спровођење.

Оспореним одредбама чл. 2. до 7. Закона прописано је да Народна скупштина доноси одлуку о образовању Уставне комисије већином од укупног броја народних посланика и бира Уставну комисију из реда Народне скупштине

Републике Србије, Владе Републике Србије, Скупштине АП Војводине и Скупштине АП Косова и Метохије (члан 2. и 4.); да Уставна комисија припрема Нацрт Устава Србије (члан 3.) и доноси пословник о раду (члан 5.); да Уставна комисија организује јавну расправу о Нацрту устава Србије, за коју утврђује правила (члан 6.) и да, на основу резултата јавне расправе, утврђује текст Устава Србије који доставља Народној скупштини (члан 7). Према оспореном члану 8. Закона, Народна скупштина усваја Устав већином од укупног броја посланика. Оспореним чланом 9. ст. 2. и 3. Закона предвиђено је да је референдум за потврђивање Устава успешно спроведен ако на њега изађе више од половине броја бирача уписаних у бирачки списак, а да је Устав потврђен ако се за њега изјасни више од половине броја бирача изашлих на референдум. Чланом 11. став 3. Закона предвиђа се да Уставни закон Народна скупштина усваја већином од укупног броја народних посланика.

Устав Републике Србије утврђује да сувереност припада свим грађанима Републике Србије и да грађани остварују сувереност референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини (члан 9. став 1.) и да Народна скупштина Републике Србије одлучује о промени Устава (члан 73. тачка 1.).

Устав Републике Србије утврђује да предлог за промену Устава може поднети најмање 100.000 бирача, најмање 50 народних посланика, председник Републике и Влада, а да о предлогу за промену Устава одлучује Народна скупштина двотрећинском већином од укупног броја народних посланика (члан 132.); да Народна скупштина усваја акт о промени Устава двотрећинском већином од укупног броја народних посланика и ставља га на републички референдум ради потврђивања (члан 133. став 1.); да се акт о промени Устава сматра коначно усвојеним ако се за њега на републичком референдуму изјасни више од половине укупног броја бирача као и да акт о промени Устава проглашава Народна скупштина (члан 133. ст. 2. и 3.) и да за спровођење промене Устава Народна скупштина доноси Уставни закон двотрећинском већином од укупног броја народних посланика (члан 134. ст. 1. и 2.).

Правни основ за доношење оспореног закона је, према образложењу Предлога закона, "Одлука Народне скупштине Републике Србије о образовању Комисије за припрему закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 16/03), односно члан 65. Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/03) према којем "државе чланице ће извршити измену својих устава или донети нове уставе ради усклађивања с Уставном повељом у року од шест месеци од дана усвајања Уставне повеље". Наиме, полазећи од члана 65. Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора, који указује на политички и правни дисконтинуитет, доношење новог Устава Србије, према образложењу Закона, није било могуће реализовати према одредбама чл. 132.-134. постојећег Устава Републике Србије, већ је неопходно посебним законом прописати процедуру доношења новог Устава.

Полазећи од разлога оспоравања чл. 2. до 8., члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије изнетих у иницијативама и наведених одредаба Устава, основано се, по оцени Уставног суда, поставља питање уставности оспорених одредаба Закона о

начину и поступку промене Устава Републике Србије, а посебно њихове сагласности са одредбама чл. 132. до 134. Устава.

У погледу захтева да се, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу оспореног Закона, по оцени Уставног суда, нису испуњени услови из члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука за одлучивање о захтеву за одређивање такве мере.

На основу изложеног, као и члана 4. тачка 4), члана 47. тачка 1) и члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда ("Службени гласник РС", број 5/2004)
 ГУ-168/2003 од 18.12.2003.

б) Решење о обустави извршења појединачног акта или радње:

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Обуставља се извршење појединачног акта или радње који би били предузети на основу члана 81. став 1, члана 82. ст. 1. и 2, члана 84. став 1. у делу који гласи: "које престају да важе 1. јануара 2004. године" и става 2. у делу који гласи: "до 1. јануара 2004. године" и члана 85. у делу који гласи: "које на снагу ступају 1. јануара 2004. године" Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002 и 27/2003).

Врховни суд Србије, Окружни суд у Сомбору и Први и Други општински суд у Београду покренули су пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/2003).

Оспореним члановима Закона установљен је: датум почетка рада апелационих судова и Управног суда - 1. јануар 2004. године (члан 5. став 1.); датум уступања предмета који прелазе у надлежност окружних судова - 31. децембар 2003. године (члан 6. став 1.); датум престанка важења појединих одредаба Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) - 1. јануар 2004. године (члан 7.) и датум ступања на снагу одредаба чл. 21. до 28. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002) - 1. јануар 2004. године (члан 8.).

Други општински суд у Београду, поред наведених чланова, покренуо је поступак и за оцену уставности члана 84. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002) у делу који гласи: "које

престају да важе", и члана 85. истог Закона, у делу који гласи: "које на снагу ступају".

Према наводима предлагача оспорене одредбе Закона нису у сагласности са чл. 9, 22. и 95. Устава. Наиме, предлагачи истичу да "...нису остварени услови који би омогућили Уставом загарантовано право на приступ суду и право на правни лек, јер апелациони и Управни суд нису конституисани, судије нису изабране, управа и администрација нису формиран, а окружни судови нису реорганизовани за прихватање нове надлежности...". Предлагачи, такође, наводе да је био поднет "...предлог за измену овог Закона, да је тај предлог остао у скупштинској процедури..., да је Скупштина распуштена, да не постоје објективне могућности да законодавна власт разреши ово питање..." и да је стога неопходно "...да Уставни суд...наведене одредбе прогласи неуставним, како би се наставила примена Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) у делу у коме је предвиђена надлежност судова и како би судови наставили да поступају према одредбама тог Закона, како је једино и могуће у овој фактичкој и правној ситуацији". У предлозима се указује "да није дошло до обезбеђења потребних услова за рад нових судова..." и да ће због тога "...бити угрожено остваривање уставне улоге судова" из члана 95. Устава.

Према наводима изнетим у предлозима "...постоји опасност да настане неотклоњива штета због тога што судска власт неће моћи да врши своју функцију, грађани неће моћи да подносе тужбе и жалбе јер не постоје судови чија је надлежност предвиђена за поједине врсте спорова и за поступање у апелационом поступку...", па се, због тога, предлаже да Уставни суд на основу члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука донесе меру обуставе извршења појединачног акта или радње која би била предузета на основу оспорених одредаба Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова.

Оспореним одредбама чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова мењају се одредбе члана 81. став 1, члана 82. ст. 1. и 2, члана 84. ст. 1. и 2. и члана 85. Закона о уређењу судова, које се односе на почетак рада апелационих судова и Управног суда, уступање предмета надлежним судовима, престанак важења одређених одредаба Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) и на ступање на снагу Закона, и то тако што се у тим члановима наведени рокови замењују новим роковима "31. децембар 2003. године", односно "1. јануар 2004. године".

Посебно су оспорени члан 84. Закона о уређењу судова у делу који гласи: "које престају да важе" и члана 85. истог Закона у делу који гласи: "које на снагу ступају".

Према члану 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд може у току поступку, до доношења коначне одлуке, обуставити извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу општег акта чија се уставност односно законитост оцењује, ако би њиховим извршавањем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

Наводима предлагача, по оцени Уставног суда, учињена је вероватном околност да ће применом оспорених одредаба Закона настати неотклоњиве штетне последице у функционисању судске власти, посебно када

се тиче заштите слобода и права и на закону заснованих интереса грађана и других правних субјеката и у обезбеђењу уставности и законитости.

Наиме, оспореним одредбама Закона била би онемогућена примена одредаба чл. 12. до 20. Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр.46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) којима је уређена надлежност судова. Законом о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002 и 27/2003) се предвиђа нова врста судова и почетак њиховог рада, а чл. 21. до 28. истог Закона утврђује се другачија надлежност свих судова. Међутим, апелациони судови и Управни суд нису формиран, нису изабране судије тих судова, нити су окружни судови реорганизовани за обављање послова из надлежности утврђене наведеним одредбама Закона о уређењу судова.

На тај начин, применом оспорених одредаба Закона, по оцени Суда, због немогућности функционисања судске власти, нарушава се начело поделе власти из члана 9. Устава, а самим тим онемогућава се остваривање заштите слобода и права грађана и законом утврђених права и интереса правних субјеката, што је основна функција судова, сагласно члану 95. Устава. Исто тако, применом оспорених одредаба довела би се у питање могућност да грађани и други правни субјекти остварују уставно право из члана 22. Устава на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органима и зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о њиховим правима и на закону заснованим интересима. Осим тога, применом оспорених одредаба Закона грађани и други правни субјекти не би били у могућности да против решења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа донесених у првом степену изјаве жалбе надлежном органу (члан 124. Устава), а право на делотворан правни лек је општеприхваћен стандард међународног права.

Имајући у виду да би применом оспорених одредаба Закона било онемогућено остваривање Уставом утврђене функције суђења и заштите слобода и права грађана, Уставни суд сматра да су последице таквог стања, по својој природи, неотклоњиве, да се накнадним радом судова не могу отклонити, јер се не ради о последицама реститутивне природе, па се стога, привременом мером стварају услови да судови у погледу надлежности наставе да примењују одредбе чл. 12. до 20. Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92), што је, по оцени Уставног суда, не само од интереса за грађане и друге правне субјекте него и за заштиту уставности и законитости, начело владавине права и правну сигурност.

С обзиром на номотехничку и материјалну садржину оспорених одредаба, као и из разлога што одредбе чл. 81. и 82. Закона о уређењу судова, уколико би се привремена мера односила само на рокове, губе правни и логички смисао, по оцени Уставног суда, мера обуставе извршења појединачног акта или радње односи се на одговарајуће одредбе Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002 и 27/2003) наведене у изреци овог решења.

На основу члана 42. став 1. и члана 47. став 1. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци решења.

Решење Уставног суда
ГУ-480/2003 од 29.12.2003.

("Службени гласник РС", број 130/2003)

2. УРЕДБЕ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Оспорени члан 4. Уредбе искључује, односно органишава законом утврђена права ранијег сопственика земљишта и на тај начин уређује материју која је у искључивој надлежности законодавца.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 4. Уредбе за спровођење Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Службени гласник РС", бр. 41/91, 44/91 - исправка и 4/92), није у сагласности с Уставом и законом;

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 1. став 5. Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у државну својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Службени гласник РС" бр. 18/91, 20/92, 42/98);

3. Одбацује се предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 1. ст. 1. до 4. Закона наведеног у тачки 2. изреке.

Пред Уставним судом покренут је поступак за утврђивање неуставности члана 1. Закона наведеног у тачки 2. изреке и члана 4. Уредбе наведене у тачки 1. изреке. Предлагач наводи да је члан 1. Закона несагласан са чл. 62. и 63. Устава Републике Србије због тога што, раније учињену неправду према власницима одузетог земљишта, исправља чињењем нове неправде према садашњим корисницима земљиштима. Истиче да је за враћање земљишта по наведеним основима требало наћи неко друго решење, а не примену Закона о експропријацији, а указује и на несагласност оспореног Закона са Законом о пољопривредном земљишту. Одредбе оспореног члана 4. Уредбе, према наводима из представке, регулишу законску материју, тако што сужавају обим права, односно начин остваривања права на враћање земљишта који је прописан Законом за чије спровођење је донета Уредба. Искључивање могућности давања другог одговарајућег земљишта ранијем сопственику, по схватању предлагача, несагласно је с Уставом и законом, јер доводи у неповољнији положај садашњег корисника земљишта, који је дужан да плаћа накнаду по прописима о експропријацији, што је знатно више од вредности другог одговарајућег земљишта.

Уставни суд је утврдио да одредба члана 4. став 1. Уредбе за спровођење Закона о начину и условима признавања права и враћања земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Службени гласник РС", бр. 41/91, 44/91 - исправка, 4/92), прописује да се земљиште одузето по основу Закона о пољопривредном земљишном фонду и конфисковано земљиште, које је у међувремену, од момента одузимања до момента ступања на снагу Закона, проглашено за градско грађевинско земљиште законом или одлуком скупштине

општине, не може вратити ранијем сопственику нити му се може дати друго одговарајуће земљиште. Према ставу 2. члана 4. Уредбе, ранији сопственик земљишта из става 1. овог члана има право на новчану накнаду за то земљиште у висини која се по Закону о експропријацији плаћа за неизграђено градско грађевинско земљиште, а ако му је накнада већ исплаћена онда ће се утврдити да нема право на накнаду.

Наведене одредбе Уредбе искључују могућност враћања ранијем сопственику земљишта, које је у међувремену променило намену и сада има статус градског грађевинског земљишта, а искључује и могућност давања другог одговарајућег земљишта. Уредба предвиђа једино право на новчану накнаду, чија се вредност одређује по Закону о експропријацији.

Одредбе члана 4. оспорене Уредбе требало је да обезбеде спровођење члана 1. став 5. наведеног Закона. Законска одредба за чије је спровођење донет члан 4. Уредбе у међувремену је промењена, а ту измену није пратила и одговарајућа промена Уредбе, због чега је њена регулатива незаконита.

Будући да одредба члана 1. став 5. Закона изједначава, у погледу права на накнаду, ранијег сопственика одузетог пољопривредног земљишта које је у међувремену постало градско грађевинско и ранијег сопственика градског грађевинског земљишта и одређује начин остваривања тог права, то оспорени члан 4. Уредбе, који је требало да обезбеди спровођење наведене законске одредбе, не може на другачији начин да уреди спорно питање. Члан 4. Уредбе искључује, односно ограничава законом утврђена права ранијег сопственика земљишта, и на тај начин уређује материју која је у искључивој надлежности законодавца, према члану 72. став 1. тачка 4 Устава Републике Србије.

Уредбама и другим општим актима Владе не могу се уређивати односи из надлежности законодавног органа. Ови акти морају бити у складу са законом за чије се извршење доноси и њима се не могу мењати правне ситуације које је успоставио закон, нити се могу на другачији начин уређивати односи који су већ уређени другим законом.

С обзиром на изложено Суд је утврдио да је члан 4. Уредбе неуставан и незаконит, па је одлучио као у тачки 1. изреке.

Оспорена одредба става 5. члана 1. Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у државну својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Службени гласник РС", бр. 18/91, 20/92, 42/98), регулише право ранијег сопственика пољопривредног земљишта које је у међувремену променило намену и сада има статус градског грађевинског земљишта. Законом из 1991. године било је прописано да, уколико земљиште има статус неизграђеног градског грађевинског земљишта, ранији сопственик има право на новчану накнаду за одузето земљиште у висини која се по Закону о експропријацији плаћа за неизграђено градско грађевинско земљиште, ако му накнада за то земљиште већ није исплаћена.

Новелираном одредбом става 5. члана 1. Закона из 1998. године прописано је да, кад земљиште има статус неизграђеног градског грађевинског земљишта, ранији сопственик тог земљишта има право на накнаду (у облику и висини) која припада ранијем сопственику градског грађевинског земљишта по закону којим се уређује грађевинско земљиште, ако му накнада за то земљиште

није исплаћена. У односу на ранију одредбу, ново законско решење уводи могућност давања накнаде у другом облику, не само новчаном, и уводи новине у поступку утврђивања новчане накнаде, тако што се право на накнаду стиче моментом привођења земљишта намени, а не моментом правоснажности одлуке о накнади. На овај начин ранији сопственици неизграђеног грађевинског земљишта изједначени су у правима на накнаду и они то право остварују под условима прописаним Законом о грађевинском земљишту.

Одредба става 5. члана 1. оспореног Закона утврђује повољнији положај лица, која по овом закону, остварују право на враћање земљишта, које има статус неизграђеног градског грађевинског земљишта, јер их изједначава са ранијим сопствеником градског грађевинског земљишта. На овај начин оспореном законском одредбом повећане су и обавезе организација, сада корисника земљишта које је предмет враћања, јер градско грађевинско земљиште има, по правилу, већу вредност на тржишту од пољопривредног земљишта. Међутим у овом случају не може се говорити о повреди уставног принципа равноправности, односно о стварању неједнаких услова обављања привредне делатности, јер се спорне законске одредбе подједнако односе на све субјекте који остварују права или имају одређене обавезе по позитивним прописима. По оцени Суда, различитост законских решења у важећем и ранијем пропису нема значење повреде уставног принципа правне једнакости из члана 13. Устава. Одредбе члана 56. Устава Републике Србије које јамче друштвену, државну, приватну и друге облике својине, као и њихову једнаку правну заштиту, и одредбе члана 57. Устава, које прописују да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, не значе уставно ограничење законодавца, већ подразумевају право да одређене односе уређује и изменом прописа, односно да изменом прописа заснива нове правне ситуације.

Члан 1. оспореног Закона, по оцени Суда, није несагласан са чланом 62. Устава Републике Србије, јер се према природи и намени земљишта, у овом случају то је неизграђено градско грађевинско земљиште, регулише остваривање својинских права физичких лица и одговарајућа права и обавезе правних лица.

Разматрајући остале одредбе члана 1. оспореног Закона Уставни суд је утврдио да су оне биле предмет оцене у Одлуци IY-138/91 од 22. септембра 1991. године којом је одбијен предлог за утврђивање неуставности, пошто је Суд утврдио да је Закон донет у оквиру законодавне надлежности Републике Србије утврђене чланом 72. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије. Разматрајући Закон у целини Суд је у наведеној Одлуци констатовао да Уставни закон за спровођење Устава Републике Србије, који предвиђа могућност враћања земљишта, није правни основ за доношење оспореног закона, већ су то одредбе Устава којима су урађени основни принципи својинско-правних односа. Суд је такође, оценио да оспорени Закон не уређује претварање друштвене својине у друге облике својине, у смислу члана 59. Устава, већ својинско-правни режим на земљишту преуређује и усклађује са основама својинско-правних односа утврђених Уставом, а у оквиру законодавне надлежности Републике Србије. Овлашћење законодавца из тачке 4. став 1. члана 72. Устава, да регулише својинске и облигационе односе, подразумева уређивање стицања и престанка права својине и промене својинских односа у складу са уставним одредбама којим су уређени основни принципи ових односа (чл. 56, 61. и 63. Устава).

С обзиром на то да је о уставности одредаба члана 1. ст. 1. до 4. оспореног Закона, Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произлази да има основа за поновно одлучивање, стекли су се услови за одбацивање захтева, у смислу члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

О захтеву за оцену међусобне сагласности појединих републичких закона, као и о захтеву за утврђивање неког другог законског решења, уместо примене Закона о експропријацији при утврђивању накнаде за одузето земљиште, није надлежан да одлучује Уставни суд Србије, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тач. 2) и 9) и члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе члана 4. Уредбе наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 103/2003)
IУ- 216/2000 од 25.09.2004.

Оспореном Уредбом Влада је, у оквиру Уставом утврђених функција, предузела мере које се односе једнако на сва предузећа, утврдила укупан обим средстава за обрачун и исплату зарада у јавним предузећима и није ограничила право запослених да самостално утврђују елементе за одређивање зарада у својим општим актима или уговорима о раду.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о висини зарада и другим примањима у јавним предузећима ("Службени гласник РС", бр. 19/2001, 26/2001, 31/2001, 34/2001, 39/2001, 60/2001 и 74/2001).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи које су предузете на основу Уредбе из тачке 1.

Предлозима Синдиката ПТТ Србије, Независног синдиката радника ПТТ Србије, Синдиката Телекома "Србија", Републичког одбора Синдиката запослених у комунално-стамбеној делатности Србије, Организације синдиката ЈП Завод за изградњу града Нови Сад и Синдиката железничара Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости Уредбе наведене у изреци. У предлозима се наводи да Влада није имала уставна и законска овлашћења да самостално утврђује висину зарада у јавним

предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа, да је Уредба у несагласности са чл. 2. и 5., чланом 11. став 3., чл. 34. и 36., чланом 63. став 1., чланом 64., члановима 119. до 123. и чланом 125. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", број 55/96), чланом 3. став 1., чл. 48, 49, 51, 71, 72, 74. и 75. Закона о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", број 46/96) и Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", број 25/2000), као и са чланом 29. Општег колективног уговора. У предлогу Републичког одбора Синдиката запослених у комунално-стамбеној делатности Србије посебно се истиче захтев за заштиту права у складу са ратификованим конвенцијама Међународне организације рада о синдикалним слободама и заштити синдикалних права, о организовању и колективном преговарању, трипартизму, и спровођењу међународних радних норми.

Предлагачи су тражили да Уставни суд, до доношења коначне одлуке обустави извршење појединачних аката и радњи које су предузете на основу Уредбе наведене у изреци.

У одговору Владе се истиче да су, на основу овлашћења садржаних у члану 22. став 5. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2002 и 25/2002), уређени услови и начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавним предузећима и предузећима чији су оснивач јавно предузеће, и да се утврђивањем укупне масе средстава за исплату зарада у овим предузећима не утиче на унутрашњу расподелу средстава за зараде запослених.

Уставни суд у спроведеном поступку утврдио је да су оспореном Уредбом уређене зараде и друга примања (у даљем тексту: зараде) у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа (у даљем тексту: предузеће), одређени укупни износи средстава за зараде и начин обрачуна и исплате ових средстава, и услови под којима предузећа могу да увећавају укупне износе средстава за зараде запослених.

Уставом Републике Србије зајамчена је слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању и право запослених на одговарајућу зараду (чл. 35. и 36.) да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, да сви облици својине имају једнаку правну заштиту и да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (чл. 55,56. и 57.) да се предузећа и друге организације слободно организују и имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, и да се услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе утврђују законом (чл. 64. и 65.).

Одредбама чл. 1. и 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) прописано је да Влада, као орган извршне власти, обавља послове одређене Уставом и законом, да је одговорна за обављање тих послова Народној скупштини да води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, у складу с Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Одредбом члана 22. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002) прописано је да се унапређење рада и развоја јавног предузећа заснива на

дугорочном и средњорочном плану рада и развоја, да годишњи програм пословања јавног предузећа која су предмет ове Уредбе садржи и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећима, да сагласност на планове и програме даје оснивач, и да Влада до доношења годишњег програма пословања, уређује услове и начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавном предузећу и предузећу чији је оснивач јавно предузеће. Чланом 25. Закона прописано је овлашћење оснивача да предузима, поред осталих, мере ограничења у погледу права располагања појединим средствима у државној својини и друге мере одређене законом којима се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и оснивачким актом, а чланом 27. прописано је овлашћење Владе, односно надлежног органа јединице локалне самоуправе или аутономне покрајине да обезбеђује заштиту општег интереса у јавном предузећу, и у оквиру тога да доноси друге одлуке, у складу са законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса и оснивачким актом.

Одредбом члана 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001), прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама и да се права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана, уређују колективним уговором или правилником о раду (у даљем тексту: општи акт), или уговором о раду. Чланом 81. Закона прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду и да се запосленом гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца.

Оспореном Уредбом, по оцену Суда, Влада је у оквиру Уставом утврђених функција да води политику Републике Србије и извршава законе, предузела мере које односе једнако на сва предузећа, утврдила укупни обим средстава за обрачун и исплату зарада у јавним предузећима, и није ограничила право запослених да самостално утврђују елементе за одређивање зарада у својим општим актима или уговорима о раду,

У вези са захтевом за заштиту права у складу са ратификованим Међународним конвенцијама и препорукама, Уставни суд, према члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује о сагласности прописа и општих аката републичких органа са конвенцијама и препорукама међународних организација.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорене Уредбе, Суд је на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одбацио, јер је донео коначну одлуку.

На основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ- 86/2001 од 16.10.2003.

("Службени гласник РС", број 112/2003)

Оспореном Уредбом се не уређују услови и поступак промене власништва друштвеног, односно државног капитала у друге облике својине, већ методологија за утврђивање вредности капитала, односно имовине у предузећима и другим правним лицима што није несагласно са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 2, 3а. и 3б. Уредбе о методологији за процену вредности капитала и имовине ("Службени гласник РС", бр. 45/2001 и 45/2002).

Предлогом Акционарског друштва издавачке делатности Привредни саветник, Београд, покренут је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба чл. 2, 3а и 3б. Уредбе о методологији за процену вредности капитала и имовине ("Службени гласник РС", бр. 45/2001 и 45/2002). Подносилац предлога наводи да се оспореним одредбама Уредбе вредност укупног капитала субјекта приватизације поистовећује са друштвеним, односно државним капиталом, па се њиховом применом поред друштвеног, односно државног капитала, у друге облике својине претварају и други облици капитала који су образовани расподелом добити и имају законом одређену намену. У предлогу се истиче да је Законом о приватизацији прописано да је предмет приватизације у предузећима и другим правним лицима вредност друштвеног, односно државног капитала, а не и остали облици капитала. У предлогу се оспорава и метод утврђивања процене вредности капитала субјекта приватизације и наводе се примери из праксе који указују на положај предузећа са различитом структуром укупног, односно основног капитала. Из тих података из праксе, по мишљењу предлагача може се закључити да и у случају када се вредност друштвеног капитала који је предмет приватизације битно разликује у предузећима, применом оспорених одредаба се утврђује иста основна коригована књиговодствена вредност према којој се одређује доња и горња граница распона вредности капитала према којој се утврђује почетна цена за аукцијску продају. Тиме се доказује по наводима подносиоца предлога да је поступак који је прописан у оспореним одредбама Уредбе несагласан Уставу и Закону о приватизацији.

Влада Републике Србије, као доносилац оспореног акта није доставила одговор на предлог.

Уредбом о методологији за процену вредности капитала и имовине ("Службени гласник РС", бр. 45/2001 и 45/2002) прописана је методологија за утврђивање вредности капитала, односно имовине у предузећима и другим правним лицима са друштвеним или државним капиталом.

Према оспореној одредби члана 2. Уредбе предузећа и друга правна лица која припремају програм приватизације врше процену вредности

капитала, односно имовине и та предузећа и друга правна лица као субјекти приватизације проценом утврђују основну вредност укупног капитала, односно имовине као и доњу и горњу границу распона вредности укупног капитала, односно имовине.

Одредбом члана 3. Уредбе између осталог прописано је да се вредност капитала субјекта приватизације процењује применом метода кориговане књиговодствене вредности (метод ККВ).

Оспореном одредбом члана 3а. прописано је да се при изради процене вредности укупног капитала методом ККВ утврђују основна ККВ и доња и горња и гранична ККВ.

Према оспореном члану 3б., основна ККВ из члана 3а. утврђује се тако што се укупна актива умањује за износ губитка и износ укупних обавеза (обавезе, одложени ревалоризациони добитак, дугорочна резервисања и пасивна временска разграничења) - став 1; укупна актива, губитак и укупне обавезе из става 1. тог члана утврђују се на основу последњег годишњег рачуна субјекта приватизације - став 2.

Одредбом члана 59. Устава Републике Србије утврђено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом и да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима, у складу са законом. Према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

Влада Републике Србије донела је наведену Уредбу на основу овлашћења из члана 24. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/2001 и 18/2003) којим је одређено да Влада Републике Србије прописује методологију процене вредности капитала или имовине субјекта приватизације.

Одредбом члана 3. став 1. Закона о приватизацији у односу на који се тражи оцена оспорених одредаба Уредбе прописано је да је предмет приватизације друштвени односно државни капитал у предузећима и другим правним лицима као субјектима приватизације, ако посебним прописима није другачије одређено.

Из наведених уставних одредаба произилази да се промена власништва друштвеног и државног капитала, односно услови и поступак претварања друштвене и државне својине у друге облике својине могу уређивати само законом. Законом о приватизацији је прописано да се тим законом уређују услови и поступак промене власништва друштвеног односно државног капитала (приватизација). Оспорена Уредба, као подзаконски акт, донета је ради извршења тог закона и ближе уређује одређена питања која се односе на методологију за утврђивање вредности капитала односно имовине у предузећима и другим правним лицима са друштвеним или државним капиталом, на основу изричитог овлашћења из члана 24. Закона о приватизацији. По оцени Уставног суда, оспореном Уредбом се не уређују услови и поступак промене власништва друштвеног, односно државног капитала у друге облике својине, већ методологија за утврђивање вредности капитала, односно имовине у предузећима и другим правним лицима са друштвеним или државним капиталом па самим тим оспорене одредбе не уводе нова и другачија решења у односу на одредбе Устава као и одредбе Закона о приватизацији.

Имајући у виду наведено, Уставни суд налази да нема основа за утврђивање несагласности тих одредаба с Уставом и законом.

Одлучивање о законитости начина примене оспорених одредаба Уредбе у пракси није у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и одредбе члана 46. тачка 9. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 126/2003)
 IУ- 115/2003 од 06.11.2003.

Увођење верске наставе и наставе алтернативног предмета није супротно Уставом утврђеном систему образовања, односно школовања.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности и незаконитости и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи ("Службени гласник РС", број 46/01).

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 9, члана 10. став 1. тачка 1. и ст. 2. и 3, чл. 11, 12. и 14. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/02) и чл. 3, 4, 6, члана 10. став 2. и члана 11. Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи ("Службени гласник РС", број 23/02).

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта односно радње донетих на основу одредаба Уредбе из тачке 1. изреке.

Југословенски комитет правника за људска права из Београда покренуо је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности и законитости Уредбе о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи ("Службени гласник РС", број 46/01).

Уставном суду Републике Србије поднете су и две иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 9, члана 10. став 1. тачка 1. и ст. 2. и 3, чл. 11, 12. и 14. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/01) и чл. 3. 4, 6, члана 10. став 2. и члана 11. Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи ("Службени гласник РС", број 23/01).

Савезни уставни суд је 30. маја 2003. године, сагласно члану 12. став 2. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, уступио Уставном суду Републике Србије на даљи поступак предлога Удружења грађана "FORUM IURIS" из Новог Сада и Југословенског комитета правника за људска права и иницијативу за покретање поступка, који су били упућени том Суду за оцену сагласности Уредбе о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи с Уставом Савезне Републике Југославије и Међународним пактом о грађанским и политичким правима и Декларацијом о правима детета.

Удружење грађана "FORUM IURIS" из Новог Сада покренуло је пред Савезним уставним судом поступак и за оцену уставности одредаба члана 9, члана 10. став 1. тачка 1. и ст. 2. и 3, чл. 11, 12. и 14. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи и чл. 3, 4, 6, члана 10. став 2. и члана 11. Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи. Тај предлог је, такође, уступљен на даљи поступак Уставном суду Републике Србије.

По мишљењу предлагача и подносилаца иницијатива оспорена Уредба и оспорене одредбе Закона о основној и Закона о средњој школи нису у сагласности са одредбом члана 41. став 1. Устава Републике Србије и са Међународним пактом о грађанским и политичким правима и Декларацијом о правима детета, због тога што се увођењем верске наставе и алтернативног предмета доводе грађани, националне мањине и верске заједнице у међусобно неравноправан положај јер се верска настава уводи само за традиционалне цркве и верске заједнице.

Удружење грађана "FORUM IURIS" из Новог Сада, у предлозима којима је покренут поступак за оцену уставности и законитости оспорене Уредбе, односно уставности оспорених одредаба оба закона, поред осталог, истиче и следеће: "...да је црква одвојена од државе; ...да су цркве равноправне и слободне у вршењу верских послова; да су грађани једнаки без обзира на веру или друго уверење; ... да се јамче слобода убеђења, савести, мисли и веровања и да нико није дужан да се изјашњава о свом верском уверењу...; ...да ако је црква одвојена од државе верска настава не може, ни уз алтернативни предмет бити обавезна у државним школама, поготово ако обавезни избор између овог и алтернативног предмета, похађање наставе изабраног предмета чини обавезним; ...да ако се јамчи слобода савести, вере и других уверења, нико нема право да наметањем изјашњавања "за" или "против" верске наставе, а у оквиру верске наставе за наставу одређене цркве или верске заједнице, ову слободу доводи у сумњу...; и да ако су грађани једнаки без обзира на веру или друго убеђење, нико их, од најранијих школских дана не може доводити у ситуацију да вера или друго убеђење буду разлог или само потенцијални извор подвајања, неразумевања и разликовања...".

С обзиром да доношење појединачних аката и увођење верске наставе (од 1.9.2001. године) може довести до недопуштених дискриминација и проузроковати неотклоњиве штетне последице, предложено је да Савезни уставни суд на основу члана 132. Устава СРЈ нареди да се обустави извршење свих аката на које упућују оспорене норме Уредбе.

У одговору на наводе предлагача и иницијатора за оцену уставности и законитости оспорене Уредбе, Влада Републике Србије истиче да

су, полазећи од законом прописаних циљева, образовања и васпитања, верска настава и алтернативни предмет - грађанско васпитање Уредбом уведени као факултативни за генерацију ученика који су уписани у први разред основне и средње школе, што подразумева слободу избора једног од предмета, оба или ниједног; да увођење верске наставе у државне школе не значи да држава престаје да буде одвојена од цркве јер се верском наставом не уређују верски послови и верски обреди цркава, у чему су верске заједнице самосталне, већ се она изводи као један од факултативних предмета који се у школи изучава по прописаном програму, чиме се не ограничавају слобода савести, вере и других уверења грађана, као ни право на организовање школа од стране верских заједница. Осим тога, наводи се да је "...Уредба усаглашена и са чланом 18. тачком 4. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, којим је прокламовано да се државе уговорнице обавезују да поштују слободу родитеља и законских старатеља да обезбеде верско и морално васпитање своје деце у складу са сопственим убеђењима...; ...да опредељење ученика за савладавање садржаја предмета верске наставе није условљено припадањем ученика одређеној вероисповести, односно не подразумева изјашњавање о верском уверењу, већ само жељу ученика да савлада програм верске наставе...; ...и да остваривање те жеље у току школовања не ограничава слободу савести, вере и других уверења... Ова могућност, према наводима из одговора, дата је ученицима и у складу са Декларацијом о правима детета, којом се уређује да је сврха школовања оспособљавање детета да, на основу једнаких могућности развија своје способности и властито расуђивање и која препоручује васпитање у духу разумевања, толеранције, пријатељства између народа, мира и општег братства... У одговору Владе се истиче да нико није приморан, а ни ускраћен за похађање наставе, како верске тако и из грађанског васпитања већ, напротив, дата је слобода избора, да су факултативни предмети из оспорене Уредбе превасходно васпитног садржаја, да бројчани израз оцене није целисходан, да описна оцена из верске наставе и грађанског васпитања не утиче на општи успех, и да стога нема штетних правних последица за ученике..."

Уставни суд је на Припремној седници одржаној 20. маја 2003. године закључио да су уставноправна питања која се постављају поводом оцене уставности и законитости оспорене Уредбе, односно оцене уставности појединих одредаба Закона о основној и Закона о средњој школи од начелног и ширег правног значаја за остваривање уставности и законитости и да се због њиховог свестранијег и потпунијег сагледавања одржи јавна расправа.

Јавна расправа уз учешће представника предлагача и иницијатора и научних радника одржана је 24. јуна 2003. године.

С обзиром да је предлог Удружења грађана "FORUM IURIS" из Новог Сада за оцену уставности оспорених одредаба Закона о изменама и допунама Закона о основној школи и Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи, достављен овом Суду од Савезног уставног суда након заказивања Јавне расправе, на седници одржаној 3. јула 2003. године, сагласно члану 64. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је закључио да се тај предлог достави Народној скупштини Републике Србије на одговор, а иницијативе за оцену уставности истих чланова наведених закона на мишљење.

Народна скупштина Републике Србије није на тражење Уставног суда у остављеном року од 30 дана доставила одговор и мишљење па је поступак сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, настављен и без одговора, односно мишљења Народне скупштине.

Оспореном Уредбом коју је донела Влада Републике Србије, а која је ступила на снагу 4. августа 2001. године, прописано је: организовање и остваривање верске наставе за традиционалне цркве и верске заједнице и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи, као факултативних предмета и да су традиционалне цркве и верске заједнице Српска православна црква, Исламска заједница, Католичка црква, Словачка евангелистичка црква, Јеврејска заједница, Реформатска хришћанска црква и Евангелистичка хришћанска црква; да родитељ односно старатељ може одлучити да ученик основне школе похађа верску наставу или наставу алтернативног предмета; да ученик средње школе може одлучити да похађа верску наставу или наставу алтернативног предмета, уз обавезно упознавање родитеља односно старатеља са одлуком; да је верска настава обавезна за ученика који се определи за верску наставу, а настава из алтернативног предмета обавезна је за ученика који се определи за наставу алтернативног предмета; да наставни план и програм верске наставе споразумно доносе министар просвете и спорта и министар вера на усаглашен предлог традиционалних цркава и верских заједница; да се верска настава и настава алтернативног предмета уведе у први разред основне и први разред средње школе почев од школске 2001/2002. године и да организовање и остваривање верске наставе прати комисија коју образује Влада Републике Србије.

Законом о изменама и допунама Закона о основној школи и Законом о изменама и допунама Закона о средњој школи уређено је организовање и остваривање верске наставе за традиционалне цркве и верске заједнице и наставе из изборних предмета, као и начин доношења наставног плана и програма наставе за те предмете, врста стручне спреме наставника и надзор над остваривањем те наставе.

Наведеним законима је прописано: да су изборни предмети верска настава и други предмет етичког хуманистичког садржаја које утврђује министар просвете; да су родитељ, односно старатељ за ученика у основној школи, односно ученик средње школе обавезни да приликом уписа у први разред и сваки наредни разред школе изаберу један од предмета (верска настава или други предмет етичко-хуманистичког садржаја) који ће ученик у тој школској години похађати; да наставни план и програм верске наставе споразумно доносе министар просвете и министар вера на усаглашени предлог традиционалних цркава и верских заједница (Српска православна црква, Исламска заједница, Католичка црква, Словачка евангелистичка црква, Јеврејска заједница, Реформатска хришћанска црква и Евангелистичка хришћанска црква), у складу са законом.

Законом о основној школи је у члану 2. став 1. прописано да је "циљ основног образовања и васпитања стицање општег образовања и васпитања, складан развој личности и припрема за живот и за даље опште стручно образовање и васпитање...".

Законом о средњој школи предвиђено је у члану 2. да се у школи, "негују моралне и естетичке вредности, развијају физичке и духовне способности личности и свест о хуманистичким вредностима, личној и другој одговорности...".

Увођење верске наставе и наставе алтернативног предмета, као факултативних предмета у систем образовања, оспореном Уредбом, што је законима о изменама и допунама Закона о основној, односно средњој школи, после годину дана експерименталног програма, учињено обавезним, уз алтернативно опредељење између верске наставе и другог изборног предмета, по оцени Уставног суда, није несагласно са начелом из члана 41. Устава о одвојености државе и цркве.

Оспореном Уредбом и оспореним одредбама Закона о изменама и допунама Закона о основној школи и Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи држава се определила да у државне школе уведе верску наставу по програму који је саставни део прописаног наставног плана и програма за основну и средњу школу. Увођењем верске наставе у државне школе не уређују се, нити уведе у школе, верски послови и верски обреди цркава, у чему су верске заједнице самосталне и одвојене од државе, већ се, сагласно наставном плану и програму верске наставе који споразумно доносе министар просвете и спорта и министар вера на усаглашен предлог традиционалних цркава и верских заједница, верска настава изводи као један од факултативних (по Уредби), односно изборних предмета (по законима) који се изучава у школи по прописаном програму. Наставни план и програм верске наставе, према томе, споразумно доносе министри просвете и вера, у поступку у којем, у фази предлагања, учествују, поред осталих, и традиционалне цркве и верске заједнице. Какав ће поступак применити приликом доношења наставног плана је ствар законодавне политике у тој области.

Одређивање круга од седам верских заједница за које држава финансира извођење верске наставе није, по оцени Уставног суда, дискриминаторно у односу на друге верске заједнице и припаднике других вероисповести, нити се тиме нарушава принцип равноправности верских заједница. Оспорена Уредба и оспорене одредбе Закона о изменама и допунама Закона о основној и Закона о средњој школи не лишавају ниједну верску заједницу права на самостално извођење верске наставе уколико желе да је самостално финансирају, али, исто тако, не намећу ни држави обавезу да финансира верску наставу за све верске заједнице. То није у супротности са чланом 27. Међународног пакта о грађанским и политичким правима према коме мањине "...не могу бити лишене права да имају у заједници са другим члановима своје групе, свој сопствени културни живот, да исповедају своју сопствену вероисповест и обављају верске дужности или да употребљавају свој језик...".

Основно је да они ученици који не желе да похађају верску наставу на ту наставу нису присиљени, јер увек имају право избора између те наставе и предмета етичко-хуманистичког садржаја, а то је у складу са критеријумом који је утврђен у члану 18. Међународног пакта о грађанским и политичким правима. Право је државе да у оквиру политике образовања самостално процењује да ли је у систему образовања у школама потребно постојање предмета - верска настава, као што је и право родитеља и деце да сами изаберу, у складу са наставним програмом, хоће ли, или не, користити

право да се дете школује у складу са њиховим религиозним и филозофским уверењима, што оспорена Уредба и оспорене одредбе закона не доводе у питање.

Увођењем верске наставе у систем образовања не ограничава се, по схватању Уставног суда, ни слобода савести, мисли, вере и других уверења, из чл. 41, 45. и 49. Устава. Та слобода подразумева право грађана да слободно мисле и изаберу свој поглед на свет. Она искључује могућност свих облика притисака на свест грађана ради формирања њиховог мишљења. Уставни облици слободе савести, мисли, вере и других уверења су слобода говора, слобода штампе и слобода вероисповести. Похађање верске наставе према Уредби и одредбама оспорених закона не подразумева изјашњавање о верском уверењу, односно опредељењу, већ се верска настава изводи као један од факултативних (по Уредби) односно изборних (по одредбама оба закона) предмета који се у школи изучава по прописаном програму, а то није несагласно с уставним системом Републике Србије. Уставом загарантовано право на неизјашњавање о верском опредељењу се, по оцени Суда, не може повредити све док је похађање верске наставе предвиђено као слободан избор, као што се то право не нарушава ни у случају (не)изјашњавања о верском уверењу или националној припадности приликом пописа становништва, докле год постоји могућност да се грађанин не изјасни о тим питањима.

Увођењем верске наставе и наставе алтернативног предмета у систем школовања нису повређене ни одредбе члана 32. Устава којима је утврђено да је школовање сваком доступно под једнаким условима, да је основно школовање обавезно и да за редовно школовање које се финансира из јавних прихода грађани не плаћају школарину, јер сваки предмет који се уведе и верификује од надлежних државних органа улази у програм тог школовања, а то није супротно Уставом утврђеном систему образовања, односно школовања.

Циљ образовања и васпитања, како основног тако и средњег, је стицање општег образовања, складан развој личности и припрема за живот и даље општестручно образовање и васпитање. Образовање, дакле, треба да обезбеди укупан развој личности, а верска настава није инкомпатибилна остваривању таквих циљева образовања, јер загарантовано право родитеља и самих ученика да, не оптирају верску наставу, отклања сваку могућност да се деци и родитељима намеће било који верски поглед. Право детета да само формира своја верска уверења, супротна уверењима родитеља, није нарушено јер и Уредба и оспорене одредбе оба закона предвиђају да деца у средњој школи сама одлучују о томе да ли ће похађати верску наставу или алтернативни предмет етичко-хуманистичког садржаја.

На основу изнетог, оспорена Уредба и оспорене одредбе Закона о изменама и допунама Закона о основној школи и Закона о изменама и допунама Закона о средњој школи, по оцени Уставног суда, нису несагласни с Уставом, а Уредба и са законом.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку о уставности и законитости оспорене Уредбе, захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу ње, је одбачен на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, и члана 42. став 3, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 119/2003)
IУ- 214/2002 од 04.11.2003.

Оспореном Уредбом, као подзаконским актом, донетим ради извршења закона, могу се ближе уређивати поједина питања која се односе на продају друштвеног и државног капитала јавном аукцијом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе члана 31. став 1. Уредбе о продаји капитала и имовине јавном аукцијом ("Службени гласник РС", бр. 45/01, 45/02 и 19/03).

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 31. став 1. Уредбе наведене у изреци. У представци се наводи да оспорена одредба Уредбе доводи у неравноправан и повлашћен положај одређену категорију учесника у поступку приватизације друштвене и државне имовине, што је несагласно са чл. 59, 62. и 72. Устава Републике Србије и чл. 12. и 13. Закона о приватизацији. Такође се указује да је оспорена одредба Уредбе у супротности са одредбама члана 298. Закона о предузећима и члана 14. Закона о хартијама од вредности, које прописују да власници акција или удела у предузећима остварују своја права сразмерно висини уплаћених рата, а не висини уписаног и неуплаћеног капитала.

У одговору Владе Републике Србије, наводи се да су, у оквиру законских овлашћења, оспореном Уредбом прописани услови под којима домаће или страно правно или физичко лице може бити купац капитала, односно имовине јавном аукцијом, као и да одредба члана 31. став 1. Уредбе прописује могућност да домаће физичко лице исплати продајну цену у највише шест годишњих рата. Овакво решење израз је интенције законодавца да домаћем физичком лицу или запосленима у субјекту приватизације, омогући активно учешће у поступку приватизације, с обзиром на то да та лица, у највећем броју случајева, немају одговарајући финансијски потенцијал да би, у конкуренцији са правним лицима, могла да узму учешће на јавној аукцији за продају капитала. Физичка лица, према оспореној одредби Уредбе, имају одређене погодности код исплате куповне цене, али је истовремено за њих успостављен строжији режим у погледу задовољења услова за стицање статуса купца. На овај начин успоставља се равноправни однос између физичких и правних лица у поступку приватизације. Оспорена одредба Уредбе, према мишљењу Владе, у сагласности је са чл. 12. и 13. Закона о приватизацији,

чланом 542. Закона о облигационим односима, као и чланом 14. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима. Полазећи од констатације да се оспореном одредбом Уредбе не доводи у повлашћен положај домаће физичко лице у поступку приватизације, доносилац оспореног акта сматра да је та одредба у сагласности са чл. 59, 62. и 72. Устава Републике, као и да је у складу са законским овлашћењем Владе да ближе уређује поједина питања везана за спровођење Закона о приватизацији.

Према одредби члана 31. став 1. Уредбе о продаји капитала и имовине јавном аукцијом ("Службени гласник РС", бр. 45/01, 45/02 и 19/03), ако је проглашени купац на првом надметању домаће физичко лице, продајну цену може платити у највише шест годишњих рата.

Члан 31. Уредбе налази се у глави IV "Спровођење аукције" у делу који уређује средства и услове плаћања у аукцији. Чланом 30. Уредбе су регулисана средства плаћања у аукцији, а оспореном одредбом члана 31. су утврђени услови под којим домаће физичко лице може платити продајну цену, уколико је проглашено купцем на првом надметању.

Чланом 59. Устава Републике Србије одређено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а према члану 62. Устава физичка и правна лица остварују својинска права на непокретностима према њеној природи и намени, у складу са законом. Према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

Оспорена Уредба донета је на основу члана 40. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01, 18/03), према коме Влада Републике Србије ближе прописује поступак и начин продаје капитала и имовине методом јавне аукције. Одредбама члана 12. Закона о приватизацији, у односу на који се тражи оцена оспорене Уредбе, одређује се круг лица (физичких и правних), која могу бити купци капитала или имовине, као и случајеви у којима се одређена правна и физичка лица не могу појављивати као купци у процесу приватизације. Одредбама члана 13. Закона прописано је да средства плаћања у приватизацији могу бити у домаћој и иностраној конвертибилној валути, као и у обвезницама по основу неисплаћене девизне штедне грађана, под условима прописаним истим чланом Закона. Наведене законске одредбе не прописују начин плаћања продајне цене, нити искључују могућност плаћања продајне цене у више месечних рата. С обзиром на то да одредба члана 31. став 1. Уредбе не уређује законску материју, односно не уводи нова и другачија решења у односу на наведене законске одредбе, Уставни суд је оценио да нема основа за утврђивање несагласности те одредбе са чл. 12. и 13. Закона о приватизацији. Такође, нема основа за оцену несагласности оспорене одредбе Уредбе са чланом 289. Закона о предузећима ("Службени лист СР", бр. 29/96.... 36/02), јер тај члан Закона не уређује начин исплате продајне цене капитала, или имовине, већ забрану издавања акција по основу повећања, односно условног повећања основног капитала акционарског друштва. У поступку приватизације друштвени, односно државни капитал се претвара у приватни, а не повећава се капитал издавањем нових акција, па стога нема основа за оцену оспорене одредбе Уредбе са наведеном одредбом Закона о предузећима.

Према члану 14. Закона о хартијама од вредности ("Службени лист СРЈ", бр. 26/95...59/98), а који је престао да важи 30. септембра 2003. године ступањем на снагу Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената ("Службени лист СРЈ", број 65/02 и "Службени гласник РС", број 57/03), купац је могао исплатити акције одједном или у ратама (став 1.), а уколико исплаћује у ратама, стицао је права из акције сразмерно висини уплаћених рата (став 2.).

На основу наведеног Уставни суд је утврдио да се промена власништва друштвеног и државног капитала, односно услови и поступак претварања друштвене и државне својине у друге облике својине могу уређивати само законом, што је и учињено Законом о приватизацији. Оспорена Уредба, као подзаконски акт, донет ради извршења закона, ближе уређује поједина питања која се односе на продају друштвеног и државног капитала, односно имовине јавном аукцијом, на основу изричитог овлашћења из члана 40. Закона о приватизацији. Уставни основ за доношење оспорене Уредбе садржан је у одредби члана 90. тачка 3. Устава, према којој Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

По оцени Суда, неосновани су наводи из представке да се оспореном одредбом Уредбе повређује уставни принцип једнакости, довођењем у повољнији положај физичких лица у односу на правна лица, због тога што се ради о различитим правним субјектима који под различитим условима стичу статус купца у поступку приватизације.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ- 237/2002 од 09.10.2003.

Влада Републике Србије је у циљу извршавања Закона о порезу на промет, била овлашћена да оспореном Уредбом уреди услове увођења доплатних поштанских маркица.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о издавању доплатних поштанских марака у 2003. години (" Службени гласник РС" бр. 3/2003 и 33/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Уредбе о издавању доплатних поштанских марака у 2003. години (" Службени гласник РС" бр. 3/2003 и 33/2003). Према наводима иницијатора, овом Уредбом уведена је дажбина о чијем се увођењу грађани нису изјаснили.

У одговору Владе Републике Србије истиче се да према члану 49. Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС" бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002 и 70/2003), порез на промет услуга на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, може се увести у виду доплатне поштанске марке, у складу са прописом који доноси Влада Републике Србије.

У спроведеном поступку утврђено је следеће:

Одредбом члана 52. Устава Републике Србије утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом; одредбом члана 72. став 1. тачка 4., да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем, а одредбама члана 90. тач. 1. и 2. Устава одређено је да Влада води политику Републике Србије и извршава законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу са Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Одредбама члана 49. Закона о порезу на промет прописано је да се порез на промет услуга на поштанске пошиљке у унутрашњем саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа, може увести у виду доплатне поштанске марке, у складу са посебним прописом који доноси Влада Републике Србије и то највише до 50% од износа номиналне вредности поштанске марке за писма тежине до 20 грама (став 1.), те да се средства од пореза на промет услуга, наплаћена у виду доплатне поштанске марке, уплаћују на уплатни рачун Републике и користе у складу са прописом из става 1. овог члана (став 2.).

Уредбу о издавању доплатних поштанских марака у 2003. години, на основу изричитог законског овлашћења садржаног у члану 49. Закона о порезу на промет, донела је Влада Републике Србије. Оспорена Уредба престала је да важи 31. октобра 2003. године.

Оспореном Уредбом било је прописано плаћање доплатних поштанских марака у 2003. години на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа, и то: "Изградња Спомен храма Светог Саве" од 27. јануара до 10. маја 2003.; "Месец борбе против рака", од 11. маја до 15. јуна 2003. године и "Борба против сиде" од 1. до 31. октобра 2003. године у укупном месечном тиражу од 3.000.000 комада у апоену у висини 50% од износа номиналне вредности поштанске марке за писма тежине до 20 грама (члан 1.); утврђена је обавеза ЈП ПТТ "Србија" да средства од продатих маркица уплаћују петнаестодневно на рачуне за уплату јавних прихода прописане Правилником о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна ("Службени гласник РС" број 88/2002"), наведених и том Уредбом (члан 2); и одређено да се средства из члана 2. Уредбе усмеравају Светом архијерејском синоду Српске православне цркве, Друштву за борбу против рака, односно Савезу друштва Војводине за борбу против рака и Фонду за клинички третман и лечење HIV-ом инфицираних и болесних од AIDS при Институту за инфективне и тропске болести Клиничког центра Србије у Београду.

На основу наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је оценио да је Влада Републике Србије у циљу извршавања Закона о порезу на промет, била овлашћена да оспореном Уредбом уреди услове увођења доплатних поштанских марака, као пореза на промет утврђеног чланом 49. овог Закона. Наиме, с обзиром да је наведеним Законом изричито препуштено Влади да својим прописом утврди услове увођења доплатних поштанских марака,

Уставни суд је утврдио да је оспорена Уредба донета у границама законског овлашћења и у складу са уставном функцијом Владе за извршавање закона.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY- 139/2003 од 04.12.2003.

3. ПРОПИСИ ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Прописивање првог и другог страног језика као обавезних наставних предмета, а трећег страног језика као факултативног предмета за гимназије правилником Министарства просвете и спорта сагласно је са законским овлашћењима.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцену законитости одредаба члана 5., члана 20. став 2., члана 38. став 2., члана 56. став 2. и члана 71. став 2. Правилника о наставном плану и програму за гимназију ("Службени гласник СРС-Просветни гласник", број 50/90 и "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97 и 2/02).

Представком је иницирано покретање поступка пред Уставним судом за оцену законитости Правилника о наставном плану и програму за гимназију ("Службени гласник СРС - Просветни гласник", број 5/90 и "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97 и 2/02), у делу којим је предвиђено да су први и други страни језик обавезни наставни предмети, а трећи страни језик је факултативни предмет. По мишљењу подносиоца представке оспорене одредбе Наставног плана и програма несагласне су са чланом 27. Закона о средњој школи, јер је настава другог страног језика предвиђена као факултативни облик образовно-васпитног рада а не као обавезни предмет, како је то предвиђено наставним планом и програмом за гимназије.

У одговору Министарства просвете и спорта се наводи да је Правилником о наставном плану и програму за гимназију први и други страни језик предвиђен као обавезан наставни предмет, а трећи страни језик као факултативан предмет. Такође наводе да је према члану 27. Закона о средњој школи факултативни облик образовно-васпитног рада, поред осталог, настава другог страног језика, а то је настава страног језика који наставним планом и програмом није предвиђен као обавезни предмет, те би за гимназију то био трећи страни језик.

Законом о средњој школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 67/93, 48/93, 24/96 и 23/2002) је предвиђено у члану 24. став 1. да наставни план и програм доноси министар просвете, који према члану 26. садржи обавезне, изборне и факултативне облике образовно-васпитног рада. Наставним планом утврђују се наставни предмети, седмични и годишњи број часова за сваки предмет и њихов распоред по разредима. Наставним програмом одређује се циљ, задаци и садржај сваког предмета, начин извршавања програма и садржај и начин полагања испита. У члану 27. Закона предвиђени су облици образовно-васпитног рада, и то као обавезни и факултативни облици образовно-васпитног рада и изборни предмети као обавезни предмети. Према члану 27. став 6. факултативни облик образовно-васпитног рада је поред осталог, настава другог страног језика. Факултативни облици образовно-васпитног рада обавезни су за ученике који се за њих определе.

Из иницијативе произилази да се тражи оцена законитости одредаба члана 5. члана 20. став 2. члана 38. став 2. члана 56. став 2. и члана 71. став 2. Правилника о наставном плану и програму за гимназију којима се уређује број часова наставе за други страни језик по разредима (од I до IV разреда), факултативног предмета - трећи страни језик, као и Програма за други страни језик који се утврђује према разредима и саставни је део овог Правилника.

Полазећи од тога да Законом о средњој школи нису прописани предмети (обавезни и факултативни) у средњој школи, већ се они утврђују наставним планом и програмом који доноси министар просвете, то је по оцени Уставног суда у оспореним одредбама Правилника поступљено у складу са овлашћењима из чл. 24, 26. и 27. овог Закона. Наиме, настава другог страног језика као факултативног облика образовно-васпитног рада у смислу члана 27. став 6. Закона је настава оног страног језика који наставним планом и програмом није предвиђен као обавезни наставни предмет, а у конкретном случају се ради о гимназији где су први и други страни језик обавезни предмети, па је трећи страни језик предвиђен као факултативни.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-12/2002 од 2.10.2003.

Министар просвете је овлашћен да утврђује садржину, време, место и начин полагања квалификационог, односно пријемног испита, основе, мерила и поступак за рангирање и упис у школу и др.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 7. став 3. Правилника о полагању испита и мерилима, за упис ученика у средњу школу ("Службени гласник РС", број 20/03).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 7. став 3. Правилника о полагању испита и мерилима за упис ученика у средње школе ("Службени гласник РС", бр. 20/03). По мишљењу подносиоца иницијативе оспорена одредба Правилника, којом је прописано да је на квалификационом испиту за упис у средње школе обавезно да кандидат оствари најмање по пет бодова из сваког предмета је непотребна и њом се врши дискриминација ученика и повређују права о једнакости пред законом. Наиме, талентовани ученик може из једног од предмета да постигне чак законом прописани максимум бодова, али ако из другог предмета не оствари законом прописани

минимум од 5 бодова, не може се уписати у средњу школу, те се на тај начин врши дискриминација ђака, а нарочито талентованих.

У одговору Министарства просвете и спорта наводи се да је оспореним Правилником прописана садржина, време, место и начин полагања квалификационог испита, у складу са Законом о средњој школи.

Уставни суд Републике Србије је утврдио да су Правилником о полагању испита и мерила за упис ученика у средњу школу, који је донео министар просвете на основу члана 42. став 10. Закона о средњој школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 и 23/02), поред осталог, утврђени садржина, време, место и начин полагања квалификационог, односно пријемног испита и основе, мерила и поступак за рангирање кандидата и упис у средњу школу.

У члану 7. Правилника предвиђено је да се на квалификационом испиту писменом изградом задатака проверава знање из предмета српски језик, односно матерњи језик и математика по програмима основне школе (став 1.) и да кандидат може да оствари највише 20 бодова по предмету, односно укупно 40 бодова (став 2.). У оспореној одредби члана 7. став 3. Правилника прописано је да је кандидат положио квалификациони испит ако је остварио најмање по 5 бодова из сваког предмета.

Уставом Републике Србије утврђено је у члану 32. став 1. да је школовање свакоме доступно под једнаким условима, а у члану 72. став 1, тачка 6. да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, систем у области образовања. Полазећи од наведених одредаба Устава као и члана 65. Устава, којим је предвиђено да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе донет је Закон о средњој школи којим су уређени услови и начин обављања делатности средње школе као јавне службе. Овим Законом су поред осталог уређени услови за упис у средњу школу па је у члану 42. предвиђено да кандидат за упис у гимназију или стручну школу у четворогодишњем трајању полаже квалификациони испит. Право на рангирање ради уписа стиче кандидат који је положио квалификациони, односно пријемни испит, а редослед кандидата за упис утврђује се на основу успеха на квалификационом, односно пријемном испиту и успеха у претходном школовању. Према члану 42. став 10. Закона министар просвете утврђује: садржину, време, место и начин полагања квалификационог, односно пријемног испита: основе, мерила и поступак за рангирање и упис у школу; ближе услове за вредновање учешћа ученика осмог разреда на такмичењима и врсте такмичења чија се места вреднују.

Имајући у виду наведене одредбе Устава и Закона оспорена одредба члана 7. став 3. Правилника по оцени Уставног суда није несагласна са Уставом и законом. Прописивање минимума остварених бодова као услова за утврђивање да је кандидат положио квалификациони испит је питање целисходности и опредељења доносиоца акта и о томе није надлежан, према члану 125. Устава Републике Србије, да одлучује Уставни суд.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-244/2003 од 23.10.2003.

Министар просвете, односно надлежни орган покрајине је овлашћен да школским календаром утврђује радне и нерадне дане који могу бити из различитих разлога (распуст, спортски дани, екскурзије, дани школе и.т.д.)

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 9. став 4. алинеја 1. Правилника о календару образовно-васпитног рада средњих школа са седиштем на територији АП Војводине за школску 2002/2003. годину.

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости Правилника о календару образовно-васпитног рада средњих школа са седиштем на територији АП Војводине за школску 2002/2003. годину, који је донео Покрајински секретар за образовање и културу 2. јула 2002. године. По мишљењу подносиоца иницијативе одредба оспореног Правилника којом је као нерадни школски дан предвиђен 1. новембар 2002. године - верски празник Сви свети није у сагласности са чл. 1. и 13. Устава Републике Србије. Подносилац иницијативе сматра да се празник Сви свети "на мала врата" и без реципроцитета намеће свим осталима, јер мање од 18% деце у Војводини припада католичкој и протестанским конфесијама које познају овај празник, те је очигледна дискриминација у школским клупама.

У одговору Покрајинског секретаријата за образовање и културу наводи се да одредбама Правилника 1. новембар 2002. године, није утврђен као празник, већ је утврђен као нерадни дан исто као што је утврђено и за 6. јануар 2002. године, и да нису тим одредбама Правилника повређена Уставом и законом загарантована права грађана.

Оспорени Правилник донео је Покрајински секретар за образовање и културу на основу члана 21, члана 38. став 1. и члана 39. став 1. Одлуке о покрајинској управи ("Службени лист АП Војводина", бр. 10/92, 12/92, 2/95 и 3/2002) а у вези са чланом 13. став 1. тачка 14. Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/2002). Правилником се уређује време остваривања обавезних облика образовно-васпитног рада и време коришћења распуста ученика у гимназији, уметничкој и стручној школи са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине, за школску 2002/2003. годину. У члану 9. Правилника предвиђено је у ставу 4. да је у школи нерадан дан 1. новембар 2002. године - верски празник Сви свети (алинеја 1) и 6. јануар 2003. године - Бадњи дан уочи Божића по Јулијанском календару (алинеја 2).

У време доношења оспореног Правилника, Законом о средњој школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 и 23/02) било је предвиђено у члану 29. став 3. да календар образовно-васпитног рада у току школске године утврђује Министарство просвете и објављује га пре

почетка школске године и да одступање од школског календара појединачно одобрава Министарство просвете.

Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 62/03) који је ступио на снагу 25. јуна 2003. године, у члану 172. алинеја 2. предвиђено је да је даном његовог ступања на снагу престала да важи одредба, поред осталог, и члана 29. наведеног Закона о средњој школи. Према члану 80. став 5. Закона о основама система образовања и васпитања школски календар прописује министар просвете до 1. јуна, с тим што је у члану 149. став 1. овог Закона ово овлашћење, поред осталог, поверено аутономној покрајини.

Законом о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС" бр. 6/2002) прописано је у члану 13. да аутономна покрајина, преко својих органа, у складу са законом којим се уређује средње образовање и васпитање, поред осталог, доноси школски календар и одобрава одступање од тог календара (став 1. тачка 14).

Законом о основама система образовања прописано је у члану 80, да школе образовно-васпитни рад остварују у току школске године која почиње 1. септембра а завршава се 31. августа наредне године, да се овај рад организује у два полугодишта, да ученици имају школски распуст чије се време и трајање утврђује школским календаром који прописује министар до 1. јуна. Имајући у виду ову законску одредбу министар просвете, а у овом случају надлежан орган покрајине, школским календаром утврђује радне и нерадне дане који могу бити из различитих разлога (распуст, спортски дани, екскурзије, дани школе, јубилеји и др.). Законодавац је утврђивање радних и нерадних дана препустио надлежном министру, односно надлежном органу покрајине.

Из наведених одредаба закона произлази да је Правилник донет у складу са овлашћењима за његово доношење и да је одредба члана 9. став 4. алинеја 1. по оцени Уставног суда, сагласна са Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине.

По оцени Уставног суда оспореном одредбом члана 9. став 4. алинеја 1. Правилника не повређују се права грађана која јамчи Устав Републике Србије у чл. 1. и 13. Наиме, оспореном одредбом је предвиђено да школе не раде одређеног дана и ова одредба се односи на све ученике и запослене без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које друго лично својство. Разлози које подносилац наводи, а који се односе на верску припадност родитеља и деце и наметања одређених обичаја припадницима других вера не стоје јер се оспореном одредбом, а ни у другим одредбама Правилника не прописује вршење било каквих верских обреда и послова, нити се угрожава слобода веровања која се јамчи чланом 41. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-259/2002 од 18.12.2003.

Законом прописан рок од шест месеци у коме је Велико персонално веће дужно да одлучи о предлогу председника суда за разрешење судије не значи да Велико персонално веће одлуку не може донети и у року краћем од шест месеци

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1) Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе члана 13. став 2. Пословника Великог персоналног већа ("Службени гласник РС", број 41/2003).

2) Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње донетих на основу Пословника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе члана 13. став 2. Пословника наведеног у изреци. Иницијатор сматра да је наведена одредба Пословника Великог персоналног већа у супротности са чланом 79а. став 4. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/2002), из разлога што су рокови у којима Веће доноси одлуку о разрешењу судије различити. Предлаже да се оспорена одредба Пословника укине и обуставе започети поступци за разрешење судија.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Пословник Великог персоналног већа донет је на Општој седници Врховног суда Србије одржаној 16. априла 2003. године, и објављен је у "Службеном гласнику РС", број 41/2003. године.

Према оспореном ставу 2. члана 13. Пословника, ако Велико персонално веће не донесе одлуку о утврђивању разлога за разрешење судије у року од 30 дана од дана покретања поступка одлуку ће донети Општа седница у наредном року од 30 дана, а члановима Већа престаје мандат.

Одредбом члана 54. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03), прописано је да се судија разрешава кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним судијске дужности, кад несавесно или нестручно врши дужност или кад трајно изгуби радну способност за судијску дужност, а одредбом члана 55. прописано је да судија несавесно врши дужност ако одуговлачи решавање предмета, занемарује прописане рокове у вођењу поступка или изрази одлука или на други начин поступа противно мерилима која одреди Врховни суд (став 1.) и да се несавесним вршењем дужности сматра и ако судија настави службу, послове или поступке исте или сличне онима за које је утврђено да су неспојиви са његовом дужношћу или ако без оправданих разлога не ступи на дужност судије (став 2.).

Одредба члана 79а. Закона унета је у Закон о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/2002) и налази се у низу одредаба које су систематизоване у оквиру поглавља "Прелазне и

завршне одредбе" (чл. 79. до 82. Закона). Одредбом члана 79а. Закона прописани су посебни разлози за разрешење судија.

Пословник Великог персоналног већа је у одредби члана 13. став 2. преузео одредбу става 4. члана 56. Закона о изменама и допунама Закона о судијама, којом се уређује поступак за утврђивање разлога за разрешење судија и у њему се не предвиђају посебни разлози за разрешење које предвиђа члан 79а. Закона. Члан 79а. Закона, уз разлоге који су прописани у одредби члана 55. ст. 1. и 2. Закона о судијама, прецизира поједине случајеве несавесног вршења судијске дужности и за такве случајеве прописује поступак за утврђивање разлога за разрешење судије и рокове у којима је Велико персонално веће дужно да одлучује о предлогу председнику Суда за разрешење.

Имајући у виду да је Пословник Великог персоналног већа у члану 13. став 2. у целини преузео одредбу члана 56. став 4. Закона о изменама и допунама закона о судијама, Уставни суд је утврдио да доносилац оспореног акта није изашао из оквира законом утврђених рокова и поступка за разрешење судија.

По оцени Суда чланом 79а. Закона прецизирани су поједини случајеви несавесног вршења судијске дужности и за такве случајеве је у ставу 4. прописан рок од 6 месеци у коме је Велико персонално веће дужно да о предлогу председника Суда, односно вишег суда, одлучи што не значи да Велико персонално веће одлуку не може донети и у року краћем од шест месеци.

Захтев да се обуставе већ започети поступци за разрешење судија пред Великим персоналним већем, Уставни суд је на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-180/2003 од 16.10.2003.

Републички завод за здравствено осигурање овлашћен је да својим општим актима ближе уреди услове и начин остваривања права из здравственог осигурања, односно садржину и обим здравствене заштите која се обезбеђује осигураним лицима.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 9. став 2. Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања ("Службени гласник РС", бр. 44/99, 37/2002 и 62/2003).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 20. став 1. тач. 16. и 17. Одлуке о садржини и обиму здравствене заштите ("Службени гласник РС", број 44/99).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости одредбе члана 9. став 2. Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања и одредаба члана 20. став 1. тач. 16. и 17. Одлуке о садржини и обиму здравствене заштите. Иницијатор сматра да грађани нису равноправни у праву на лечење јер су због територијалног принципа уплате доприноса у коришћењу здравствених услуга усмерени на здравствене установе које се налазе на територији коју обухвата филијала организације здравственог осигурања, односно на оне здравствене службе са којим је Републички завод за здравствено осигурање закључио уговор о пружању здравствених услуга. Из наведених разлога, сматра иницијатор, оспорене одредбе нису у сагласности са уставним правима грађана на равноправност, чл. 14. и 17. Конвенције о основним људским правима, као и са Европском социјалном конвенцијом.

У одговору доносиоца оспорених аката на наводе из иницијативе истиче се да је оспорени Правилник донет на основу одговарајућих одредаба Закона о здравственом осигурању, да је одредбама чл. 9. до 19. Правилника регулисан избор здравствене установе и лекара и остваривање здравствене заштите код носиоца здравствене службе са којима је Завод закључио уговор о пружању здравствених услуга као и услови за остваривање права на лечење у здравственим установама ван подручја филијале Завода. У одговору се истиче да су Одлуком о садржини и обиму здравствене заштите у складу са одредбама члана 20. Закона о здравственом осигурању таксативно наведене здравствене услуге које се не могу пружити осигураним лицима на терет средстава обавезног здравственог осигурања, а у оквиру тих услуга и оне обухваћене оспореним тач. 16. и 17. Доносилац оспорених аката указује да је остваривање права свих осигураних лица обезбеђено за све видове здравствене заштите у здравственим установама из Плана мреже здравствених установа те да пружање здравствене заштите у хитним случајевима, није условљено ни територијалним принципом ни постојањем уговора, а када је у питању коришћење здравствене заштите мимо прописаних услова (без упута или са упутом издатим на лични захтев), оспореним одредбама се омогућује остваривање права признавањем трошкова на терет средстава здравственог осигурања ако се ради о случајевима неопходности коришћења здравствене заштите.

Оспореном одредбом члана 9. став 2. Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања утврђено је да се под здравственом установом из става 1. овог члана подразумева носилац здравствене службе са којим је Завод закључио уговор о пружању здравствених услуга, а оспореним одредбама члана 20. став 1. тач. 16. и 17. Одлуке о садржини и обиму здравствене заштите утврђено је да се на терет средстава обавезног здравственог осигурања осигураним лицима не могу пружити здравствене услуге коришћења здравствене заштите у здравственој установи на подручју филијале Републичког завода (без упута изабраног лекара, као и са упутом назначеним "на лични захтев"), осим у случајевима за које лекарска

комисија оцени да је пружена здравствена заштита била неопходна, као и у случају коришћења здравствене заштите у здравственој установи ван подручја Републичког завода (без упута изабраног лекара и сагласности лекарске комисије), осим у случајевима за које лекарска комисија оцени да је пружена здравствена заштита била неопходна.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да свако има право на заштиту здравља, као и да деца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, кад то право не остварују по неком другом основу, а друга лица под условима утврђеним законом (члан 30.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности и систем у области здравства (члан 72. став 1. тач. 4. и 6.).

Законом о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 25/96, 46/98, 54/99 и 29/01) утврђени су видови здравствене заштите који се обезбеђују обавезним здравственим осигурањем (члан 18), као и право Републичког завода за здравствено осигурање да ближе уређује обим и садржину и стандарде здравствене заштите из члана 18. Закона који не могу бити мањи од обима и садржаја здравствене заштите утврђене по прописима о здравственој заштити (члан 19.).

Сагласно наведеним одредбама Устава и Закона о здравственом осигурању, Републички завод за здравствено осигурање овлашћен је да својим општим актима ближе уреди услове и начин остваривања права из здравственог осигурања, односно садржину и обим здравствене заштите која се обезбеђује осигураним лицима. Оспореним одредбама Правилника, односно Одлуке није повређен принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава, јер се њима уређено право на избор здравствене установе, као и утврђивање услуга које се не могу пружати на терет средстава обавезног здравственог осигурања, односи једнако, тј. под истим условима, на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореним одредбама. Оспореним одредбама није повређена ни одредба члана 30. Устава јер се њима не ускраћује нити сужава законом прописани обим и садржина права на здравствену заштиту.

Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности оспорених одредби са међународним конвенцијама, сагласно одредби члана 125. Устава.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-25/2003 од 6.11.2003.

**4. ПРОПИСИ И ОПШТИ АКТИ
ГРАДОВА И ОПШТИНА**

а) Општина и град

Скупштина општине је овлашћена да утврди плаћање накнаде за заштиту и унапређење животне средине, односно обвезнике те накнаде, висину, начин обрачуна и наплате накнаде.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 3. тачка 3. и члана 4. став 3. Одлуке о плаћању накнаде за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист општине Алибунар", број 5/2001).

Предлогом Акционарског друштва Лука "Дунав", Панчево покренут је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба члана 3. тачка 3. и члана 4. став 3. Одлуке Скупштине општине Алибунар о плаћању накнаде за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист општине Алибунар", број 5/2001). Подносилац предлога наводи да оспорене одредбе Одлуке којима је предвиђено да правна лица плаћају накнаду при сваком утовару робе, само по основу власништва на теретним возилима којима обављају транспорт нафте и нафтних деривата, опасних и штетних материја, према носивости возила, нису сагласне са чланом 57. став 1. Устава Републике Србије којим је утврђено да се привредне и друге делатности обављају слободно у складу с Уставом и законом. Предлагач сматра да је применом оспорених одредби Лука "Дунав" оштећена јер не може слободно да обавља своју делатност којом не загађује животну средину нити доводи у питање здравље и живот људи. Такође, наводи да се чланом 88. став 2. Закона о заштити животне средине даје могућност граду односно општинама да предвиде обезбеђивање средстава путем накнаде за загађивање природних богатстава али не од власника теретних транспортних средстава. У предлогу се оспорава и висина такси будући да се због енормно високих такси онемогућава правном лицу да остварује очекивани приход.

Скупштина општине Алибунар у свом одговору предлаже Суду, без образложења, да одбије предлог за оцену уставности и законитости оспорених одредаба Одлуке.

Одлуком о плаћању накнаде за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист општине Алибунар" број 5/2001) коју је донела Скупштина општине Алибунар, уређено је плаћање накнаде за заштиту и унапређење животне средине и утврђен је начин обезбеђења и употребе средстава накнаде.

Чланом 3. Одлуке одређени су обвезници те накнаде а оспореном одредбом члана 3. тачка 3. прописано је да накнаду плаћају приватни власници теретних возила и правна лица која обављају послове шпедиције - транспорта нафте и нафтних деривата, опасних материја и других опасних и штетних материја према носивости: за возила носивости од 5 до 10 тона износ од 400

динара; за возила носивости од 10 до 15 тона - износ од 600 динара; за возила носивости од 15 до 20 тона - износ од 800 динара и за возила преко 20 тона носивости - износ од 1.000 динара.

Оспореном одредбом члана 4. став 3. Одлуке прописано је да обвезници накнаде из члана 3. тачке 3. те одлуке плаћају накнаду при сваком утовару робе дневно што доказују изводом о уплати.

Уставом Републике Србије утврђено је право човека на здраву животну средину и да је свако, у складу са законом, дужан да штити и унапређује животну средину (члан 31); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1). Чланом 113. став 1. тачка 5. Устава утврђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом стара о задовољавању одређених потреба грађана, између осталог и у области заштите и унапређивања животне средине а према члану 114. став 1. Устава за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/2001) прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом (члан 8.); да су локални јавни приходи врста јавних прихода (члан 9.); да је накнада за заштиту и унапређење животне средине један од локалних јавних прихода у смислу тог закона (члан 16. тачка 6.).

Одредбом члана 18. став 1. тачка 9. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) утврђена је обавеза општине да се, преко својих органа, у складу с Уставом и законом стара о заштити животне средине, доноси програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђује посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине.

Чланом 78. Закона о локалној самоуправи таксативно су наведени изворни јавни приходи који припадају јединици локалне самоуправе. Међу осталим изворним јавним приходима, који се остварују на њеној територији, општини припада и накнада за заштиту и унапређење животне средине (тачка 7. члана 78).

Од јавних прихода остварених на територији локалне самоуправе Република, у складу са чланом 98. Закона о локалној самоуправи, уступа јединици локалне самоуправе накнаду за захвате у животној средини и то: део накнаде за загађивање животне средине и део накнаде за инвестиције (тачка 8. члана 98).

Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95) одредбама члана 88. утврђује да се материјални и други услови за подстицање мера превенције и санације у заштити животне средине у Републици обезбеђују из средстава утврђених тим законом (став 1); а да град и општина могу, за заштиту и унапређивање животне средине, из оквира својих права и дужности обезбеђивати посебна средства (став 2.).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба произилази да се за заштиту и унапређење животне средине, поред средстава која се по закону обезбеђују у Републици, могу обезбеђивати и средства на

нивоу локалне самоуправе. Накнада за заштиту животне средине која се наплаћује на територији општине представља изворни јавни приход јединице локалне самоуправе, а део јавних прихода за исте намене, који се остварују у Републици, такође се уступају јединици локалне самоуправе. Општина, односно град имају уставно и законско овлашћење да својим актом уреде јавне приходе у које спада и накнада за заштиту животне средине. На основу наведеног овлашћења, Скупштина општине Алибунар је оспореном Одлуком утврдила плаћање накнаде за заштиту и унапређење животне средине односно одредила обвезнике те накнаде, висину, начин обрачуна и наплате те накнаде. По оцени Уставног суда, оспореним одредбама није повређен уставни принцип из члана 57. став 1. Устава, према коме се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом. Наиме, слобода и једнакост услова привређивања не подразумева само права и погодности у обављању делатности, већ и одређене обавезе привредних субјеката, које се могу уводити и за заштиту и унапређење животне средине.

По оцени Уставног суда, одређивање висине новчаног износа накнаде за заштиту животне средине ствар је политике доносиоца акта што није у надлежности Уставног суда. Такође, оцена примене оспорених одредаба у пракси као и оцена њихове целисходности не спада у домен по контроле уставности и законитости прописа коју врши Уставни суд у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и одредбе члана 46. тачка 9. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 126/2003)
 ГУ-320/2003 од 13.11.2003.

Скупштина и град су овлашћени да у оквиру својих права и дужности, утврђују локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 2. алинеја 1. Одлуке о обезбеђивању средстава за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 14/95, 9/98, 16/98, 18/98, 10/99, 12/2001 и 5/2002) и члана 2. став 1. тачка 1. и став 2. Одлуке о поверавању обављања комуналних делатности ("Службени лист Града Новог Сада", број 14/99).

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Уговора о условима за обављање комуналне делатности систематске дератизације и дезинсекције ("Службени лист Града Новог Сада", број 5/2000) и Ценовника услуга

систематске дератизације и дезинсекције на територији Града Новог Сада у 2001. години ("Службени лист Града Новог Сада", број 2/2001).

Уставном суду Републике Србије је представком иницирано покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба одлука наведених у тачки 1. изреке и Уговора и Ценовника наведених у тачки 2. изреке. Иницијатор оспорава ове правне акте из разлога што сматра да се њима неоправдано наплаћују накнаде по два основа – и по основу поседовања стамбених објеката и по основу становања, чиме сматра да се грађани који не живе у тим објектима доводе у неравноправан положај. Иницијатор оспорава и примену наведених аката, тражи њихово тумачење, као и измену, тако што би се комуналне услуге плаћале према становању, а не према поседовању непокретне имовине.

У одговору Градске управе Града Новог Сада - Секретаријата за комуналне послове, истиче се да скупштина општине, односно града, према одредбама чл. 1, 2, 6, 8. и 12. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) има право прописивања општих услова за обављање комуналних делатности, који су обавезујући за јавно комунално предузеће и за кориснике комуналних услуга. Позива се на Одлуку о комуналном реду ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 6/93, 15/93, 3/94, 11/94 и 10/2001), којом су уређена и питања систематске дезинсекције и дератизације на територији Града Новог Сада, и која прописује послове и објекте обухваћене овом комуналном делатношћу, обавезе преузећа за дератизацију и дезинсекцију у организованом и континуираном пружању услуга, и обавезу плаћања њихових услуга од стране корисника. Истиче да је ради стварања материјалних услова за остваривање права и дужности Града у заштити и унапређењу животне средине, у смислу ове Одлуке, Скупштина Града Новог Сада донела Одлуку о обезбеђивању средстава за заштиту и унапређење животне средине - Пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 12/2001 и 5/2002), којом је утврдила изворе из којих се обезбеђују посебна средства за заштиту и унапређење животне средине. Наводи да је на основу члана 12. Закона о комуналним делатностима, Скупштина Града донела Одлуку о поверавању обављања комуналних делатности ("Службени лист Града Новог Сада", број 14/99), којом се обављање комуналних делатности систематске дератизације и дезинсекције поверава Акционарском друштву "Циклонизација", Нови Сад, с тим што су ближи услови за обављање ове делатности од стране истог предузећа и његове обавезе, уређени Уговором о условима за обављање комуналне делатности систематске дератизације и дезинсекције, закљученим између Извршног одбора Скупштине Града Новог Сада и тог предузећа.

Уставни Суд је утврдио:

Одлуком о обезбеђивању средстава за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 14/95, 9/98, 16/98, 18/98, 10/99, 12/2001/Пречишћен текст/ и 5/2002), утврђују се извори из којих се обезбеђују посебна средства за заштиту и унапређење животне средине – "Еколошки фонд", ради стварања материјалних услова за остваривање права и дужности Града Новог Сада у области заштите и унапређења животне средине. Оспореном одредбом члана 2. алинеја 1. Одлуке предвиђено је да се наведена средства обезбеђују наплатом одређених износа од власника, односно корисника стамбеног, као и од власника, односно корисника пословног простора на подручју Новог Сада.

Чланом 31. Устава Републике Србије прокламовано је право човека на здраву животну средину, и утврђена дужност сваког, да у складу са законом штити и унапређује животну средину, а чланом 52. уведен је уставни принцип обавезности и општости плаћања пореза и других дажбина утврђених законом. Чланом 113. став 1. тачка 5. Устава утврђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара о задовољавању одређених потреба грађана, које укључују и област заштите и унапређења животне средине, извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије је извршавање поверено општини и обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине, а ставом 2. овог члана прописано је да се систем локалне самоуправе уређује законом. Према члану 114. Устава, за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/2001) прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом, уређени су локални јавни приходи као врста јавних прихода, а накнада за заштиту и унапређење животне средине предвиђена је као врста локалних јавних прихода (чл. 8., 9. и 16. Закона).

Према Закону о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), јединице локалне самоуправе у пословима свог изворног делокруга доносе прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописом и статутом, и у оквиру ових послова одговорне су да се, преко својих органа, између осталог, старају и о заштити животне средине и утврђују посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине, која им по Закону припада као један од изворних јавних прихода остварених на њиховој територији (чл. 3, 18, 21, 30. и 78. Закона).

Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95) у члану 88. утврђује да се материјални и други услови за подстицање мера превенције и санације у заштити животне средине у Републици обезбеђују из средстава утврђених законом, а да град и општина могу за заштиту и унапређивање животне средине, из оквира својих права и дужности обезбеђивати посебна средства.

Оцена је Суда да су на основу Устава и закона, општина, односно град, овлашћени да у оквиру својих права и дужности, утврђују локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине, па је Скупштина Града Новог Сада, у оквиру наведеног овлашћења, оспореном одредбом Одлуке утврдила висину и начин обрачуна и наплате накнаде за заштиту животне средине за власнике и кориснике стамбеног и пословног простора на подручју Града Новог Сада, као обвезнике накнаде. Оспореном одредбом Одлуке није повређено уставно начело једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13. Устава, јер се она односи подједнако на све обвезнике ове накнаде.

Одлуком о поверавању обављања комуналних делатности ("Службени лист Града Новог Сада", број 14/99) се, на основу члана 12. став 3. Закона о комуналним делатностима и одредаба Статута Града Новог Сада, прописују услови и начин поверавања појединих комуналних делатности, начин контроле у обављању комуналних делатности поверених предузећима или предузетницима и одређује се орган Града Новог Сада који закључује уговор о поверавању обављања ових делатности са предузећем или предузетником.

Оспореним чланом 2. став 1. тачка 1. Одлуке, обављање комуналне делатности систематска дератизација и дезинсекција поверава се Акционарском друштву "Циклонизација", Нови Сад, непосредном погодбом, док се ставом 2. истог члана Одлуке прописује да се ближи услови за обављање наведених делатности и међусобна права и обавезе утврђују уговором између Извршног одбора Скупштине Града Новог Сада и предузећа коме је поверено обављање одређене комуналне делатности.

Чланом 113. став 1. тачка 2. Устава прописано је да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Према Закону о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), општина односно град, у складу са овим Законом: уређује и обезбеђује услове за обављање комуналних делатности, њихово организовано и трајно обављање и развој, и може одредити комуналне делатности од локалног интереса (чл. 2, 4. и 6.); за обављање комуналних делатности оснива јавна комунална предузећа или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине, на основу јавног конкурса (члан 8. ст 1, 3. и 4.) или прикупљањем понуда, односно непосредном погодбом (члан 12. став 3.); прописује услове и начин поверавања обављања комуналних делатности, укључујући питања која се регулишу уговором и општински орган који у име општине закључује уговор (члан 12. став 1); прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста, квалитет и континуитет услуга, права и обавезе јавног комуналног или другог предузећа, односно предузетника који обављају ову делатност и корисника њихових услуга, као и начин наплате цене (члан 13.). Према члану 23. Закона, о цени комуналних производа и услуга које плаћају непосредни корисници, одлучују јавно комунално предузеће и друга предузећа или предузетници, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди.

Према одредбама члана 18. тачка 4. Закона о локалној самоуправи, општина је одговорна, да преко својих органа, у складу са Уставом и законом, поред осталих послова изворног делокруга, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и да обезбеђује организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање.

Законом о заштити становништва од заразних болести које угрожавају целу земљу ("Службени лист СРЈ" број 46/96, 12/98, 37/2002) у чл. 5. и 6. прописано је да се ради заштите од заразних болести предузимају мере за спречавање њихове појаве, у које спада и спровођење превентивне дезинфекције, дезинсекције и дератизације, као и да ове мере организују и спроводе надлежни органи и правна лица (члан 8. Закона).

Полазећи од тога да су Уставом и законом, општина и град овлашћени да уређују услове и начин обављања комуналних делатности, и да у оквиру тога као комуналне делатности одреде и друге делатности од локалног интереса којима се обезбеђује задовољавање потреба корисника комуналних услуга на њиховом подручју које нису изричито предвиђене законом, у које спадају и послови дератизације и дезинсекције, и да су скупштина општине и града овлашћене да својим прописом обављање ових комуналних делатности повере овлашћеном предузећу и уреде услове и начин поверавања обављања тих делатности, Уставни суд је оценио да је оспорене одредбе Одлуке којима се комунална делатност

систематске дератизације и дезинсекције поверава предузећу "Циклонизација" АД из Новог Сада, уз прописивање да ће се ближи услови за обављање ове делатности утврдити уговором са тим предузећем, Скупштина Града Новог Сада донела у границама уставних и законских овлашћења.

Суд налази да се оспореним одредбама Одлуке не повређује уставни принцип из члана 13. Устава, јер се оне једанако и под истим условима, односе на све кориснике наведених комуналних услуга.

Захтев иницијатора за покретање поступка за оцену уставности и законитости у односу на Уговор и Ценовник, Суд је одбацио, јер није у надлежности Уставног суда прописаној чланом 125. Устава.

Оспорени Уговор о условима за обављање комуналне делатности систематске дератизације и дезинсекције закључен је 3. фебруара 2000. године између Извршног одбора Скупштине Града Новог Сада и Акционарског друштва "Циклонизација", Нови Сад, на основу члана 2. став 2. Одлуке о поверавању обављања комуналних делатности, а њиме се утврђују ближи услови за обављање комуналне делатности систематске дератизације и дезинсекције Одлуком поверене АД "Циклонизација" и међусобна права и обавезе уговорних страна. Уговором се наведено предузеће обавезало да поверене послове обавља на територији Града Новог Сада, одређен је предмет његове обавезе који се односи заштиту од глодара и инсеката систематском дератизацијом и дезинсекцијом, прецизираних објеката, површина и земљишта, и обезбеђивање континуитета и квалитета ових услуга, одређено је да се висина и начин плаћања цене услуга утврђују Ценовником који доноси Управни одбор АД "Циклонизација" уз претходну сагласност Извршног одбора Скупштине Града, утврђена је контрола извршавања уговорних обавеза и последице њиховог неизвршавања, као и начин раскида уговора.

Суд је утврдио да Уговор не представља општи правни акт из члана 125. Устава, који подлеже уставносудској контроли. Тај акт по својој правној природи је облигациони уговор који уређује међусобна права и обавезе између потписника уговора, не садржи правне норме општег карактера које би се односиле на неодређен број случајева и ситуација, већ садржи одредбе које делују само између уговорних странака, и поводом таквог акта правна заштита обезбеђена је пред судом опште надлежности.

Ценовник услуга систематске дератизације и дезинсекције на територији Града Новог Сада у 2001. години, донео је, на основу члана 6. наведеног Уговора, Управни одбор Акционарског друштва "Циклонизација", Нови Сад, на седници од 31. јануара 2001. године, уз претходну сагласност Извршног одбора Скупштине Града Новог Сада. Ценовником се утврђује висина цена услуга систематске дератизације и дезинсекције на територији Града Новог Сада у 2001. години за кориснике станова, породичних кућа, и пословних простора у стамбеним објектима. Према оцени Суда, овај акт спада у акте пословања којима се утврђују цене комуналних производа и услуга, који по својој правној природи немају карактер општег правног акта.

Питања примене, тумачења и измене разматраних аката, која се покрећу у представци, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

На основу изложеног, као и члана 19. став 1. тачка 1), члана 23. став 3. и члана 47. тач. 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-132/2003 од 30.10.2003.

Право располагања пословним простором подразумева и право доносиоца акта да општим актом постави правила јавног надметања за давање у закуп пословног простора.

Приход који се постигне на јавном надметању не представља нови јавни приход који се уводи оспореном Одлуком, већ чини саставни део прихода од давања у закуп пословног простора.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 23. и 29. и члана 34. став 1. Одлуке о давању у закуп пословног простора и гаража на којима је носилац права коришћења општина Сомбор ("Сл. лист општине Сомбор", бр. 4/00 и 3/02).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба Одлуке из тачке 1. изреке.

3. Одбацује се захтев за издавање привремене мере забране спровођења јавног надметања на основу Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости одредаба чл. 23, 29. и члана 34. став 1. Одлуке о давању у закуп пословног простора и гаража на којима је носилац права коришћења општина Сомбор ("Службени лист општине Сомбор", бр. 4/2000 и 3/2000). Иницијатор наводи да оспореним одредбама Одлуке, општина Сомбор уводи нови правни институт под називом "стицање права на закуп", а који представља извор прихода општине Сомбор. Оваквим прописивањем, по мишљењу иницијатора општина Сомбор својом Одлуком уводи нови јавни приход, за шта по Уставу није овлашћена, јер јавни приходи могу бити уведени само законом. Затражена је привремена мера обуставе извршења аката и радњи предузетих на основу оспорене Одлуке. Уз ову иницијативу поднет је и захтев за издавање привремене мере забране спровођења јавне лицитације до окончања поступка за поништај појединачних аката донетих на основу одредбе члана 20. Одлуке о давању у закуп пословног простора и гаража на којима је носилац права коришћења општина Сомбор ("Службени лист општине Сомбор", број 5/98), јер је Уставни суд утврдио да одредба члана 20. није у сагласности са законом.

Донсилац акта у одговору наводи да је оспорена Одлука донета у границама овлашћења које општина има у области управљања и коришћења пословним простором којим располаже, те да су, овим општим актом утврђени услови и поступак под којим ће се издавати у закуп пословни простор. Такође, се наводи да се оспореном Одлуком не уводи нови јавни приход, јер се почетни износ за стицање права на закуп признаје закупцу као закупнина за први месец закупа. По оцени доносиоца акта једину меродавну оцену о томе да ли је за

одређени пословни простор почетни износ на јавном надметању одређен превисоко, дају учесници јавног надметања.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбе чл. 23, 29. и члана 34. Одлуке, односе се на поступак давања пословног простора у закуп који се, према Одлуци, врши јавним надметањем и прикупљањем понуда јавним огласом.

Одредбом члана 23. став 1. Одлуке, прописано је да Извршни одбор доноси одлуку о одржавању јавног надметања за доделу пословног простора у закуп, а ставом 2. истог члана, прописан је садржај одлуке о одржавању јавног надметања, који, између осталог чини и почетни износ стицања права на закуп.

Чланом 29. Одлуке, прописано је да се најповољнијим понуђачем сматра онај учесник јавног надметања, који понуди највиши износ за стицање права на закуп пословног простора, те да се пословни простор издаје у закуп најповољнијем понуђачу.

Одредба члана 34. Одлуке, односи се на закуп прикупљањем понуда јавним огласом и прописује садржај понуде, који, између осталог, треба да чини и износ новчане понуде за стицање права на закуп.

Чланом 52. Устава Републике Србије, прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Одредбом члана 113. Устава, прописано је да општина, преко својих органа у складу са законом, између осталог, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Према члану 18. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), општина, односно град у изворном делокругу свога рада, уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља и утврђује висину накнаде за коришћење пословног простора. Чланом 78. тачка 8) истог Закона, прописано је да приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини које користе јединице локалне самоуправе, установе и друге организације чији је оснивач јединица локалне самоуправе, представљају изворни јавни приход те јединице локалне самоуправе.

Располагање непокретностима у државној својини, у смислу члана 5. став 2. Закона о средствима у својини Републике ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 и 44/99), јесте и њихово давање на коришћење, односно у закуп. Чланом 6. истог Закона, прописано је да се непокретности у државној својини прибављају и отуђују јавним надметањем, или на основу прикупљених понуда, ако законом није друкчије одређено. Према члану 8. став 3. Закона, о давању на коришћење, односно у закуп, као и о отказу уговора о давању на коришћење, односно у закуп и стављању хипотеке на непокретности које користе органи територијалних јединица, одлучује орган утврђен законом, односно статутом територијалне јединице, уз сагласност Дирекције за имовину Републике Србије, а одредбама ст. 7. и 8. истог члана, прописано је да на основу акта из става 3. овог члана, уговор о располагању непокретностима у државној својини закључује лице овлашћено у складу са законом, те да је уговор закључен противно одредбама овог члана, ништав.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01), прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом

надлежног органа у складу са законом - члан 8; да се јавним приходом сматрају и приходи од продаје и давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у државној својини - члан 17. тачка 4); као и то да општини за финансирање јавних расхода у буџету општине, припадају јавни приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини - члан 25.

Доношењем оспорене Одлуке, Скупштина општине Сомбор је по оцени Суда, вршила Уставом и Законом о локалној самоуправи утврђену обавезу да уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља и утврђује висину накнаде за коришћење пословног простора. Сагласно одредбама Закона о средствима у својини Републике, доносилац акта је прописао да се закуп пословног простора може остварити јавним надметањем или на основу прикупљених понуда, при чему је прописао и садржај одлуке о одржавању јавног надметања, односно понуде путем јавног огласа. Суд је оценио да, суштина примене института јавног надметања и прикупљања понуда јесте у томе да се, у условима које диктира тржиште изабере најповољнији понуђач. Право располагања пословним простором подразумева и право доносиоца акта да општим прописом постави правила ове тржишне утакмице. У том смислу и правило које је утврђено Одлуком као "почетни износ за стицање права на закуп", чини део поступка за избор најповољнијег закупца конкретног пословног простора. Стога, сав приход који се постигне на јавном надметању, по оцени Суда, не представља нови јавни приход који се уводи оспореном Одлуком, већ чини саставни део прихода од давања у закуп пословног простора односно, изворни јавни приход те јединице локалне самоуправе.

Одредбе Одлуке које се односе на "висину закупнине", представљају мерила и критеријуме за одређивање висине закупнине у зависности од зоне у којој се пословни простор налази, површине пословног простора и врсте делатности за коју се пословни простор користи, а одредбама о уговору о закупу прописан је садржај тог уговора за већ познатог закупца у коме се висина накнаде за закуп пословног простора номинално изражава, што је сагласно Уставном и законском овлашћењу доносиоца акта за уређивање односа у питању.

Имајући у виду да је Суд донео коначну Одлуку, захтев за привремену меру обуставе аката и радњи предузетих на основу оспорене Одлуке је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Уставни суд је такође одбацио захтев за издавање привремене мере забране спровођења јавне лицитације до окончања поступка за поништај појединачних аката донетих на основу одредаба члана 20. Одлуке о давању у закуп пословног простора и гаража на којима је носилац права коришћења општина Сомбор ("Службени гласник РС", број 5/98), из разлога што Одлука о давању у закуп пословног простора и гаража на којима је носилац права коришћења општина Сомбор ("Сл. лист општине Сомбор", број 4/2000), не садржи одредбе чл. 20, 25. став 2. и 37. које су престале да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда ("Службени гласник РС", број 12/99), и више нису у правном поретку.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3. и члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-382/2002 од 27.11.2003.

Скупштина општине је поступила у границама својих уставних и законских овлашћења када је прописала начин постављања пчелињака и њихову удаљеност од стамбених и других објеката.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 18., 19. и 20. Одлуке о условима за држање домаћих животиња на територији општине Лесковац ("Службени гласник општине Лесковац", 10/93, 13/93 и 5/94).

2. Одбацује се захтев за спровођење Закључка о дозволи извршења Решења број 270-320-00656/98-05 од 17. јануара 2000. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредби чл. 18, 19. и 20. Одлуке о условима за држање домаћих животиња на територији општине Лесковац ("Службени гласник општине Лесковац", бр. 10/93, 13/93 и 5/94). Подносиоци иницијативе сматрају да оспорене одредбе Одлуке нису у сагласности са чланом 36. став 3. Закона о мерама за унапређење сточарства, као и одредбама чл. 12, 30, 34, 35. и 119. Устава Републике Србије. Оспореним одредбама прописано је, по мишљењу иницијатора противно одредби наведеног Закона, да у сеоским насељима пчелињак мора бити удаљен најмање 20 метара од стамбених зграда, зависно од броја кошница, а уколико не постоје услови за овакво држање пчелињака, власник или држалац је дужан да подигне ограду од два метра. Неутврђивање тачног броја кошница, као и могућност подизања ограде без обзира на прописану удаљеност ствара субјективност, произвољност и злоупотребу од стране држаоца пчела. Истичу да се оспореном Одлуком прави разлика између насељеног и сеоског места, што је, по мишљењу иницијатора, супротно начелу једнакости грађана пред судом и законом. Оспореним одредбама, по мишљењу иницијатора, угрожава се и право на заштиту здравља и живота. Предложено је да Уставни суд донесе привремену меру којом ће се наложити надлежном министарству да спроведе Закључак о дозволи извршења Решења од 17. јануара 2000. године и премести кошнице на друго место.

У свом одговору Скупштина општине Лесковац, наводи да је оспорена Одлука о условима за држање домаћих животиња на територији општине Лесковац ("Службени гласник општине Лесковац", бр. 10/93, 13/93 и 5/94) стављена ван снаге доношењем нове Одлуке ("Службени гласник општине Лесковац", број 9/03), којом су утврђени "услови и реалне могућности да се пчеле чувају у одређеном окружењу", у складу са одредбом члана 36. став 3. Закона о унапређењу сточарства. У одговору се такође истиче да нема основа за одређивање броја кошница.

Одредбом члана 18. оспорене Одлуке било је прописано да је забрањено постављање пчелињака у стамбеним објектима и густо насељеним местима, а у сеоским насељима, пчелињак мора бити удаљен најмање 10 метара од регулационе линије, 20 метара од стамбених зграда и објеката за држање стоке, зависно од броја кошница, с тим што лета не могу бити окренута ка улазу, путевима и прозорима стамбених зграда и објеката за држање стоке. Ако дворишта користи више домаћинстава, за смештај пчелињака потребна је њихова сагласност. Уколико не постоје услови за постављање пчелињака власник или држалац је дужан да на страни објекта подигне ограду (зид, живица и сл.) висине најмање 2 метра (члан 19.). Одредбом члана 20. Одлуке било је прописано да се пчелињаци могу постављати ван насељених места на отвореном простору, с тим што морају бити удаљени од јавних путева најмање 10 метара, а пољских најмање 5 метара. Лета морају бити окренута на супротну страну од путева и пролаза (став 1.). У близини викенд зграда и сл., пчелињак се може поставити под условом из члана 18. ове Одлуке (став 2.).

Одредбом члана 12. ст. 3. и 4. Устава Републике Србије утврђено је да је злоупотреба слобода и права човека и грађанина противуствана и кажњива, онако како је то законом предвиђено и обезбеђује се судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом. Одредбом члана 30. став 1. Устава утврђено је да свако има право на заштиту здравља; јамчи се право својине, у складу са Уставом, и слобода предузетништва (члан 34. став 1.); свако има право на рад (члан 35. став 1.); Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, заштиту и унапређење биљног и животињског света (члан 72. став 1. тачка 5.).

Закон о мерама за унапређење сточарства ("Службени гласник РС", бр. 61/91, 53/93, 67/93 и 48/94) одредбом члана 36. прописује да је држалац пчела дужан да постави пчелињак тако да пчеле не сметају суседима и пролазницима. Забрањено је постављање пчелињака у стамбеним објектима и густо насељеним местима (став 3.). Општина прописује начин постављања пчелињака и њихову удаљеност од стамбених и других објеката, као и путева и друге услове држања пчела и одређује подручје за селекцију пчела и границе подручја (став 4.).

По оцени Уставног суда Скупштина општине Лесковац је, у конкретном случају, поступила у границама својих уставних и законских овлашћења, прописујући начин постављања пчелињака и њихову удаљеност од стамбених и других објеката.

Захтев за одређивање "привремене мере" да се наложи надлежном министарству да спроведе Закључак о дозволи извршења Решења од 17. јануара 2000. године, Суд је одбацио због ненадлежности за одлучивање, будући да се по оцени Суда не ради о захтеву за обуставу извршења појединачног акта или радње из члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-141/2001 од 27.11.2003.

Општина, односно град су овлашћени да пропишу организацију, начин и ближе услове за обављање ауто - такси превоза, али нису овлашћени да својим прописом одреде друкчији услов у погледу категорије возачке дозволе за управљање путничким аутомобилом којим се обавља ауто-такси превоз.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 4. тачка 1. у делу који гласи: "Ц категорије" и тачка 5. Одлуке о ауто-такси превозу ("Службени лист града Београда", бр. 3/2001, 18/2001 и 22/2001), у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости преосталог дела одредбе члана 4. тачка 1. Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости Одлуке о ауто-такси превозу ("Службени лист града Београда", бр. 3/2001, 18/2001 и 22/2001), у којој се наводи да је Одлуком Скупштине града, супротно закону, прописан услов за обављање ауто-такси превоза да лице поседује Ц категорију најмање две године.

У одговору Скупштине града Београда наводи се да су оспореном одредбом Одлуке, на основу овлашћења из чл. 8. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/01) и члана 11а Закона о приватним предузетницима ("Службени гласник СРС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002) прописани ближи услови у погледу начина обављања делатности јавног превоза путника, као и ближи услови које треба да испуњава возач зависно од врсте превоза и у оквиру тога и услов да мора да има возачку дозволу Ц категорије најмање две године.

Оспорену Одлуку о ауто-такси превозу донела је Скупштина града Београда на основу члана 36. Закона о превозу у друмском саобраћају и члана 27. Статута града Београда. Ова Одлука престала је да важи ступањем на снагу Одлуке о ауто-такси превозу ("Службени лист града Београда", број 12/2002).

Оспореним одредбама члана 4. тач. 1. и 5. Одлуке било је предвиђено да физичко лице, поред услова предвиђених законом, за обављање такси превоза, мора да испуњава и услове: да има возачку дозволу Ц категорије најмање две године и пребивалиште на територији града Београда.

Одредбом члана 118. став 3. Устава Републике Србије, предвиђено је да град Београд обавља послове општине утврђене Уставом и послове које му Република законом повери из оквира својих права и дужности.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) у члану 18. тачка 11. прописано је да је општина одговорна, преко

својих органа, да у складу с Уставом и законом, уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто - такси превоза путника.

Законом о приватним предузетницима прописано је да предузетник самостално обавља делатност, под условима и на начин утврђен овим законом, а делатности уређене посебним законом, обављају се и на начин предвиђен тим законом. Чланом 8. Закона прописани су општи услови које физичко лице мора да испуњава да би основало радњу и то: да има општу здравствену способност; да је пословно способно; да му није забрањено обављање одређене делатности, односно изречена заштитна мера забране обављања делатности и да има опрему и кадрове који су прописани за обављање делатности, као и одговарајући простор, а чланом 27. Закона прописани су случајеви престанка рада радње по сили закона.

Законом о превозу у друмском саобраћају као посебним законом, прописано је да је ауто-такси превоз јавни превоз путника који се обавља путничким аутомобилом који испуњава услове прописане законом (члан 2. тачка 5.), да се превоз у друмском саобраћају обавља возилима која испуњавају услове утврђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима и прописима о стандардима за поједине врсте возила (члан 3. став 1.), да општина, односно град уређује и обезбеђује, у складу са законом, организацију и начин обављања јавног превоза путника који се обавља на територији једне општине, односно града и ауто-такси превоза (члан 7.), да се ауто-такси превоз путника обавља фабрички произведеним аутомобилом који има највише пет седишта рачунајући и седиште возача и најмање четворо врата (члан 33. став 1.), а чланом 36.овог закона прописано је овлашћење општине, односно града да може прописати ближе услове за обављање ауто-такси превоза.

Законом о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС", бр. 53/82-пречишћени текст, 15/84, 5/86, 21/90 и ("Службени гласник РС", бр. 28/91, 53/93,67/93, 48/94 и 25/97) у члану 1. прописано је да се мере безбедности и друге мере у вези са безбедношћу и унапређењем саобраћаја на путевима спроводе по одредбама Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, по одредбама овог закона и по прописима на основу ових закона.

Законом о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 80/89, 29/90 и 11/91) у члану 161. став 1. прописано је да моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу, а чланом 172. ст. 1. и 3. овог закона прописано је да се возачка дозвола издаје за управљање моторним и прикључним возилима која се разврставају у категорије: А, Б, Ц, Д и Е. и да у категорију Б спадају моторна возила, осим возила А категорије, чија дозвољена маса није већа од 3.500 кг. и која немају више од осам седишта не рачунајући седиште возача.

Из наведених одредаба закона, произлази да је за обављање ауто-такси превоза путничким аутомобилом, у погледу оспособљености возача, законом прописана возачка дозвола Б категорије и да општина, односно град, у оквиру законом утврђених овлашћења да пропишу организацију и начин обављања и ближе услове за обављање ауто-такси превоза, нису овлашћени да својим прописом одреде друкчији услов у погледу категорије возачке дозволе за управљање путничким аутомобилом којим се обавља ауто-такси превоз.

Одредба члана 4. тачка 1. Одлуке у делу којом се прописује одређени број година поседовања возачке дозволе као услова за обављање

ауто-такси превоза, по оцени Суда, сагласна је са овлашћењима садржаним у чл. 7. и 36. Закона о превозу и друмском саобраћају и члану 18. тачка 11. Закона о локалној самоуправи.

Прописивањем услова за обављање делатности ауто-такси превоза обавезно пребивалиште грађанина на територији града Београда, по оцени Суда, нарушава се Уставом зајемчено право слободе кретања и настањивања грађана (члан 17.), право на рад, слобода рада, слободан избор занимања и запослења (члан 35.), ограничава слободно и под једнаким условима обављање привредних и других делатности (члан 57. став 1.) и слободна размена роба и услуга и кретање капитала и радника и ограничава тржиште (члан 64).

Уставни суд, на основу члана 46. тач. 1) и 3), члана 47. тачка 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио је као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 8/2004)
 ГУ-213/2001 од 18.12.2003.

Прописивањем као услова за обављање делатности ауто-такси превоза обавезно пребивалиште на територији града, нарушава се Уставом зајемчено право слободе кретања и настањивања грађана, право на рад, слобода рада, слободан избор занимања и др.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 6. став 1. тач. 1. и 2. у деловима који гласи: "Ц категорије" и тачка 3. Одлуке о ауто-такси превозу ("Службени лист града Београда ", број 12/2002) нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости преосталих одредби члана 6. став 1. тач. 1. и 2. и одредбе члана 42. Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 6. став 1. тач. 1, 2. и 3. и члана 42. Одлуке о ауто-такси превозу из изреке ове одлуке.

У иницијативама се наводи да се оспореним одредбама Одлуке грађани који немају захтевану возачку дозволу Ц категорије, односно степен стручне спреме, стављају у неравноправан однос са осталим грађанима Републике Србије у остваривању права на обављање делатности и да им се ограничава право на рад и остваривање тржишне конкуренције.

У одговору Скупштине града Београда наводи се да је чланом 36. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/01) дато овлашћење општини, односно граду, да пропише ближе услове за

обављање ауто-такси превоза, и да је Скупштина града, користећи ово овлашћење, прописала строжије услове које мора да испуњава физичко, односно правно лице да би обављало ауто-такси превоз у Београду, да су ти услови, произашли из сложених услова у којима се одвија саобраћај у Београду, као и потребе што веће безбедности путника и већег степена знања и искуства у управљању моторним возилима. У одговору се даље наводи да такси возачи у Београду нису стављени у неравноправан положај у односу на остале такси возаче, јер ни услови у којима се обавља овај превоз у Београду, по сложености и обиму саобраћаја, нису као у другим мањим општинама и градовима.

Оспорену Одлуку о ауто-такси превозу донела је Скупштина града Београда на основу члана 36. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр.46/95 и 66/2001) и одговарајуће одредбе Статута града Београда.

Оспореним одредбама члана 6. став 1. тач. 1. 2. и 3. Одлуке прописано је да физичко лице може обављати такси превоз, као предузетник, ако поред општих услова утврђених законом, има возачку дозволу "Ц" категорије најмање две године, најмање III степен стручне спреме саобраћајног смера и радно искуство са возачком дозволом Ц категорије најмање две године и пребивалиште на територији града Београда најмање једну годину пре подношења пријаве. Оспореним чланом 42. Одлуке прописано је да ће се поступак по пријави за упис у регистар за обављање ауто такси превоза који је започет, по коме није донето решење до дана почетка примене ове одлуке наставити по одредбама ове одлуке.

Одредбом члана 118. став 1. Устава Републике Србије, предвиђено је да град Београд обавља послове општине утврђене Уставом и послове које му Република законом повери из оквира својих права и дужности.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) и члану 18. тачка 11. прописано је да је општина одговорна да преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто-такси превоза путника.

Законом о приватним предузетницима "Службени гласник СРС", бр. 54/89, 9/90 и " Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002) у члану 1. прописано је да предузетник самостално обавља делатност, под условима и на начин прописан тим Законом, а да се делатности уређене посебним законом обављају и на начин предвиђен тим законом, а чланом 8. Закона прописани су општи услови које физичко лице мора да испуњава да би основало радњу (општа здравствена способност; пословна способност, да му није забрањено обављање одређене делатности, односно изречена заштитна мера забране обављања делатности и да има опрему и кадрове који су прописани за обављање делатности, као и одговорајући простор.

Законом о превозу у друмском саобраћају, као посебним законом, прописано је да је ауто-такси превоз јавни превоз путника који се обавља путничким аутомобилом који испуњава услове прописане тим законом (члан 2.); да се превоз у друмском саобраћају обавља возилима која испуњавају услове утврђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима и прописима о стандардима за поједине врсте возила (члан 3), да општина, односно град уређује и обезбеђује, у складу са законом, организацију и начин обављања

јавног превоза путника који се обавља на територији једне општине, односно града и ауто-такси превоза (члан 7); да се јавни превоз путника и ствари може обављати као линијски и ванлинијски и ауто-такси превоз (члан 8). Одредбом члана 33. став 1. овог закона прописано је да се ауто-такси превоз путника обавља фабрички произведеним путничким аутомобилом који има највише пет седишта рачунајући и седиште возача и најмање четворо врата, а чланом 36. Закона прописано је да општина, односно град може прописати ближе услове за обављање ауто-такси превоза. Чланом 1. Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС" бр. 53/82-преч. текст, 15/84,5/86,21/90 и ("Службени гласник РС", бр. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 25/97) прописано је да се мере безбедности и друге мере у вези са безбедношћу и унапређењем саобраћаја на путевима спроводе по одредбама Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, по одредбама овог закона и по прописима на основу ових закона. Одредбом члана 161. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 80/89, 29/90 и 11/91) прописано је да моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу, а чланом 172. овог закона прописано је да се возачка дозвола издаје за управљање моторним и прикључним возилима која се разврставају у категорије: А,Б,Ц,Д и Е. У категорију возачке дозволе Б спадају моторна возила, осим возила категорије А, чија највећа дозвољена маса није већа од 3.500 кг. и која немају више од 8 седишта не рачунајући седиште возача, а у Ц категорију спадају моторна возила за превоз терета чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 кг.

Прописивање возачке дозволе Ц категорије као посебног услова за управљање путничким аутомобилом којим се обавља ауто-такси превоз, по оцени Суда, није у сагласности са наведеним одредбама Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, Закона о безбедности саобраћаја на путевима и Закона о превозу у друмском саобраћају, као и чланом 18. тачка 11. Закона о локалној самоуправи којим је општина, односно град овлашћен да уређује и обезбеђује услове који одговарају специфичним потребама општине, односно града за обављање ове делатности.

Прописивањем услова за обављање делатности ауто-такси превоза обавезно пребивалиште грађанина на територији града Београда, по оцени Суда, нарушава се Уставом зајемчено право слободе кретања и настањивања грађана (члан 17.), право на рад, слобода рада, слободан избор занимања и запослења (члан 35.), ограничава слободно и под једнаким условима обављање привредних и других делатности (члан 57. став 1.) и слободна размена роба и услуга и кретање капитала и радника и ограничава тржиште (члан 64).

Одредбе члана 6. став 1. тач. 1. и 2. Одлуке у деловима у којима се прописује услов за обављање ауто-такси превоза да лице има возачку дозволу одговарајући број година пре подношења захтева за одобрење обављања ове делатности, по оцени Суда, сагласне су са овлашћењима садржаним у чл. 7. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају, као и овлашћењу из члана 18. тачка 11. Законом о локалној самоуправи, по којем је општина, односно град овлашћен да преко својих органа уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто - такси превоза. Такође, оспореним одредбама Одлуке, по оцени Суда, не повређују се одредбе чланова 13, 35, 57. и 64. Устава.

Оспореном одредбом члана 42. Одлуке, по оцени Суда, нису повређене одредбе члана 13. Устава, јер се оспорена одредба Одлуке примењује на све грађане једнако под истим условима који се нађу у истој правној ситуацији, затим не ограничава Уставом утврђено право на рад (члан 35.), не искључује право на жалбу против појединачних аката органа донетих у првом степену (члан 124.), и у границама је уставних и законских овлашћења општине односно града да својим прописом уреди поступак и начин одлучивања о правима и обавезама грађана.

Уставни суд, на основу члана 46. тач.1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио је као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке из тачке 1. изреке престају да важе даном објављивања ове одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 8/2004)
 ГУ-169/2002 од 25.12.2003.

б) Урбанизам и грађевинско земљиште

Скупштина општине није законом овлашћена да својом одлуком одређене обвезнике ослободи од плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 14. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта у општини Брус ("Службени лист општине Брус", број 8/2001), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 11. и 19. Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости члана 11. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта у општини Брус ("Службени лист општине Брус", број 8/2001), из разлога што је оспореном одредбом предвиђена једнака висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта, без обзира да ли се ради о неизграђеним или изграђеном грађевинском земљишту. Такође се наводи да је, одредбом члана 19. Одлуке, утврђена накнада за коришћење неизграђеног грађевинског земљишта у грађевинском подручју у приватној својини исто као да је у питању градско грађевинско земљиште у друштвеној својини. По

мишљењу иницијатора, оба оспорена члана Одлуке нису у сагласности с Уставом и законом.

Скупштина општине Брус у одговору истиче да је оспореном Одлуком прописано плаћање накнаде за коришћење грађевинског земљишта на подручју које је Одлуком о одређивању градског грађевинског земљишта ("Службени лист општине Брус", број 4/96), проглашено за грађевинско земљиште, односно земљиште у грађевинском подручју. Наводи се да је одредбама чл. 4. и 11. оспорене Одлуке прописано да се висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта утврђује у зависности од зоне у којој се то земљиште налази, односно чије се границе утврђују оспореном Одлуком, а према погодностима које земљиште пружа кориснику. Напомиње се да се, према члану 12. Одлуке, накнада обрачуната на основу члана 11. Одлуке, умањује у свим зонама у зависности од степена опремљености основним објектима комуналне инфраструктуре. У одговору доносиоца акта наведени су објекти инфраструктуре којима је опремљено насељено место Брзеће (водовод, канализација, саобраћајна инфраструктура).

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспорена Одлука донета је у време важења Закона о грађевинском земљишту ("Сл.гласник РС", бр. 44/95, 10/97 и 23/01). Одредбом члана 11. Одлуке, прописано је да се накнада за коришћење грађевинског земљишта, утврђује према зони у којој се то земљиште налази и делатности коју корисник обавља и то према табели у којој су наведени критеријуми исказани у новчаној вредности. Одредбом члана 19. Одлуке, прописано је да се накнада за коришћење грађевинског земљишта које је дато за обављање пословне делатности, плаћа од дана утврђеног решењем о додели тог земљишта на коришћење, и то по м² корисног простора према пројектној документацији као да је земљиште у целини приведено намени.

У току поступка пред Уставним судом, ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), којим је, у одредби члана 175. прописан престанак важења Закона о грађевинском земљишту. Важећим Законом није утврђена обавеза усаглашавања ових општих аката са законом, па је оцену законности оспорених чланова Одлуке, Суд извршио у односу на Закон који је на снази.

Одредбом члана 68. Закона о планирању и изградњи, прописано је да грађевинско земљиште може бити јавно грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште, при чему се јавно грађевинско земљиште налази у државној својини. Одредбом члана 77. Закона прописана је накнада за коришћење јавног грађевинског земљишта и обвезници накнаде, као и мерила и критеријуми за утврђивање висине накнаде и дато је овлашћење општини односно граду, односно граду Београду, да ближе одреди критеријуме, мерила, висину, начин и рокове за утврђивање висине накнаде за коришћење јавног грађевинског земљишта. Наведеним чланом 77. Закона, није посебно прописано утврђивање различите висине накнаде у односу на изграђено и неизграђено јавно грађевинско земљиште, већ је препуштена могућност општини, односно граду да својим актом то учини према општим елементима за утврђивање висине накнаде одређеним у ставу 4. члана 77. Закона, а то су степен и обим уређености земљишта.

Накнада за коришћење осталог грађевинског земљишта које није у државној својини плаћа се, према члану 78. став 1. Закона, ако је то земљиште средствима општине, односно другим средствима у државној својини опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре (електрична мрежа, водовод, приступни пут и сл.), а у погледу утврђивања обавезе плаћања накнаде, мерила, висине и рокова плаћања, примењују се одредбе члана 77. Закона. Према ставу 2. члана 78. Закона, накнада за коришћење осталог неизграђеног грађевинског земљишта плаћа се и у случају ако се то земљиште не приведе намени, односно не понуди у откуп општини ради привођења намени у року од 2 године од доношења урбанистичког плана.

У погледу утврђивања висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта важећи Закон је задржао одредбу којом овлашћује општину да својим актом може прописивати мерила и критеријуме за утврђивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта и то како за јавно грађевинско земљиште тако и за остало грађевинско земљиште.

Имајући у виду да је Скупштина општине Брус, својим актом утврдила четири зоне земљишта, према погодностима које то земљиште пружа с обзиром на његов положај у насељу, обим и степен уређености, саобраћајну повезаност, те да је, оспореним чланом 11. утврдила висину накнаде по метру квадратном земљишта, односно објекта за различите врсте делатности, Суд је оценио да је доносилац акта поступио у складу са овлашћењима која има према Закону о планирању и изградњи.

Међутим, полазећи од уставне одредбе којом је прописано да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, а имајући у виду да Законом о грађевинском земљишту који је био на снази у време доношења Одлуке, као ни Законом о планирању и изградњи који је сада на снази, није предвиђено ослобађање од плаћања ове накнаде за било ког обвезника, Суд је утврдио да члан 14. Одлуке, којим се поједини обвезници ослобађају ове накнаде, није у складу с Уставом и законом.

На основу изложеног, члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, члан 14. Одлуке из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије."

Одлука Уставног суда
ГУ-26/2003 од 16.10.2003.

("Службени гласник РС", број 112/2003)

Оспорена одредба општинске одлуке којом се на извршни орган преноси овлашћење скупштине да одлучује о висини накнаде за коришћење грађевинског земљишта у појединачним случајевима није у сагласности са законом.

Економска снага обвезника не може бити критеријум за утврђивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 5. и 12. и одредба члана 19. у делу који гласи: "... и примењиваће се од 01. јануара 2002. године." Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Општински службени гласник општине Лајковац", број 3/01), нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба чл. 10. и 11. Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости чл. 10, 11. и 12. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта, коју је донела Скупштина општине Лајковац 28. децембра 2001. године. У представци се наводи да је накнада за коришћење грађевинског земљишта, утврђена оспореним одредбама превисока, да није прецизно одређена по делатностима, као и да је требало направити разлику у висини накнаде зависно од врсте и квалитета пословног простора у коме се делатност обавља. Указује се на неуставност и незаконитост одредбе члана 12. Одлуке, којом је утврђено овлашћење Извршног одбора да, без унапред одређених критеријума, умањи накнаду до 90% на основу сопствене процене економске снаге обвезника.

У одговору Скупштине општине Лајковац се наводи да су одредбама члана 4. и чл. 6. до 11. оспорене Одлуке, у складу са Законом о грађевинском земљишту, прописана мерила за утврђивање накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и да је то земљиште различито категорисано према погодностима које пружа, положају у насељеном месту и намени коришћења. Истиче се да Законом није предвиђено ограничење, нити обавезујући критеријум за умањење накнаде за коришћење грађевинског земљишта, па стога одредба члана 12. Одлуке није незаконита.

Разматрајући оспорену Одлуку Уставни суд је утврдио да, поред оспорених одредаба, има основа за оцену уставности и законитости и чл. 5. и 19. Одлуке.

Одредбама члана 5. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта таксативно су набројани случајеви ослобађања од обавезе плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта које служи за јавну употребу (став 1.). Накнаду не плаћају и лица која примају социјалну помоћ (став 2.), а одлуку о ослобођењу доноси Извршни одбор скупштине општине, на основу приложених докумената подносиоца (став 3). Чланом 12. оспорене Одлуке утврђено је овлашћење Извршног одбора Скупштине општине Лајковац да, на основу писменог захтева обвезника, накнаду одређену чланом 11. Одлуке може умањити до 90% ценећи економску снагу обвезника.

Одредбом члана 60. став 6. Устава Републике Србије утврђено је да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта, а према члану 113. став 1. тачка 3) Устава, општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Оспорена Одлука је донета на основу Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/01), који је престао да

важи ступањем на снагу Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), у односу на који се врши оцена законитости.

Чланом 77. Закона о планирању и изградњи утврђена је обавеза плаћања накнаде за коришћење јавног грађевинског земљишта и осталог грађевинског земљишта у државној својини. Закон не предвиђа изузетке од ове обавезе, нити овлашћење општине да то чини. Уставна и законска овлашћења општине да уређује коришћење грађевинског земљишта, а у оквиру тога да одређује критеријуме, мерила, начин и рокове утврђивања и плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта, реализује скупштина општине доношењем општих аката, на основу члана 30. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002). Стога је, по оцени Суда, незаконита одредба којом се на извршни орган преноси овлашћење скупштине да одлучује о висини накнаде за коришћење грађевинског земљишта у појединачним случајевима. Осим тога, економска снага обвезника не може бити критеријум за утврђивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, већ су то објективна мерила везана искључиво за изграђеност земљишта, његов положај и друге погодности које пружа кориснику, као и намену коришћења. Из изнетих разлога Суд је утврдио да су одредбе чл. 5. и 12. оспорене Одлуке неуставне и незаконите, па је одлучио као у тачки 1 изреке.

Одредбом члана 19. оспорене Одлуке, предвиђено је да Одлука ступа на снагу осмог дана од дана истицања на огласној табли, а објавиће се у "Општинском службеном гласнику" и примењиваће се од 1. јануара 2002. године. Према наведеној одредби оспорена Одлука се примењује пре ступања на снагу што је, по оцени Суда, несагласно са чланом 121. став 1. Устава према коме закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство.

Оспореним одредбама члана 10. Одлуке, изграђено грађевинско земљиште на подручју општине Лајковац разврстано је у зоне према погодностима које пружа за коришћење. Чланом 11. Одлуке одређено је да се висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта утврђује у динарима, по метру квадратном бруто развијене површине објекта и утврђеним зонама, а зависно од врсте простора: стамбени, пословни, производни простор, енергетска и индустријска постројења.

Члан 77. Закона о планирању и изградњи утврђује обавезу плаћања накнаде за коришћење (изграђеног и неизграђеног) јавног грађевинског земљишта и осталог грађевинског земљишта у државној својини, као и обвезнике ове накнаде (ст. 1. до 3.). Висина накнаде за коришћење изграђеног грађевинског земљишта утврђује се у зависности од обима и степена уређености земљишта, највећег планом дозвољеног индекса изграђености, његовог положаја у насељу, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности земљишта са локалним, односно градским центром, радним зонама и другим садржајима у насељу, односно погодностима које земљиште има за кориснике (став 4.). Ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде из ст. 1. и 2. овог члана прописује општина, односно град, односно град Београд (став 5.).

Суд је утврдио да одредбе чл. 10. и 11. оспорене Одлуке, које утврђује мерила за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, нису несагласне са чланом 77. Закона о планирању и изградњи, па је одлучио као у тачки 2. изреке.

О наводима из представке којима се указује на неадекватно и неправично утврђену висину накнаде, непрецизност и недореченост оспорених одредаба Одлуке, Уставни суд није надлежан да одлучује, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе Одлуке Скупштине општине Лајковац наведене у тачки 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 112/2003)
 ГУ-21/2002 од 23.10.2003.

Одредба оспорене одлуке која овлашћује извршни одбор јавног предузећа да утврђује висину накнаде за привремено коришћење јавног грађевинског земљишта није у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 19. став 1. Одлуке о привременом постављењу монтажних и покретних објеката на јавним површинама ("Службени лист општине Панчево", број 6/2001) није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 19. ст. 2. и 3. и одредбе члана 57. став 2. Одлуке наведене у тачки 1. изреке.

3. Одбацује се иницијатива за оцењивање уставности и законитости Одлуке о висини накнаде за привремено коришћење јавне површине ради постављања монтажних и покретних објеката на јавним површинама ("Службени лист општине Панчево", број 14/2001).

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 19. и члана 57. став 2. Одлуке о привременом постављењу монтажних и покретних објеката на јавним површинама, коју је донела Скупштина општине Панчево 4. априла 2001. године и Одлуке о висини накнаде за привремено коришћење јавне површине ради постављања монтажних и покретних објеката на јавним површинама, коју је донео Управни одбор Јавног предузећа "Дирекција за изградњу и уређење Панчево", Панчево 28. новембра 2001. године.

Оспорени члан 19. Одлуке Скупштине општине Панчево, по мишљењу иницијатора, несагласан је са чланом 60. став 6. и чланом 113. став 1. Устава Републике Србије, чл. 26. и 27. Закона о грађевинском земљишту и чланом 30. тачка 13. Закона о локалној самоуправи. Истиче се да наведене

уставне и законске одредбе утврђују надлежност скупштине општине да уређује накнаду за коришћење грађевинског земљишта, па се ово овлашћење не може преносити на други орган или јавно предузеће које може обављати само одређене послове у вези са уређивањем, коришћењем и заштитом тог земљишта. Одредба става 2. члана 57. Одлуке, која продужава за 2 године важење уговора закључених на неодређено време, по мишљењу иницијатора, несагласна је са Уставом, јер ствара правну несигурност грађана.

У одговору Општинске управе општине Панчево наводи се да је Скупштина општине, Одлуком о привременом постављењу монтажних и покретних објеката на јавним површинама, у складу са законом, утврдили мерила, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и да је Јавно предузеће овластила да одреди висину накнаде само за део јавне површине на коју се постављају привремени монтажни и покретни објекти. Напомиње се да је Скупштина општине Панчево приступила изменама и допунама оспорене Одлуке, тако да ће убудуће сама утврђивати висину накнаде за привремене и монтажне објекте. Поступак измена и допуна Одлуке, као и усаглашавање са Законом о планирању и изградњи је у току.

Уставни суд је утврдио да су Одлуком о привременом постављењу монтажних и покретних објеката на јавним површинама прописани услови, начин постављања, коришћења и уклањања привремених монтажних и покретних објеката на јавним површинама на територији општине Панчево. Оспореном одредбом става 1. члана 19. Одлуке, утврђено је овлашћење Управног одбора ЈП Дирекције за изградњу и уређење, Панчево да, посебном одлуком, утврђује почетни износ накнаде за привремено коришћење дела јавне површине ради постављања киоска.

Према члану 60. став 3. Устава Републике Србије, на градском грађевинском земљишту може се, под условима утврђеним законом, стећи право коришћења, а према ставу 6. истог члана законом се уређује плаћање накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта. Чланом 113. став 1. тачка 3. Устава предвиђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Чланом 30. тачка 13. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) одређено је да скупштина општине, у складу са законом, утврђује накнаду за уређивање и коришћење грађевинског земљишта.

Одредбом члана 25. став 4. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/01), који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке, било је прописано да поступак, услове и начин давања на привремено коришћење градског грађевинског земљишта уређује општина, а ставом 1. члана 26. Закона била је утврђена обавеза плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта. Према члану 27. став 2. Закона о грађевинском земљишту мерила, висину начин и рокове плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта утврђивала је општина.

Из изложеног произлази да је, према прописима који су важили у време доношења оспорене Одлуке, једино општина, односно скупштина општине, као представнички орган који врши основне функције локалне власти утврђене Уставом, законом и статутом, могла да утврђују мерила за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, па се ово овлашћење није могло преносити на друге општинске органе, нити на јавна предузећа,

односно друге организације којима је, према члану 11. Закона о грађевинском земљишту могло бити поверено вршење одређених послова у вези са уређивањем, коришћењем, унапређењем и заштитом грађевинског земљишта.

На исти начин ово питање регулисано је и Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), који је на снази и у односу на који се врши оцена законитости. Одредбама овог закона прописана је обавеза плаћања накнаде за коришћење јавног грађевинског земљишта које је у државној својини (члан 77.), као и за коришћење осталог грађевинског земљишта које није у државној својини, ако је средствима општине, односно другим средствима у државној својини опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре (члан 78.). Одредбама члана 77. став 5. и члана 78. став 4. Закона утврђена је надлежност општине, односно града да прописује ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

На основу изложеног Суд је оценио да одредба става 1. члана 19. оспорене Одлуке, која утврђује овлашћење извршног одбора Јавног предузећа да утврђује висину накнаде за привремено коришћење јавног грађевинског земљишта, није у сагласности с Уставом и законом, па је одлучио као у тачки 1. изреке.

Одредбе члана 19. ст. 2. и 3. Одлуке, које висину накнаде за привремено коришћење грађевинског земљишта везују за зону у којој се привремено објекат налази, односно за пораст цена на мало, нису несагласне са чланом 77. став 4. Закона о планирању и изградњи, према коме се висина накнаде за коришћење изграђеног јавног грађевинског земљишта утврђује у зависности од обима и степена уређености земљишта, највећег планом дозвољеног индекса изграђености, његовог положаја у насељеном месту, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности са локалним, односно градским центрима, радним зонама и другим погодностима које земљиште има за кориснике.

Члан 57. Одлуке, који се налази у прелазним и завршним одредбама, задржава затечено стање у погледу облика и величине постојећих киоска, постављених на основу одобрења надлежног општинског органа пре ступања на снагу ове одлуке, до истека уговора о привременом коришћењу јавне површине (став 1.). Према оспореном ставу 2. члана 57. Одлуке, инвеститорима постојећих киоска, којима у закљученим уговорима о привременом коришћењу јавних површина није одређен рок од 5. година, важење тих уговора продужава се на 2 године од дана ступања на снагу ове одлуке. На овај начин регулисано је затечено стање заштитом привремених корисника грађевинског земљишта, чије право коришћења није било везано одређеним роком, па је њихов положај био неизван у погледу дужине коришћења земљишта, односно момента када то право престаје. Оспорена одредба Одлуке је имала за циљ да такву неизвесност отклони, односно да положај привременог корисника јавне површине прецизно дефинише и на тај начин обезбеди правну сигурност грађана, па је стога Суд оценио да нема основа за утврђивање неуставности члана 57. став 2. Одлуке. Суд је такође, утврдио да, према члану 98. Закона о планирању и изградњи, постављање мањих монтажних објеката на јавним површинама (киосци, летње баште, покретне тезге и сл.) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд. Ово законско овлашћење општине подразумева да се општим актом

уређују услови, поступак, начин, али и рокови постављања монтажних објеката на јавним површинама, што је у конкретном случају и учињено.

Оспорена Одлука о висини накнаде за привремено коришћење јавне површине ради постављања монтажних и покретних објеката на јавним површинама, коју је донео Управни одбор Јавног предузећа "Дирекција за изградњу и уређење Панчева" била је предмет оцене у Одлуци IУ-226/2001 ("Службени гласник РС", број 9/03) од 16. јануара 2003. године, којом је Уставни суд утврдио њену неуставност и незаконитост. Даном објављивања Одлуке Уставног суда, престала је да важи оспорена Одлука, па су се стекли услови за одбацивање захтева, у смислу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 19. став 1. тачка 4), члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба Одлуке Скупштине општине Панчево наведена у тачки 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 116/2003)
IУ-97/2003 од 30.10.2003.

С обзиром да су оспорене одредбе одлука предвиђале да ће се висина накнаде, у условима постојања несвршених правних ситуација, обрачунавати на основу мерила прописаних оспореним одлукама, Суд је оценио да није било повреде принципа забране повратног дејства општих аката из члана 121. Устава.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 9. став 2. и одредбе члана 28. Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 20/98).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 6. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 17/99), и одредбе члана 24. Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 3/2002).

3. Обуставља се поступак за утврђивање незаконитости одредбе члана 9. став 2. Одлуке из тачке 1.

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба Одлуке из тачке 1.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба Одлуке из тачке 1. изреке. Предлагач сматра да је оспореном одредбом члана 9. став 2. Одлуке, град Београд, противно одредбама чл.11. и 15. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/01), пренео овлашћење на Дирекцију за грађевинско земљиште и изградњу Београда да утврди мерила за одређивање накнаде за секундарно уређивање грађевинског земљишта. У предлогу је такође наведено да је чланом 28. Одлуке предвиђено да ће се иста примењивати и на уговорне односе који су засновани пре њеног ступања на снагу, чиме је, по мишљењу предлагача, повређен уставни принцип забране повратног дејства општих аката. Предлагач је тражио и обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Одлуке. Уставном суду Републике Србије поднета је и иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 6. и 24. Одлука наведених у тачки 2. изреке. Иницијатор сматра да је, противно одредби члана 121. Устава Републике Србије, оспорена одредба члана 6. Одлуке, у време важења имала повратно дејство. Подносилац иницијативе је, уз навођење истих разлога, оспорио и уставност одредбе члана 24. Одлуке

У одговору Скупштине града Београда се истиче да су оспорене одредбе Одлука престале да важе. Оспорене одредбе чл. 28., 6. и 24. Одлука предвиђале су примену наведених Одлука и на оне уговоре по којима обрачун накнаде за уређивање земљишта није измирен до дана њиховог ступања на снагу. С обзиром да су се наведене одредбе Одлука односиле на правне односе уговорних страна који нису окончани, чија је реализација у току, као и да је садржина ових одредаба инкорпорирана у уговоре који су били закључени у моменту ступања на снагу оспорених Одлука, Скупштина Града сматра да није био повређен принцип забране повратног дејства општих аката из члана 121. Устава. Одлука која садржи оспорени члан 9. став 2. донета је, по мишљењу Скупштине града, у складу са одредбама Закона о грађевинском земљишту, с обзиром да је наведеном одредбом Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда била овлашћена да врши обрачун трошкова изградње секундарних заједничких комуналних објеката, али не и да уређује мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта за шта је, сагласно одредби члана 15. Закона, искључиво надлежна општина, односно Град.

Уставни суд је по спроведеном поступку утврдио следеће:

Оспореном одредбом члана 9. став 2. Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 20/98), било је прописано да трошкове изградње секундарних заједничких комуналних објеката и мреже инфраструктуре утврђује Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда. Оспореном одредбом члана 28. наведене Одлуке било је утврђено да ће се иста примењивати на све закључене уговоре о уређивању земљишта са инвеститорима-корисницима земљишта за обрачун накнаде која није измирена по пресеченим и коначним обрачунима до дана ступања на снагу ове Одлуке,

као и на нове уговоре о уређивању земљишта који ће се закључивати са инвеститорима по ступању на снагу исте Одлуке, док је оспореном одредбом члана 6. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 17/99), била прописана идентична примена наведене Одлуке али за обрачун накнаде која је доспела, а није измирена. Наведене одредбе престале су да важе 12.марта 2002.године када је ступила на снагу Одлука о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 3/02).

Оспореном одредбом члана 24. Одлуке била је прописана њена примена на све закључене уговоре о уређивању земљишта, али само за обрачун накнаде која није измирена по пресеченим и коначним обрачунима до дана ступања на снагу ове Одлуке. Наведена Одлука престала је да важи 24.јуна 2003.године када је ступила на снагу Одлука о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 16/03).

Одредбама члана 121. ст.1. и 2. Устава одређено је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, као и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Имајући у виду да су Уговорима о накнади за уређивање грађевинског земљишта инвеститори преузимали обавезу исплате накнаде у висини важећој на дан исплате, Уставни суд је утврдио да су у моменту ступања на снагу оспорених Одлука, постојале несвршене правне ситуације настале услед неизвршавања Уговора до ступања на снагу наведених Одлука Скупштине града. С обзиром да су оспорене одредбе Одлука предвиђале да ће се висина накнаде, у условима постојања несвршених правних ситуација, обрачунавати на основу мерила прописаних оспореним Одлукама, Суд је оценио да није било повреде принципа забране повратног дејства општих аката из члана 121. Устава.

С обзиром да је оспорена одредба члана 9. став 2. Одлуке, престала да важи, а да је 5. маја 2003.године, ступањем на снагу Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), престао да важи и Закон о грађевинском земљишту у односу на који се тражи оцена наведене одредбе, Уставни суд је утврдио да су престале процесне претпоставке за вођење поступка те је, сагласно одредби члана 25. тачка 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), поступак за утврђивање незаконитости ове одредбе обуставио.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорених одредаба Одлуке из тачке 1. изреке, Уставни суд је одбацио, сагласно одредби члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер је донео коначну Одлуку.

На основу изложеног и члана 25. тачка 2), члана 42. став 3., члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-253/2001 од 25.12.2003.

("Службени гласник РС", број 16/2004)

Овлашћење општине да пропише ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта садржано је и у новодонетом Закону о планирању и изградњи.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Одлуке о накнади за коришћење градског грађевинског земљишта ("Службени лист општине Прибој", број 3/96, пречишћен текст).

Представком је тражена оцена уставности и законитости Одлуке о накнади за коришћење градског грађевинског земљишта, коју је донела Скупштина општине Прибој. У представци се наводи да је оспорена Одлука несагласна са чланом 113. став 3, чланом 114. став 2. и чланом 116. став 1. Устава Републике Србије, као и са чланом 27. Закона о грађевинском земљишту, због тога што се, поред пореза на земљиште и објекат саграђен на њему, плаћа и накнада за коришћење грађевинског земљишта према површини земљишта и према укупној површини објекта. Указује се на чињеницу да су власници кућа и грађевинског земљишта у неповољнијем положају у односу на власнике станова, који плаћају поменуту накнаду само према површини стана, а не и на површину подрума и степеништа. Такође се наводи да су грађани у приградским насељима, сопственим средствима, изградили водовод, довели струју и самостално одржавају улице, па стога нема основа за наплату накнаде за коришћење грађевинског земљишта, у смислу члана 27. Закона о грађевинском земљишту.

У одговору Општинске управе општине Прибој наводи се да је оспорена Одлука о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општине Прибој", број 3/96 - пречишћен текст) била предмет оцене Уставног суда, који Решењем IУ-166/96 од 27. јуна 1996. године није прихватио иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости. Уз одговор, Суду је достављен пречишћен текст Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта, којим је обухваћен основни текст из 1990. године ("Службени лист општине Прибој", број 4/90) и Одлуке о изменама и допунама Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општине Прибој", бр. 3/91, 3/92, 5/93 и 2/96).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспорена Одлука Скупштине општине Прибој о накнади за коришћење градског грађевинског земљишта ("Службени лист општине Прибој", бр. 4/90, 3/91 и 3/92) била предмет оцене у Решењу IУ-166/96 од 27. јуна 1996. године, којим Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости. У образложењу Решења Суда наводи се, поред осталог, да оспорена Одлука није несагласна са чл. 26. и 27. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", број 44/95), који је тада био на снази.

Поступајући по поновљеном захтеву групе грађана из Прибоја за оцену уставности и законитости наведене Одлуке, Уставни суд је Одлуком IY-159/99 од 4. новембра 1999. године утврдио неуставност и незаконитост члана 4. основног текста Одлуке, као и члана 3. пречишћеног текста Одлуке, којим је било прописано ослобађање од обавезе плаћања накнаде за одређене кориснике грађевинског земљишта. Уставни суд није прихватио иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба Одлуке Скупштине општине Прибој, којим су утврђена мерила за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, пошто је утврдио да та накнада представља уставну категорију која је уређена Законом о грађевинском земљишту (члан 26. и 27.), тако што су сви корисници градског грађевинског земљишта обавезници накнаде, а корисници грађевинског земљишта у грађевинском подручју под условима из члана 29. Закона.

У међувремену престао је да важи Закон о грађевинском земљишту, а ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03). Према члану 77. Закона о планирању и изградњи накнаде за коришћење изграђеног јавног грађевинског земљишта и осталог земљишта у државној својини плаћа власник објекта (став 1.), а изузетно и носилац права коришћења на објекту, односно закупац објекта (став 2.). Накнаду за коришћење неизграђеног јавног грађевинског земљишта и осталог грађевинског земљишта у државној својини плаћа корисник (став 3.). Накнада из ст. 1. и 2. овог члана, утврђује се у зависности од обима и степена уређености земљишта, највећег планом дозвољеног индекса изграђености, његовог положаја у насељу, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности земљишта са локалним, односно градским центром, радним зонама и другим садржајима у насељу, односно погодностима које земљиште има за кориснике (став 3.). Према ставу 5. члан 77. Закона, ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде из ст. 1. и 2. овог члана прописује општина, односно град, односно град Београд.

Чланом 78. став 1. Закона о планирању и изградњи утврђена је обавеза плаћања накнаде за коришћење и осталог грађевинског земљишта, које није у државној својини, ако је то земљиште средствима општине, односно другим средствима у државној својини опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре (електрична мрежа, водовод, приступни пут и сл.). Накнада за коришћење осталог неизграђеног грађевинског земљишта плаћа се и у случајевима кад се то земљиште не приведе намени, односно не понуди у откуп општини ради привођења намени, у року од 2 године од дана доношења урбанистичког плана (став 2.). Висина накнаде утврђује се као и за остало изграђено грађевинско земљиште, у складу са овим законом (став 3.). У погледу утврђивања обавезе плаћања накнаде из ст. 1. и 2. овог члана, мерила, висине, начина и рокова плаћања, као и принудне наплате накнаде, примењују се одредбе члана 77. овог закона (став 4.).

Према члану 175. став 2. Закона, до доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона, примењиваће се подзаконски акти донети на основу закона који су престали да важе, ако нису у супротности са овим законом.

Из изложеног, по оцени Суда, произилази да Закон о планирању и изградњи, у складу са Уставом, утврђује обавезу плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта (јавног и осталог) у државној својини, као

и за коришћење грађевинског земљишта које није у државној својини, ако је државним средствима опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре. Законом је такође, утврђено овлашћење општине да пропише ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта, па је Суд решио као у изреци.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-117/2001 од 2.10.2003.

Скупштина општине преко својих органа самостално одлучује, по процени интереса и потреба грађана о условима за постављање привремених објеката на јавним површинама.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 4. став 1. тачке д. алинеја 3. Упутства о критеријумима и начину спровођења конкурса за постављање привремених објеката на јавним површинама на територији општине Обреновац ("Службени лист града Београда", бр. 24/2002 и 21/03)

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 4. тачка д. Упутства о критеријумима и начину спровођења конкурса за постављање привремених објеката на јавним површинама на територији општине Обреновац ("Службени лист града Београда", бр. 24/2002 и 21/03). Према наводима иницијатора оспорена одредба Упутства предвиђа да се о захтеву за продужење важења привремене дозволе неће одлучивати, ако је уз објекат у међувремену саграђен неки бесправни део што за последицу има повреду стечених права грађана, без могућности правне заштите. У иницијативи се такође истиче да су правне последице бесправне градње уређене другим прописима те да се не може том околношћу условљавати остваривање права које уређује Упутство.

У одговору који је дала Општинска управа општине Обреновац се наводи да је оспорени члан 4. тачка д. Упутства израз потребе да се фактичко стање на територији општине Обреновац усклади са Планом за постављање привремених објеката на јавним површинама, као и Правилником о величини, типу, изгледу и другим условима за постављање привремених и других објеката на јавним површинама на територији општине Обреновац, с обзиром да су готово сва лица која су добијала локације на коришћење по неком од раније спроведених конкурса поставила објекте који нису одговарајућег типа,

величине и изгледа, или су објекте доградила без одобрења надлежних општинских органа.

Уставни суд је утврдио да је Упутство донео Извршни одбор Скупштине општине Обреновац, на седници одржаној 29. октобра 2002. године, на основу овлашћења садржаних у Одлуци о условима и начину постављања привремених објеката на јавним површинама у Београду ("Службени лист града Београда", бр. 23/94, 1/95, 6/99, 6/01, 26/01, 3/02 и 12/02), Правилнику о величини, типу, изгледу и другим условима за постављање привремених и других објеката на јавним површинама на територији општине Обреновац ("Службени лист града Београда", број 8/2002) и Одлуци о Извршном одбору Скупштине општине Обреновац ("Службени лист града Београда", бр. 16/2000 и 4/2002).

Оспорени члан 4. став 1. тачка д. алинеја 3. Упутства утврђује да ће се пријаве на конкурс лица, која су добијала локације на коришћење по неком од раније спроведених конкурса, а на истима су поставила објекат који није одговарајућег типа, величине и изгледа, или су објекат одговарајућег типа, величине и изгледа доградила без одобрења надлежног општинског органа, или су такав објекат преузела на коришћење неким пуноважним правним послом, узимати у разматрање само под условом да пре расписивања конкурса тип, величину и изглед објекта на одређеној локацији ускладе у свему са важећим Планом за постављање привремених објеката на јавним површинама и Правилником о величини, типу, изгледу и другим условима за постављање привремених и других објеката на јавним површинама на територији општине Обреновац.

Чланом 113. став 1. тачка 1. и 3. Устава Републике Србије утврђено је да општина преко својих органа у складу са законом доноси урбанистички план, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Чланом 98. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), утврђено је да постављање мањих монтажних објеката на јавним површинама (киосци, летње баште, покретне тезге и сл.) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд.

Из наведених одредаба Устава и Закона, следи да општина преко својих органа самостално одлучује, према месним приликама и сопственој процени интереса и потреба грађана на одређеном подручју о условима за постављање објеката из члана 98. Закона, на јавним површинама. Наведено овлашћење није прекорачено прописивањем општих услова на основу којих ће се у поступку конкурса додељивати локације, па ни оним условима који су утврђени у оспореној одредби Упутства.

Уставни суд на основу члана 125. Устава није надлежан да цени оправданост, правичност и целисходност нормативних решења садржаних у оспореној одредби члана 4. став 1. тачке д. алинеја 3. Упутства.

У погледу навода да је одредбама Упутства ускраћено право на правну заштиту, Суд је утврдио да је чланом 6. Упутства предвиђено право приговора на ред првенства учесника конкурса и поступак одлучивања по приговору. На тај начин уређена је правна заштита у остваривању права на које се односи Упутство, а то по схватању Суда не искључује право на вођење управног и судског поступка о другим правима која уживају правну заштиту.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-252/2003 од 27.11.2003.

Град може својим прописом одредити да јавно предузеће обавља послове који се односе на уређивање грађевинског земљишта, као и одредити умањење трошкова припремања и погодности за изградњу одређених објеката.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 9. и 13. став 2. и члана 32. Одлуке о мерилима за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист Града Новог Сада", број 27/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 9, 13. став 2. и члана 32. Одлуке о мерилима за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист Града Новог Сада", број 27/2002), коју је донела Скупштина града Новог Сада, 30. децембра 2002. године. Подносилац иницијативе наводи да се применом одредбе члана 9. оспорене Одлуке стављају у неравноправан положај инвеститори који су у 2002. години започели градњу, уговорили и исплатили трошкове припреме грађевинског земљишта у односу на инвеститоре који сада уговарају како припрему тако и трошкове опремања, чиме се повређују одредбе чл. 13. и 57. Устава Републике Србије и одредбе чл 11. и 14. Закона о облигационим односима. Одредбом члана 13. став 2. оспорене Одлуке, по мишљењу иницијатора, ствара се монополски положај и ограничава тржиште од стране града и јавних предузећа чији је град оснивач. Иницијатор оспорава и одредбу члана 32. Одлуке из разлога што се спречава инвеститор, који из претходно закључених уговора има доспеле неизмирене обавезе према ЈП "Завод за изградњу града" или је са њим у судском спору, да са Заводом закључи уговор за плаћање накнаде на новој локацији, изузев ако обрачунату накнаду плати у целости. На тај начин инвеститор је, по мишљењу иницијатора, спречен да штити своја права редовним путем преко суда и ставља се у неравноправан положај у односу на остале инвеститоре, због немогућности коришћења права из чл. 24. и 25. оспорене Одлуке у којима се предвиђа плаћање накнаде у више делова. Из тих разлога оспорена одредба Одлуке у супротности је са чл. 11. 13. и 22. Устава Републике Србије.

У одговору доносиоца оспореног акта, наводи се да је иницијатор уговорио део накнаде за уређивање грађевинског земљишта и та накнада се према тада важећој Одлуци о мерилима за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист Града Новог Сада", број 12/2001) састојала од накнаде за припремање, претходних улагања, положајне ренте и накнаде за опремање, а остала је за инвеститора обавеза плаћања накнаде за опремање. С обзиром да је наведена Одлука престала да важи, накнада за опремање је обрачуната према новој Одлуци, која је представком иницијатора оспорена и која у члану 6. прописује да трошкови опремања обухватају трошкове већ изведених радова на опремању грађевинског земљишта и трошкове планираних радова на опремању грађевинског земљишта. Наведени трошкови који се односе на опремање немају карактер ниједне од накнада уговорених претходним уговором. Доносилац акта наводи да је смисао оспорених одредби чл. 13. став 2. и члана 32. Одлуке да штите јавне приходе и обезбеде њихову сигурнију наплату.

Уставни суд је утврдио да је оспорену Одлуку ("Службени лист Града Новог Сада", број 27/2002) донела Скупштина Града Новог Сада на основу члана 15. став 3) Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 49/95, 16/97 и 23/2001) и члана 25. тачка 10) Статута Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", број 1/2001). Овом Одлуком одређују се мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта за изградњу објекта. Одредбом члана 9. оспорене Одлуке прописано је да се трошкови припремања, погодност и претходна опремљеност обрачунавају и уговарају истовремено. Трошкови припремања и погодност утврђени Програмом, умањују се за 80% за изградњу објекта чији је инвеститор Град Нови Сад и изградњу објекта чији је инвеститор јавно, јавно комунално предузеће или установа чији је оснивач Град Нови Сад уколико је објекат који се гради намењен основној делатности ради које је основано то предузеће или установа (члан 13. став 2.). Инвеститор који из претходно закључених уговора има доспеле неизмирене обавезе према Заводу, или је у судском спору са Заводом може да закључи уговор за плаћање накнаде на новој локацији под условом да обрачунату накнаду плати у целости (члан 32.).

Одредбом члана 113. Устава утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, између осталог, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Одредбом члана 114. став 1. Устава утврђено је да општини, за обављање Уставом и законом утврђених послова, припадају приходи утврђени законом.

Чланом 11. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС"), бр. 44/95, 16/97 и 23/2001), који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке, било је прописано да општина може ради обезбеђења услова за уређивање, да оснује предузеће, односно другу организацију или да вршење ових послова обезбеди на други начин, у складу са статутом општине. Одредбом члана 15. став 3. Закона било је предвиђено да општина уређује мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта.

Закон о грађевинском земљишту престао је да важи на основу члана 175. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003). Одредбом члана 72. став 3. овог Закона прописано је да општина може, ради обезбеђивања услова за уређивање грађевинског земљишта,

основати предузеће, односно другу организацију или да вршење ових послова обезбеди на други начин, у складу са статутом општине. Одредбом члана 74. Закона прописано је да накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор, а висина ове накнаде утврђује се уговором који закључује општина, односно предузеће или друга организација из члана 72. став 3. овог закона и инвеститор, на основу критеријума и мерила које утврђује општина. Овим уговором уређују се међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде, као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта,

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да град Нови Сад може својим прописом одредити да јавно предузеће обавља послове који се односе на уређивање грађевинског земљишта, а исто тако је Град поступио у границама својих законских овлашћења прописујући умањење, за 80%, трошкова припремања и погодност за изградњу објекта чији је инвеститор јавно, јавно комунално предузеће или установа чији је оснивач град Нови Сад, уколико је објекат намењен основној делатности ради које је основано то предузеће или установа. По оцени Уставног суда Скупштина града је овлашћена да уреди начин наплате доспелих неизмирених обавеза према Заводу.

Сагласно наведеном, Суд је оценио да нису повређене ни одредбе Устава Републике Србије којима је утврђено да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других (члан 11.); да су грађани једнаки у правима и дужностима (члан 13.); да свако има право на за све једнаку заштиту својих права (члан 22.); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима (члан 57. став 1.); да је противустанаван сваки акт и свака радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште (члан 64. став 3.).

О наводима из иницијативе којима се указује да се применом одредбе члана 9. Одлуке, обрачунава опремање у које је укључена и претходна опремљеност, а не само планирани радови, Уставни суд није надлежан да одлучује, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-185/2003 од 4.12.2003.

С обзиром да рок за усклађивање постојећих урбанистичких планова са законом још увек тече (до 13. новембра 2003. године), Суд је утврдио да нема основа за оцену сагласности оспореног Регулационог плана са Законом о планирању и изградњи.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Регулационог плана "Катанско брдо" ("Међуопштински службени лист" бр. 10/89 и 6/96), који је донела Скупштина општине Смедерево.

Представком је тражена оцена уставности и законитости Регулационог плана "Катанско брдо" ("Међуопштински службени лист", бр. 10/89 и 6/96). Регулациони план је оспорен у делу који се односи на кат.парцелу број 2021 јер је, по мишљењу подносиоца представке, грађевинска парцела, на којој има право коришћења, требало да обухвати и део суседне кат.парцеле бр. 2022, па је због тог пропуста оштећен у погледу обима права која му припадају. Истиче да Регулациони план није усаглашен са Законом о планирању и уређењу простора и насеља. У међувремену Уставном суду је поднета још једна представка којом се, из истих разлога, оспорава Регулациони план "Катанско брдо". Наводи се да је оспорени План неуставан и незаконит јер нема одговарајући план парцелације који би омогућио изградњу и реконструкцију објеката и решавање имовинско-правних односа на целом подручју које обухвата.

У одговору Општинске управе Смедерево, уз детаљно образложење стања на кат.парцели број 2021 (1391. старог премера), наводи се да је оспорени плански акт усаглашен са Законом о планирању и уређењу простора и насеља, тако што је, одредбом тачке 4 члана 3. Одлуке о усклађеним урбанистичким документима са Законом о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени лист општине Смедерево и Ковин", број 6/96), утврђено да се Регулациони план "Катанско брдо" сматра усклађеним са Законом и да се спроводи без допуна.

Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Смедерево донела Детаљни урбанистички план "Катанско брдо" 26. септембра 1989. године ("Међуопштински службени лист", број 10/89) којим су ближе разрађене поставке Генералног урбанистичког плана града Смедерева (члан 1), одређено подручје које план обухвата (члан 2), намена површина (члан 3) и урбанистичко-технички услови за уређење простора и изградњу објеката (члан 4-6). Планом је уређен и статус објеката који уживају претходну заштиту (члан 6), утврђен основ за прибављање појединачних аката за изградњу објеката (члан 7), као и заштита права стечених на основу раније донетог урбанистичког плана (члан 8).

Детаљни урбанистички план "Катанско брдо", донет је на основу Закона о планирању и уређењу простора ("Службени гласник РС", број 27/85) који је тада био на снази.

Чланом 70. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 46/98) била је продужена примена просторних и урбанистичких планова донетих до дана ступања на снагу овог закона у деловима који нису у супротности са овим законом и плановима донетим на основу овог закона (став 1.). Детаљни урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона, а који немају решену парцелацију могли су се примењивати под условом да се допуне планом парцелације, у складу са овим законом (став 2.).

На основу наведених законских одредаба, Скупштина општине Смедерево је донела Одлуку о усклађеним урбанистичко-планским документима са Законом о планирању и уређењу простора и насеља, којом је констатовала да је Детаљни урбанистички план "Катанско брдо" у складу са Законом и примењују се као регулациони план.

Према члану 169. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03) који је ступио на снагу 13. маја 2003. године, урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона, примењују се у деловима који нису у супротности са одредбама овог закона и плановима донетим на основу овог закона (став 1.). Орган надлежан за доношење урбанистичког плана дужан је да, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, донесе одлуку о одређивању делова урбанистичког плана из става 1. овог члана (став 2.), а уколико то не учини у наведеном року план престаје да важи (став 3.). С обзиром на то да рок за усклађивање постојећих урбанистичких планова са Законом још увек тече (до 13. новембра 2003. године), Суд је утврдио да нема основа за оцену сагласности оспореног Регулационог плана "Катанско брдо" са Законом о планирању и изградњи.

На основу изнетог Уставни суд је утврдио да је оспорени Регулациони план "Катанско брдо" донет у складу са овлашћењем из члана 113. став 1. тач. 1. Устава Републике Србије, према коме општина, преко својих органа, у складу са законом доноси урбанистички план, као и овлашћењем садржаним у члану 18. тачка 2. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02) и одговарајућим одредбама закона којима се регулише планирање и уређење простора и изградња објеката, па је Суд одлучио да не прихвати иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости.

Целисходност, рационалност и оправданост појединих урбанистичко-техничких решења из оспореног Регулационог плана, у које спада и парцелација, односно услови за формирање грађевинске парцеле, као и исправност примене тог урбанистичког акта у конкретном случају, није надлежан да оцењује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-241/2001 од 11.09.2003.

в) Комуналне делатности

Неуставна је и незаконита одредба општинске одлуке којом је за исту повреду јавног поретка, прописана могућност кажњавања новчаном казном у распону и мандатном казном у фиксном износу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 15. и 16. Одлуке о радном времену угоститељских, трговинских и занатских објеката на територији општине Бабушница ("Скупштински преглед општине Бабушница", број 2/2002) нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл.7. и 8. Одлуке из тачке 1.

Предлогом Удружења малих привредника "УМПРЕД", Бабушница, покренут је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцењивање уставности и законитости Одлуке наведене у изреци.Оспоравајући чл.7. и 8. Одлуке,предлагач истиче да Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) не садржи одредбе према којима би скупштина општине била овлашћена да ограничи радно време угоститељских објеката и кафића у зимском и летњем периоду, у радним и уочи нерадних дана и празницима. Оспореним одредбама Одлуке је, по мишљењу предлагача, повређено и право на рад грађана из члана 35.Устава Републике Србије, јер се противно члану 47. Закона о раду, ограничава радно време наведених привредних субјеката и за рад који се обавља ноћу.Предлагач сматра да су оспореном Одлуком власници угоститељских објеката на територији општине Бабушница доведени у неравноправан положај у односу на предузетнике из других општина које нису прописале ограничења радног времена или су прописана ограничења знатно повољнија. Према наводима предлагача оспореном Одлуком прописани су различити износи новчаних казни за непоштовање утврђеног радног времена, а казне прописане чланом 15. Одлуке су изузетно високе.

Уставном суду је поднет и предлог већег броја власника угоститељских објеката из Бабушнице, којим се, уз навођење истих разлога, оспорава уставност и законитост чл.7., 8. и 15. наведене Одлуке Скупштине општине. Предлагачи су оспорили и одредбу члана 16. Одлуке, истичући да је иста незаконита из разлога што се, сагласно члану 42. Закона о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр.21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/2001), заштитна мера забране обављања делатности може прописати само законом и уредбом, а не и општим актом скупштине општине.

Скупштина општине Бабушница је у одговору истакла да је оспорену одлуку донела сагласно својим овлашћењима из члана 18. тачка 21) и члана 30. тачка 15) Закона о локалној самоуправи. Доносилац оспореног акта сматра да радно време које је оснивач радње дужан да истакне, као и радно

време за рад који се обавља ноћу, морају да буду усаглашени са радним временом које је прописала Скупштина општине.

Уставни суд је утврдио да је оспорену Одлуку донела Скупштина општине Бабушница на седници одржаној 29.марта 2002.године.

Оспореним одредбама члана 7. ст.1. и 2. Одлуке одређено је радно време угоститељских објеката (мотела, ресторана, кафана и др) и то: у радне дане од 6 до 24 часа, а уочи нерадних дана (субота и недеља) и празником од 6 до 1 сат после поноћи, док је за кафиће прописано следеће радно време: у радне дане од 10 до 24 часа, а уочи нерадних дана и празником, од 10 до 1 сат после поноћи. Оспореним ставом 3. наведеног члана Одлуке утврђено је да се радно време прописано ставом 1. и 2. овог члана, односи на период од 1.октобра до 31.маја.

Оспореним чланом 8. ст.1. и 2. Одлуке прописано је радно време угоститељских објеката (од 6 до 2 сата после поноћи) и кафића (од 10 до 2 сата после поноћи) за период од 1.јуна до 30.септембра, при чему је овај период одређен и као време коришћења летњих башти (простора јавне површине испред угоститељског или другог објекта).

Чланом 57. став 1. Устава утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом.

Одредбама члана 64. ст.2. и 3. Устава прописано је, поред осталог, да се предузећа и друге организације слободно организују, да су самостални у обављању делатности, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, као и да је противуставан сваки акт и радња којима се ствара или подстиче монополски положај.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 5. Устава, предвиђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара, поред осталог, о задовољавању одређених потреба грађана у областима занатства, туризма и угоститељства, и у другим областима од непосредног интереса за грађане.

Чланом 18. тачка 21) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), одређено је да је општина одговорна да се, преко својих органа, у складу са Уставом и законом, стара о развоју и унапређењу угоститељства, занатства и трговине, уређује радно време, места на којима се могу обављати одређене делатности и друге услове за њихов рад. Одредбом члана 30. тачка 15) Закона, прописано је овлашћење скупштине општине да прописује радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката.

Имајући у виду да је општина, сагласно одредби члана 113. Устава, овлашћена да уреди одређена питања од значаја за задовољавање потреба грађана у областима занатства, туризма и угоститељства на својој територији, па у оквиру тога и радно време привредних субјеката, у зависности од локалних услова и потреба, Уставни суд је утврдио да оспорене одредбе чл.7. и 8. Одлуке нису у супротности с Уставом. С обзиром да наведеним одредбама Одлуке нису уређена питања права на рад, слободу рада и избора занимања, Суд је оценио да истим нису повређене одредбе члана 35. Устава. Одређивањем различитог радног времена за кафиће у односу на остале угоститељске објекте (мотеле, ресторани, кафани и др.), нису по оцени Суда повређени ни принципи из чл. 57. и 64. Устава о једнакости услова привређивања, с обзиром да је радно време једнако одређено за све привредне субјекте који припадају одређеној врсти угоститељских објеката. Уставни суд је утврдио да је

Скупштина општине, прописујући радно време угоститељских објеката, поступила у границама својих законских овлашћења, с обзиром да је правни основ за доношење оспореног акта садржан у наведеним одредбама Закона о локалној самоуправи.

Одредбама члана 33. ст.1. и 3. Закона о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр.21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/2001) одређени су износи новчаних казни за прекршаје који се могу у распону прописати законом, уредбом и одлуком скупштине општине за физичко или одговорно лице, за правно лице и за предузетника, као и висина износа који се тим актима могу прописати за наведена лица, а који се наплаћују на лицу места. Према одредби члана 33. став 4. Закона, новчана казна која се прописује одлуком скупштине општине, не може бити виша од половине новчане казне која се може прописати законом или уредбом.

Одредбом члана 15. став 1. Одлуке, минимална новчана казна за прекршај предузећа или другог правног лица одређена је у износу од 10.000 динара, док је чланом 33. став 1. тачка 2. Закона прописано да општи минимум новчане казне за правно лице износи 2.000 нових динара. Оспореном одредбом члана 15. став 2. Одлуке, за одговорно лице у предузећу или другом правном лицу одређена је новчана казна у распону од 1.000 до 5.000 динара, док је чланом 33. став 1. тачка 1. Закона утврђено да доњи лимит новчане казне за физичко или одговорно лице износи 100 нових динара. Одредбом члана 15. став 3. Одлуке прописано је да минимална новчана казна за прекршај предузетника износи 10.000 динара, док је чланом 33. став 1. тачка 3. Закона, за предузетника одређена минимална новчана казна у износу од 1.000 нових динара. Оспореном одредбом става 4. наведеног члана Одлуке, прописано је да се новчана казна на лицу места може изрећи правном лицу или предузетнику у износу од 5.000 динара, а за одговорно лице у износу од 500 динара, ако учини коју радњу из става 1. овог члана.

Имајући у виду да минимални износи новчаних казни прописани оспореним чланом 15. ст.1., 2. и 3. Одлуке прелазе половине износа казни утврђених Законом, Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Бабушница прекорачила законска овлашћења прописујући висину новчаних казни за прекршаје. Уставни Суд је, такође, оценио да је неуставна и незаконита одредба члана 15. став 4. Одлуке, јер је овом одредбом за исту повреду јавног поретка прописана могућност кажњавања новчаном казном у распону и мандатном казном у фиксном износу. На овај начин је иста повреда јавног поретка истовремено санкционисана и новчаном казном прописаном у распону и мандатном казном утврђеном у фиксном износу, чиме су повређене одредбе члана 33. ст.1. и 3. Закона о прекршајима, сагласно којима новчана казна може да се пропише у распону или у одређеном износу. Наведеном одредбом је, по оцени Суда, повређен и принцип из члана 13. Устава, по којем су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, као и принцип из члана 64. став 2. Устава, према којем предузећа и друге организације имају исти положај у погледу правне заштите.

Оспореним чланом 16. Одлуке прописано је да ако се предузеће, друго правно лице, односно предузетник не придржава Одлуке, тј. ради дуже од утврђеног радног времена и због тога буду кажњени више од два пута у току

два месеца, поднеће се пријава органу за прекршаје да се изрекне заштитна мера забране обављања те делатности, у трајању од 6 месеци до 3 године.

Чланом 42. Закона о прекршајима утврђено је да се заштитна мера може прописати законом и уредбом, уз казну за прекршај, док је чланом 43. став 1. тачка 2. Закона одређено да се за прекршај може, поред осталих заштитних мера, прописати и забрана вршења одређене делатности. Чланом 46. став.1. Закона прописано је да се забрана вршења одређених делатности састоји у забрани предузетнику или другом учиниоцу прекршаја да врши одређену привредну или другу делатност за коју се издаје дозвола надлежног органа или која се уписује у одговарајући регистар. Како је оспореном одредбом Одлуке прописана мера која има значење заштитне мере, супротно члану 42. Закона, то је Суд утврдио да одредба члана 16. Одлуке није у сагласности са Законом.

На основу изложеног и члана 46. тач.1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 126/2003)
ГУ-228/2003 од 27.11.2003.

Прописивање градском одлуком да се цена услуге изношења смећа плаћа према обиму, врсти и квалитету те услуге, а у зависности од врсте корисника, запремине и броја посуда за скупљање смећа, као и времена и начина изношења смећа није несагласно с Уставом и законом

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 24. став 2. Одлуке о одржавању чистоће ("Службени лист града Новог Сада", бр. 16/98, 18/98 и 10/2001).

Представком је тражено покретање поступка пред Уставним судом за утврђивање неуставности и незаконитости члана 24. став 2. Одлуке наведене у изреци.

Иницијатор сматра да је оспорена одредба члана 24. Одлуке неуставна и незаконита зато што омогућава да се цена формира независно од обима, врсте и квалитета услуге, као и због тога што доводи у неравноправан положај кориснике услуге, јер се једнима цена наплаћује на основу обима, врсте и квалитета услуге, док се другима та цена наплаћује независно од ових елемената.

У одговору на наводе иницијатора, Градска управа града Новог Сада је истакла да су ти наводи неосновани. Скупштина града Новог Сада чланом 24. став 1. Одлуке предвидела је да корисник услуге изношења смећа плаћа цену према обиму, врсти и квалитету пружене услуге, док је ставом 2. истог члана прописала да се цена наведене услуге утврђује у зависности од врсте корисника, запремине и броја посуда за сакупљање смећа и времена и начина изношења смећа, што је у оквиру законских овлашћења скупштине општине.

Уставни суд је утврдио да је чланом 24. оспорене Одлуке о одржавању чистоће одређено да се цена услуге изношења смећа плаћа према обиму, врсти и квалитету те услуге, а у зависности од врсте корисника, запремине и броја посуда за сакупљање смећа, као и времена и начина изношења смећа. Према томе, сви корисници услуге изношења смећа плаћају цену према обиму, врсти и квалитету услуге, а међусобно се разликују само по томе којој врсти корисника припадају, коју запремину и број посуда користе за одлагање смећа и у које им се време и на који начин смеће односи. Оспореном регулативом није значи, дата могућност да се цена услуге изношења смећа појединим корисницима ове услуге формира независно од обима, врсте и квалитета услуге. Из изнетог следи да корисници наведене услуге нису доведени у неравноправан положај, јер се о њиховој неравноправности може говорити само под једнаким условима који у конкретном случају не постоје с обзиром на постојање више врста корисника услуге, на разлике у броју и капацитету посуда за изношење смећа које они користе, као и на разлике у времену и начину изношења смећа.

Чланом 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, одређено је да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Према члану 1. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), тим општим актом се одређују комуналне делатности и општи услови и начин њиховог обављања, а према члану 2. општина у складу са овим Законом уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности. У комуналне делатности, сагласно члану 4. став 1. тачка 4. Закона спада и одржавање чистоће у градовима и насељима у општини. На основу члана 5. тачка 5. Закона, ова делатност се, између осталог, састоји и у сакупљању смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката, осим индустријског отпада и опасних материја. Чланом 13. Закона одређено је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове коришћења комуналних производа и комуналних услуга, а нарочито начин наплате цене комуналних производа и комуналних услуга. Одредбама члана 24. Закона одређени су елементи за образовање цена комуналних услуга, с тим што је тачком 5. истог члана остављена могућност да то могу бити и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

Доносећи оспорену одредбу Одлуке, Скупштина града Новог Сада поступала је у границама наведених уставних и законских овлашћења.

На основу изложеног, члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-160/2002 од 2.10.2003.

Скупштина општине је била овлашћена да уреди начин утврђивања месечне потрошње воде, односно да пропише да се количина утрошене воде утврђује читавањем стања потрошње на водомеру, а када то није могуће, прописивањем одређене количине воде по члану домаћинства.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 1. Одлуке о измени и допуни Одлуке о водоводу и канализацији ("Службени лист општине Ћићевац", број 4/95).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 1. Одлуке наведене у изреци, из разлога што овлашћује Јавно комунално предузеће из Ћићевца да наплаћује воду паушално по члану породице, а не према стварној потрошњи воде читаној на водомеру који има свако домаћинство, те се грађани који не плате воду на наведени начин искључују са водоводне мреже.

У одговору доносиоца оспореног акта, Скупштина општине Ћићевац наводи да потрошњу воде из јавног водовода наплаћује Јавно комунално предузеће "Развитак" из Ћићевца, коме је поверен на управљање градски водовод који снабдева водом Ћићевац и околна насељена места. Потрошња воде се утврђује водомером, а по члану домаћинства само у оним случајевима у којима се количина потрошене воде не може прочитати на водомеру због његове неисправности. Како је, према подацима Јавног комуналног предузећа, водомер иницијатора неисправан, односно како не постоји могућност читавања утрошене воде, то се иницијатору, као кориснику јавног водовода општине Ћићевац, утрошена вода фактурише паушално, по члану домаћинства. Истиче да је тачно да је вода у јавном водоводу неисправна, али да производња, пречишћавање и дистрибуција такве воде изискује одређене трошкове.

Уставни суд је утврдио да су оспореном Одлуком о водоводу и канализацији ("Службени лист општине Ћићевац", бр. 12/84, 6/87, 2/91, 3/94, 4/95 и 10/2001), коју је донела Скупштина општине Ћићевац, прописани општи услови за изградњу, реконструкцију, коришћење и одржавање водовода и канализације на подручју општине Ћићевац, ред првенства у пружању услуга у случају деловања више силе, начин плаћања комуналних услуга и права и

обавезе комуналне организације када због посебних разлога није у могућности да врши редовно ове услуге. Одредбом члана 1. Одлуке о измени и допуни Одлуке о водоводу и канализацији ("Службени лист општине Ћићевац", број 4/95), на коју подносилац иницијативе указује, измењена је одредба члана 22. основног текста Одлуке и прописано је да се потрошња воде утврђује водомером, а у случају закочења водомера страним телом, скидања водомера ради оправке или баждарења, месечна потрошња воде утврђује се паушално по члану домаћинства и то у току године за један период 4 м³, а за други 6 м³.

Одредбом члана 113. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, између осталог, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Одредбом члана 4. став 1. тач. 1. и 2. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) прописано је да комуналне делатности обухватају пречишћавање и дистрибуцију воде, као и пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода. Пречишћавање и дистрибуција воде је сакупљање, прерада, односно пречишћавање воде и испорука воде корисницима за пиће и друге потребе, водоводном мрежом до мерног инструмента потрошача (члан 5. тачка 1.). Пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода је, сакупљање и отклањање отпадних, атмосферских и површинских вода са јавних површина канализацијом, одводним каналима, дренажом или на други начин њихово пречишћавање и испуштање из мреже, одржавање канализационе мреже, канала, сливника и других објеката за уклањање вода, чишћење септичких јама, као и сакупљање искоришћених вода од прикључка потрошача на уличну мрежу и одвођење канализационом мрежом, пречишћавање и испуштање из мреже (члан 5. тачка 2.). Одредбом члана 13. став 1. тачка 4. овог Закона прописано је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове коришћења комуналних производа и комуналних услуга, а нарочито, начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга.

Имајући у виду наведене одредбе Устава и закона, Уставни суд је оценио да је Скупштина општине Ћићевац била овлашћена да утврди начин утврђивања месечне потрошње воде, односно да пропише да се количина утрошене воде утврђује читавањем стања потрошње на водомеру, а када то није могуће, прописивањем одређене количине воде по члану домаћинства.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 67/93), Уставни суд је решио као у изеци.

Решење Уставног суда
IУ-68/2001 од 27.11.2003.

г) Локални јавни приходи

Скупштина општине је прекорачила законом утврђена овлашћења прописујући плаћање таксе за томболу и држање апарата за игре на срећу, будући да је законом прописана могућност увођења локалне комуналне таксе само за забавне игре, а не и за средства за игре на срећу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 4. став 1. тачка 2. Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени лист општине Краљево", број 4/2001) у делу који гласи: "томбола" и одредбе Тарифног броја 2. алинеја 1. и 2. и тачка 3. напомене Таксене тарифе нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта и радње предузетих на основу оспорених одредби Одлуке.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 4. став 1. тачка 2. Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени лист општине Краљево", број 4/2001) и одредаба тарифног броја 2. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама. Предлагач наводи да оспорена одредба Одлуке и оспорени тарифни број нису сагласни с Уставом Републике Србије, као и одредбом члана 83. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002). Такође, предлаже се и доношење привремене мере којом би се обуставили од извршења сви појединачни акти и радње донети на основу оспорених одредаба.

Скупштина општине Краљево, као доносилац оспореног акта, у одговору наводи да је правни основ за доношење оспорене одлуке садржан у члану 8. став 4. и члану 16. став 1. Закона о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", број 76/91), којим је прописано да скупштина општине у складу са законом утврђује висину локалних прихода и да локални јавни приход, поред осталог, чине и локалне комуналне таксе; да је Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99), на основу кога је оспорена одлука донета, у члану 55. став 1. тачка 2. утврђено да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру (билијар, томбола и сл.); да Законом о играма на срећу није одређено које се од предвиђених игара на срећу могу подвести под појам "средства за игру" и да је општина била овлашћена да уведе обавезу плаћања локалне комуналне таксе за држање средстава за игру за све врсте игара на срећу, односно за све приређиваче игара на срећу.

Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 4. став 1. тачка 2. Одлуке о локалним комуналним таксама прописано је да се локалне комуналне таксе уводе за држање средстава за игру (билијар, томбола и сл.), тарифним бројем 2. Тарифе

локалних комуналних такси прописано је да се за држање средстава за игру плаћа такса у одређеном новчаном износу и то за: приређивање томболе и сл., држање апарата за игре на срећу (аутомати) и држање апарата за забаву без улога (билијар, флипери и сл), а у тачки 3. напомене уз овај тарифни број утврђено је ослобођење од плаћања таксе за приређивање томболе и лутрије чији је приход намењен за рад хуманитарних организација.

Уставом Републике Србије утврђено је да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2) и да за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 1.).

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/2001 и 9/2002), уређен је систем јавних прихода и прописано да се висина јавних прихода уређује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом, установљени су локални јавни приходи и локална комунална такса као локални јавни приход, чији се елементи уређују законом (чл. 1, 8, 9. и 16.).

Чланом 55. став 1. тачка 2. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/2001), који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке било је прописано да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру (билијар, томбола и сл.)

Одредбом члана 79. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) прописано је да скупштина јединице локалне самоуправе може уводити локалне комуналне таксе за коришћење права, предмета и услуга, одредбом члана 83. став 1. тачка 2. Закона да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру ("забавне игре"), а одредбом члана 86. Закона да се актом скупштине општине којим се уводи локална комунална такса утврђују висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе. Наведеним Законом (члан 129.) прописано је да ће општине и градови ускладити своје статуте и друге опште акте са одредбама тог Закона у року од три месеца од ступања на снагу Закона. Будући да је Закон ступио на снагу 6. марта 2002. године, рок за усаглашавање истекао је 6. јуна 2002. године.

Игре на срећу у смислу Закона о играма на срећу ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 39/93, 53/93, 67/93, 8/94, 45/94, 71/94 и 12/2000) су организоване игре које у складу са законом и правилима игре приређују одређена лица (приређивачи игре) у којима се учесницима у игри пружа могућност стицања добитка у новцу, стварима, правима или услугама код којих исход игре не зависи од знања или умешности учесника у игри, већ од случаја или неког неизвесног догађаја.

Према одредбама чл. 4. до 21. Закона о играма на срећу, игре на срећу су: класичне (лутрија, експрес лутрија, спортска прогноза, лото, бинго, кено и друге сличне игре чија је основа томбола), посебне игре на срећу (које се приређују у играчницама у којима учесници играју један против другог или против приређивача и које се приређују на столовима за игру-куглицом, коцкама, картама, блек џек или путем аутомата са једноструким или вишеструким улогом), остале игре на срећу (томбола, клађење на коњским тркама, наградни конкурс, погађање резултата утакмице).

Полазећи од наведене садржине члана 83. став 1. тачка 2. Закона о локалној самоуправи, која одређује садржину таксеног основа, Суд је утврдио

да је Скупштина општине Краљево прекорачила своја законом утврђена овлашћења прописујући плаћање таксе за томболу и држање апарата за игре на срећу, као и олакшице, односно ослобођења од плаћања таксе за приређивање одређених игара на срећу будући да је Законом прописана могућност увођења локалне комуналне таксе само за "забавне игре" као врсту средстава за игру, а не и за средства за игре на срећу.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта односно радње предузете на основу оспорених одредаба Одлуке је одбачен у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер је Суд донео коначну одлуку.

На основу изложеног и одредаба члана 42. став 3 и члана 46. став 1. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке и тарифе из тачке 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 112/2003)
 ГУ-211/2002 од 23.10.2003.

Прописивање критеријума облика организовања таксеног обвезника као и околности да ли је седиште обвезника у општини или изван ње није у сагласности с Уставом и законом

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 3. став 1. тачка 2. у делу који гласи: "(... томбола...)", Тарифног броја 2. став 1. у делу који гласи "и приређивање игара на срећу", и ал. 1, 3, 4. и 5. и Тарифног броја 7. став 8. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени гласник РС", број 43/03), коју је донела Скупштина општине Ивањица, нису у сагласности с Уставом и законом. 2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузетих на основу одредаба члана 3. и Тарифног броја 2. Одлуке, наведених у тачки 1.

Друштвено предузеће "Лутрија Србије" из Београда, покренуло је поступак за оцену уставности и законитости одредаба члана 3. став 1. тачка 2. и тарифног броја 2. Таксене тарифе, наводећи да је тим одредбама, противно Уставу Републике Србије и члану 83. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) који предвиђа могућност увођења локалне комуналне таксе за "држање средстава за игру (забавне игре)", уведена комунална такса и за приређивање игара на срећу. Предложено је да Уставни суд обустави

извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Одлуке.

Представком је иницирано покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Тарифног броја 7. став 8. Таксене тарифе наведене Одлуке којом је за одређене обвезнике утврђена висина таксе за истицање фирме на пословним просторијама. Подносилац представке наводи да су прописивањем посебног износа такса за пословне јединице чије је седиште ван ове општине таксени обвезници из истих делатности доведени у неравноправан положај.

Скупштина општине Ивањица није доставила одговор, а Суд је наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93). По спроведеном поступку, утврђено је следеће:

Оспореном одредбом члана 3. став 1. тачка 2. Одлуке предвиђено је да се локалне комуналне таксе уводе за "држање средстава за игру (билијар, томбола, видео игре, флипери, апарати за игру и сл.)."

Тарифним бројем 2. Таксене тарифе предвиђено је, као разрада тог таксног основа, плаћање "такса за одржавање средстава за игру и приређивање игара на срећу", а у том оквиру одредбама ал. 1. до 5. утврђена је висина такса за поједина средства за игру, односно врсте игара.

Тарифним бројем 7. став 8. Таксене тарифе прописано је плаћање комуналне таксе за фирму "за пословне јединице у области електропривреде, Телекома, ПТТ саобраћаја, шумарства и бензинске пумпе чије се седиште налази ван општине Ивањица."

Одредбама чл. 52, 72. и 114. Устава одређено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем и да за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом.

Према члану 83. став 1. тачка 2) Закона о локалној самоуправи скупштина општине је овлашћена на увођење локалне комуналне таксе за "држање средстава за игру ("забавне игре")." Овако формулисан таксени основ, према оцени Суда, не подразумева игре на срећу које су предмет уређивања посебног закона. Наиме, Закон о играма на срећу ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 71/94 и 12/00) одређује као такве: класичне (лутрија, експрес лутрија, спортска прогноза, лото, бинго, кено и друге сличне игре чија је основа томбола), посебне игре на срећу (које се приређују у играчницама у којима учесници играју један против другог или против приређивача и које се приређују на столовима за игру - куглицом, коцкама, картама, блек џек или путем аутомата са једноструким или вишеструким улогом), остале игре на срећу (томбола, клађење на коњским тркама, наградни конкурс, погађање резултата утакмице).

Суд је утврдио да Скупштина општине Ивањица није имала овлашћење да као таксени основ предвиди игре на срећу, јер се на тај начин проширује предмет таксене обавезе утврђен наведеном одредбом члана 83. Закона о локалној самоуправи. У том смислу, прекорачење уставних и законских овлашћења садржано је у одредби члана 3. став 1. тачка 2. Одлуке у делу који гласи: "... томбола...)", као и у одредбама Тарифног броја 2. став 1. ал. 1, 3, 4. и 5. Таксене тарифе наведене Одлуке, с обзиром да предвиђају плаћање

таксе и за "приређивање игара на срећу," односно држање средстава помоћу којих се изводе игре на срећу.

У односу на оспоравање уставности и законитости Тарифног броја 7. став 8. Таксене тарифе, Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Ивањица изашла из граница уставних и законских овлашћења уводећи као критеријуме за одређивање различите висине такса за истицање фирме облик организовања таксеног обвезника, као и околност да ли је седиште обвезника у општини или изван ње. Наиме, таксени основ за увођење локалне комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору прописан је одредбом члана 83. став 1. тачка 8. Закона о локалној самоуправи. Чланом 84. Закона одређено је да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност (став 1.); да се такса плаћа само за једну фирму, ако се на пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника (став 2.), а да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса (став 3.). Одредбом члана 85. Закона дефинисани су критеријуми за одређивање различите висине локалне комуналне таксе, а то су: врста делатности таксеног обвезника, површина и техничко-употребне карактеристике објекта као и зоне, односно делови територије у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе. Актом скупштине општине утврђују се висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе (члан 86. Закона). Имајући у виду да је Закон искључио могућност да се актом о увођењу локалних комуналних такса уведе другачији критеријуми за одређивање различите висине ових такса, Уставни суд је утврдио несагласност с Уставом и законом оспорене одредбе тарифног броја 7. став 8. Таксене тарифе.

С обзиром да је донео коначну одлуку, Уставни суд је одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба члана 3. Одлуке и Тарифног броја 2. Таксене тарифе, у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Одлуке наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ИУ-190/2003 од 9.10.2003.

("Службени гласник РС", број 106/2003)

д) Месне заједнице

Одлуком скупштине општине не може се предвидети да у састав органа месне заједнице по "аутоматизму" улазе одборници скупштине општине, бирани са подручја те месне заједнице.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 11. став 2, члана 12. став 2. и члана 21. Одлуке о месним заједницама ("Општински службени гласник", број 18/93) коју је донела Скупштина општине Трговиште нису у сагласности с Уставом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 11. став 2. и члана 12. став 2. Одлуке о месним заједницама ("Општински службени гласник", број 18/93) у којој се наводи да је оспореним одредбама Одлуке, које утврђују да су одборници Скупштине општине чланови Одбора месне заједнице на чијем су подручју бирани, противно Уставу, ускраћено право грађанима да бирају и да буду бирани у Одборе месне заједнице.

Општинска управа општине Трговиште је доставила Уставном суду оспорену Одлуку, али се на навод иницијатора није изјаснила.

Уставни суд је утврдио да је Одлуку о месним заједницама донела Скупштина општине Трговиште дана 8. априла 1993. године.

Чланом 11. став 2. Одлуке је утврђено да су одборници Скупштине општине чланови Одбора месних заједница на чијем подручју су бирани, а чланом 12. став 2. Одлуке да у састав Одбора месне заједнице, улазе и одборници изабрани у Скупштини општине из те месне заједнице.

Чланом 2. Устава Републике Србије утврђено је да сувереност припада свим грађанима Републике Србије. Чланом 7. Устава је утврђено да је општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа, а чланом 42. Устава је утврђено да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и у друге органе и изборна тела.

Чланом 70. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) је утврђено да се ради задовољавања потреба и интереса локалног становништва у селима и градским насељима могу оснивати месне зајединице и други облици месне самоуправе. Чланом 74. Закона утврђено је да месна заједница, односно други облик месне самоуправе има својство правног лица у оквиру права и дужности утврђених статутом и одлуком о оснивању.

На основу наведених одредаба Устава и Закона, Суд је оценио да месна заједница није територијална јединица нити елемент територијалне организације Републике Србије и да је њен положај, улога и циљ образовања различит у односу на општину. Суд је утврдио да се Одлуком Скупштине општине не може предвидети да у састав органа месне заједнице по

"аутоматизму" улазе одборници Скупштине општине Трговиште, бирани са подручја те месне заједнице, већ је и за те органе неопходно спровести изборе.

Чланом 21. Одлуке утврђено је да Одлука ступа на снагу даном доношења и да се има објавити у "Општинском службеном гласнику". Члан 120. Устава утврђује да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. С обзиром да доносилац Одлуке у поступку доношења није утврдио нарочито оправдане разлоге за раније ступање на снагу Одлуке како то одређује члан 120. Устава, односно што о постојању ових разлога Скупштина општине Трговиште није пружила доказе иако је то од ње изричито тражено, Суд је утврдио да члан 21. Одлуке није у сагласности с Уставом.

На основу изнетог и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе чланова Одлуке из изреке ове Одлуке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-242/2001 од 16.10.2003.

("Службени гласник РС", број 116/2003)

**5. ОПШТИ АКТИ ПРЕДУЗЕЋА,
УСТАНОВА И ОРГАНИЗАЦИЈА**

а) Радни односи

Прописивање могућности да наставник факултета остане у радном односу и после навршене 65. године живота није у сагласности са Законом о универзитету.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 156. став 2. Статута Учитељског факултета у Сомбору од 12. септембра 2002. године није у сагласности са законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену поступка и радњи које су предузете у току избора декана и Савета Учитељског факултета у Сомбору.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 156. став 2. Статута Учитељског факултета у Сомбору од 12. септембра 2002. године. По мишљењу подносиоца представке оспорени члан Статута је несагласан са чланом 98. Закона о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002), јер је супротно Закону предвиђено да декан на предлог одговарајуће катедре може да одлучи да радник који је испунио услове за пензију остане у радном односу док за то постоји потреба. Такође сматра да су у поступку избора декана и Савета факултета учињене повреде закона. У одговору Учитељског факултета у Сомбору наводи се да се Савет факултета приликом усвајања оспореног Статута придржавао одредаба Закона о универзитету и да се при усвајању оспореног члана 156. став 2. Статута имала у виду одредба члана 66. став 2. Закона о основама радних односа и одредба члана 97. тачка 2. Закона о раду, којима је предвиђена могућност да запослени и после 65 година живота остане у радном односу. Оспорена одредба члана 156. став 2. Статута је предвиђена имајући у виду потребе факултета за високо образованим кадром. Поред тога наведено је да је избор Савета и декана факултета извршен у складу са Законом о универзитету и актима факултета, а наводи подносиоца иницијативе су нетачни.

У члану 156. став 1. Статута Учитељског факултета у Сомбору предвиђено је да наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота, а у оспореном ставу 2. овог члана да у циљу обезбеђивања наставе декан Факултета може на предлог одговарајуће катедре да одлучи да наставник који је испунио услов из става 1. овог члана остане у радном односу док за то постоји потреба.

Уставом Републике Србије предвиђено је у члану 35. став 3. да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором. У члану 72. став 1. тачка 4. Устава прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа. Из наведених одредаба Устава следи да радне односе законодавац може уредити у једном или у више закона, а сходно томе радни

односи, па и престанак радног односа уређени су важећим Законом о раду али и другим законима.

У том смислу Законом о универзитету "Службени гласник РС", број 21/02), који се примењује на запослене наставнике на универзитету, односно факултету уређена су одређена питања из области радних односа, па поред осталог у члану 98. и престанак радног односа наставника када напуни 65 година живота и то на крају школске године. Како овим Законом није предвиђена могућност да наставник остане у радном односу после 65 године живота, то се у овом случају не могу применити одредбе других закона којима се ово питање уређује на другачији начин.

С обзиром на то да је у оспореној одредби члана 156. став 2. Статута предвиђена могућност да наставник остане у радном односу и после навршене 65 године живота то ова одредба, по оцени Уставног суда, није у сагласности са чланом 98. Закона о универзитету.

Уставни суд Републике Србије, према члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује о поступцима и радњама које су предузете у току избора декана и Савета Учитељског факултета у Сомбору.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 156. став 2. Статута Учитељског факултета престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 119/2003)
 ГУ-223/2002 од 6.11.2003.

Право на зараду, односно накнаду зараде синдикалних функционера и на одсуствовање са посла представљају права која се могу утврдити општим актом и колективним уговором.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 135. Појединачног колективног уговора за Клинички центар Ниш, закљученог 8. марта 2000. године.

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 57. став. 3. Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 2/99 и 4/99).

Пред Уставним судом Републике Србије предлогом је покренут поступак за утврђивање неуставности и незаконитости члана 57. став 3.

Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији и члана 135. Појединачног колективног уговора за Клинички центар Ниш. Предлагач оспорава одредбе наведених колективних уговора којима је утврђено да председник Синдиката и представници у органима и телима Синдиката за обављање својих функција имају право на одсуствовање са рада уз предвиђену накнаду зараде, због тога што сматра да су у супротности са одредбом члана 81. став 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/01), којом се запосленом гарантује зарада само по основу рада. По мишљењу подносиоца предлога, оваквом регулативом се неуставно омогућује исплата увећаних зарада по основу избора на функције у синдикату, независно од рада и остварених резултата рада, а запослени се доводе у неравноправан положај.

У одговору Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије оспоравају се наводи предлагача, уз истицање да запослени који је изабран на одговарајућу функцију у синдикату за време трајања мандата не обавља послове у смислу члана 81. Закона о раду, већ друге послове на које је изабран као синдикални функционер, па и основ за остваривање накнаде зараде проистиче из обављања тих послова. Наводи се да овај Закон омогућује да се општим актом утврде већа права од права утврђених законом, што је и предвиђено у оспореним одредбама Посебног и Појединачног колективног уговора.

У одговору Јединствене самосталне организације синдиката радника Клиничког центра Ниш, наводи се да оспорени члан 135. Појединачног колективног уговора проистиче из члана 57. став 3. Посебног колективног уговора, јер се ради о преузетим одредбама, сходно принципу обавезности вишег колективног уговора.

Посебан колективни уговор за здравствену делатност у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 2/99, исправка 4/99) закључили су 23. децембра 1998. године Републички одбор Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије и Влада Републике Србије, на основу члана 123. став 2. тачка 3. тада важећег Закона о радним односима.

Члан 57. Посебног Колективног уговора, којим су уређени услови за рад синдиката и обавезе послодавца ради обезбеђивања ових услова, у оспореном ставу 3. прописује да председник организације синдиката и члан Синдиката – представник у вишим органима и телима, за обављање ових послова примају накнаду зараде у висини највишег коефицијента према појединачном колективном уговору.

Појединачни колективни уговор за Клинички центар Ниш закључили су 8. марта 2000. године директор Клиничког центра Ниш, Јединствена самостална организација синдиката радника Клиничког центра Ниш и, у име Владе Републике Србије, министар за здравље, на основу одредаба члана 123. став 4. тада важећег Закона о радним односима, Општег колективног уговора и Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији.

Оспореним чланом 135. Уговора прописано је да председник Синдиката за обављање ове функције има право на 52 плаћена часа месечно, за које часове накнаду зараде прима у висини највишег коефицијента из овог Уговора (став 1.) и да представници Синдиката у вишим органима и телима Синдиката за обављање својих функција имају право на одсуствовање са рада 26 плаћених часова месечно, за које часове накнаду зараде примају у висини

половине накнаде зараде председника Синдиката за обављање функције (став 2.).

Уставом Републике Србије зајамчено је право на рад (члан 35. став 1.), на одговарајућу зараду (члан 36. став 1.) и права запослених по основу радног односа – право на ограничено радно време, на дневни и недељни одмор и на плаћени годишњи одмор и одсуство, у складу са законом, односно колективним уговором (члан 38.). У члану 44. Устава јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања, и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа.

Закон о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/2001) који је био на снази у време закључења оспорених колективних уговора, престао је да важи ступањем на снагу Закона о раду ("Службени гласник РС", бр.7/2001 и 73/2001).

Члан 7. став 1. Закона о раду утврђује да општи акт не може да садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, а према одредби става 2. овог члана, општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено. Ако уговор о раду садржи одредбе којима су утврђени неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим актом, те одредбе су ништаве, а уместо њих примењује се закон и општи акт (члан 8. Закона). Према члану 131. Закона, колективним уговором се, у складу са законом и другим прописом, уређују права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак закључивања колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца.

Полазећи од уставног и законског уређивања права која се остварују по основу рада, Суд је утврдио да се права на зараду односно накнаду зараде синдикалних функционера и на њихово одсуствовање са посла ради обављања синдикалних функција, иако не представљају изворна права из радног односа, имају уподобити другим правима из члана 7. Закона о раду, која се могу утврдити општим актом, па и колективним уговором.

Суд је у односу на оспорени члан 135. Појединачног колективног уговора оценио да његове одредбе представљају разраду и конкретизацију члана 57. Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији, јер се њима ближе регулишу права председника и представника синдиката на накнаду зараде за време одсуствовања са рада у сврху обављања синдикалних активности, које је послодавац дужан да омогући. На овај начин се обезбеђује законски принцип правне хијерархије општих правних аката и колективних уговора, односно забране да колективни уговор садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, и забране да колективни уговор ниже правне снаге прописује мања права запосленом од оних која су дата колективним уговорима више правне снаге. Самим тим, оспорене одредбе Колективног уговора сагласне су и уставном принципу обавезне законитости из члана 119. став 3. Устава, према коме сваки пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима. Оспореним нормама Колективног уговора није повређена уставна гаранција права на рад зајамчена чланом 35. Устава, већ се ово право штити обезбеђивањем услова за деловање

синдиката запослених, а није нарушено ни уставно начело једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13. Устава, пошто се ове одредбе подједнако односе на сва лица која се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима.

Не стоје наводи предлагача о несагласности оспорених одредби Колективног уговора са чланом 81. став 2. Закона о раду, јер се одредбе тог члана Закона који уређује право запосленог на одговарајућу зараду и гарантује му право на једнаку зараду за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца, не могу применити на питања уређена овим одредбама Уговора, будући да оне не прописују остваривање зараде по основу рада већ по основу обављања синдикалних послова којима се остварују и штите права и интереси запослених, дакле уређују друга права која нису утврђена овим Законом.

Како је Одлуком IY-110/99 од 25. јануара 2001. године ("Службени гласник РС", број 15/2001) Уставни суд оцењивао уставност и законитост Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији и у односу на одредбе његовог члана 57. одбио предлог за утврђивање неуставности и незаконитости, оценивши да се њима обезбеђују услови за рад синдиката и не доводе у питање гаранције синдикалног организовања и деловања из члана 44. Устава и принцип обавезне сагласности општих аката са законом из члана 119. став 3. Устава, нити одредбе члана 5. у то време важећег Закона о радним односима, а наводи и разлози оспоравања члана 57. став 3. истог Колективног уговора у овом уставном спору нису такве природе да би представљали основ за поновно одлучивање, Суд је применом члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) захтев предлагача у односу на тај колективни уговор одбацио.

Питања целисходности и оправданости оспорених решења колективних уговора, посебно са аспекта улоге и функције синдиката, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IY-77/2003 од 27.11.2003.

("Службени гласник РС", број 2/2004)

Директор предузећа није овлашћен да утврђује права, обавезе и одговорности запослених, што се чини и актом о систематизацији.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Измене и допуне Правилника о организацији и систематизацији послова Предузећа за производњу, трговину и услуге "MAXTRADE" Export-Import Д.О.О. од 11. фебруара 2003. године, нису у сагласности са законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу измена и допуна Правилника из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Измена и допуна Правилника наведеног у изреци ове Одлуке. Подносилац иницијативе сматра да Директор Предузећа није био овлашћен за доношење оспореног Правилника, већ је доношење Правилника у искључивој надлежности Управног одбора Предузећа. Такође је, предложено да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави од извршења Решење о распоређивању подносиоца представке, од 17. фебруара 2003. године.

Доносилац акта се у свом одговору позвао на одредбе Статута Предузећа, којима је предвиђено да Директор утврђује организацију Предузећа, а да Управни одбор доноси општа акта Предузећа, којима се уређују питања рада и пословања, као и правилнике и одлуке којима се на општи начин уређују одређена питања, ако за доношење појединих општих аката није надлежан Директор Предузећа.

Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник донео Директор Предузећа с позивом на одредбе члана 13. став 2. и члана 120. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01). Оспореним изменама и допунама Правилника уређена је систематизација послова са описом послова и радних задатака, број извршилаца, као и услови за обављање послова.

Према члану 13. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) радни однос може да се заснује са лицем које има општу здравствену способност, најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима, утврђене одговарајућим актом послодавца. Актом из става 1. овог члана утврђује се врста посла, стручна спрема и други посебни услови за рад на тим пословима (члан 13. став 2.).

Према одредбама чл. 61. и 62. Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 79/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02) Скупштина предузећа доноси статут а Управни одбор доноси општа акта која не доноси скупштина. Овлашћење за доношење општих аката генерално је дато за све облике предузећа. Директор предузећа, према закону је орган пословођења и као такав организује и врши пословање предузећа, али не може да утврђује права, обавезе и одговорности запослених што се делом чини и актом о систематизацији.

Полазећи од изложеног, као и неспорне чињенице да је чланом 28. Статута Предузећа предвиђено да организацију Предузећа утврђује Директор, а да је одредбом члана 40. став 2. тачка 21. Управном одбору поверено доношење општих аката Предузећа, којима се уређују питања рада и пословања, као и доношење правилника и одлука, којима се на општи начин уређују одређена питања (члан 88. Статута), Уставни суд је оценио да Директор није био законом овлашћен за доношење акта о систематизацији послова.

Имајући у виду да је оспореним актом извршена измена и допуна основног текста Правилника о организацији и систематизацији послова само у делу у коме су систематизовани послови и радни задаци, а не и у делу организације Предузећа, Уставни суд је оценио оспорени акт незаконитим у целини.

Уставни суд је на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу измена и допуна оспореног Правилника, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног и одредаба члана 46. тачка 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, измене и допуне Правилника из тачке 1. изреке ове Одлуке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 126/2003)
IY-110/2003 од 6.11.2003.

С обзиром да је, према Закону о предузећима, директор предузећа орган који организује и води пословање предузећа, а статутом предузећа доношење општих аката поверено управном одбору, директор није овлашћен за доношење правилника о организацији и систематизацији радних места.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Правилник о организацији и систематизацији радних места Предузећа "Шумадија" а.д. из Горњег Милановца од 20. маја 2002. године, није у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности и законитости одредбе члана 11. Правилника о организацији и

систематизацији радних места Предузећа "Шумадија" а.д. из Горњег Милановца, број 1/557 од 20. маја 2002. године. Предлагач сматра да је директор наведеног предузећа прекорачио своја овлашћења тиме што је оспореним Правилником утврдио коефицијенте за свако радно место, уместо да то уреди колективним уговором или правилником о раду. На овај начин повређена су права запослених утврђена Законом о раду, а посебно одредбом члана 81. Закона. Како оспорени Правилник, у смислу чл. 1. и 6. Закона о раду, није општи акт којим се могу уређивати права по основу рада (у конкретном случају вредновање радних места изражених у коефицијентима), то је, по мишљењу предлагача, директор прекорачио своју надлежност из члана 13. Закона.

У одговору доносиоца акта наводи се да се у Предузећу "Шумадија" а.д., у складу са чланом 81. став 4. Закона о раду, зарада запосленог утврђује Уговором о раду, који је послодавац потписао са свим запосленима, а да су, ради што јасније и прецизније примене законских одредби, оспореним Правилником утврђени, поред осталог, и одговарајући коефицијенти за свако радно место.

Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник о организацији и систематизацији радних места донео в.д. директора Предузећа за угоститељство и туризам "Шумадија" а.д. Горњи Милановац дана 20. маја 2002. године, с позивом на одредбе члана 13. Закона о раду, члана 94. Закона о предузећима и члана 74. Статута Предузећа. Овим Правилником уређује се организација предузећа и систематизација радних места и услови за распоређивање радника на поједина радна места (члан 1). Одредбом члана 11. Правилника прописана је систематизација радних места, односно поред назива радних места, броја извршилаца и стручне спреме предвиђени су и одговарајући коефицијенти за свако радно место.

Одредбом члана 1. став 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују колективним уговором или правилником о раду (општи акт), или уговором о раду. Одредбом члана 13. овог Закона прописано је, између осталог, да радни однос може да се заснује са лицем које има општу здравствену способност, најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима, утврђене одговарајућим актом послодавца, а овим актом утврђују се врста посла, стручна спрема и други посебни услови за рад на тим пословима. Одредбом члана 81. став 4. прописано је да се општим актом или уговором о раду утврђују елементи за одређивање зараде и начин утврђивања зараде.

Одредбама чл. 61. и 62. Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 79/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02) прописано је да Скупштина предузећа, између осталог, доноси статут, а Управни одбор доноси опште акте које не доноси скупштина. Одредбом члана 63. Закона утврђен је делокруг директора. Директор предузећа, према наведеном Закону је орган пословођења који организује и води пословање предузећа. Полазећи од наведених законских одредби, а с обзиром да је одредбом члана 74. Статута Предузећа прописано да директор организује и води пословање предузећа, а одредбом члана 56. Статута да је Управном одбору поверено доношење општих аката, осим аката које доноси скупштина, те да наведена општа акта, сагласно одредби члана 106. Статута, јесу правилници, одлуке и пословници којима се на

општи начин уређују одређена питања, Уставни суд је оценио да директор не може да утврђује права, обавезе и одговорности запослених, односно да директор није овашћен за доношење оспореног Правилника.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорени Правилник из изреке ове Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-271/2003 од 18.12.2003.

("Службени гласник РС", број 5/2004)

Ближе утврђивање услова, критеријума и поступка одобравања специјализације је ствар здравствене установе, која у складу са својим планом стручног усавршавања одобрава специјализацију, зависно од њених интерних потреба и материјалних могућности.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 12. алинеја 4. и одредбе члана 13. Правилника о стручном усавршавању и специјализацији здравствених радника и здравствених сарадника Дома здравља "Сопот" из Сопота, од 27.септембра 1993.године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба Правилника наведеног у изреци. Иницијатор сматра да је оспореном одредбом члана 12. алинеја 4. Правилника, која обавезује здравственог радника да по положеном специјалистичком испиту остане на раду у Дому здравља најмање два пута дуже него што је трајала специјализација, искључена добровољност у заснивању радног односа. Подносилац иницијативе истиче да Закон о радним односима ("Службени гласник РС", бр.55/96, 28/2001 и 43/2001), не предвиђа овакав вид обавезивања запосленог, нити прописује обавезу за запосленог да по престанку радног односа врати послодавцу остварену зараду, у износу и на начин како је то оспореном одредбом члана 13. Правилника утврђено.

Доносилац оспореног акта је у одговору истакао да су решења прописана оспореним одредбама Правилника имала за циљ да лекари, и након полагања специјалистичког испита, остану у радном односу у Дому здравља, с обзиром на то да су исти, углавном након обављања специјализације, раскидали радни однос у овој здравственој установи.

Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник донео Управни одбор Дома здравља "Сопот" на седници одржаној 27.септембра 1993.године. Наведеним Правилником се уређују права и обавезе на стручно усавршавање и специјализацију здравствених радника и здравствених сарадника здравствене установе Дом здравља "Сопот" у Сопоту, планирање и финансирање стручног усавршавања и специјализације, редовно и ванредно школовање и други облици стручног усавршавања радника.

Оспореном одредбом члана 12. алинеја 4. Правилника прописано је да здравствени радник упућен на специјализацију преузима обавезу да по положеном специјалистичком испиту остане на раду најмање два пута дуже него што је трајала специјализација.

Оспореном одредбом члана 13. Правилника утврђено је да, уколико здравствени радник самовољно прекине специјализацију, не ступи на рад у Дом здравља после завршене специјализације, или не остане на раду најмање два пута дуже него што је трајала специјализација, дужан је да врати Дому здравља примљену накнаду личног дохотка у бруто двоструком

ревалоризованом износу, као и друге накнаде и трошкове који су исплаћивани за време трајања специјализације и да Дому здравља накнади сву штету коју Дом здравља трпи због таквог његовог поступка.

Чланом 73. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр.17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96 и 18/2002) прописано је да здравствени радници и здравствени сарадници имају право и дужност да стално прате развој медицинских и других наука и да се стручно усавршавају, да здравствена установа доноси план стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника, и обезбеђује услове за његово остваривање, као и да овај план здравствена установа доноси у складу са програмом иновације знања који, на предлог одговарајућих факултета и референтне здравствене установе, доноси министарство надлежно за послове здравља. Одредбом члана 74. став 3. Закона утврђено је да одобравање специјализације врше здравствене установе и друга правна и физичка лица која обављају здравствену делатност у складу са планом који доноси министарство надлежно за послове здравља.

Уставни суд је утврдио да је, према наведеним одредбама Закона, здравствена установа овлашћена да донесе план стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника и да у складу са тим планом одобрава специјализације уз сагласност министарства надлежног за послове здравља. Ближе утврђивање услова, критеријума и поступка одобравања специјализације је ствар здравствене установе која у складу са својим планом стручног усавршавања одобрава специјализације, зависно од њених интерних потреба и материјалних могућности. Прописујући оспореним одредбама Правилника одређене обавезе за здравствене раднике, Дом здравља је, по оцени Суда, поступио у границама наведених законских овлашћења, с обзиром да исте представљају конкретизацију услова под којима се одобрава специјализација. Оцена оправданости и целисходности услова предвиђених у члану 12. алинеја 4. и члану 13. Правилника није у надлежности Уставног суда, која је утврђена одредбама члана 125. Устава, већ доносиоца оспореног акта.

Оспореним одредбама Правилника није, по оцени Суда, повређено начело о једнакости грађана у правима и дужностима из члана 13. Устава, јер се услови за одобравање специјализације прописани Правилником подједнако односе на све запослене у Дому здравља "Сопот", нити су повређене одредбе члана 35. Устава о праву на рад, слободи рада и избору занимања.

На основу изложеног и члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-70/2002 од 25.12.2003.

Исплата јубиларних награда не представља законску обавезу послодавца, већ могућност чија реализација зависи од расположивих средстава и других могућности.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 13. Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора о цени рада, зарадама и осталим примањима радника А.Д. Фабрике уља и биљних масти "Витал" Врбас, од 23. јуна 2001. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 13. Колективног уговора наведеног у изреци овог Решења. Подносилац иницијативе сматра да су оспореним чланом Колективног уговора, запослени пред пензијом, доведени у неравноправан положај у односу на остале запослене, јер им није признато право на јубиларну награду.

Уставни суд је утврдио да је оспореним чланом Колективног уговора предвиђено да запослени, који у току календарске године пуни 20, 30, односно 35 година рада у Акционарском друштву, има право на одговарајућу награду сразмерно времену проведеном на раду.

Уставом Републике Србије у члану 36. став 1. гарантовано је запосленима право на одговарајућу зараду, а чланом 72. став 1. тачка 4. овлашћена је Република Србија да уређује и обезбеђује систем у области радних односа.

Према одредби члана 90. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) послодавац може запосленом да исплати отпремнину при одласку у пензију, солидарну помоћ, јубиларну награду и помоћ у случају смрти запосленог или члана његове уже породице, у висини утврђеној општим актом или уговором о раду.

С обзиром на то да исплата јубиларних награда не представља законску обавезу послодавца, већ могућност чија реализација зависи од расположивих средстава и других могућности, Уставни суд је оценио да је у границама законских овлашћења послодавца да општим актом, предвиди као услов за доделу јубиларних награда, остварени радни стаж код послодаца у одређеном трајању на начин како је то регулисано у оспореном Колективном уговору.

На основу изложеног и одредбе члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-132/2002 од 20.11.2003.

б) Стамбени односи

Закон о становању не уређује могућност давања запосленима на чување упражњених станова, али је, по оцени Суда, уређивање таквог основа коришћења станова обухваћено садржином овлашћења носиоца права располагања у складу са одредбама Закона о основама својинско-правних односа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 9. став 2. тач. 2), 3) и 4), члана 10. тачка 2. у делу који гласи: "послови од посебног значаја за Ректорат које као такве одреди ректор, повлаче додатних 30 бодова", тачка 4. и тачка 5. подтачка 5.2., и члана 11. ст. 1. и 3. Правилника о задовољавању стамбених потреба запослених у Ректорату Универзитета у Београду, који је донео Управни одбор Универзитета у Београду 18. септембра 2001. године, у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 28. и 34. Правилника из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за оцену законитости поступка доношења Правилника из тачке 1.

4. Одбацује се захтев за доношење одлуке о начину отклањања последица које су настале услед примене одредаба Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости поступка доношења Правилника наведеног у изреци, као и појединих његових одредаба. Подносиоци наводе да су одредбама члана 9. Правилника утврђени основни и допунски критеријуми и мерила за одређивање редоследа првенства у решавању стамбених потреба запослених, од којих три критеријума - материјални положај, здравствено стање чланова породичног домаћинства и инвалидност радника, нису дефинисани нити вредновани. Истичу да критеријум "стање потребе, односно нужде" није прецизиран, већ је само у члану 10. Правилника предвиђено да се по овом основу може добити до 30 бодова, а у члану 11. одређено да "стање потребе Ректората, односно стање нужде запосленог и степен њиховог интензитета утврђује ректор". Оспоравају као незакониту и одредбу члана 10. Правилника којом је прописано да ректор одређује послове од посебног значаја за Ректорат, што у оквиру критеријума "радни допринос" даје право на додатних 30 бодова, поред већ прописаних бодова по основу стручне спреме. Члан 10. Правилника оспоравају и због тога што у оквиру критеријума "породично стање" није одређен круг чланова породичног домаћинства којима се вреднује то својство. Наводе да су оспорене одредбе Правилника противне закону, јер утврђени критеријуми нису објективизирани, што за последицу има да утврђивање редоследа у решавању стамбених потреба запослених зависи од дискреционе оцене органа који спроводе поступак а не од прописаних мерила, чиме се радници доводе у

неравноправан положај. Одредбе члана 28. Правилника оспоравају из разлога што њима нису прописани поступак и критеријуми по којима ректор Универзитета одлучује коме ће доделити стан на привремено чување до његове коначне расподеле, и да је незаконито утврђивање приоритета у додели стана лицу коме је стан претходно дат на чување. Мишљења су да је члан 34. оспореног Правилника којим је прописано да Правилник ступа на снагу осмог дана по објављивању на огласној табли, супротан члану 97. Статута Универзитета у Београду.

Иницијатори оспоравају формалноправну уставност и законитост Правилника, наводећи да је Правилник донео ненадлежни орган -Управни одбор, а не Веће Универзитета које је по Статуту Универзитета у Београду надлежно за доношење правилника Универзитета.

Предлажу да Уставни суд одреди начин отклањања последица насталих услед примене оспореног Правилника, повраћајем у пређашње стање.

Доносилац оспореног акта у одговору истиче да је оспорени Правилник објављен на огласној табли 18. септембра 2001. године и ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, а да је престао да важи ступањем на снагу Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", број 41/2002). Оспорава као неосноване наводе иницијатора и указује да је одсуство бодова за неке критеријуме условљено чињеницом да је општим актом немогуће објективно бодовати здравствено стање или инвалидност запослених, јер за то доносилац акта није квалификован, те да одсуство бодова за критеријум "материјални положај" не може довести до арбитрности, јер члан 11. Правилника прописује да се бодовање по свим критеријумима врши на основу одговарајућих докумената издатих од надлежних органа и установа, правноснажних судских одлука и на основу увида Комисије за решавање стамбених потреба. Наводи да је ректору дато овлашћење као органу управљања Универзитетом да цени потребу Универзитета и запосленог, као и да одређује послове од посебног значаја за Ректорат, под Правилником утврђеним условима. У погледу оспоравања одредби члана 28. Правилника, истиче да институт давања стана на чување није изричито прописан Законом о становању, али да није ни забрањен, и да је давање станова на чување узроковано потребом да се упражњени станови заштите од бесправног усељавања, а одредба којом се лицу коме је стан дат на чување, под једнаким условима, односно при једнаком броју бодова даје приоритет при додели стана, не доводи до повреде права осталих запослених. Сматра да није пропуст оспореног акта што не одређује круг лица која чине чланове породичног домаћинства, јер је својство члана породичног домаћинства непосредно уређено Законом о становању. Мишљења је да је Управни одбор Универзитета у Београду могао да донесе оспорени Правилник, јер је приликом утврђивања надлежности органа Универзитета Статутом одредио да правилнике доноси "по правилу" Веће Универзитета, што значи да за одређене односе Управни одбор може и сам да донесе акт ако оцени да је то целисходно. Цени да одредба Статута Универзитета о објављивању општих аката у "Службеном гласнику Универзитета у Београду", не значи да је објављивање извршено на други начин неуставно, посебно у конкретном случају када је Правилник објављен и ступио на снагу на начин који је њиме прописан.

Уставни суд Републике Србије је по спроведеном поступку утврдио да је оспорени Правилник донео Управни одбор Универзитета у Београду, на седници од 18. септембра 2001. године. Правилник је престао да важи 20. јула 2002. године, ступањем на снагу Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних,

постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002).

Оспореним чланом 9. Правилника било је прописано да се редослед у решавању стамбених потреба утврђује на основу критеријума: 1) време чекања на решавање стамбене потребе, 2) радни допринос и 3) стамбена угроженост (став 1.), а да се као допунски критеријуми користе: радни стаж, социјално стање породице запосленог (материјални положај), здравствено стање чланова породичног домаћинства, инвалидност радника и стање потребе односно нужде (став 2.). Чланом 10. Правилника било је прописано да се утврђивање редоследа на ранг листи врши на основу укупно добијених бодова по сваком критеријуму из тог члана, и то: 1) према времену чекања на решавање стамбене потребе; 2) према радном доприносу који се вреднује степеном сложености послова који се исказује према стручној спреми предвиђеној за те послове, с тим што послови од посебног значаја за Ректорат које као такве одреди ректор, доносе додатних "до 30 бодова"; 3) према стамбеној угрожености зависно од статуса становања и квалитета стана; 4) према породичном стању за сваког члана породичног домаћинства по 8 бодова; и 5) према допунским критеријумима – за радни стаж, за сваку годину по 1 бод, и "за стање потребе, односно нужде" – "до 30 бодова". У члану 11. Правилника било је одређено да се бодовање по свим критеријумима врши на основу одговарајућих докумената издатих од надлежних органа и установа, правноснажних судских одлука, а изузетно и на основу увида од стране Комисије за решавање стамбених потреба (став 1.) и да "стање потребе Ректората, односно нужде запосленог и степен њиховог интензитета утврђује ректор" (став 3.). Чланом 28. Правилника било је прописано да упражњени универзитетски стан, односно стан који се користи од стране бесправно усељеног лица, ректор може посебном одлуком доделити запосленом на привремено чување до његове коначне доделе, о чему ће известити Управни одбор Универзитета (став 1.) а да запослени коме је стан додељен на привремено чување, уколико конкурише за доделу стана, има под једнаким условима са другим учесницима конкурса, приоритет у додели чуваног стана (став 2.). Чланом 34. Правилника утврђено је да Правилник ступа на снагу 8 дана по објављивању на огласној табли.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона прописано је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума. Доносилац општег акта је овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али је обавезан да при уређивању односа поштује Уставом и законом утврђене принципе, односно да критеријуме објективизира ради њихове једнаке примене.

Полазећи од наведених одредаба Закона које утврђују садржину овлашћења доносиоца општег акта, Суд је оценио да је постојала несагласност са Уставом и законом појединих одредаба чл. 9.-11. Правилника.

Критеријуми материјални положај, здравствено стање чланова породичног домаћинства и инвалидност радника из члана 9. став 2. тач. 2), 3) и 4) Правилника, на основу којих се утврђивао редослед запослених у решавању

стамбене потребе, нису били вредновани, а према наводима у одговору, то се чинило у смислу члана 11. став 1. Правилника који је упућивао на овлашћење стамбене Комисије да у поступку утврђивања ранг листе чињенично стање утврди на основу писмених доказа и извршеног увида. Одредбом тачке 2. члана 10. Правилника која вреднује радни допринос, ректор је био је овлашћен да одређује послове од посебног значаја за Ректорат са припадајућих 30 бодова, а одредбом подтачке 5.2. из тачке 5. члана 10. у вези са ставом 3. члана 11. Правилника био је овлашћен да по критеријуму "стање потребе, односно нужде" одлучује о постојању тих околности и о броју бодова које ће доделити сваком конкретном лицу, у оквиру дозвољеног масимума од 30 бодова.

По оцени Суда, овим одредбама чл. 9, 10. и 11. Правилника није био обезбеђено утврђивање и вредновање чињеница релевантних за примену наведених критеријума под једнаким условима, већ се стварала могућност за арбитрерно и неједнако у поступање при утврђивању реда првенства у решавању стамбених потреба запослених, што је за последицу имало правну несигурност у погледу остваривања права запослених и повреду принципа једнакости из члана 13. Устава Републике Србије.

Критеријум "породично стање", који није био предвиђен као критеријум у члану 9. Правилника а вреднован је у члану 10. тачка 4. Правилника, није дефинисан, односно није утврђена његова садржина одређивањем лица која представљају чланове породичног домаћинства. Доносилац општег акта је дужан да у том акту одреди круг чланова породичног домаћинства лица које захтева решавање стамбених потреба ако се, у смислу члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању, определи да и ту околност узме као критеријум за утврђивање редоследа у решавању стамбених потреба. Наиме, круг чланова домаћинства се одређује општим актом како би се утврдила стамбена угроженост радника, структура стана којом се на одговарајући и једнак начин решавају стамбене потребе запосленог или ради његовог вредновања као могућег критеријума за утврђивање реда првенства, те стога постојање законске регулативе о том питању везано за право коришћења стана (члан 9. Закона), не ослобађа доносиоца акта да односни критеријум објективизира и вреднује.

Оспорене одредабе члана 28. Правилника којима је било прописано давање запосленима на чување упражњених станова на којима је Универзитет носилац права располагања, до њихове коначне доделе у поступку редовне расподеле станова, односно којима су се одређивали органи који о томе одлучују, и било прописано да лице коме је стан дат на чување, остварује приоритет у додели стана само у случају да је остварило једнак број бодова са другим конкурентом, донете су у оквиру овлашћења из домена права располагања, односно својинских овлашћења и пословне политике даваоца стана. Закон о становању не уређује овај институт, али је, по оцени Суда, уређивање таквог основа коришћења станова обухваћено садржином овлашћења носиоца права располагања у складу са одредбама Закона о основама својинскоправних односа ("Службени лист СФРЈ", бр. 6/80 и 36/90 и "Службени лист СРЈ", број 41/96).

Оспореном одредбом члана 34. Правилника било је предвиђено да Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли, што је у складу са чланом 120. Устава по коме општи акт може да ступи на снагу најраније осмог дана од дана објављивања.

У вези са захтевом за покретање поступка ради утврђивања незаконитости поступка доношења Правилника, Уставни суд је оценио да за

одлучивање о томе не постоје процесне претпоставке, с обзиром да су и оспорени Правилник и закон на основу кога је он донет, престали да важе.

Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности Правилника са Статутом Универзитета у Београду, јер је према члану 125. Устава надлежан да одлучује о сагласности општих аката са Уставом, законом и републичким прописом, а не и са другим општим актима. Оцена међусобне сагласности одредаба два општа акта, као и питања поступка доношења, конкретних радњи и поступака у примени Правилника, и законитости одлука о додели стана као појединачних правних аката, која се износе кроз представку, такође, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

Захтев иницијатора да Уставни суд донесе одлуку којом ће одредити начин отклањања последица које су настале услед примене оспореног Правилника, не испуњава процесно-правне претпоставке за поступање и одлучивање Уставног суда, утврђене у одредбама члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93). Те последице се могу отклонити на начин утврђен чланом 57. Закона, који овлашћује сваког чије је право повређено коначним или правноснажним појединачним актом донетим на основу општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да је неуставан односно незаконит, да у прописаном року захтева од надлежног органа измену тог појединачног акта.

На основу изложеног, као и члана 19. став 1. тач. 1) и 4), члана 23. став 3., члана 46. тач. 1) и 3), члана 47. тачка 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 103/2003)
 ГУ-39/2002 од 11.09.2003.

Правилником није објективизиран критеријум "степен значаја посла" чиме се доводи у питање објективно процењивање услова за његову примену и препушта субјективној процени директора, а тиме се ствара простор за арбитрерност и неједнакост у поступку утврђивања реда првенства у решавању стамбених потреба.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе чл. 23. и 53. Правилника о решавању стамбених потреба запослених, који је донео Управни одбор Акционарског друштва Југословенско речно бродарство, Београд, 6. јуна 2002. године, нису у сагласности с Уставом.

Основна организација Самосталног синдиката АД Југословенско речно бродарство поднела је Уставном суду Републике Србије предлог за оцену уставности одредаба чл. 23. и 53. Правилника наведеног у изреци.

Предлагач сматра да је противно Уставу чланом 23. Правилника директор овлашћен да утврђује степен значаја посла, као једног од основа и мерила за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених, јер се тиме даје право директору да непосредно утиче на коначан редослед на ранг листи и станове додељује по дискреционом овлашћењу. Мишљења је да је неуставан и члан 53. Правилника, који прописује да је запослени за кога је донета коначна одлука о додели стана солидарности, дужан да личним новчаним средствима учествује у финансирању изградње стана. Пошто се ово учешће тражи само за станове солидарности који су намењени најугроженијим радницима, а не и за станове из редовне расподеле, сматра да су радници доведени у неравноправан положај.

Доносилац оспореног акта у одговору истиче да одредбе члана 23. Правилника нису примењиване у пракси, а да су засноване на одредбама чл. 23. и 47. Закона о становању, који даје овлашћење предузећима да својим општим актом о решавању стамбених потреба уреде услове, начин и поступак доделе станова у закуп и давања стамбених зајмова. Сматра да је сходно тим законским одредбама предузеће Правилником утврдило критеријуме и мерила, који се примењују на све запослене, па и критеријум "степен значаја посла". Наводи да се при усвајању оваквог решења имало у виду да радници који обављају послове од посебног значаја за предузеће имају веће одговорности и обавезе од осталих радника и да од њих у већој мери зависи процес рада и остварени резултати, због чега треба да им припадају и одговарајућа права у решавању стамбених потреба. Истиче да се генерални директор у одређивању послова од посебног значаја руководи сложеношћу послова и другим смерницама које су дате у ставу 2. члана 23. Правилника, те стоји на становишту да је на овај начин искључена субјективност у примени наведеног критеријума. У вези са разлозима оспоравања члана 53. Правилника указује да је прописана обавеза условљена околношћу да је фонд солидарности обавезао кориснике да за додељену квадратуру уплаћују 15% од вредности станова и 3% на име пореза на промет, што предузеће због тешке материјалне ситуације није у могућности да изврши.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио следеће:

Одредбама оспореног члана 23. Правилника, у ставу 1. уређен је "степен значаја посла" као један од основа и мерила за утврђивање реда првенства за решавање стамбених потреба, тако што је прописано да по основу значаја посла запослени има право на одређени број бодова, који утврђује генерални директор предузећа према датој скали значаја послова од I до VI степена, са припадајућим бројем бодова за сваки степен, док је у ставу 2. утврђено да степен значаја посла за сваког запосленог појединачно одређује генерални директор предузећа, руководећи се "нарочито степеном сложености послова, спровођењем пословне политике друштва, успешношћу (квалитетом) радника као извршиоца посла, технолошком потребом извршиоца и степеном сложености".

Члан 13. Устава Републике Србије прописује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. истог Закона прописано

је да предузеће, установа и државни орган могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова, нити ограничења у погледу избора и вредновања критеријума, и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове и основе, односно критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима. Међутим, то овлашћење обавезује доносиоца општег акта да изабране критеријуме за рангирање запослених у решавању ових потреба објективизира, и да поштује Уставом и законом утврђене принципе.

Суд је стао на становиште да одредбама члана 23. Правилника нису предвиђена појединачна радна места од изузетног значаја за предузеће, односно нису довољно објективизирана мерила на основу којих генерални директор може одлучивати о постојању и вредновању критеријума значаја послова. Навођење категоризације степена значаја радног места и предвиђање одређеног броја бодова за сваку категорију, без јасно и прецизно дефинисаних мерила за њихово одређивање, не значи у суштинском смислу постојање и објективизирање основа и критеријума за решавање стамбених потреба радника. Из формулације става 2. истог члана Правилника проистиче да су дате само "смернице" за одређивање послова од посебног значаја, које се не могу сматрати прецизним и обавезујућим мерилима за одређивање спорног критеријума. Предвиђање критеријума "значај радног места" подразумева уређивање његове садржине кроз објективизацију услова који би значајна радна места одређивали према пословима управљања и руковођења, условима рада, степену стручне спреме, безбедности, повећаној одговорности, доприносу у остваривању пословних резултата, тако да се полазећи од овако разрађених критеријума као општих начела долази до одређивања одговарајућих појединачних радних места.

Имајући у виду да Правилником није објективизиран наведени критеријум, одредбама члана 23. Правилника доводи се у питање објективно процењивање услова за његову примену и препушта субјективној процени директора, чиме се ствара простор за арбитрерност и неједнакост у поступку утврђивања реда првенства у решавању стамбених потреба запослених, што је несагласно уставном принципу једнакости грађана у правима и дужностима и једнаке заштите права пред државним и другим органима из члана 13. Устава.

Оспореним одредбама члана 53. Правилника прописано је да је запослени који је према ранг листи ушао у круг лица за доделу стана из Фонда солидарности, дужан да на име учешћа у изградњи ових станова уплати средства у висини од 15% од вредности стана и 3% на име пореза на промет (став 1.), да ове износе уплаћује на рачун Друштва на основу коначне одлуке стамбене комисије (став 2.) и да ће се уплаћена средства запосленом урачунати у откупну цену приликом закључења уговора о откупу стана (став 3.).

Чланом 44. Закона о становању, на који се доносилац оспореног акта позива, била је прописана законска обавеза издвајања средстава из бруто исплаћених зарада предузећа за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену не располажу довољним средствима (станови солидарности) и одредбе о посебном фонду солидарне стамбене изградње општине односно града. Међутим, члан 44. Закона престао је да важи 1. јуна 2001. године, ступањем на снагу Закона о измени Закона о становању ("Службени гласник РС", број 26/01). Истовремено са престанком важења

члана 44. Закона о становању, ступио је на снагу Закон о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001) који је прописао обавезу плаћања пореза на фонд зарада на исплаћене зараде, да је обвезник овог пореза исплатилац зарада, да се порез на фонд зарада плаћа по законом утврђеној стопи од 3,5%, као и да се одлуком скупштине општине, односно града, утврђује пореска стопа у оквиру законског максимума од 3,5% и начин коришћења средстава, с тим што се средства остварена по стопи од 0,3% -1% пореза на фонд зарада усмеравају за солидарну стамбену изградњу. У смислу наведених прописа, станови изграђени или прибављени средствима солидарности расподељују се на одређена предузећа, установе или државне органе који постају власници тих станова, а услови за расподелу станова солидарности за запослена лица у овим организацијама, као и за станове из редовне расподеле, у домену су њиховог уређивања, под условима из члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању.

Према Закону о порезу на фонд зарада, обавеза плаћања пореза на фонд зарада из кога се обезбеђују и средства за солидарну стамбену изградњу, законска је обавеза свих исплатилаца зарада, у које спада и доносилац оспореног Правилника, па се обавезе које из тог односа настају не могу пребацити на закупца, као што је то учињено оспореним одредбама.

Обавеза запосленог предвиђена ст. 1. и 2. члана 53. Правилника да, уместо предузећа, уплати обавезно учешће за изградњу стана солидарности који по редоследу првенства треба да му буде додељен, на име дела вредности стана и пореза на промет, искључује примену свих осталих критеријума јер условљава коначну доделу стана, па самим тим искључује радника из учешћа у расподели станова и условљава давање стана у закуп. Овакво уређивање права на решавање стамбених потреба доводи грађане у неравноправан положај према имовном стању, због чега је супротно уставном начелу једнакости из члана 13. Устава.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе чл. 23. и 53. Правилника наведеног у изреци престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 ГУ-197/2003 од 25.09.2003.

("Службени гласник РС", број 103/2003)

Доносилац оспореног Правилника је, у оквиру законског овлашћења, могао да утврди учешће у рату као један од критеријума за одређивање реда првенства у решавању стамбене потребе радника, да га по своме одређењу вреднује и утврди његов степен утицаја на редослед у решавању стамбене потребе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 11. тачка 7. Правилника о решавању стамбених потреба запослених, који је донео Управни одбор Акционарског друштва хидроградње и хидротранспорта "Херој Пинки", Нови Сад, 26. новембра 2001. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње, предузете на основу Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 11. тачка 7. Правилника наведеног у изреци.

Подносилац је мишљења да су решењима оспорених одредаба доведена у питање права радника из радног односа, јер се приликом рангирања у решавању стамбених потреба даје приоритет критеријуму "ратног статуса", чиме се нарушавају принцип једнакости грађана и друга људска права и грађанске слободе предвиђени Уставом Републике Србије, што је противно и Уставној повељи државне заједнице Србија и Црна Гора, међународним конвенцијама о правима из радног односа и Закону о раду. Предлаже да Суд донесе одлуку којом ће наведене одредбе укинута, и доношење привремене мере којом би се забранило поступање по одредбама Правилника.

Доносилац оспореног акта у свом одговору истиче да је Правилник донео Управни одбор АД "Херој Пинки" на седници од 26. новембра 2001. године, да је новелиран на седницама Управног одбора од 6. фебруара 2002. и 24. јуна 2002. године, а да је донет на основу и у оквиру овлашћења из Закона о становању.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да су оспорене одредбе Правилника садржане у основном тексту тог акта, а да су на основу Одлуке Управног одбора о II изменама и допунама Правилника од 24. јуна 2002. године ове одредбе брисане, што значи да су ступањем на снагу те Одлуке престале да важе. Будући да је у смислу члана 125. став 2. Устава Републике Србије предлог благовремено поднет, Суд је извршио оцену уставности и законитости оспорених одредби и утврдио следеће:

Правилником о решавању стамбених потреба запослених од 26. новембра 2001. године, у члану 11. разрађени су критеријуми за одређивање реда првенства приликом бодовања радника пријављених на оглас за решавање стамбене потребе, који су предвиђени чланом 10. Правилника. Оспореним одредбама члана 11. тачке 7. Правилника било је предвиђено да по основу критеријума учешће у рату у периоду после 17. августа 1990. године и од 24.

марта до 26. јуна 1999. године, учесник рата у трајању до 2 месеца добија 48 бодова, а учесник рата преко два месеца 96 бодова, и да се ратни стаж доказује увидом у војну или радну књижицу.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона прописано је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума. Доносилац општег акта овлашћен је да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али је обавезан да критеријуме објективизира, и да при уређивању односа поштује Уставом и законом утврђене принципе.

У члану 28. Закона предвиђено је да се средства од станова продатих путем откупа, чији је власник општина, град, покрајина и Република, користе, поред осталог, и за решавање стамбених потреба бораца и ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године, који нису у радном односу. Овом одредбом утврђена је обавеза општине и града, покрајине и Републике, да у решавању стамбених потреба учесника рата обухвати и учеснике рата од 1990. године и да за њих обезбеђује станове из средстава добијених откупом станова.

Суд је оценио да оспорене одредбе у време важења нису биле несагласне с Уставом и законом, јер је доносилац оспореног Правилника у оквиру законског овлашћења, могао да утврди учешће у рату од 17. августа 1990. године и у периоду ратног стања 1999. године, као један од критеријума, односно мерила за одређивање реда првенства у решавању стамбених потреба радника, да га по своме опредељењу вреднује и утврди његов степен утицаја на редослед у решавању стамбене потребе, као и да пропише начин доказивања испуњености услова за примену овог критеријума. Решавање стамбеног питања учесника у рату произлази из радног односа код доносиоца општег акта, а не из чињенице да је он учествовао у рату, па су неосновани наводи иницијатора о повреди права из радног односа.

Оспореним одредбама Правилника није био повређен уставни принцип једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13. Устава, јер су се оне, под истим условима, односиле подједнако на све запослене који решавају стамбене потребе код доносиоца, а није било ни повреде уставног права на рад и права која се остварују по основу рада у смислу члана 35. Устава, нити повреде других уставних слобода и права човека и грађана.

Питања оправданости и целисходности предвиђених решења Правилника, као и међусобне сагласности његових одредаба, која се наводе у предлогу, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава. Овај Суд није надлежан да одлучује ни о усклађености општих аката са Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, јер је о тим питањима, сагласно Повељи, надлежан да одлучује Суд Србије и Црне Горе.

Предлог за обуставу извршења појединачног акта или радње, предузете на основу Правилника, Суд је одбацио на основу члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је донета коначна одлука.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3., члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 103/2003)
 IY-240/2003 од 25.09.2003.

Оспореном одредбом Правилника којом није признат радни стаж остварен на територији република бивше СФРЈ повређено је начело једнакости грађана из члана 13. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 6. став 3. Правилника о решавању стамбених питања Основне школе "Жарко Зрењанин", Нови Сад од 20. јула 2001. године, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 4. и 9. Правилника из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднете су две иницијативе за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости члана 4., одредбе члана 6. став 3. и члана 9. Правилника наведеног у изреци. У једној иницијативи се истиче да је оспореном одредбом члана 6. став 3. Правилника повређено начело равноправности грађана из члана 13. Устава Републике Србије, зато што се у поступку доделе стана солидарности не бодује радни стаж који је радник остварио на територији република бивше СФРЈ. Иницијатор такође наводи да бодовање радног доприноса према стручној спреми радника, на начин како је то утврђено оспореним чланом 9. Правилника, доводи раднике са нижим образовањем у неравноправан положај у односу на оне са високом стручном спремом што је у супротности са чланом 13. Устава. Суду је предложено да до доношења коначне одлуке обустави извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу одредаба оспореног Правилника. У другој иницијативи се наводи да је оспореним чланом 4. Правилника, као посебан критеријум за доделу стана солидарности, морала бити предвиђена дужина подстанарског стажа радника из разлога што формирање Фонда за расподелу станова солидарности првенствено има за циљ да се радницима са ниским примањима и нижом стручном спремом помогне у решавању стамбеног питања.

У одговору доносиоца акта се истиче да је оспорени Правилник престао да важи 20.јула 2002.године, када је ступила на снагу Уредба о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр.41/2002 и 76/2002), па стога предлаже Суду да се поступак за оцену уставности и законитости оспореног Правилника обустави.

Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник донео Школски одбор "Основне школе" "Жарко Зрењанин" на седници одржаној 20.јула 2001.године.

Оспореним чланом 4. став 1. Правилника били су прописани критеријуми на основу којих се утврђивала ранг листа: стамбене прилике радника, дужина радног стажа, радни допринос радника, број чланова породичног домаћинства, инвалидност радника, док је ставом 2. овог члана Правилника било прописано да се наведени критеријуми исказују бодовима за сваког радника који је поднео пријаву на конкурс. Према одредбама члана 6. Правилника за сваку навршену годину стажа раднику је припадала $\frac{1}{2}$ бода, а радни стаж се доказивао радном књижицом или решењем надлежног органа (ст.1. и 2.). Оспореном одредбом става 3. члана 6. Правилника било је прописано да се приликом доделе стана солидарности неће бодовати радни стаж остварен на територији република бивше СФРЈ, из разлога што су средства уплаћена у фонд солидарности у том периоду остала у фондовима тих бивших република. Оспореним чланом 9. Правилника било је одређено да се радни допринос (сложеност радног места) бодује према стручној спреми радника и утврђен је број бодова за сваки степен стручне спреме.

У току поступка пред Уставним судом, ступила је на снагу Уредба о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр.41/2002 и 76/2002), па је сагласно члану 62. Уредбе, 20.јула 2002.године, престао да важи оспорени Правилник.

Према члану 13. Устава, грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбама члана 35. ст.1. и 2. Устава прописано је да свако има право на рад, да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању, као и да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно место и функција.

Чланом 27. став 3. и чланом 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова и да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да је доносилац општег акта овлашћен да утврди критеријуме и мерила за решавање стамбених потреба запослених лица, уз обавезу да их објективизира, али је ствар његовог избора предвиђање одређених критеријума, уз поштовање принципа утврђених Уставом и законом.

Уставни суд је оценио да је доносилац акта оспореним одредбама чл. 4. и 9. Правилника утврдио и вредновао критеријуме за решавање стамбених потреба, сагласно наведеном законском овлашћењу, те иницијативу у овом делу није прихватио. Оцена оправданости, целисходности и правичности предвиђених критеријума и начина њиховог вредновања не спада у надлежност Уставног суда која је утврђена чланом 125. Устава. Оспореном одредбом члана 9. Правилника, по оцени Суда, није био повређен уставни принцип из члана 13. Устава, јер се ова одредба подједнако односила на све запослене који су се налазили у истим условима.

Суд је такође утврдио да је оспореном одредбом члана 6. став 3. Правилника, којом се није признавао радни стаж остварен на територији република бивше СФРЈ, повређено начело једнакости грађана из члана 13. Устава према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима код којих остварују своја права. Наведена одредба Правилника је у супротности и са одредбама члана 35. ст.1. и 2. Устава о праву на рад и слободи рада, јер је радни стаж основни елемент за остваривање права по основу рада. С обзиром на изнето Уставни суд је оценио да оспорена одредба члана 6. став 3. Правилника, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба оспореног Правилника, Суд је, у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93) одбацио, с обзиром да је донета коначна одлука.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3., члана 46. тач. 1) и 3), члана 47. тачка 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 110/2003)
 IY-4/2002 од 16.10.2003.

Дносилац оспореног Правилника је могао да предвиди приоритет у решавању стамбених потреба у ситуацијама које су одређене као изузетно тешке и да уреди поступак и органе одлучивања у таквим случајевима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 10. до 13. и чл. 18. до 20. Правилника о стамбеним односима, који је донео Управни одбор "Сирмодек" А.Д., Сремска индустрија конфекције, Сремска Митровица, 3. априла 2003. године.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 10. до 13. и чл. 18. до 20. Правилника наведеног у изреци. Према мишљењу предлагача, одредбама члана 10. Правилника повређено је право радника предузећа који су супружници да учествују у расподели станова, одредбама чл. 11. до 13. Правилника којима су утврђени бодови по предвиђеним критеријума, обезвређен је радни стаж као основни критеријум за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба радника, и одредбама чл. 18. до 20. Правилника ускраћено је право на учешће у расподели станова радника који њима нису обухваћени, чиме се запослени доводе у неједнак положај у поступку остваривања права по основу рада. Предлагач сматра да су решења оспорених одредаба у супротности са уставним принципима једнакости грађана у правима и дужностима, једнаке заштите пред државним и другим органима, слободе рада и једнаких права по основу рада, запослења и учешћа у управљању из чл. 13. и 35. Устава Републике Србије. Стоји на становишту да Правилник није на снази након што га је директор предузећа обуставио од извршења.

Доносилац оспореног акта је у одговору негирао наводе предлагача о незаконитости одлуке о давању стана у закуп донете у примени Правилника, док се о наводима који се тичу оспоравања одредаба Правилника није изјашњавао.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник о стамбеним односима донео Управни одбор "Сирмодек" А.Д., Сремска индустрија конфекције, Сремска Митровица, на седници од 3. априла 2003. године и да је Правилник на снази од 12. априла 2003. године као осмог дана од дана објављивања на огласној табли предузећа.

Оспореним чланом 10. Правилника утврђени су критеријуми за добијање кредита за задовољавање стамбених потреба радника и чланова његовог породичног домаћинства, и то: стамбени услови, радни стаж и број чланова породичног домаћинства радника. Чланом 11. Правилника, разрађен је критеријум "стамбени услови", тако што су одређеним бројем бодова вредновани различити видови стамбених ситуација. Чланом 12. Правилника прописано је да на основу радног стажа раднику припада за сваку пуну годину радног стажа 5 бодова. Чланом 13. Правилника разрађен је и вреднован критеријум "број чланова породичног домаћинства" тако што је предвиђен број бодова за чланове породичног домаћинства одређене чланом 17. Правилника. Чланом 18. Правилника предвиђено је приоритетно решавање стамбене потребе радника у тешким здравственим случајевима, а чланом 19. Правилника ближе су уређени услови за решавање стамбене потребе по том основу. Чланом 20. Правилника прописано је да одлуку о приоритетном решавању стамбених потреба радника из чл. 18. и 19. Правилника доноси Управни одбор предузећа на захтев радника, а предлог за решавање ових потреба радника може поднети и синдикална организација предузећа.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона прописано је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени

начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума, па је доносилац општег акта овлашћен да их самостално уређује, уз обавезу објективизирања, као и поштовања Уставом и законом утврђених принципа при уређивању односа. То значи да је носилац права располагања овлашћен да у општем акту изврши слободан избор критеријума за утврђивање реда првенства и начина њиховог вредновања, тако да предвиђеном критеријуму да одређен значај, односно утицај на решавање стамбених потреба, и да самостално уређује услове и поступак за решавање ових потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима.

По оцени Суда, доносилац акта могао је као у оспореним члановима Правилника, да уреди и вреднује одговарајућим бројем бодова критеријум "стамбени услови" према одређеним видовима стамбене угрожености радника, критеријум "радни стаж" према годинама радног стажа, и критеријум "број чланова породичног домаћинства" према сродству са радником који решава стамбену потребу и према запослењу, односно остваривању прихода чланова домаћинства, а могао је и да предвиди приоритет у решавању стамбених потреба у ситуацијама које су одређене као изузетно тешке и да уреди поступак и органе одлучивања у таквим случајевима, чиме нису прекорачени оквири законског овлашћења за прописивање конкретизованих и објективних мерила за давање стамбених зајмова.

Суд је утврдио да нема незаконитости оспорених одредби Правилника коју предлагач наводи, јер радни стаж као стамбени критеријум није "обезвређен", већ је вреднован, на исти начин за све раднике, без обзира да ли је стаж остварен код доносиоца акта, или у другом облику асоцијације рада.

Оспорене одредбе Правилника, по оцени Уставног суда, нису несагласне с Уставом Републике Србије, јер њима није повређено уставно начело једнакости грађана и једнаке заштите права пред државним и другим органима из члана 13., нити право на рад и права која се остварују по основу рада зајемчена чланом 35. Устава. Ове одредбе важе за све запослене који се налазе у истим ситуацијама, под једнаким условима, а уставни принцип једнакости не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама које су уређене општим актом.

Питања оправданости и целисходности предвиђених решења Правилника, као и оцене законитости примене оспореног Правилника и по њему донетих одлука као појединачних правних акта, која се предлогом покрећу, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

На основу изложеног, као и члана 47. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-227/2003 од 23.10.2003.

("Службени гласник РС", број 112/2003)

Непризнавање радног стажа оствареног ван општине, односно на подручју других територијалних јединица несагласно је са чланом 13. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 12. став 1. у делу који гласи: "остварену у организацијама на територији општине Трстеник", Правилника о солидарној стамбеној изградњи ("Службени лист општине Трстеник", број 9/2002), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње, предузете на основу одредбе Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 12. став 1. Правилника наведеног у изреци. Иницијатор сматра да је одредба наведеног члана Правилника којом је као један од критеријума за утврђивање редоследа радника у додели станова солидарности, утврђен радни стаж остварен у организацијама на територији општине Трстеник, у супротности са уставним принципом јединствености територије Републике Србије из члана 4. став 1, "са чл. 17, 35. и другим одредбама Устава Републике Србије, Уставном повељом Србије и Црне Горе, одредбама Закона о запошљавању и са другим законима Републике Србије". Мишљења је да се оваквим решењем вређају права грађана учесника конкурса за доделу станова солидарности, који су остварили радни стаж у организацијама чије седиште није на територији општине Трстеник. Предлаже одређивање привремене мере обуставе примене оспорене одредбе Правилника.

Доносилац оспореног акта у одговору се није изјашњавао о наводима иницијативе, већ је доставио оспорени Правилник, са актима који су представљали правни основ за његово доношење.

У спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је да је Правилник о солидарној стамбеној изградњи ("Службени лист општине Трстеник", број 9/2002) донео Управни одбор Фонда солидарне стамбене изградње општине Трстеник на седници од 9. децембра 2002. године, као и да је Скупштина општине Трстеник дала сагласност на Правилник Закључком од 26. децембра 2002. године, који је објављен у "Службеном листу општине Трстеник", број 9/2002.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона прописано је да предузеће, установа и државни орган могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца општег акта у

погледу избора и вредновања критеријума и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али уз обавезу да изабране критеријуме објективизира, и да при уређивању односа поштује Уставом и законом утврђене принципе.

У члану 12. Правилника уређен је "радни стаж", као један од критеријума за утврђивање редоследа радника у додели станова солидарности предвиђених чланом 10. Правилника. Оспореном одредбом члана 12. став 1. Правилника утврђено је да за сваку годину радног стажа оствареног у организацијама на територији општине Трстеник раднику припада по два бода при утврђивању ранг листе.

Међутим, по оцени Уставног суда, радни стаж остварен на територији целе земље мора бити вреднован на исти начин, без обзира на то да ли је у питању стаж код доносиоца општег акта или у другом облику асоцијације рада, и независно од тога да ли је остварен по основу радног односа или по основу самосталног обављања делатности. Непризнавањем радног стажа оствареног ван општине, односно на подручју других територијалних јединица и у организацијама које немају седиште на територији општине Трстеник, како је то предвиђено у оспореној одредби члана 12. Правилника, доносилац оспореног акта повредио је начело једнакости грађана из члана 13. Устава Републике Србије према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, као и уставни принцип којим је прописано право на рад и права која се остварују по основу рада из члана 35. ст. 1. и 2. Устава, јер је радни стаж основни елемент за остваривање права по основу рада. Овакво уређивање Правилника не обезбеђује једнаку и објективну примену на све субјекте у истим правним ситуацијама, због чега је супротно и Закону о становању. Из тих разлога, Уставни суд је утврдио да одредба члана 12. став 1. у делу који гласи: "остварену у организацијама на територији општине Трстеник" оспореног Правилника, није у сагласности с Уставом и законом.

Предлог за обуставу извршења појединачног акта и радње која је предузета на основу оспорене одредбе Правилника, Суд је одбацио на основу члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је донета коначна одлука.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, део одредбе члана 12. став 1. Правилника из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 ГУ-322/2003 од 30.10.2003.

("Службени гласник РС", број 5/2004)

Радни стаж у двоструком трајању је законска категорија па се може предвидети као критеријум за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 53. Правилника о решавању стамбених потреба Организације бораца 91. општине Лазаревац, број 233/02 од 8. новембра 2002. године, није у сагласности с Уставом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости члана 7. став 1. тачка 8. Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности и законитости члана 7. став 1. тачка 8. и члана 53. Правилника о решавању стамбених потреба Организације бораца 91. општине Лазаревац, број 233/02 од 8. новембра 2002. године. Предлагач наводи да члан 7. став 1. тачка 8. Правилника није у сагласности с Уставом, јер даје приоритет одређеним категоријама бораца, којима је признао дупли радни стаж по решењу Фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, филијала за град Београд. Даље, наводи да је члан 53. Правилника, по коме Правилник ступа на снагу одмах по објављивању, у супротности са чланом 120. Устава Републике Србије.

У одговору доносиоца Правилника истиче се да је решење Фонда за пензијско и инвалидско осигурање управни акт којим се утврђује да неко лице има право на признавање пензијског стажа у двоструком трајању као посебан стаж без обзира да ли су та лица била запослена или нису, јер се ради о тзв. посебном стажу у смислу Закона о пензијском осигурању. По мишљењу доносиоца Правилника нису доведени у неравноправан положај незапослени, јер и они уколико испуњавају Законом предвиђене услове могу да остваре право на признавање пензијског стажа као посебан стаж у двоструком трајању време проведено у вршењу војне дужности. Што се тиче оспореног члана 53. Правилника, хитност поступка и краткоћа времена захтевала је да Правилник ступи на снагу одмах по објављивању.

Уставни суд је утврдио да је Правилник о решавању стамбених потреба Организације бораца 91. општине Лазаревац донела Организација бораца 91. општина Лазаревац, 8. новембра 2002. године. У члану 7. став 1. Правилника прописани су критеријуми којима се утврђује редослед решавања стамбених потреба, чланова наведене Организације бораца, а у тачки 8. члана 7. став 1. Правилника, који иницијатор оспорава, утврђен је критеријум "признат дупли радни стаж по решењу из Немањине"

Чланом 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), утврђено је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 28. Закона да се средства од станова продатих путем откупа чији је власник општина, град, покрајина и република, користе нарочито за решавање стамбених потреба бораца и ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године, који нису у радном односу. Чланом 100. став 1. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр.30/96, 70/2001, 3/2002, 39/2002), било је предвиђено да се у посебан стаж у двоструком трајању рачуна време које је осигураник, односно лице, вршећи војне дужности или друге дужности за војне циљеве или циљеве државне безбедности, провело у акцијама и заробљеништву у смислу члана 264. став 3. Закона о Војсци Југославије ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 28/96, 22/99, 44/99, 74/99, 3/2002 и 37/2002). У члану 264. став 3. Закона о Војсци Југославије утврђено је да се војном осигуранiku, односно кориснику војне пензије који је као припадник оружаних снага Југославије учествовао у оружаним акцијама после 17. августа 1990. године, време проведено у тим акцијама и у заробљеништву, као и време проведено на лечењу и медицинској рехабилитацији услед болести или повреде задобијених у оружаним акцијама и заробљеништву рачуна као стаж осигурања у двоструком трајању.

Из наведених одредаба Закона произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова, нити ограничења у погледу избора и вредновања критеријума, и да је доносилац општег акта, као давалац стана на коришћење, овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба заинтересованих лица у складу са својим потребама и могућностима. У складу са наведеним Суд је утврдио да је доносилац Правилника поступао у оквиру својих овлашћења када је као један од критеријума за утврђивање редоследа решавања стамбених потреба Организације бораца 91. у члану 7. став 1. тачка 8. Правилника утврдио "признат дупли радни стаж по решењу из Немањине". Овај стаж се доказује решењем надлежне републичке организације, Фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Суд указује да је стаж у двоструком трајању законска категорија и да то што наведени критеријум са становишта законске терминологије у оспореној одредби Правилника није најбоље номотехнички обликован, па се говори о "стажу у дуплом трајању", не чини ту одредбу неуставном и незаконитом. Наведеном одредбом Правилника по оцени Суда није повређено ни уставно начело једнакости грађана пред законом из члана 13. Устава, јер се она односи подједнако на све заинтересоване субјекте који имају право да решавају стамбене потребе, становима којим располаже доносилац, и то под једнаким условима. Уставни суд сагласно члану 125. Устава, није надлежан да цени оправданост, правичност и целисходност појединих нормативних решења, па тиме ни решења садржаног у оспореној одредби члана 7. став 1. тачке 8. Правилника.

Чланом 53. Правилника прописано је да Правилник ступа на снагу одмах по објављивању конкурса на огласним таблама. Члан 120. Устава предвиђа да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог

дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступа на снагу. С обзиром да доносилац Правилника у поступку његовог доношења није утврдио нарочито оправдане разлоге за раније ступање на снагу Правилника, како то одређује члан 120. Устава, Суд је утврдио да одредба члана 53. Правилника није у сагласности с Уставом.

На основу изнетог и члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 53. Правилника из изреке ове Одлуке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 110/2003)
IУ-179/2003 од 2.10.2003.

Није несагласно са законским овлашћењима доносиоца оспореног Правилника да се ограничи категорија радника без стана, за расподелу станова солидарности, на оне раднике који заједно са члановима породичног домаћинства, немају у својини стан или кућу, односно део стана или друге непокретности.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 32. Правилника о расподели станова солидарности, Акционарског друштва за производњу подова "Синтелон", Бачка Паланка, од 17. јануара 2003. године, није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 12. Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива којом је тражено покретање поступка за утврђивање незаконитости члана 12. Правилника наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора, оспорени члан Правилника који одређује које се лице сматра лицем без стана приликом конкурисања за решавање стамбене потребе, противан је одредбама Закона о становању које дефинишу појам стана. Сматра да су одредбе овог члана несагласне и с Уставом, јер се искључивањем из решавања стамбених потреба радника који на своје име или на име чланова породичног домаћинства поседују неку непокретну имовину, нарушавају основна људска права.

Доносилац оспореног Правилника у одговору је навео да се ради о посебном Правилнику којим се уређује додела станова солидарности који су прибављени средствима солидарне стамбене изградње, а не о општем правном акту који уређује расподелу станова сагласно Закону о становању. Сматра да се на станове солидарности не примењују одредбе Закона о становању, јер је ова правна област регулисана Законом о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001). Истиче да је Правилник објављен на огласној табли 17. јануара 2003. године и ступио на снагу даном објављивања, да је на снази и у примени.

У спроведеном поступку утврђено је да је оспорени Правилник донео 17. јануара 2003. године генерални директор Акционарског друштва за производњу подова "Синтелон", Бачка Паланка, уз сагласност Синдикалне организације Друштва. Правилник је истог дана објављен на огласној табли предузећа, када је и ступио на снагу. Правилником се уређују критеријуми, мерила и поступак расподеле станова солидарности запосленима у АД "Синтелон".

Оспореном одредбом члана 12. Правилника прописано је да се у смислу Правилника сматра да је радник без стана, ако он, његов брачни друг или члан породичног домаћинства нема, или није стекао у "личну" својину породичну стамбену зграду или део зграде, стан или део стана, односно другу некретнину или део непокретности.

Законом о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001) прописна је обавеза плаћања пореза на фонд зарада на исплаћене зараде, да је обвезник овог пореза исплатилац зарада, да се порез на фонд зарада плаћа по законом утврђеној стопи од 3,5%, као и да се одлуком скупштине општине, односно града, утврђује пореска стопа у оквиру законског максимума од 3,5% и начин коришћења средстава, с тим што се средства остварена по стопи од 0,3% -1% пореза на фонд зарада усмеравају за солидарну стамбену изградњу.

У смислу наведених прописа, станови изграђени или прибављени средствима солидарности расподељују се на одређена предузећа, установе или државне органе који постају њихови власници, због чега су услови за расподелу станова солидарности за запослене код ових правних лица у домену њихове аутономне регулативе, у оквиру које су овлашћени да својим општим актом самостално утврђују критеријуме и мерила за давање тих станова и одлучују о њиховом давању у закуп, у складу са одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01).

Имајући у виду да је законом предвиђена само обавеза издвајања средстава солидарности, а не и начин на који ће се прописати давање станова солидарности, Суд је стао на становиште да је ствар нормативне политике носиоца права располагања да ли ће доделу ових станова вршити према једном општем акту и јединственим условима, критеријумима и поступку који се односе на доделу свих станова, или према другачијим критеријумима и мерилима утврђеним посебним правилником. У том контексту и материјални положај радника, односно поседовање непокретности, може бити предвиђено као елемент стамбене политике и утицати на остваривање права радника на солидарно решавање стамбене потребе.

Полазећи од наведених законских одредаба, Суд је оценио да је давалац стана поступио у оквиру свог овлашћења, када је општим актом као услов за доделу стана солидарности утврдио стамбену ситуацију лица која имају право на решавање стамбене потребе путем доделе станова солидарности. Није незаконито да се у оквиру наведеног овлашћења, као што је то учињено одредбама члана 12. Правилника, ограничи категорија радника без стана само на оне раднике који, заједно са члановима породичног домаћинства, немају у својини стан или кућу, односно део стана, или друге непокретности, јер ти радници могу остварити своје право на одговарајући стан у редовном поступку расподеле станова.

Оспореним одредбама Правилника није повређено уставно начело једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13., нити право на рад и слободу рада зајемчено чланом 35. Устава Републике Србије, јер се оне односе подједнако на све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама.

О оправданости, целисходности и правичности предвиђених критеријума, као и питањима примене Правилника која се покрећу у представци, Уставни суд према члану 125. Устава није надлежан да одлучује.

Суд је по сопственој иницијативи извршио оцену члана 32. Правилника, који утврђује да Правилник ступа на снагу даном објављивања на огласној табли предузећа, од када се и примењује. Утврђено је да ова одредба није у сагласности са одредбом члана 120. Устава према коме закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу, пошто доносилац Правилника није доставио доказе да су у поступку доношења оспореног акта утврђени нарочито оправдани разлози за његово ступање на снагу у року краћем од осам дана од дана објављивања.

На основу изложеног, као и члана 23. ст. 2. и 3., члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредба члана 32. Правилника из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-241/2003 од 2.10.2003.

("Службени гласник РС", број 106/2003)

Оспорена одредба која признаје само радни стаж остварен у Државној заједници Србија и Црна Гора, односно у СРЈ, није сагласна с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 2. Правилника о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба ДП "ХИП-АЗОТАРА", Панчево, од 8. априла 2002. године, није у сагласности са Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 24. и члана 45. Правилника о решавању стамбених потреба ДП "ХИП-АЗОТАРА", Панчево, од 20. јула 1999. године.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, или радње предузете на основу члана 2. Правилника из тачке 1.

Представком је пред Уставним судом Републике Србије иницирано покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба правилника наведених у изреци.

Одредбе чл. 24. и 25. Правилника које уређују начине привременог решења стамбених потреба, односно права запослених по том основу оспорене су тврдњом да противправно ограничавају права запослених. Члан 2. Правилника о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба оспорен је из разлога што не признаје радни стаж остварен у републикама бивше СФРЈ и тражена је обустава извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу тога члана.

Доносилац акта - "ХИП-АЗОТАРА" Панчево, у одговору Суду, истиче да се одредбама чл. 24 и 45. Правилника не ускраћује право на решавање стамбеног питања радника који је прихватио мањи стан, а да је чланом 2. Правилника о изменама и допунама на законит начин регулисан радни стаж као један од критеријума за утврђивање ранг листе за решавање стамбених потреба на основу чињенице да се средства за стамбену изградњу и остваривања права на стан остварује у држави чији је запослени држављанин.

Увидом у оспорени општи акт Уставни суд утврдио је да је чланом 24. Правилника о решавању стамбених потреба предвиђено да се радницима дају у закуп на одређено време: станови већи од припадајућих и станови који се дају на коришћење до правоснажног окончања поступка њиховог давања у закуп на неодређено време, а чланом 45. да ће се раднику, коме је додељен у закуп стан који је већи од припадајућег стана у смислу Правилника, дати први одговарајући стан без конкурса. Чланом 2. Правилника о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба дефинисан је радни стаж. Наиме, под радним стажом подразумева се стаж осигурања у ефективном трајању остварен код домаћег правног и физичког лица, који се утврђује на основу података у радној књижици. Под стажом осигурања у ефективном трајању не подразумева се бенефицирани радни стаж.

Одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 46/94, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/2001) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања стамбених зајмова и да предузећа и установе у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба могу да дају станове у закуп на неодређено време запосленима. Из наведених одредаба Закона о становању произилази да је обавеза доносиоца општег акта да утврди критеријуме и да их објективизира, али је ствар његовог избора одређивање критеријума за утврђивање реда првенства уз поштовање принципа утврђених Уставом и законом.

По оцени Суда чланом 24. Правилника од 20. јула 1999. године носилац права располагања је могао да предвиди у којим ће случајевима дати стан у закуп на одређено време и то су случајеви када постоји нека сметња за давање стана у закуп на неодређено време. Чланом 45. истог Правилника, утврдио је Суд, могло се предвидети да радник који је већ остварио право на доделу стана па му је додељен већи од припадајућег добија без конкурса одговарајући стан чим такав стан предузеће стекне. Начело једнакости из члана 13. Устава Републике Србије није повређено јер се оспорена одредба примењује и односи на раднике у истој правној ситуацији.

Из одредбе члана 2. Правилника од 8. априла 2002. године проистиче да се признаје само радни стаж остварен на територији СРЈ, односно Државне заједнице Србија и Црна Гора, односно да се не признаје радни стаж остварен на територији бивше СФРЈ, изван територије Државне заједнице Србија и Црна Гора. По оцени Суда, оспореном одредбом Правилника повређено је начело једнакости грађана из члана 13. Устава Републике Србије према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима код којих остварују своја права. Критеријум "радни стаж" се у општем акту мора вредновати у складу са уставним начелом једнакости грађана, јер је радни стаж основни елемент за остваривање права по основу рада. Зато оспорена одредба која признаје само радни стаж остварен у Државној заједници Србија и Црна Гора, односно у СР Југославији, није сагласна Уставу и закону.

На основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93) Суд је одбацио захтев за доношење решења о обустављању извршења појединачних аката и радњи, обзиром да је донео коначну одлуку о уставности и законитости члана 2. Правилника од 8. априла 2002. године.

На основу изложеног и члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, члан 2. Правилника из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Доносилац оспореног правилника је могао, у складу са законским овлашћењима, да предвиди решавање започетих поступака према важећем правилнику опредељујући се за регулативу која је најцелисходнија његовој пословној и стамбеној политици.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 31. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Јавном предузећу за комуналну привреду "Лазаревац", Лазаревац, од 16. маја 2002. године.

Представком је пред Уставним судом Републике Србије иницирано покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 31. Правилника наведеног у изреци Решења. Одредбу наведеног члана иницијатор сматра неуставном и незаконитом, јер предвиђа да ће се поступак покренут за доделу стана у закуп који није правоснажно окончан, окончати по новом правилнику. Правилник је оспорен и зато што не садржи одредбе о објављивању и ступању на снагу.

Јавно предузеће за комуналну привреду "Лазаревац", Лазаревац, достављајући оспорени акт Суду, није се изашњавало о наводима иницијатора.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Правилник престао да важи 20. јула 2002. године на основу члана 62. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини коју је донела Влада Републике Србије 11. јула 2002. године, ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002).

Одредбом члана 31. Правилника било је предвиђено да "поступак покренут за доделу стана у закуп који није правоснажно окончан, окончаће се према одредбама важећег Правилника".

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", број 50/92) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања стамбених зајмова, а одредбом члана 47. став 2. истог Закона прописано је да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. По оцени Суда, у складу са наведеним законским овлашћењем доносилац акта је могао да као у одредби члана 31. Правилника предвиди решавање започетих стамбених потреба, опредељујући се за регулативу која је најцелисходнија његовој пословној и стамбеној политици. Таква регулатива не ускраћује право запосленима да решавају према одредбама новог Правилника своје стамбене потребе под условима који важе за све запослене Предузећа, чиме се не вређа начело једнакости из члана 13. Устава Републике Србије.

Одсуство регулативе о питањима које је доносилац општег акта овлашћен да уређује није, по схватању Уставног суда, само по себи разлог за утврђивање неуставности и незаконитости општег акта. У том смислу непостојање у оспореном Правилнику одредаба о начињу његовог објављивања и ступања на снагу, није разлог за утврђивање неуставности односно незаконитости истог акта.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-202/2002 од 23.10.2003.

в) Јавна предузећа

Донсилац акта је имао овлашћење да самостално утврди подручја катастарских општина и проценат у коме ће се плаћати накнада за одводњавање у оквиру катастарског прихода који представља законом утврђени основ за одређивање висине ове накнаде.

Прописивање надлежности Републичке управе јавних прихода да врши послове обрачуна, задужења и наплате накнаде за одводњавање није у складу са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 5. став 1. у делу који гласи: "за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода" Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2002. години ("Службени гласник РС", број 2/2002), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредба члана 5. став 1. у делу који гласи: "за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода", Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2003. години ("Службени гласник РС", број 15/2003), није у сагласности са законом.

3. Одбија се предлог за оцењивање неуставности и незаконитости члана 1. став 1. и члана 6. став 1. Одлуке из тач. 1. и 2. изреке.

Уставном суду Републике Србије, поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости одредаба члана 1. став 1, члана 5. став 1. у делу који гласи "за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода" и члана 6. Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2002. години ("Службени гласник РС", број 2/02) и истих одредаба Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2003. години ("Службени гласник РС", број 15/03), које је донео Управни одбор Јавног водопривредног предузећа "Србијаводе" из Београда. У

предлогу се наводи да је члан 1, обеју одлука незаконит, јер одређује дупло већи проценат накнаде за одводњавање пољопривредног земљишта за катастарске општине које се налазе на територији општине Лазаревац, од процента који је утврђен за катарске општине које се налазе на територији општина које су у окружењу општине Лазаревац. Таквим, како предлагач наводи, произвољним утврђивањем висине накнаде, нарушена је Уставом загарантована равноправност. Уставност и законитост дела одредбе члана 5. став 1. чији је садржај идентичан у обе одлуке оспорава се из разлога што, по мишљењу предлагача, Управни одбор Јавног водопривредног предузећа није овлашћен да, својом одлуком, прописује надлежност Републичке управе јавних прихода. Истиче се да је одредба члана 6. обеју одлука неуставна, јер доносилац акта није образложио постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу одлука пре истека рока од 8 дана.

У одговору доносиоца акта наводи се да Републичка управа јавних прихода није обављала принудну наплату накнаде за одводњавање на основу оспорених одлука, већ на основу члана 107. Закона о водама, којим је, између осталог, прописано да се у погледу поступка принудне наплате накнада за остале обвезнике плаћања (осим за предузећа), примењују прописи о плаћању пореза на доходак грађана. У односу на члан 6. обеју одлука, истиче се да су, у поступку доношења одлука, утврђени разлози за раније ступање на снагу, односно да је ступање на снагу наредног дана од дана објављивања прописано због законом предвиђене обавезе прибављања сагласности на ове одлуке, Министарства пољопривреде и водопривреде, што додатно пролонгира време њиховог ступања на снагу и издавања решења, а како се ради о акту који се доноси за календарску годину, нема штетних последица за обвезнике накнаде који су дужни да плате утврђени износ за текућу годину. Такође се истиче да је неоснована тврдња предлагача да је произвољно утврђена висина накнаде за одводњавање за катастарске општине у окружењу, у односу на територију општине Лазаревац, јер општине наведене у предлогу, по локацији и квалитету земљишта, не спадају у исту категорију у коју спада општина Лазаревац. Разлози сврставања општине Лазаревац у групу општина које плаћају највећи износ накнаде за одводњавање, налазе се у чињеници да се општина Лазаревац, заједно са општинама Обреновац и Барајево, налази на квалитетном земљишту које даје веће приходе, па прописивањем веће надокнаде за земљиште бољег квалитета, представља критеријум који управо значи поштовање равноправности у привређивању.

Уставни суд је утврдио следеће:

Обе оспорене одлуке идентичне су по форми, садржини и нумерацији, али различитог временског важења. Наиме, Одлука о висини накнаде за одводњавање у 2002. години, престала је да важи ступањем на снагу Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2003. години, па је оцену уставности и законитости Одлуке донете за календарску 2002. годину, Суд извршио у време важења.

Одредбом члана 1. став 1. оспорених одлука, прописано је да се висина накнаде за одводњавање пољопривредног земљишта на мелиорационом подручју, одређује према катастарском приходу и то према стопи која је утврђена у тач. 1), 2) и 3) одлука, а у оквиру којих су побројане катастарске општине које се налазе на територији општина одређеног мелиорационог подручја.

Чланом 5. став 1. тих одлука, прописано је да обрачун, задужење и наплату накнаде, утврђене одлуком, за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода, а оспореним чланом 6. став 1. обеју оспорених одлука, прописано је да Одлука, по добијању сагласности Министарства пољопривреде и водопривреде, ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Накнада за одводњавање земљишта уређена је Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93 и 54/96). Чланом 90. Закона, дато је овлашћење Управном одбору Јавног водопривредног предузећа да, својом одлуком, а уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде, утврђује висину накнада које представљу износ прихода овог предузећа. Према члану 99. став 3. истог Закона, средства остварена од накнаде за одводњавање јесу приход јавног водопривредног предузећа, а одредбама чл. 100 и 101. Закона, прописани су битни елементи ове дажбине, тако што су, чланом 100. Закона одређени обвезници накнаде, субјекти који се ослобађају накнаде и критеријуми за утврђивање висине накнаде. Чланом 101. Закона, утврђен је катастарски приход по јединици површине, као основ за обрачун накнаде и одређена је оквирна висина накнаде по врсти земљишта за које се накнада плаћа, као и начин коришћења средстава ове накнаде.

На основу изложених одредаба Закона, Суд је утврдио да је доносилац акта имао овлашћење да самостално утврди подручја катастарских општина и проценат у коме ће се плаћати накнада за одводњавање, а у оквиру катастарског прихода који представља законом утврђени основ за одређивање висине ове накнаде.

За део одредбе члана 5. став 1. који је идентичан у обе Одлуке, а који гласи: "за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода", Суд је утврдио да није у сагласности с Уставом и законом из следећих разлога:

У време важења Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2002. години, Републичка управа јавних прихода је представљала посебну организацију чија је надлежност била утврђена и уређена Уставом, Законом о министарствима и Законом о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода, па стога, Управни одбор Јавног водопривредног предузећа није био надлежан нити овлашћен да, својом одлуком прописује надлежност ове посебне организације.

Ступањем на снагу Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", број 80/2002) и његовом применом од 1. јануара 2003. године, престала је са радом Републичка управа јавних прихода као посебна организација, а истим Законом образована је Пореска управа, као орган управе у саставу Министарства финансија и економије, уређена је њена надлежност и организација и уређен је поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода. Стога је, по оцени Суда, несагласно са законом прописивање надлежности службе која је престала са радом, како је то прописано одредбом члана 5. став 1. Одлуке о висини накнаде за одводњавање у 2003. години.

Одредбом члана 120. Устава Републике Србије, прописано је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим, ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу.

Подносилац акта је, у поступку доношења одлука утврдио разлоге на основу којих је прописано њихово раније ступање на снагу, па је Суд оценио да, прописивањем како је то учињено одредбама члана 6. став 1. обеју одлука, није повређен члан 120. Устава.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1), 3), и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, члан 5. став 1. у делу који гласи: "за физичка лица врши Републичка управа јавних прихода", Одлуке из тачке 2. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 119/2003)
 ГУ-178/2003 од 6.11.2003.

Управни одбор јавног водопривредног предузећа је овлашћен да одлуком утврди конкретне услуге за које одређује висину накнаде, уз сагласност државног органа, за оне субјекте који те услуге користе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 17. до 21. Одлуке о висини накнада у 2003. години, ("Службени гласник РС", број 15/2003).

Код Уставног суда Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности и законитости одредаба чл. 17, 18, 19, 20. и 21. Одлуке о висини накнада у 2003. години ("Службени гласник РС", број 15/03), коју је донео Управни одбор Јавног водопривредног предузећа "Србијаводе", на седници одржаној 20. децембра 2002. године. Према наводима предлагача, Законом о водама прописано је да Јавно водопривредно предузеће стиче и прибавља финансијска средства за обављање делатности, између осталог и од накнада утврђених тим Законом; да се накнаде које су уведене оспореним члановима Одлуке не могу сматрати накнадама прописаним у члану 106. Закона, односно да се коришћење водног земљишта не може сматрати услугом водопривредног предузећа за коју се плаћа накнада. У допуни предлога, наводи се да предлагач по истом основу (коришћење простора за депоновање шљунка), истовремено плаћа закупнину и Јавном предузећу "Зеленило-Београд" из Београда, коме је град Београд, као носилац права располагања, дао на коришћење и управљање без накнаде изграђене и неизграђене обале реке Саве и Дунава, те, стога Јавно водопривредно предузеће не може бити корисник тог земљишта, нити закуподавац.

Доносилац акта у одговору, поред осталог, наводи да се, према одредбама Закона о водама, водним земљиштем сматрају корита и обале водотока, језера и акумулација. Истиче се да је чланом 90. став 1. тачка 9) Закона о водама, прописано да Управни одбор Јавног предузећа утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а чланом 106. истог Закона, предвиђено је да висину накнада за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга, утврђује Јавно водопривредно предузеће уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде. Доносилац акта сматра да су оспорене одредбе Одлуке донете на основу овлашћења из члана 106. Закона, којима је законодавац само примера ради, навео шта се сматра вршењем других услуга, при чему је оставио могућност да Јавно водопривредно предузеће "Србијаводе" одреди висину и за друге врсте накнада.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореном Одлуком одређена је висина накнада у 2003. години, поред осталог, и за коришћење водопривредних објеката и других услуга које даје водопривредно предузеће. У оспореном делу, под ознаком "друге услуге", Одлуком је одређена накнада за коришћење водног земљишта за депоновање шљунка и песка - члан 17; накнада за боравак и привез чамаца, бродова - ресторана и других угоститељских објеката на водном земљишту или водотоку - чл. 18. и 19.; накнада за коришћење водног земљишта за друге намене - члан 20. и накнада за коришћење водног земљишта за рекреационе сврхе (одмор и излетнички туризам) - члан 21.

Чланом 52. Устава Републике Србије, прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Одредба члана 60. ст. 1, 5 и 6. Устава, прописује да су природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини; да се заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса остварују под условима и на начин утврђен законом, те да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта.

У смислу одредбе члана 5. тачка 13) Закона о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 54/96), водно земљиште чине корито и обале водотока, језера и акумулације. Одредбом члана 81. Закона о водама, основано је Јавно водопривредно предузеће "Србијаводе" чија је делатност, према члану 82 истог Закона, између осталог, газдовање водним ресурсима, праћење, одржавање и унапређење водног режима. Чланом 90. тачка 9) Закона, дато је овлашћење Управном одбору Јавног водопривредног предузећа да утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а ставом 2. истог члана, прописано је да одлуку о висини накнада, Управни одбор доноси уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде. Средства за финансирање водопривредне делатности коју врши Јавно водопривредно предузеће, обезбеђују се из накнада утврђених чланом 99. став 1. Закона о водама од којих, према ставу 3. истог члана, средства остварена од накнаде за одводњавање, накнаде за наводњавање и накнаде за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга, чине приход Јавног водопривредног предузећа.

Наведене законске норме дају овлашћење Управном одбору Јавног водопривредног предузећа да утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а извор прихода предузећа представља и вршење,

осим законом наведених, и других услуга, у оквиру делатности газдовања водним ресурсима за које је јавно предузеће основано. Газдовање водним ресурсима, по оцени Суда, подразумева и газдовање водним земљиштем које чини и обала водотока, па стога Јавно водопривредно предузеће "врши услугу", допуштањем коришћења водног земљишта и водотока другим лицима, за различите сврхе. Одредба члана 106. Закона о водама, која прописује да "висину накнада за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга (пловидба, производња електричне енергије и др.) утврђује јавно водопривредно предузеће уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде", даје овлашћење Јавном водопривредном предузећу за конкретизовање појма "вршење других услуга", будући да садржај норме који је дат у загради, а који је интерпретативног карактера, под појмом "друге услуге" подразумева, осим уведених, и друге основе коришћења водног земљишта као ресурса којим, у оквиру своје делатности, управља Јавно водопривредно предузеће.

У вези са другим разлозима оспоравања, Суд је утврдио да накнаде које су обухваћене оспореним одредбама Одлуке, не припадају територијалној јединици локалне самоуправе која у смислу чл. 78. и 83. став 1. тач. 7), 11), 12) и 13), Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), може уводити локалне комуналне таксе поред осталог, и за "коришћење обале у пословне и било које друге сврхе; држање и коришћење пловних постројења и пловних направа и других објеката на води, осим пристана који се користе у пограничном речном саобраћају; држање и коришћење сплавова на води, осим чамаца које користе организације које одржавају и обележавају пловне путеве; држање ресторана и других угоститељских и забавних објеката на води". Наводи предлагача, према којима једна иста сврха коришћења (водног) земљишта за потребе његове делатности јесте оптерећена давањима различите врсте, нису од утицаја на изложену оцену о уставној и законској заснованости оспорених одредаба наведене Одлуке.

Сходно наведеном, Суд је оценио да је Управни одбор Јавног водопривредног предузећа имао овлашћења у закону за доношење оспорене Одлуке, као и овлашћење да том Одлуком утврди конкретне услуге за које одређује висину накнаде, односно да је Закон о водама прописао обавезу плаћања накнаде за услуге које одреди Јавно водопривредно предузеће уз сагласност државног органа, за оне субјекте који те услуге користе.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 IY-118/2003 од 13.11.2003.

("Службени гласник РС", број 126/2003)

г) Коморе, удружења, друге организације

Општим условима пословања аутобуских станица не може се предвидети да се од превозника наплаћује накнада за станичну услугу пријема и отпреме аутобуса која није извршена.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 21. Општих услова пословања аутобуских станица ("Службени гласник РС", број 21/96) у делу који гласи: "усмеравају путнике у своје аутобусе или врше пријем путника изван аутобуских станица и стајалишта" није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости преосталог дела члана 21. Општих услова из тачке 1.

Пред Уставним судом покренут је поступак за утврђивање незаконитости члана 21. Општих услова наведених у изреци. Према наводима предлагача оспорена одредба омогућава монополистички положај предузећа које управља аутобуском станицом и у супротности је са чланом 143. Закона о облигационим односима.

Привредна комора Србије је, у одговору на представку, навела да Општи услови пословања аутобуских станица представљају групацијски договор предузећа која обављају превоз путника и предузећа која пружају станичне услуге у циљу што квалитетнијих услуга и спречавања монополског понашања. Оспорени члан 21. Општих услова, био је по њиховом мишљењу у непосредној вези са чланом 20. за који је Одлуком Уставног суда ИУ-190/96 од 14. октобра 1999. године утврђено да није у сагласности са Уставом и законом.

Према оспореном члану 21. Општих услова "Аутобуска станица ће својим ценовником утврдити износ накнаде за пријем и отпрему аутобуса за оне превознике који са њом нису закључили уговор о пружању услуга продаје карата, усмеравају путнике у своје аутобусе или врше пријем путника изван аутобуских станица и стајалишта".

Закон о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/2001) уређује између осталог јавни превоз, услове изградње, одржавања и рада аутобуских станица и аутобуских стајалишта и друге услове у погледу организације и обављања превоза у друмском саобраћају (члан 1.). Према члану 11. ст. 1. и 2. Закона јавни превоз путника и ствари обавља се у складу са тим законом и општим условима превоза који утврђује Привредна комора Србије. У члану 24. став 1. Закона прописано је да се пријем путника у возило и искрцавање путника у линијском превозу врши на аутобуским станицама и аутобуским стајалиштима који су унети у ред вожње. Чланом 25. Закона прописано је да предузеће које управља аутобуском станицом мора да врши услуге превозницима и путницима под једнаким условима и у складу са општим условима пословања аутобуских станица које утврђује Привредна

комора Србије. Ставом 3. члана 29. Закона одређено је да се за коришћење аутобуског стајалишта не може путницима и превозницима наплаћивати накнада. У члану 48. ставу 1. тачка 3), 8) и 9) Закона прописано је да ће се новчаном казном казнити за привредни преступ предузеће и друго правно лице ако: користи аутобуска стајалишта која општина, односно град није одредила за линијски превоз путника (тачка 3.), ако предузеће које управља аутобуском станицом не врши услуге под једнаким условима (тачка 8) ако за коришћење аутобуског стајалишта наплаћује накнаду (тачка 9.). У члану 50. став 1. тачка 1. Закона прописано је да ће се новчаном казном казнити за прекршај предузеће и друго правно лице ако обавља јавни превоз противно општим условима превоза.

Чланом 13. став 6. Општих услова у међумесном и међурепубличком друмском превозу путника ("Службени гласник РС", бр. 21/96, 7/2000 и 47/2002), који је донела Привредна комора Србије, изричито је прописано да превозник не може да врши пријем и отпрему путника и пртљага изван аутобуске станице и аутобуског стајалишта.

Уставни суд је утврдио да Закон санкционише обављање јавног превоза противно општим условима превоза (члан 50. став 1. тачка 1. Закона), што значи пријем и отпрему путника и пртљага изван аутобуске станице и аутобуског стајалишта (члан 13. став 6. Општих услова у међумесном и међурепубличком друмском превозу путника) и да изричито забрањује наплату накнаде за коришћење аутобуског стајалишта од путника и превозника (члан 29. став 3. Закона).

Међутим, у делу оспореног члана 21. Општих услова пословања аутобуских станица, прописано је да аутобуска станица, ценовником утврђује износ накнаде и за оне превознике који усмеравају путнике у своје аутобусе или врше пријем путника изван аутобуских станица и стајалишта.

Стога је, Уставни суд оценио да, у делу оспорене одредбе члана 21. Општих услова који гласи: "усмеравају путнике у своје аутобусе или врше пријем путника изван аутобуских станица и стајалишта", доносилац акта није могао прописати могућност да се за незаконито понашање, (које представља пријем путника изван аутобуске станице и стајалишта), од превозника наплаћује накнада за станичну услугу (пријема и отпреме аутобуса) која није извршена.

Полазећи од принципа уставности и законитости утврђеног у члану 119. став 3. Устава Републике Србије, по коме сваки пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, Уставни суд је закључио да члан 21. Општих услова, у наведеном делу није у сагласности и са Уставом.

Предлог за утврђивање незаконитости преосталог дела члана 21. Општих услова, Суд је одбио, јер је оценио да је тај део одредбе донет сагласно овлашћењу садржаном у Закону.

Поводом осталих разлога оспоравања Суд је утврдио да се Општи услови пословања аутобуских станица не односе на уговорне односе из чл. 142. до 144. Закона о облигационим односима, као и то да није у надлежности Уставног суда да одлучује о политици цена, односно о потреби дефинисања мера непосредне контроле цена од стране надлежних државних органа.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, део одредбе члана 21. Општих услова, наведен у тачки 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 116/2003)
IY- 32/2003 од 30.10.2003.

д) Политичке странке

Право је политичке странке да, на начелу самоорганизовања и аутономије уређивања, утврди сопствену унутрашњу организацију, права и дужности својих чланова и уреди правила свог рада.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 9. став 1. тачка 4. Статута Демократске странке Србије од 26. маја 2001. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења Одлуке о расписивању допунских избора за одборника Скупштине општине Палилула и Одлуке о расписивању допунских избора за одборника Скупштине града Београда ("Службени гласник РС", број 50/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 9. став 1. тачка 4. Статута Демократске странке Србије од 26. маја 2001. године, према којој члан Демократске странке Србије може бити искључен из Странке ако износи у јавност расправе, закључке и писани материјал са седница органа Странке, а није за то овлашћен. Према мишљењу иницијатора, оспорена одредба Статута у супротности је са чл. 45. и 48. Устава Републике Србије, јер омогућава да сваки иступ у јавности члана Демократске странке Србије може бити разлог за искључење из Странке. Иницијатор истиче да је због јавне критике појединих ставова и закључака заузетих на седницама органа Странке искључен из Странке, да му је одузет одборнички мандат у Скупштини општине Палилула и Скупштини града Београда и да је смењен са места потпредседника Скупштине општине Палилула. Наводећи да су расписани избори за нове одборнике у Скупштини општине Палилула и Скупштини града Београда и да би избором нових одборника трпео штетне последице, иницијатор је предложио да Уставни суд донесе привремену меру којом ће "да нареди обустављање одлуке председнице Народне скупштине о расписивању

допунских избора, до окончања поступка за оцену уставности и законитости оспорене одредбе Статута".

Демократска странка Србије у свом одговору наводи да из оспорене одредбе Статута произлази да само члан Странке који је за то овлашћен, може расправе, закључке и материјале са седнице органа Странке изнети у јавност. На овај начин, истиче се у одговору "Странка се штити од различитих јавних интерпретација страначких расправа, закључака или материјала, којима се може стварати забуна у чланству, отежати њено политичко деловање и безразложно окрњити њен углед." Демократска странка Србије, поред осталог, истиче да право на слободу јавног изражавања мишљења није апсолутно, неограничено право, већ да је наведено ограничење права члана политичке странке утврђено у оспореној одредби Статута самоподразумевајуће и да произлази из саме природе политичког организовања, као и да би неограничена слобода јавног изражавања мишљења чланова странке могла угрозити само постојање политичке организације, а тиме истовремено и право осталих чланова Странке на политичко организовање. Политичка странка, по мишљењу доносиоца акта, је добровољна организација и приступајући странци сви чланови пристају на извесна ограничења својих слобода и права неопходних за опстанак и деловање организације.

Уставни суд је констатовао да је оспорена одредба Статута престала да важи 15. јуна 2003. године, када је усвојен нови Статут Демократске странке Србије.

Уставом Републике Србије јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа (члан 44. став 1.), слобода савести, мисли и јавног изражавања мишљења (члан 45.), као и право да грађанин јавно критикује рад државних и других органа и организација и функционера, да им подноси преставке, петиције и предлоге и да на њих добије одговор ако га тражи (члан 48. став 1.). Грађанин, према члану 48. став 2. Устава, не може бити позван на одговорност нити трпети друге штетне последице за ставове изнете у јавној критици или у поднетој представци, петицији и предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дело.

Законом о политичким организацијама ("Службени гласник РС", бр. 37/90, 30/92, 53/93, 67/93 и 48/94) грађанима се јамчи удруживање у политичке организације, на начин утврђен овим законом (члан 1.), утврђује се да је политичка организација самостална и добровољна организација грађана образована ради остваривања политичких циљева (члан 2.) и прописује се да политичка организација основним општим актом на демократским принципима уређује своје програмске циљеве и унутрашњу организацију (члан 6.).

Из наведених одредаба Устава и Закона о политичким организацијама, по схватању Уставног суда, произлази да је грађанима зајемчено право на политичко организовање и деловање, да је политичка организација самостална и добровољна организација и да она, на начелу самоорганизовања и демократским принципима, својим општим актом уређује своје програмске циљеве и унутрашњу организацију. На основу тога, Демократска странка Србије донела је Статут којим је, поред осталог, уредила и услове и начин учлањивања и престанка чланства, као и права, обавезе и одговорности чланова Странке. По оцени Уставног суда, оспореном одредбом члана 9. став 1. тачка 4. Статута нису повређена права на јавно изражавање

мишљења и на јавну критику зајемчена чл. 45. и 48. Устава. Наиме, оспореном одредбом утврђује се само да чланови Странке не могу да износе у јавност расправе, закључке и писани материјал са седница органа Странке, ако за то нису овлашћени. Странка, по схватању Уставног суда, има право да одреди која су то лица, односно чланови Странке који ће јавно износити и заступати политичке ставове и интересе Странке. Право је политичке странке да на начелу самоорганизовања и аутономије уређивања утврди сопствену унутрашњу организацију, права и дужности својих чланова и уреди правила свог рада. Чланство у политичкој странци је добровољно, и у странку се улази и из странке се излази по правилима које та странка утврди у свом статуту. Онај који улази у одређену политичку странку подвргава се својеволјно прихваћеним правилима рада утврђеним у актима и правилима функционисања те странке. Кршење тих правила може водити и изрицању одређених дисциплинских мера укључујући, у крајњем, и меру искључења из странке предвиђену у статуту.

У вези са оспоравањем члана 9. став 1. тачка 4. Статута, са становишта члана 48. Устава, Уставни суд оцењује да се наведеним чланом Устава право на јавну критику јамчи као право човека и грађанина да критикује рад државних органа и других органа и организација и функционера, да им подноси представке, петиције и предлоге и да на њих добије одговор и да се ово право не може доводити у везу са оспореном одредбом Статута, јер се њоме то уставно право не ограничава.

Уставни суд је одбацио захтев за обуставу извршења Одлуке о расписивању допунских избора за одборника Скупштине општине Палилула и Одлуке о расписивању допунских избора за одборника Скупштине града Београда ("Службени гласник РС", број 50/2002) с обзиром да се не односи на обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу оспорене одредбе члана 9. став 1. тачка 4. Статута, чија се уставност и законитост оцењује, те стога нису испуњене процесне претпоставке из члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) за одлучивању о захтеву.

На основу члана 19. став 1. тачка 4) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ- 94/2003 од 04.12.2003.

6. ОСТАЛИ АКТИ

Тарифа и Номенклатура поштанских, телеграфских и телефонских услуга није општи акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 27. новембра 2003. године поводом Ваше представке за оцењивање уставности и законитости "Тарифе и Номенклатуре поштанских, телеграфских и телефонских услуга" ("Службени лист СФРЈ", бр. 35/88, 38/89, 11/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 57/93, 4/97, 11/98, 15/98 и 30/02) донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Одредбом члана 125. Устава Републике Србије прописана је надлежност Уставног суда. Према оцени Уставног суда, оспорена Номенклатура нема значење општег правног акта који би био подобан за уставно-судску контролу у смислу члана 125. Устава, већ се ради о акту пословања за чију оцену није надлежан Суд.

Поред тога, Уставни суд је констатовао да се оспорена садржина подтачки 3.6.1. и 3.7.1. Номенклатуре односи на Измене Номенклатуре поштанских, телеграфских и телефонских услуга објављене у "Службеном листу СРЈ", број 4/97, које су престале да важе ступањем на снагу Измена Номенклатуре у "Службеном листу СРЈ", број 30/02.

Имајући у виду изложено Уставни суд је иницијативу одбацио на основу члана 19. став 1. тач. 1) и 2), члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), као и члана 35. став 1. тачка 6. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ- 200/2003 од 27.11.2003.

Листа лекова Фонда за социјално осигурање није општи акт.

Уставни суд Републике Србије је на седници одржаној 11. септембра 2003. године разматрао Вашу иницијативу за оцену уставности "позитивне листе лекова фонда за социјално осигурање".

На основу члана 19. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 7. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд је донео Закључак о одбацивању наведене иницијативе.

Уставни суд је донео наведени Закључак јер нисте поступили по допису Суда којим је тражено да доставите одговарајуће податке неопходне за вођење поступка, чиме је онемогућено поступање Уставног суда по иницијативи.

Закључак Уставног суда
IУ- 236/2003

Оснивачки акти немају карактер општих правних аката.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 2. октобра 2003. године, разматрао предлог а оцену уставности и законитости Одлуке о изменама Одлуке о оснивању Јавног предузећа Дирекција за урбанизам и изградњу - Јагодина ("Општински службени гласник", број 6/2003).

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1. и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Сл. гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању предлога.

Суд је овако одлучио из разлога што се, у конкретном случају ради о измени оснивачког акта јавног предузећа. Оснивачки акти, по својој правној природи немају карактер општих правних аката из члана 125. Устава Републике Србије, за које је обезбеђена оцена уставности и законитости у уставно судском поступку. Ови акти садрже одредбе које се исцрпљују једном применом, односно уписом у одговарајући регистар код надлежног трговинског суда, и за контролу законитости тих аката обезбеђена је правна заштита пред Трговинским судом.

Закључак Уставног суда
IУ- 141/2003 од 2.10.2003.

Акт који по својој форми и садржини представља објашњење за правилну примену закона није општи акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, разматрајући иницијативу за покретање поступка за утврђивање незаконитости Акта Републичког Завода за тржиште рада о остваривању права незапослених лица применом измењених одредаба Закона о запошљавању и остваривању права незапослених лица, број 0031-104-82/2001 од 3. јула 2001. године, на седници одржаној 23. октобра 2003. године, донео, на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Закључак којим се одбацује иницијатива.

По спроведеном поступку и увидом у оспорени Акт, Уставни суд је утврдио да он не садржи норме, којима се на општи начин уређују односи везани за начин остваривања права незапослених лица, већ по својој форми и садржини представља објашњење за правилну примену Закона о запошљавању и остваривању права незапослених лица ("Службени гласник РС", бр. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 52/96 и 46/98), дакле, не представља општи правни акт за чију оцену је надлежан Уставни суд према члану 125. Устава Републике Србије.

Закључак Уставног суда
IУ- 182/2002 од 23.10.2003.

Акт који представља упутство за поступање запослених у примени прописа није општи акт.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 13. новембра 2003. године, донео Закључак о одбацивању предлога за оцену уставности и законитости акта Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Управе саобраћајне полиције бр. 6125/02 од 28. децембра 2002. године.

Наведени Закључак Уставни суд је донео на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Уставни суд је утврдио да се оспореним актом не уређују на општи начин одређени односи, већ даје упутство за одговарајуће поступање запослених у примени прописа којима је уређена регистрација моторних возила, и да, на основу члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује његову уставност и законитост. Будући да оспорени акт није општи акт, није објављен и ступио на снагу и да је заштита права грађана и правних лица против евентуално незаконитих појединачних аката органа државне управе које они доносе у примени одговарајућих прописа обезбеђена пред другим надлежним државним органима, Суд је закључио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање у овој правној ствари.

Закључак Уставног суда
IУ- 99/2003 од 13.11.2003.

Акт који садржи елементе ценовника - ревалоризациони коефицијент, није општи акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 6. новембра 2003. године, Закључком одбацио Ваш предлог за оцену уставности Закључка Скупштине града Новог Сада број 352-2071/2001-I-2-9 од 17. септембра 2001. године, на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Оспорени акт Скупштине града Новог Сада је, према оцени Уставног суда, акт који не садржи норме општег карактера, већ елементе ценовника, конкретан износ (ревалоризациони коефицијент) за плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта. За оцену уставности наведеног акта није надлежан Уставни суд који, према одредбама члана 125. Устава Републике Србије, одлучује о уставности и законитости општих правних аката, те су се стога стекли услови за одбацивање наведеног предлога.

Закључак Уставног суда
IУ- 329/2003 од 6.11.2003.

Нема процесних услова за оцену законитости поступка доношења оспореног плана са законом који је престао да важи.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 25. септембра 2003. године, разматрао Вашу иницијативу за оцену законитости Плана парцелације - допуна Детаљног урбанистичког плана стамбеног насеља "Ђеле кула" у Нишу - десно од Грабовачке реке ("Службени лист града Ниша", бр. 37/01 и 39/01).

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тач. 1) и 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Суд је овако одлучио из разлога што је оспорени план донет на основу члана 70. став 2. тада важећег Закона о планирању и уређењу простор и насеља ("Службени гласник РС", број 44/95), којим је било прописано да се детаљни урбанистички планови донети до дана ступања на снагу тог закона, а који немају решену парцелацију могу примењивати под условом да се допуне планом парцелације у складу са тим законом.

Допуна Детаљног урбанистичког плана у конкретном случају, извршена је на начин и по поступку прописаном тада важећим Законом о планирању и уређењу простора и насеља, а земљиште које је обухваћено детаљним урбанистичким планом, налази се у државној својини и физичка лица не могу стећи власничка права на њему.

У току поступка, ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 4/703), који је прописао престанак важења Закона на основу чијих одредаба је донет оспорени план, па стога нема процесних услова за оцену законитости поступка доношења оспореног плана, са Законом који је престао да важи.

Закључак Уставног суда
IУ- 232/2002 од 25.09.2003.

Уставни суд није надлежан за оцену целисходности законских решења.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 18.децембра 2003.године поводом Ваше представке за утврђивање незаконитости члана 25. Уредбе о упису у судски регистар ("Службени лист СРЈ", број 1/97) коју сте поднели Савезном уставном суду, а која је сагласно члану 12. став 2. Закона за спровођење Уставне повеље ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/03) уступљена овом Суду, донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Одредбом члана 125. Устава Републике Србије утврђена је надлежност Уставног суда.

Одредбом члана 20. став 5. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/03) прописано је да се савезни закони и други савезни прописи који нису у области у којима је Уставном повељом утврђена надлежност државне

заједнице Србија и Црна Гора, примењују после ступања на снагу Уставне повеље као општи акти држава чланица док их њихови надлежни органи не ставе ван снаге, осим у деловима који су у супротности са одредбама Уставне повеље, изузев у областима које су већ регулисане прописима државе чланице.

Уставни суд је констатовао да Ваша иницијатива не садржи стварни захтев за оцењивање законитости оспорене одредбе Уредбе, већ се оспорава целисходност одређене норме са становишта њене примене приликом уписа у судски регистар. Према оцени Уставног суда, уређивање питања које исправе се достављају приликом уписа и питања начина односно поступка прибављања тих исправа, регулисано различитим законским и подзаконским актима, спада у домен целисходности законских решења, о чему Уставни суд не одлучује, према члану 125. Устава.

Имајући у виду изложено, Уставни суд је иницијативу одбацио на основу члана 19. став 1. тачка 1. и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ- 202/2003 од 18.12.2003.

Уставни суд није надлежан за оцену међусобне сагласности републичких закона.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 6. новембра 2003. године донео Закључак којим је одбацио иницијативу за оцену сагласности одредаба члана 7. став 1. тачке 5) до 13) Закона о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", број 34/01) са одредбама чл. 30. до 32. Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 63/01) и одредбама члана 1. став 3. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 66/91, 44/98, 34/01 и 39/02) и одговарајућим одредбама Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/01).

Суд је, одбацио наведену иницијативу због непостојања процесних претпоставки за заснивање надлежности овог Суда за оцену међусобне сагласности републичких закона. Овај закључак Суд је донео на основу члана 125. Устава, члана 19. став 1. тачка 1. и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ- 257/2003 од 6.11.2003.

Уставни суд није надлежан за оцену уставности и законитости Решења о престанку дужности судија и старешина општинских органа за прекршаје.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 25. децембра 2003. године, поводом Ваше иницијативе за оцену уставности и законитости Решења о престанку дужности судија и старешина општинских органа за прекршаје ("Службени гласник РС", број 27/03) донео ЗАКЉУЧАК о одбацавању иницијативе због ненадлежности.

Оспорено Решење није општи правни акт за чију оцену је Уставни суд надлежан на основу члана 125. Устава Републике Србије.

У питању је Решење које се доноси у примени члана 98. став 1. Закона о прекршајима ("Службени гласник СРС", бр. 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/01) и које не садржи општа правна правила. Као појединачни правни акт који по својој форми и садржини представља једну врсту збирног појединачног правног акта, који се примењује на тачно одређен број случајева, односно лица која се поименице и наводе, оспорено Решење не подлеже оцени Уставног суда. Стога је Уставни суд, на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) закључио да одбаци иницијативу за оцену уставности и законитости наведеног Решења.

Закључак Уставног суда
ИУ- 81/2003 од 25.12.2003.

Примена члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука условљена је предходним поступањем по члану 57. овог закона и околношћу да се изменом појединачног акта не могу отколонили последице примене општег акта.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 18. децембра 2003. године разматрао захтев синдиката за повраћај у пређашње стање и накнаду штете поводом одлука донетих на основу Правилника за чије је одредбе Одлуком Уставног суда ИУ - 96/2001 ("Службени гласник РС", број 77/2003) утврђено да нису у сагласности с Уставом и законом и донео Закључак о одбацавању захтева.

Одредбом члана 129. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије утврђено је да одлука Уставног суда општеобавезна и извршна, а да у случају потребе, извршење одлуке Уставног суда обезбеђује Влада.

Члан 57. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) прописује поступак и услове за измену појединачног акта донетог на основу закона или другог прописа или општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности с Уставом и законом, а члан 58. услове који морају бити

испуњени да би Уставни суд могао да одреди да се последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Уставни суд је констатовао да из захтева за повраћај у пређашње стање и накнаду штете произлази да није претходно проведен поступак из члана 57. Закона по захтеву овлашћених лица за измену појединачних аката донетих на основу општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да у време важења није био у сагласности с Уставом и законом, те да стога нису испуњене ни претпоставке за примену члана 58. Закона. Примена члана 58. Закона условљена је претходним поступањем по члану 57. Закона и околношћу да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице примене општег акта што утврђује Уставни суд.

Имајући у виду изложено Уставни суд је захтев одбацио на основу члана 19. став 1. тачка 4 Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ- 96/2001 од 18.12.2003.

**II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Уставни суд Републике Србије је оцењивао уставност појединих одредаба Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/2000 и 69/2002), Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02), Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02) и Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), као и законитост других општих аката за спровођење избора. У вези с оценом уставности и законитости наведених прописа, Уставни суд је, на седницама одржаним 27. маја, 18. и 25. септембра 2003. године, закључио да, на основу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), укаже Народној Скупштини на уочене проблеме у остваривању уставности и законитости у области Уставом зајемченог изборног права грађана.

Уставни суд је утврдио да у Уставу Републике Србије и законима који уређују избор народних посланика и одборника, као и председника Републике, постоје одређене правне празнине и недограђености појединих решења. Оне доводе до недовољно конзистентног и јасног нормативног изражавања и обликовања политичког представљања грађана сагласно члану 2. став 2. Устава и остваривања изборног права грађана, као и недовољног уважавања специфичности уставног положаја и улоге органа за које се избори обављају.

I

Уставни суд је констатовао да у Уставу Републике Србије недостају одредбе, којима би се на целовит начин уредио положај народних посланика. С обзиром на то, у будућем уставу Републике Србије неопходно је утврдити све битне елементе садржине посланичког мандата и јемства његове неповредивости, као и основе и разлоге престанка мандата. Наиме, Уставни суд сматра да би, поред опште уставне гаранције посланичког мандата, Устав требало да садржи и друга уставна јемства посланичког мандата, као што су слобода опредељивања и гласања народних посланика по сопственом уверењу; неспојивост посланичке функције са другим јавним функцијама и обављањем одређених делатности, као и посебан поступак одлучивања о повреди права народних посланика. Устав би требало да гарантује и заштиту посланичког мандата у току његовог трајања у посебном судском поступку, не искључујући и могућност заштите пред Уставним судом.

У погледу уређивања питања избора председника Републике, Уставни суд указује да су у Уставу уређена само нека питања избора председника Републике, а да је чланом 87. став 7. Устава утврђено да ће се поступак избора и опозива председника Републике уредити законом. Уставни суд сматра да би у будућем уставу Републике Србије требало уредити и питање облика већине потребне за избор председника Републике (сада уређен само у случају опозива), без обзира на начин његовог избора (непосредно или у Народној скупштини), као и рокове у поступку избора председника, а нарочито

рокове за одржавање избора за све случајеве кад дође до престанка мандата председника Републике пре истека времена на које је биран, односно и за случај кад нови председник не буде изабран.

II

У погледу законског уређивања избора народних посланика, Уставни суд је констатовао да и у Закону о избору народних посланика постоје одређене правне празнине и непотпуности, као и међусобне неусаглашености појединих решења, које се, пре свега, односе на начин остваривања Уставом загарантованог изборног права и уставне одредбе по којој се народни посланици бирају на непосредним изборима. У том циљу, према мишљењу Уставног суда, неопходно је потпуније и на јасан начин, регулисати начин остваривања и ближу садржину изборног права, начин и поступак кандидовања и утврђивање изборних листа, тип изборних листа, начин расподеле мандата, као и правну заштиту изборног права, укључујући и судску заштиту оствареног пасивног бирачког права за време трајања мандата, што сада није случај. Постојећа законска решења омогућавају да се посланички мандат може остваривати супротно његовој природи и циљу, што доводи у питање остваривање начела суверености грађана и непосредности избора, а није сагласно ни са стандардима демократских, слободних и фер избора и савременим принципима парламентаризма.

Уставни суд сматра да је неопходно преиспитати и поједине одредбе Пословника Народне скупштине Републике Србије, посебно са становишта остваривања Уставом гарантованог положаја народних посланика. У поступку оцене уставности појединих одредаба Закона о локалној самоуправи и Закона о локалним изборима, Уставни суд је уочио да и питања која се односе на положај одборника и садржину њиховог мандата нису потпуно и прецизно регулисана, исто као што та питања нису на одговарајући начин регулисана Законом о избору народних посланика. Отуда та питања треба на одговарајући начин уредити и у законодавству о локалним изборима.

У погледу законског уређивања питања избора председника Републике, Уставни суд указује да би поступак његовог избора требало тако уредити да се спровођење тог поступка, без обзира на његову сложеност и могућу вишефазност, оконча избором председника Републике, полазећи од тога да принцип поделе власти искључује могућност непостојања изабраног председника у дужем временском периоду. Такође, по мишљењу Уставног суда, поступак избора и опозива председника Републике потребно је целовито уредити у Закону о избору председника, а не упућивати на сходну примену Закона о избору народних посланика, јер се ради о органима двеју различитих грана власти. Начело сходне примене у пракси је изазивало и изазива бројне нејасноће и различита тумачења обима, садржине и домаћаја примене прописа на чију примену Закон о избору председника Републике упућује.

III

Уставни суд, такође, истиче потребу усклађивања изборног законодавства у Републици Србији са међународним стандардима у области

изборног права (као што су нпр. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода и Документа ОЕБС-а из Копенхагена) и то посебно у погледу стварања могућности да се грађанин самостално кандидује (тзв. независни кандидат). Такође, по оцени Суда, неопходно је преиспитати и решења која утврђују: изборни цензус; право подносилаца изборне листе на расподелу мандата; остваривање права на увид у бирачки списак; састав и овлашћења органа за спровођење избора и др.

IV

Уставни суд указује да досадашња пракса и број спорова пред надлежним органима, па и пред Уставним судом, захтева потпуније уставно уређивање изборног права, а потом и адекватнију и конзистентнију законску и пословничку разраду уставних одредби о изборном праву. Ваљано конципиран и изграђен изборни систем, целовито и непротивуречно изборно законодавство и његово доследно спровођење су, по мишљењу Уставног суда, гаранција остваривања начела о грађанској суверености и битна претпоставка остваривања и других политичких слобода и уставних права грађана, али и развоја демократског парламентарног представништва и демократије у целини.

III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР

Одредница	Број предмета	Страна
АКТИ МИНИСТАРСТАВА И ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА		
- Правилник о наставном плану и програму за гимназију	IУ- 12/2002	85
- Правилник о полагању испита и мерилима за упис ученика у средњу школу	IУ- 244/2003	86
- Правилник о календару образовно - васпитног рада средњих школа	IУ- 259/2002	88
- Пословник Великог персоналног већа	IУ - 180/2003	90
- Правилник о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања	IУ - 25/2003	91
ВЛАДА		
УРЕДБЕ:		
- за спровођење Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину...	IУ - 216/2000	63
- о висини зарада и другим примањима у јавним предузећима	IУ - 86/2001	66
- о методологији за процену вредности капитала и имовине	IУ - 115/2003	68
- о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи	IУ - 214/2002	71
- о продаји капитала и имовине јавном аукцијом	IУ - 237/2002	72
- о издавању доплатних поштанских марака у 2003. години	IУ - 139/2003	79
ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ И УРБАНИЗАМ		
- накнада за коришћење, ослобођење, овлашћења општине	IУ - 26/2003	114
- преношење овлашћења на извршни орган СО; економска снага обвезника као критеријум	IУ - 21/2002	116
- овлашћење извршног органа да утврђује висину накнаде за привремено коришћење грађ. земљишта	IУ - 97/2003	119
- забрана повратног дејства одлуке	IУ - 253/2001	122
- овлашћења општине према новом закону у уређивању питања висине накнаде	IУ - 117/2001	125

- постављање привremenih објеката на јавним површинама	IУ - 252/2003	127
- преношење послова уређивања грађ. земљишта на јавно предузеће; олакшице и погодности	IУ - 185/2003	129
- усклађивање постојећих урбанистичких планова са законом	IУ - 241/2001	132

ЗАКОНИ

- Закон о избору председника Републике	IУ - 23/2003	3
- Закон о локалној самоуправи	IУ - 66/2002 IУ - 249/2003	12
- Закон о локалним изборима	IУ - 66/2002 IУ - 249/2003	12
- Закон о наслеђивању	IУ - 358/95	16
- Закон о унутрашњим пословима	IУ - 10/2001	18
- Закон о изменама и допунама Закона о системима веза	IУ - 134/97	19
- Закон о експропријацији	IУ - 74/2002	24
- Закон о судским таксама	IУ - 275/2002	27
- Закон о промету непокретности	IУ - 122/2003	30
- Закон о оснивању јавног предузећа за истраживање, прераду и промет нафте и природног гаса	IУ - 151/2002	32
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању	IУ - 275/2003 IУ - 153/2003 IУ - 229/2003 IУ - 376/2003 IУ - 369/2003	34 36 38 40 42
- Закон о амнестији	IУ - 72/2001	43
- Закон о јавним набавкама	IУ - 292/2003	45
- Закон о приватним предузетницима	IУ - 83/2003	46
- Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара	IУ - 131/2003	48
- Закон о здравственом осигурању	IУ - 432/2003	51

ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА

- Закон о пензијском и инвалидском осигурању	IУ - 134/2003	53
- Закона о изменама и допунама Закона о судијама	IУ - 232/2003	54

- Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије	IУ - 168/2003	56
Решење о обустави извшења појединачног акта или радње		
- Закон о уређењу судова	IУ - 480/2003	58
ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА		
- накнада за одводњавање; овлашћење јавног предузећа	IУ - 178/2003	188
- накнада за услуге јавног водопривредног предузећа	IУ - 118/2003	191
КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ		
- радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката - прекршајне казне	IУ - 228/2003	134
- цена услуге изношења смећа; критеријуми	IУ - 160/2002	137
- начин утврђивања месечне потрошње воде	IУ - 68/2001	139
ЛОКАЛНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ		
- таксе за држање апарата за игре на срећу	IУ - 211/2002	141
- висина таксе: облик организовања, седиште обвезника	IУ - 190/2003	143
МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ		
- састав органа месне заједнице	IУ - 242/2001	146
ОБЈАВЉИВАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ		
- Општинска одлука: даном доношења	IУ - 242/2001	147
- Правилник: даном објављивања	IУ - 179/2003	181
	IУ - 241/2003	184
- Одлука јавног предузећа: постоје нарочито оправдани разлози за раније ступање на снагу	IУ - 178/2003	190
ОПШТИНА И ГРАД		
- накнада за заштиту и унапређење животне средине	IУ - 320/2003	97
	IУ - 132/2003	99
- давање у закуп пословног простора;	IУ - 382/2002	104

правила јавног надметања		
- начин постављања пчелињака	IУ - 141/2002	107
- услови за обављање ауто - такси превоза;	IУ - 213/2001	109
категорије возачке дозволе	IУ - 169/2002	111
ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ		211
ПОВРАТНО ДЕЈСТВО		
- Закон	IУ - 153/2003	37
	IУ - 229/2003	39
- Градска одлука	IУ - 253/2001	124
ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ		
- Статут Демократске странке Србије	IУ - 94/2003	196
ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ		
- Општи услови пословања аутобуских станица	IУ - 32/2003	194
ПРОЦЕСНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ		
а) Није општи акт:		
- тарифа и номенклатура поштанских, телеграфских и телефонских услуга	IУ - 200/2003	201
- Листа лекова	IУ - 236/2003	201
- Оснивачки акти	IУ - 141/2003	202
- Објашњење за примену закона	IУ - 182/2002	202
- Упутство за примену прописа	IУ - 99/2003	203
- Акт - ценовник	IУ - 329/2003	203
б) Непостојање процесних услова:		
- поступак доношења урбанистичког плана	IУ - 232/2002	204
- примена члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом	IУ - 96/2001	206
в) Ненадлежност Уставног суда:		
- оцена целисходности законских решења	IУ - 202/2003	204
- оцена међусобне сагласности републичких закона	IУ - 257/2003	205
- решења о престанку дужности	IУ - 81/2003	206

РАДНИ ОДНОСИ

- наставник факултета: радни однос после навршене 65 године живота	IУ - 223/2002	151
- накнада зараде синдикалних функционера	IУ - 77/2003	152
- овлашћење директора предузећа за доношење акта о систематизацији радних места	IУ - 110/2003 IУ - 271/2003	156 157
- услови и критеријуми за специјализацију здравствених радника	IУ - 70/2002	160
- исплата јубиларних награда	IУ - 132/2002	162

СТАМБЕНИ ОДНОСИ

- давање станова на чување запосленима	IУ - 39/2002	163
- степен значаја посла као критеријум	IУ - 197/2003	167
- учешће у рату као критеријум	IУ - 240/2003	171
- радни стаж остварен на територији бивших република СФРЈ	IУ - 4/2002	173
- приоритет у решавању	IУ - 227/2003	175
- станови солидарности: радни стаж остварен ван територије општине	IУ - 322/2003	178
- радни стаж у двоструком трајању	IУ - 179/2003	180
- станови солидарности: ограничење појединих категорија	IУ - 241/2003	182
- радни стаж остварен у Државној заједници Србија и Црна Гора	IУ - 195/2002	185
- решавање започете расподеле станова	IУ - 202/2002	187